5
1
82

5.1.82

[illegible] nomen [illegible] [illegible] pervenerit [illegible]

[illegible] unde [illegible] [illegible]

[illegible] id est a 14

[illegible] unde [illegible]

[illegible]

ARATI SO-LENSIS PHAENOME-NA ET PROGNO-STICA.

INTERPRETIBVS.

M. TVLLIO CICERONE. RVFO FESTO AVIENO. GERMANICO CAESARE, VNA CVM EIVS COMMENTARIIS.

C. IVLII HYGINI ASTRO-NOMICON.

Omnia partim è vetustis codicibus, partim è locorum collatione emendata, & emendatorum ratio, ab ipso Morelio, viro sane vt colligere licet, doctissimo, & acerrimi iuditij, exposita.

Nos verò praeter ea quae in Parisiensi exemplari reperiebantur, figuris affabrè, ad Ptolemai doctrinam exsculptis, figurarumque explicationibus, RVFVM FESTVM ornauimus: quem & ea causa praemisimus.

COLONIAE AGRIPPINAE,
APVD THEODORVM GRAMINAEVM.
ANNO SALVTIS M. D. LXIX.

Ne locus aliquis vacaret, hos verſus Camerarij quibus nomina omnium cœleſtium ſiderum complexus eſt, propter elegantiam adiecimus, cum ſummam horum librorum contineant.

Nomina diſce puer veterum ſtudioſe laborum
Sydera, & cœli cognoſce micantia ſigna:
Signa vocant, quibus illa vides inſignia templa,
Sed numerum denum quater atque octo eſſe dederunt.
Vrſa ſumma tenent Aquilonis frigora, per quas
Ingens in morem fluuij perlabitur Anguis.
Hunc ſubit Arctophylax ſed & hunc mox gemma Coronæ,
Inde Genu Nixus, poſt quem Lyra, deinde Volucris.
Tum Cepheus & Caſſiepe, tum Vector & ille
Falcatum extollens cæſa enſem gorgone Perſeus.
Hinc Deltoton, & Andromede, hinc ſtat Pegaſe, ſed te
Delphin excipit, hunc Telum, hoc Aquila, Anguitenenſque:
Signifer hæc ſequitur decliui circulus orbe,
In quo Aries, Taurus, Gemini. Cancer, Leo, Virgo,
Chelæ, Scorpius, Arcitenens, Caper, Amphora, Piſces.
At Notus vndifero tenet hæc ſimulacra ſub axe,
Armatum, Oriona, Canem in quo Syrius ardet.
Quis Procyonque Lepúſque & Iaſonis additur Argo,
Hydrúſque & Centaurus & Ara incognita nobis,
Tum notius Piſcis, Cetúſque ac Eridani vnda.

AMPLISSIMIS ATQVE ORNATISSIMIS VIRIS SAEPIVS ITERVMQVE CONSVLIBVS, ET INCLITAE VNIVERSITATIS STVDII COLONIENSIS RESPECTIVE PROVISORIBVS VIGILANTISSIMIS,

eiusdemque florentissimæ reipu. amplissimo Senatui, Dominis suis colendis, Theodorus Graminæus

S. D.

CANAM ac Venerandam esse rerum sublimium cœlestiumque cognitionem, et ob beneficia quibus mortalium vitam afficit, quam maximè excolendam, consensus gentium, ac primorum parentum patriarcharum prophætarumque declarat auctoritas. Dum vltimæ memoriæ recordamur, ac spaciũ præteriti temporis respicimus, nullum vnquã study genus adeò excultum cum summa admiratione mortalium, vt admirandam rerum sublimium cognitionem, vel artis minimè gnarus facilè nobis dederit. Adamum primum omniũ nostrorum parentem, quem deus è puluere ac limo terræ formauerat, hanc artem & calluisse, ac propagasse, affirmare non dubitauerim. Iosephus antiquitatum Iudaicarũ scriptor cum affirmet, ipsum Setheum Adami filiũ vbi omnium rerum innouationẽ & interitum mortalibus egris imminere, à parẽte, intellexisset, duas columnas erexisse, alteram latericiam, alteram æneam, vt his insculptæ artes, ab aquarũ impetu, si ad insolitam magnitudinem excrescerent, & ab ardore flammæ, si mundus ignis conflagratione conficiendus, conseruarentur. Hæc itaque grata fuerunt ocia primis parentibus, diuina dei opificia contemplãtibus: qui se periucunda illa rerum sublimium contemplatione oblectarunt, ex inenarrabili illa cœlorum structura perdiscentes, æternam aliquam mentem esse, quam patrum traditione deum ipsum cognouerant, qui totius vniuersi compaginationem ex nihilo simul cum tempore ab initio construxisset, & constructa cuncta Giganteo Triumpho, supercilio, moueret. Parens itaque primus, harum rerum cognitione imbutus ea Mathusalemo tradidit, Mathusalemus Noëo demonstrauit. Ab ipso Noëo haud dubie Abrahamus ea percepit, quæ ad cultum veri dei & cœlestium cognitionem pertinerent, qui postmodum hæc eadem, vt Berosus scribit Aegyptys communicauit. Hisce temporibus & Iobũ vixisse constat, non in diuina solum verum etiam in humana philosophia versatum, qui Arcturi, Orionis, & Hyadum meminit, quæ non obscuræ eum cœlo deditum fuisse declarant. Ab hisce igitur luminibus humani generis rerum sublimiũ cognitio dum profecta sit, nationes illæ in quibus ipsi versati sunt, veluti: Armenia, Mesopotania, Caldæa, Assyria, Aegyptus, Phænicia, clariora ac magis illustria eius doctrinæ retinuerunt monumenta. Non mirũ videri debet ipsos patriarchas & prophetas, harum rerum cognitionẽ habuisse, eaque oblectatos, Cum spiritus etiam

in Ecclesia DEI stellis, atque præclarißimis luminibus cœli tanquam verbis visibilibus vsus sit ad flectendos animos, ad veram DEI agnitionẽ, & inuocationem salutarem. quod Dionisio Ariopagite contigit, qui per defectum solis tempore paßionis & pleniluny prodigiose contingentem, postmodum Paulo predicante in veri & ingnoti DEI cognitionem peruenit. Huic fidem facit Magorum historia quorum patrocinio hactenus vestra vrbs vsa est, & DEO fauente in omne æuum fruitura, licet diris vndique ac horrendis perturbationibus Catholica Ecclesia à blasphemis hæreticis, qui Ouile CHRISTI sannis & scommatibus spurcißimo sacriligoq́; ore, omnia sacra, atq; adeo sanctorũ reliquias prophanant, finitimæ regiones his annis conturbatæ sint, & ob nostra schelera, qui nobis iusti DEI pœnam ac punitionẽ, prochdolor, accersimus, depopulandæ, nisi dominus DEVS ob paucorum fidem, & probitatem Niniuen conseruauerit. Magi itaque hi quorũ dico precibus ac patrocinio iuuari nos, per stellæ ortum mundi regem & saluatorem natum esse, vere in astrorum doctrina eruditißimi, iudicarunt & agnouerunt. Fuiße enim Natiuitatem DOMINI NOSTRI IESV CHRISTI suspiciendam credimus, tantum enim illi, haud dubiè, natura tribuit natali die, quantum concursu omnium cœlorum excogitari poterit, Magi vt intelligere potuerint regnum nati regis æternum forè, & eius legem pietatis, iusticiæ, fidei, simplicitatis, charitatis, optimè institutam esse, nullumq; habiturã finem, nisi post reditum eclipticarum, in quo noua forma, post mundi huius innouationem ac conflagrationem sordiuum, & status vniuersi videretur. Quod tamen non ita intelligi velim ac si diuinitatem Christi Iesu, Miracula, vitæ inculpatæ sanctitatem integritatemq; legis promulgationem, Euangely doctrinam, ab astris dependere, & magos ex ysdem id perdiscere potuiße, iudicem. Verum quemadmodũ natura ornauit eum optimo temperamento, pulchritudine corporis, grauitate intuitus, quæ omnia ferme ex Iosephi testimonio colliguntur. Sic DEVS admirabilis ac gloriosus, optima constitutione tempus, quo æterni patris æternus filius, in hunc mundum nasceretur, adornare ac constituere voluit, vt Magi ac gentiles per astrorum ac siderum cognitionem, in qua ea tempestate cæteris nationibus præualebant, non aliter quam princeps Apostolorũ Petrus, in multitudiue piscium, ad CHRISTVM adductus est, in veri DEI cognitionem accerserentur, & profano Idolorũ dæmonumq; cultu relicto, Deum vnum ac verum in spiritu & veritate colerent. Hinc constare arbitror huic arti, & locum fuiße aliquem, tum in sinagoga, tum in Eecclesia DEI. In quanto vero honore ac æstimatione fuerit apud gentiles fabulæ ingeniosißimæ, & sanctæ veterũ historiæ comprobant: videlicet Saturnum, Iouem, Martem, Solem, siue Apollinem, Venerem, Mercurium, Dianam, siue Lunam, Castorem, Pollucem, Persea, Medusam, Cephea, Caßiepeiam, Arcturum, Berenicen, Herculem, Ariadnen, Astræam, Chironem, & reliqua nomina stellis, imaginibusq; cœlestibus indita, fuiße propria heroibus, regibus, reginis, earũ cultoribus, vt id ex Iuly Hygini Astronomico copiosius videre licet. nec solum apud primos illos reges & principes hanc artem notam & perspectam, sed & apud Græcos postmodum et latinos, iam lõgo tempore

pore

pore in magna admiratione hominum fuiſſe colligere licet. dum omnes plerumque regum ſeſe moribus accommodent. Apud Græcos Solon fuit, cum Thalete, poſt reges, inſignes eorum artifices fuerunt. Meton, Calippus, Hyparchus, Ptolemæus. In Romana vero Republica, Numa, Iulius Cæſar, Auguſtus, Tiberius, Conſtantinus, Theodoſius, FL. Valerius Martianus, Imperatores præclaris virtutibus præditi, tum vero hac laude celebriores quod ſumma diligētia & fouerint & adiuuerint rerum cœleſtium peritos, Vtinam hoc noſtro æuo Reges & principes, ac rerum publicarū adminiſtratores idem agerent, ſtudijs deditos, liberalibus ſtipendijs iuuarent, tantam nunquā perturbationē præclara ingenia excitaſſēt, dum relictis ſtudijs liberalibus, ſe teologicis ac diuinis imiſcent, Eccleſiæ conſtitutiones perturbantes, hæreſes ſectantes, atque ita parare ſibi diuitias potius ſtudentes, quibus cōiugem ac liberos alant, quā in Eccleſia Catholica pauperes perſeuerent. Tantus enim hoc noſtro æuo eſt artiū liberaliū contemptus, vt ſi quis in ijs deliteſcat, & non Theologicis ſtudijs, aut Iuriſprudentiæ operā accommodet, quibus ſolis honos eſt, & diſtēti loculi, vt malim alterius potius fortunā, quam philoſophi. Sic enim ego ſentio, cum iam annis quinque ſcholæ artiū, vt vocant, præfuerim, & ſtudioſis ad Mathematicas artes viā demonſtrauerim, nemine alio hæc eadē in Colonienſi vniuerſitate profitente, parum tamen aut nihil inde comodi receperim. Verum non dubito meum laborē gratum atque acceptum veſtræ amplitudini fore, ſi vnquam rectè negotiū quopacto ſe noſtrorum ſtudiorum haberet, explicatum fuiſſet. Si itaque veſtræ prudentiæ conſultū viſum fuerit, in hac profeſſione, mea opera vti, me paratiſſimū atque obſequentem, vt vnum de numero ſuorum ciuium reperient. Munus enim quo iam fungor Typographicum ſcilicet, nō me impedire, ſed adoleſcentum ſtudia magis ac magis promouere ac iuuare poteſt, quod ex præſenti noſtro labore facilius colligitur, quem eo potiſſimū fine ſuſcepimus, vt ſtudioſi cum voluptate quadam rerum ſublimium ſcientiam perdiſcerent. Eos auctores ijs cōiunximus qui apud latinos eandem pertractarunt matereā, & Aratum Græcum poëtam nobis latino carmine reddiderunt. Quo vero eos omni difficultate remota, commodius in cognitionem ſublimiū perduceremus RVFVM FESTVM figuris, figurarumq; explicatione exornauimus. Figuras adiecimus nō ſecundum Arati aut eius interpretum deſcriptas rationem, ſed Ptolemaicam, quam exactiorē iudicamus, Aratus enim οὐ πάνυ καλῶς vt Leontius inquit, Mechanicus neque πρὸς τὸ ἀκριβὲς, ἀλλὰ πρὸς τὸ χρήσιμων τοῖς ναυτιλομένοις hoc eſt non optimè, neq́ exacte admodū, ſed quatenus nautis cōducere videbatur, de ſideribus ſcripſit. Veſtræ autem autem Ampliſſimi, ornatiſſimique viri prudentiæ, quicquid laboris & moleſtiæ ac ſumptus, in hoc adornando libro, ad bona ac honeſta ſtudia promouenda ſuſcepimus, dedicandū duxi. Gratum enim id omne eſſe ſcio vobis, meis D. quod ſtudia aut promouere aut illuſtrare ſoleat.

Valete fœliciter, Datum in Republica veſtra, ex Officina noſtra Typographica. Anno Salutiferi partus

M. D. LXIX.

XVII. Calendarum Aprilis.

DE M. T. CICERONE EX GREGORII GYRALDI *DIALOGO QVARTO.*

DE Marco Tullio Cicerone, quæ ad eius poeticam tantũ attinent, afferemus. Puer igitur Marcus Tullius, vt Plutarchus ſcribit, poeti cæ adeò operam impendit, vt plurimũ omniũ iudicio in ea facultate profecerit, multaq; in ea ętate poemata ſcripſerit: inter quæ illud ipſe Plutarchus celebrat, quod Pontius Glaucias inſcribitur, verſu tetrametro. Multa carmine ex Græco tranſtulit, vt tota Arati Phænomena, cuius etiam nunc pars extat, aliaq; quæ ſparſim ſuis in dialogis inſeruit. Nunquid ideo, inquit Piſo, poeta Cicero? Nam tametſi Ciceronis Limonem, poematis id nomẽ, citat Donatus, vbi de Terẽtij poetæ vita agit, illudq; Virgilij exiſtimetur à Cicerone ſumptum,

„ *ſpes altera Romæ.* *& illud*

„ *coripuit, tremulis altaria flammis.* id enim Ciceronis vxori, dum ſacrificaſset contigiſſe, dicitur: id quod & ipſe Cicero quodã ſuo poemate teſtatũ reliquit: & eius licet elegiam, quę Thalemaſtis inſcribitur, afferat Seruius, ex qua carmẽ illud.

„ *In mare Tyrrhenium longè penitúſque palumbes*

„ Relliquit: non ideo tamen ego illũ poetam crediderim. Tunc ego, poeta necne fuerit Cicero, non vobis dixerim, pictum tamẽ in tabula fuiſse, multaq; pręter ea quę tu modo attuliſti carmina & adhuc legi, & ab auctoribus citari aſſero, vt quę de ipſius Conſulatu à Lactantio in tertio diuinarũ Inſtitutionũ, & quę in ſecundo eiuſdẽ Conſulatus Vrania Muſa pronũciat, in primo de Diuinatione, ex verbis Quinti Ciceronis fratris.

„ *Principio æthério flammatus Iupiter igni*

„ *Vertitur, & totum colluſtrat lumine mundum.* & reliqua: vſq; enim ad octoginta verſus ibi leguntur. Fabius quoque Quintilianus, Ciceronis quoſdam ioculares libellos adducit, atq; ex ijs verſus. Quin & de ſuis tẽporibus tres ſe carmine libros ſcripſiſſe ipſemet ad Lentulũ in Epiſtolis teſtis eſt, quos eoſdẽ eſſe exiſtimant aliqui, qui de eius Conſulatu inſcribuntur. Sed num parũ vobis teſtimonium videtur de pœmate, quod Marius inſcribitur, Scæuolæ & Q. Ciceronis? Nam cùm in primo de Legibus Atticus Pomponius dixiſſet de quercu in Mario lecta, Quale eſt iſtuc, quod poetę ferunt: mihi enim videris fratrẽ laudando ſuffragari tibi: tum Attico reſpõdet Q. Frater, Sic ita ſanè. veruntamen dum Latine loquentur literæ, quercus huic loco nõ deerit, quę Mariana dicatur, eaq;, vt ait Scæuola de fratris mei Mario, caneſcet ſeclis innumerabilibus. De eodẽ Mario poemata idẽ Q. Frater in primo de Diuinatione: Quid eſt illo auſpicio diuinius, ait, ꝙ apud te in Mario eſt, vt vtar potiſsimũ te auctore.

„ *Hic Iouis altiſoni ſubitò pennata ſatelles*

„ *Arboris è trunco, ſerpentis ſaucia morſu.* & cætera quę ibi leguntur. Sed & illud multis mirũ videtur, quod de ipſo Marco Cicerone legitur, non pauciores vnquam, cum in vrbe eſſet, quingẽtis verſibus quotidie ſcribere ſolitũ, niſi vos de proſę verſibus intelligatis. Iure igit, inquit Piſo, quiſquis ille fuit, inter poetas Marcũ Tulliũ repoſuit.

DE GERMANICO CAESARE, EX PETRI CRINITI LIB. III.

CAIVS Germanicus Auguſtus ex nobiliſsima Claudiorum familia ortus eſt, patre Druſo, ac diligenti cura in vrbe eruditus. Tantũ profecit ſub primam adoleſcentiam in optimis diſciplinis, vt incredibile dictu ſit, quantũ ab antiquis ſcriptoribus cõmendetur. Suetonius, ac Fabius Quintilianus maximis laudibus eius ingeniũ, atq; opera extollunt, etſi paulò iunior ea ipſa cõpoſuit. Idẽ Germanicus in Cauſis præterea verſatus eſt, & his quidẽ triũphalis. Inter alia ſtudia Græcas comœdias à ſe editas reliquit, & opus Arati de rebus cæleſtibus in latinos numeros conuertit, nihil commotus, quòd à M. Tullio foret interpretatum, vt obſeruatum eſt ab Hieronymo. Quintilianus inter poetas heroicos hunc conſtituit, quo loco enumerat Val. Flaccum, Saleium Baſſum, Rabirium, & Lucanum. Quid inquit, Germanici operibus ſublimius, doctius, & omnibus denique numeris præſtantius? Quis bella canere melius

melius potuit,quàm qui ſic egerit?Reliqua omittimus,ne videamur plura nunc repetere,quàm inſtitutum opus patitur. Cognomen Germanici à deuictis Germanis reportauit,cōtra quos magno exercitu,ac ſummis viribus dimicauit. Vxorē Agrippinam habuit M. Agrippæ filiam,& ex ea liberos plures procreauit. Traditum eſt eum obijſſe in vrbe Antiochia,quum quartum ac XXX:annum ageret:neque ſine ſuſpicione veneni,Tiberio auctore talis facinoris,vt Suetonius putauit. Quæ res credita eſt,non modo propter liuores,qui toto corpore extiterunt:ſed ex ipſo etiam corde, quod igni admotum cremari haud potuit. Publius Ouidius opus ſuum de Romanis Faſtis ad hunc Germanicū miſit, eiúſq; doctrinam tanti fecit, vt inter egregios poetas illius nomen retulerit. Nec defuerunt,qui exiſtimarent ab eodem Germanico compoſitum fuiſſe epigramma illud vulgatum de puero Thracenſi: quod equidem propter egregiam,ſingularémque in eo genere elegantiam ſubijciendum exiſtimauit.

" *Thrax puer aſtricto glacie dum luderet Hebro,&c.*

De eodem

EX GYRALDI DIALOG. V.

GERMANICVS Cæſar Druſi filius,qui à Tiberio adoptatus, eiuſdem,vt putatur iuſſu,veneno è medio ſublatus in Syria à Piſone fuit,ætatis ſuę anno quarto & tricesimo. Veneni ſigna,vt ait Tranquillus,præter liuores qui toto corpore erant, & ſpumas quæ per os fluebant,eius quoque inter cineres cor incorruptum repertū eſt, cuius ea natura exiſtimatur,vt veneno tinctum non cremetur:Fuit vero Germanicus cùm domi,tum foris excellentis ingenij & virtutis,cuius quando vita à Suetonio & à Cornelio Tacito deſcribitur,miſsis cæteris,ego ea tantum quę vel ad eius eloquentiam vel poeticam pertinent,attingam. Omnes, inquit Tranquillus,Germanico corporis animíque virtutes,& quantas nemini cuiquam contigiſſe ſatis conſtat, formā & fortitudinem egregiam,ingenium in vtroque eloquentiæ doctrinæq; genere præcellens,beneuolentiam ſingularem,conciliandæq; hominum gratiæ, ac promerēdi amoris mirum & efficax ſtudium. Orauit cauſas etiam triumphalis , atq; inter cætera ſtudiorū monumenta reliquit & cōœdias Græcas. Extant & in Gręcis Epigrammatum voluminibus,quos legi,ipſius nonnulli verſus in Themiſtoclem. Doctis fere omnibus perſuaſum video,elegans illud epigramma,quod numeris omnibus eſt abſoltum, de puero Thrace,huius eſſe Germanici,quod digniſsimū eſt,vt hîc & vbique recitetur. hoc autem ipſum eſt:

" *Thrax puer adſtricto glacie dum ludit in Hebro,*
" *Frigore concretas pondere rupit aquas.*
" *Dumq; imæ partes rapido traherentur ab amne,*
" *Abſcidit heu tenerum lubrica teſta caput:*
" *Orba quod inuentum mater dum conderet vrna,*
" Hoc peperi flammis,cætera,dixit,aquis.

Extat & in manibus habetur eiuſdem Cæſaris Germanici Aratea interpretatio,quam & D. Hieronymus poſt Ciceronianā agnouit. Celebrat Plinius Germanici carmen,quod in Cæſaris Auguſti equū compoſuit. Ouidius verò poeta vbique Germanicū poetam facit, ſummíſque laudibus effert,vt in Faſtorum libris quos eidem dicauit: tametſi grāmatici quidā malint Tiberio Cæſari dicatos. At vos videte quā benè Germanico cōueniant,cùm ſic canit:

" *Quæ ſit enim culti facundia ſenſimus oris,*
" *Ciuica pro trepidis cùm tulit arma reis.*
" *Scimus & ad noſtras cùm ſe tulit impetus arces,*
" Ingenij currant flumina quanta tua tui.

Sed id manifeſtius ad Suilliū,cui nupta fuerat ipſius Ouidij priuigna,quam omnem elegiam ne vos,quæſo,legere pigeat.

DE RVFO FESTO AVIENO EX LIB. QVINTO EIVSDEM CRINITI.

RVFVS Feſtus Auienus,poeta eruditus & elegans, per eadē tempora floruit,quibus Cęſ. Diocletianus Imperator eſt appellatus:quæ res cum multis alijs argumentis colligitur,tum ex commentarijs Diui Hieronimi , qui(cùm loquitur de Arati Phænomenis)Auienum refert paulo ante in Latinum ea conuertiſſe,poſt M. Tullium,atque Germanicum. Quidam putant fuiſſe illum genere Hiſpanum:ſed hoc mihi non

ſatis compertum eſt in tanta rerum obſcuritate. Illud minimè dubium eſt, eum magna doctrina, ac multiplici rerum ſcientia præſtitiſſe. Nam præter opus Arati (quo maximam laudẽ adeptus eſt) cõpoſuit etiam librũ de Orbe terrarũ ijs verſibus, quos vocant hexametros, imitatus Dionyſium Græcũ poetam. De maritimis quoq; ſcripſit Iambicis verſibus: intactũ opus Latinis ingenijs, tantæq; difficultatis, vt diu multumq; ſibi elaborandũ fuerit in eo abſoluẽdo. De hoc poemate ſic idẽ Auienus refert.

„ *Laboris autem terminus noſtri hic erit,*
„ *Scythicum vt profundum, & æquor Euxini ſali,*
„ *Et ſi quæ in illo marmore inſulæ tument,*
„ *Ediſſerantur: reliqua porrò ſcripta ſunt*
„ *Nobis in illo plenius volumine,*
„ *Quod de Orbis oris, partibusq; fecimus.*

Plura in hoc opere inſeruit ex varijs atq; recõditis auctoribus: præcipueq; ſecutus eſt (vt ipſe teſtatur) Hecatæũ Mileſium, Hellanicum Lesbium, Philonem Athenienſem, Pauſimachum, Euctemum, Cleonem Siculum, aliósq; permultos. vt prætermittamus Annales Punicos, à quibus conplura accepit. Neque deſunt qui exiſtimẽt fuiſſe alia compoſita ab eodem Auieno. Seruius quidem grammaticus, cùm de cometis diſſerit, Auienum ſcribit feciſſe. Virgilianas fabulas Iambicis verſibus, & hiſtorica quædam ex libris Liuianis, Qua in re non ſatis habeo exploratum, an hæc ad eundem ſint referenda, etſi ratio temporum maximè congruit. Inter amicos præcipuè coluit Myrmecium Flauianum, virum clariſsimum, & probum: cuius virtutem atque probitatem magnopere commendat, dicato illi volumine de Maritimis. Hæc ſunt quæ legimus de hoc Auieno apud veteres auctores. De Auieno poeta Græco (cuius leguntur Epigrammata) nihil dicendum eſt hoc loco.

De eodem.

EX GYRALDI DIALOG. IIII.

RVFVS Feſtus Auienus, in antiquis codicibus Abidnus dicitur, & in Seruij etiam commentarijs. Hic ab aliquibus Hiſpanus eſt exiſtimatus, ego certè nihil habeo, quo vobis id affirmare poſsim. Hic Dionyſij Punici de Situ orbis verſus ex Græcis Latinos fecit: item Aratea Phænomena, quod vtrunq; opus extat carmine hexametro expreſſum. Et præter hæc de Oris maritimis librum edidit, carmine trimetro iambico, ad Probum, virum conſulatem, ad quem etiam Cl. Claudianus ſcripſit, quo argumento ducor, vt Auienum Claudiani, hoc eſt Theodoſij imperatoris, & filiorũ temporibus floruiſſe credam: id quod & facilè Hieronymi verbis aſtruere poſſumus, qui quodam ſuarum epiſtolarum loco, nuper illum ſcripſiſſe dicit. Alij Diocletiani Cæſaris, non ſatis firmo, vt mihi quidem videtur argumento, alij vtrunque inconfeſſum parúmve compertum eſſe volunt. Seruius Grammaticus Auienũ ait Virgilianas fabulas, & Liuium iambicis verſibus deſcripſiſſe. Sunt qui hunc ipſum Auienum eſſe putent, quem Aurelius Macrobius in Saturnalibus cœnis loquentem induxit. Vtcunque tolerabilis eſt poeta, & dignus ſaltem ob rerum cognitionem, vt aliquando legatur. Sed ne quid à me deſideretis, extat & libellus ad Theodoſium inperatorẽ, huius, vt putatur, Auieni, niſi nos fallat inſcriptio, in quo pleroſque Aeſopi apologos elego carmine complexus eſt, qui an legitimus ſit, non multum eſſe precium operæ, vt diſquiramus, exiſtimo. cuius, quiſquis ille fuit, hæc verba ſunt ex Præfatione, Huius, inquit, materiæ ducem nobis eſſe Aeſopum noueris, qui reſponſo Delphici Apollinis monitus, ridicula orſus eſt, vt legenda firmaret. Verum has pro exemplo fabulas, & Socrates diuinis operibus indidit, & poemati ſuo Flaccus optauit, quod in ſe, ſub iocorum communiũ ſpecie, vitæ argumenta contineant: quas Græcis iambis Gabrias repetens, in duo volumina coartauit: Phædrus etiam partem aliquam quinque in libellos reſoluit. De his ergo vſque ad XLII. in vnum redactas fabulas edidi, quas rudi Latinitate compoſitas elegis ſum explicare conatus. Hæc ille totidem verbis, & ſimul de Auieno ſatis.

ARATI PHAENOMENA, RVFO FESTO AVIENO PARAPHRASTE.

CARMINIS inceptor mihi Iuppiter: auſpice terras
Linquo Ioue, excelſam reſerat dux Iuppiter æthram:
Imus in aſtra, Iouis monitu: Iouis omine cęlũ,
Et Iouis imperio mortalibus ęthera pando.
Hîc ſtatio, hîc ſedes primi patris, iſte paterni
Principium motus, vis fulminis iſte coruſci,
Vita elementorum, mundi calor, ætheris ignis,
Aſtrorúmque vigor, perpes ſubſtantia lucis,
Et numerus celſi modulaminis: hic tener aër,
Materiæque grauis concretio, ſuccus ab alto
Corporibus cælo, cunctarum alimonia rerum,
Flos & flamma animæ, qui diſcurrente meatu,
Mentis primigenę penetralia dura reſoluens,
Impleuit largo venas operatus amore,
Ordinis vt proprij fœdus daret iſte, calorem:
Quo digeſta capax ſolidaret ſemina mundus,
Inſeruit ritè hunc primum, medium, atque ſecundum.
Vox ſecreta canit ſibi: nam permixtus vtrinque,
Et fultus ſeſe geminum latus, vnus & idem eſt
Auctor agendorum, proprijque patrator amoris,
Et mundi verè paſtor ſacer, hic chaos altum
Lumine perrumpit: tenebrarum hic vincula primus
Soluit, & ipſe parens rerum fluitantia fixit:
Hic diſperſa locis ſtatuit primordia iuſtis:
Hic digeſtorum ſpeciem dedit, iſte colorem
Impoſuit rebus, ſexuque immixtus vtroque,
Atque æui pariter gemini, ſimul omnia luſtrans
Sufficit alterno res ſemine: rerum opifex hic,
Hic altor rerum, rex mundi, celſa poteſtas
Aetheris atque Erebi, pigra inclinatio nodi,
Inſociabilium diſcretio iuſta deorum,

Cuius & extremum tellus opus, ignea cuius
Lumina sunt late, sol, & soror ille diei
Tendat vt infusi rutilum iubar, altera noctis
Vt face flammanti tenebrosos rumpat amictus:
Nec desit genitis pater vllo in tempore rebus.
Istius ille anni pulcher chorus, alta vt hebescat
Terra gelu, ver blandis adrideat aruis,
Puluerulenta siti tellurem vt torreat ęstas,
Et grauis autumni redeat fœtura parentis:
Hoc duce per tumidi ferimur freta gurgitis, isto
Præceptore solum grauibus versamus aratris.
Iste modum statuit signis, hic rebus honorem
Infundit, tenebris hic interlabitur æthræ:
Viscera, & æternos animat genitabilis artus.
2 Denique ne longum marcentia corda iacerent,
Mundaniq́ue ortus mens immemor, omnia sensim
Vilia conciperet, neque se subduceret vnquam,
Fontis in ęterni primordia, quo velut amnis,
Quem festina citis vrget Natura fluentis,
Lapsu continuo ruituræ in corpora nostra
Prorumpunt animæ, seriemq́ue per æthera nectunt.
Hic primum Cnidij radium senis intulit astris,
Mortalemq́ue loqui docuit conuexa deorum,
Cur Hyperionios Nepa circunflecteret ignes,
Autumni reditu: cur sub gelido Capricorno
Bruma pruinosi iuga tristia solueret anni:
Cur spacium lucis, madidæ cur tempora noctis
Libra celerq́ue Aries demersi pondere Olympi
Aequarent, qua parte Polus sublimior alto
Cardine cæruleas Thetidis non tangeret vndas:
Quis Polus vmbrifero lateat decliuis in axe,
Et vaga pallanti cur signa errore ferantur.
Quæ rursum ingenio numerisq́ue Solensibus idem
Iuppiter efferri melius dedit incola tauri,
Musa vt Cecropios raperetur & Aonas Agros.
Me quoque nunc similis stimulat furor edere versu
Tempora, cùm duris versare ligonibus arua
Conueniat, cùm veliuolo dare carbasa ponto,
Et cùm victicomo crinem tondere Lyæo.
O mihi nota adyti iam numina Parnassei,
O per multa operum mea semper cura Camœnæ,
Iam placet in superum visus sustollere cœlum,
Atque oculis reserare viam per sidera: maior,
Maior agit mentem solito deus, ampla patescit
Cirrha mihi & totis se Helicon inspirat ab antris.

ARCTOS.

3 OMNIA quæ flammis pingunt radiantibus æthram,
Nox & agit, verſo ceu fixa trahuntur Olympo:
At non cuncta tamen Signorum in legé putanda:
Nam numeris & honore carens micat omnibus ignis,
Et rutilo cunctis flagrat coma flammea crine:
Sed quia non certa formarum in luce notantur
Omnia, ſideribus caſſum fit cætera volgus.
Mobilis en etiam mundi ſe machina verſat,
Ponderis & proprij trahit inclinatio cælum:
Sed non axis item curui vertigine fertur
AEtheris, vt ſtilus inſtabili conuoluitur orbi,
Luce manente tenusq́ue procul ſacra viſcera cæli
Perforat, & mediæ molem terræ tenet: illum
Non prolixà dies, non incumbentis Olympi
Curſus agit, motátue loco labor, vt ſemel hærens
Conſtitit, & ferri ſe circum cuncta remiſit.
4 NEC minus extremo diſpar polus: Oceano pars
Sublime erigitur, ſubit altera merſa ſub vndas
Pars Erebum, & nigri iacet hæc vt conſcia Ditis:
Hîc notus, horriferis aquilonibus illa rigeſcunt.
Hac teres in gemina ſtridit vertigine cardo.
Alter in obtutum facilis latet, alter & alto
5 Deprimitur barathro. Sed quà ſublimior axis
Tethyos vndoſæ linquit cetoſa fluenta,
Contemplare ſacras vt mundus ſubijt Arctos.
Sic aſtrum dici Cnidius dedit, Auſone eaſdem
Voce feras Vrſaſq́ue & Plauſtra vocare ſolemus:
Fabula nanque Vrſas, ſpecies dat Plauſtra videri.
Has pater omnipotens nemoroſi in valle Lycæi
Adſuetas duris quondam venatibus, æthræ
Intulit, & rapto genetricis flore ſacrauit:
Vel ceu fama dehinc docet altera, Creta vbi fluctu
Tunditur inſanis latè circonſona cauris,
Iuppiter has idem rerum memor indultarum,
Et cuſtoditæ referens pia dona ſalutis,
Cùm puer agreſtes inter Curetas, & inter
Dictææ longum latuit crepitacula rupis,
Scandere flammigerum victor permiſit Olympum,
Neſcia ſigna ſalis, nocturnique inſcia caſus,
Hoſpita & inſanis aquilonibus: haud tamen ollis
Ora, vel aduerſo ſunt obuia pectora motu:

Verſa Lycaonijs ſed ſuſpectatur in vrſis
Forma ſuper: pariterque polo veſtigia librant,
In ſpinam & flammis ardentia dorſa iacentes.
Sic Iouis altrices teretem prope cardinis axem,
In caput, inque humeros Helice Cynoſuraque verſæ,
Præſcia venturis dant ſemper ſigna procellis.
Nanque Helice Graios, Tyrios Cynoſura per altum
Parua regit: non vlla facem ſuccenderit vnquam
Stella prior, neque flammigeros edixerit ortus
Antè alia, immerſo cùm iam Titanius orbe
Imbuit & tremulo Tarteſia terga rubore,
Creſsia quàm flammans inter primordia noctis
Maior agat, vultuſque ſacros oſtendat Olympo.
Illa licet paruo iaceat temone per æthram,
Verior, infidum tamen eſt currentibus æquor.
Cardine nam toto cōuertitur. haud mora, longos
Pigra tenet gyros, neque ceu mollita parumper
Flectitur, aut tardo cohibet cunctamina lapſu,
Denique Sidonijs dux eſt Cynoſura carinis:
Rectior vndoſo curſus ſulcatur in æſtu.

CIRCVLVS ARCTICVS.

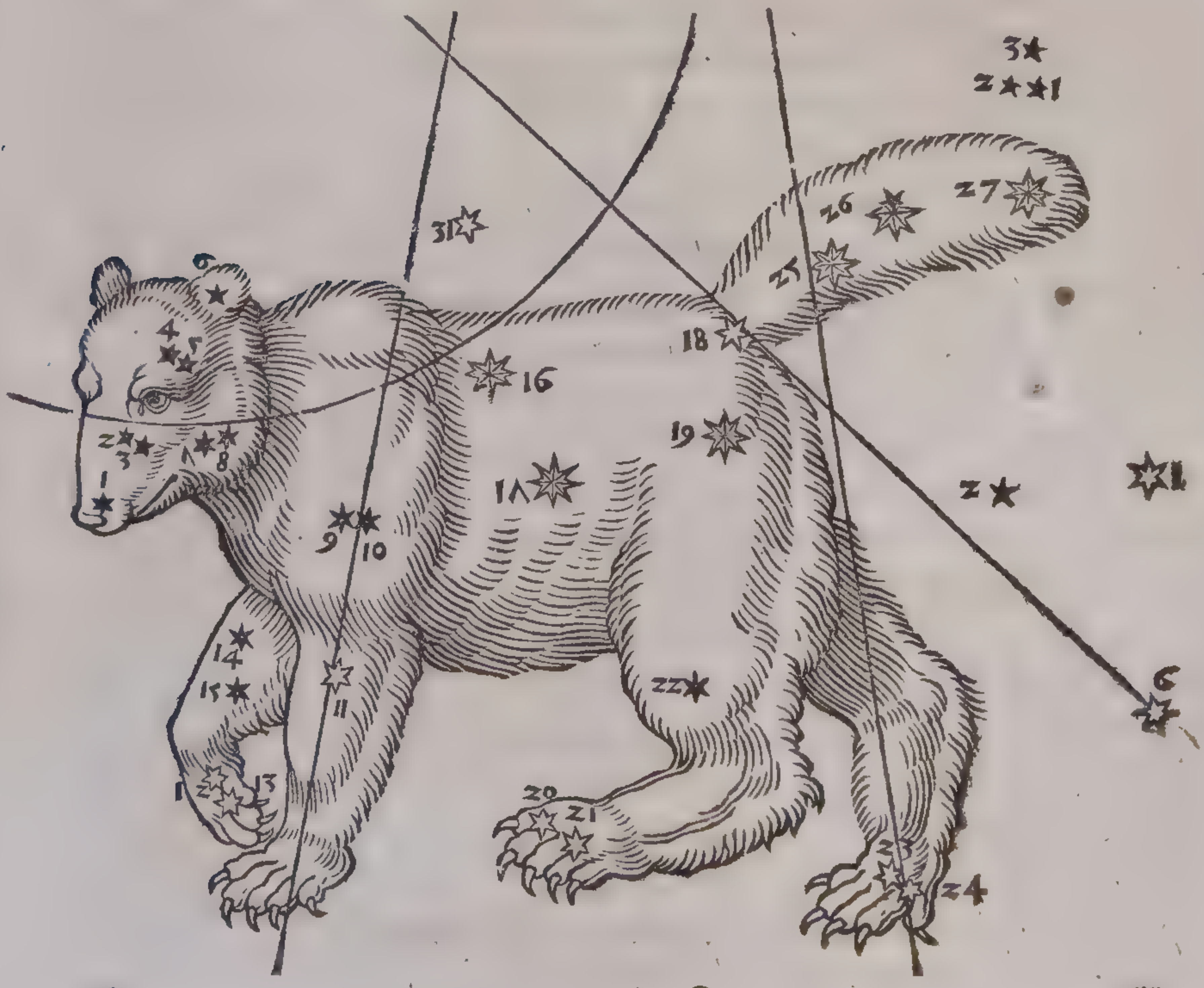

♋ ♌ ♍

Vrſa maior quæ Græcis eſt ἄρκτος μεγάλη ἢ ἑλίκη latinis Helice ſiue Plauſtrum, capite attingit circulum arcticum. Caudam vſq; ad eleuatū brachium Bootis protendit. Quibus ſignis ſtellæ eius adhæreant,

ſignorum

figuorũ characteres declarãt. Stellas cõtinet in vniuerſum viginti ſeptem, quarũ præcipuæ ſunt iſtæ 14.

27	*In Caudæ extremitate.*	*Secundæ*
26	*In Caudæ medio cui inhæret ſtellula illa quam Alckir vocant.*	*Secundæ*
25	*Ad Caudæ exordium.*	*Secundæ*
16	*In dorſo in Angulo videlicet figuræ quadrilateræ.*	*Secundæ*
17	*In ventrem proclinans.*	*Secundæ*
18	*Ante exortum caudæ vna è rotarum numero Plauſtri.*	*Secundæ*
19	*In ſiniſtro femore in angulo figuræ quadratæ.*	*Tertiæ*
11	*In ſiniſtro pede.*	*Tertiæ*
12	*In anteriori dextri pedis parte.*	*Tertiæ*
13	*In eodem pede.*	*Tertiæ*
20	*In poſteriori ſiniſtro pede.*	*Tertiæ*
21	*In eodem pede.*	*Tertiæ*
23	*In dextro pede poſteriori.*	*Tertiæ*
24	*In eodem.*	*Tertiæ*

Quam autem obtineat in cœlo hæc tota imago diſpoſitionem atque ſitum, figura oſtendit.

6 INTER vtranque dehinc præclari nominis Arcton
Ceu circunflexo ſinuantur flumina lapſu,
Squammeus agmen agens Draco voluitur, atque obit ambas
Spirarum curuis anfractibus: hunc quoque, vt artus
Longius effuſum, ſpacioſa volumina tendunt.
Compta Lycaonijs includunt Plauſtra choreis:
Quà caput eſt Helices, fundunt ſeſe vltima monſtri
Agmina, & hac cœli vix cauda in parte quieſcit:
Altera qua ſpiræ ſinus eſt, ſublime reponit
Verticis, & curuo ceu circuncluſa Dracone,
In dorſum alterius dorſo iacet Anguis ab ore
Vertitur, ac longe poſtremam lapſus in Arcton,
Rurſum maioris repetit confinia ſigni.
Nec quæ ſtella caput flammarum inſignet honore,
Sola micat, ſoláue rubent incendia criſta:
Sed ſetoſa duplex adolet duo tempora fulgor,
Et duo ſub geminis oculi fulgoribus ardent.
Vnicus ignis item mento æſtuat, ipſáque forma
Verticis in nutum veluti curuata parumper,
Quà per dimenſos demittitur ordo meatus,
Flectitur, atque Helices caudam ſpectare videtur,
Cuius in extremum ſpacio propiore per æthram,
Sibila protenti ſuccedunt ora Draconis.
Quin ſuper illa etiam ſumma confinia caudæ
Stella ſubit, dextri quæ temporis igne coruſcans,
Aemula vicinis accendit lumina flammis:
At decliue caput vertexque obliquior aſtris,
Hac in parte ſacri procumbere cernitur axis:
Qua pater Oceanus rutili reparatus Eoi,
Occaſus ortuſque ſolo moderante coërcet,
Et gemina alternæ miſcet diuortia metæ.

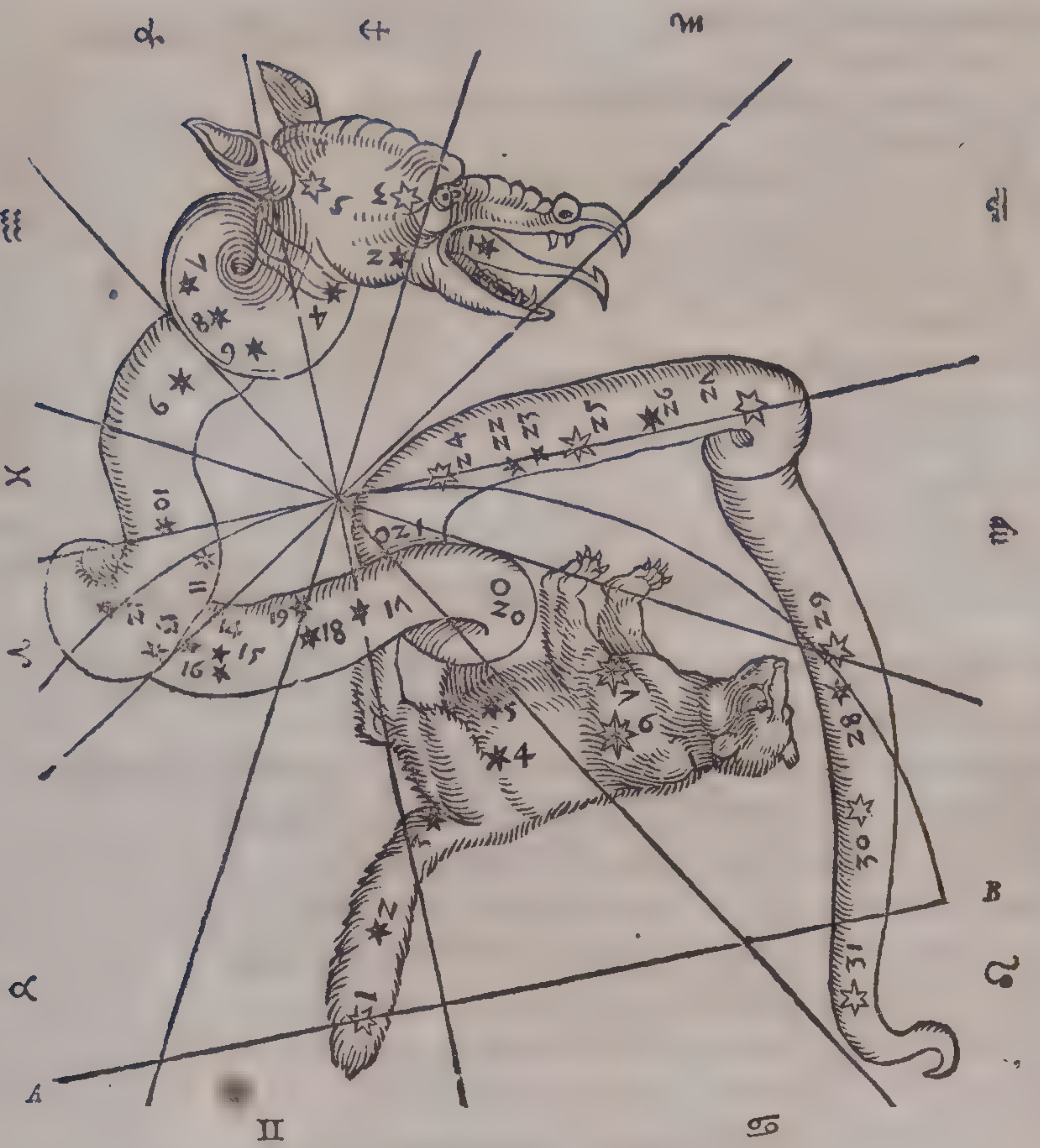

A. B. AEQVINOCTIORVM COLVRVS.

DRACO, δράκωρ, inflãmatus, flammiger, vociferãs capite læuũ Herculis pedẽ ferè cõtingit, vẽtre ad Cephea reflectitur. Deinde exiens extra Arcticum, rursus quasi circundat Vrsam minorẽ, rediẽsq; rursum versus caput maioris Vrsæ, ingreditur. Nec ad vnũ aliquod Dodecatemoriõ referri potest, cum omniũ fere extremas partes attingat quemadmodũ id signa circumscripta declarant. Continet in vniuersum stellas triginta vnum, ex quibus precipuè sunt istæ sequentes.

3.	Supra dextrum oculum.	Tertia
5.	In extremitate capitis prope aurem dextram.	Tertia
24.	Post tertium nodum sinuosi flexus serpentis.	Tertia
23.	Inter præcedentem & quartum nodum.	Tertia
27.	In vltimo nodo, quarto scilicet flexu caudæ.	Tertia
29.	In sequenti caudæ parte.	Tertia
30.	Prope caudæ finem.	Tertia
	In extremo caudæ.	Tertia
6 7.8.	Tres in colli flexu positæ.	Quarta
1.	In lingua.	Quarta

De harũ situ quẽ in cælo habent, figurã consule.

Vrsa minor, ἄρκτος μικρά, Cynosura, est iuxta polũ Arcticũ, huius cauda attingit polũ, caput vergit ad caudam maioris Vrsæ, interposita cauda Draconis.

Sunt in minori Vrsa, stellæ septem, quarũ nullæ vnquã in nostro Climate occidunt, vti singulæ iam ordine recensentur.

1. Ea quæ est in caudæ extremitate, quã nautæ vt plurimũ obseruãt, quoniã polo omniũ maximè sit vicina. Tertia

6 Quæ in angulo figuræ quadrilateræ cõsistit, estq; vna illarũ duarũ quæ sunt in eius sinistro humero. Se.

7 Altera

7. 4. 5. *Altera sinistri humeri. Se. In angulo & quæ in ilijs est. Quar. Imago situm demonstrat.*

EN GONASIN.

7 INDE pruinoso si lumen abusque Dracone,
In conuexa feras, oculosque in proxima mundi
Declines, qua parte globo tu met altior ortus,
Illa laboranti similis succedet imago:
Protinus expertem quam quondam dixit Aratus
Nominis, & cuius latuit quoque causa laboris:
Panyasi sed nota tamen, ceu longior ætas
Eruit excussis arcana exordia rebus.
Nam dura immodici memorat sub lege tyranni,
Amphitryoniaden primæuo in flore iuuentæ,
Quà cedunt medij longè secreta diei,
Hesperidum venisse locos, atque aurea mala,
Inscia quæ lenti semper custodia somni
Seruabat, carpsisse manu: postquam ille nouercæ
Insaturatæ odijs serpens victoris ab ictu,
Spirarumque sinus, & fortia vincula laxans,
Occubuit, sic membra genu subnixa sinistro,
Sustentasse ferunt, sic insedisse labore
Deuictum fama est: actum Tirynthius, Aethræ
Inclytus & solio fultus sublime paterno est.
Iuppiter hanc speciem, miseratus acerba laborum,
Reddidit, & talem cerni permisit Olympo.
En manus ipsa Dei violenta in verbera pendens
Erigitur, dextræque dehinc impresio plantæ
Tempora deculcat maculosi prona Draconis.

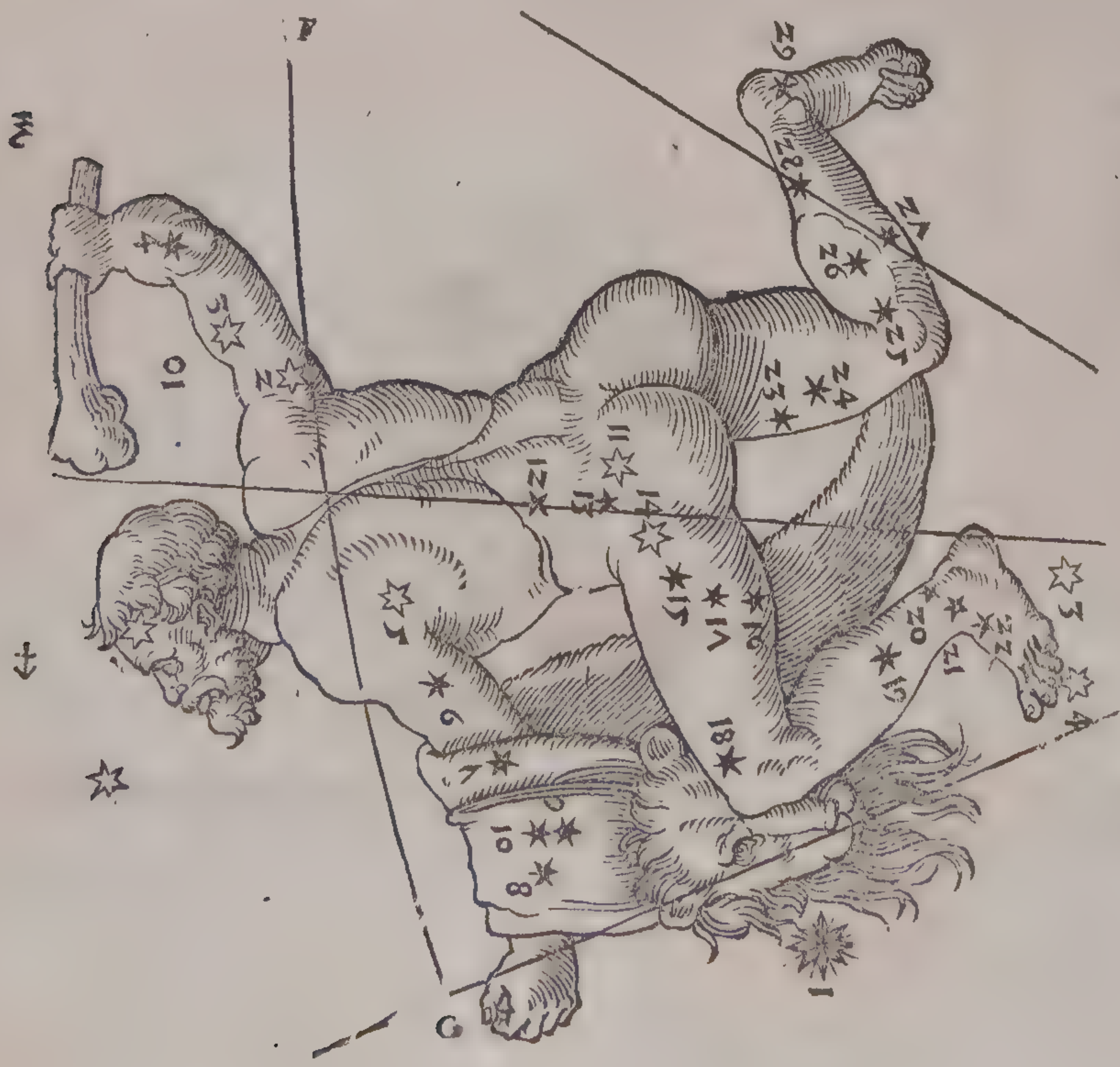

C. H. COLVRVS SOLSTITIORVM. II.

HER-

F. C. TROPICVS CANCRI.

HERCVLES, Theseus, Tamyris, ἐν γόνασιν, idest in genibus, Geniculator, capite Serpentariũ prope tangens. Læuã ad Vulturẽ vsque cadentem extendit, Genua nonnihil incuruat &c. pedẽ dextrum ad baculum Bootis, sinistrũ ad caput Draconis conuersum tenens. Caput & dextrũ brachium transeunt Tropicum versus æquinoctialem. Duo dodecatemoria occupat Scorpij & Sagittarij. Quidam hunc saltatorẽ vocant, alij Lycaoni tribuunt. Stellis constat .29. quarum hæ sunt præcipuæ

1	In Capite.	Tertiæ
2	In dextro humero.	Tertiæ
3	In dextro brachio	Tertiæ
5	In Sinistro humero	Tertiæ
11	In Coxa Sinistra	Tertiæ
14	In eius vicina parte	Tertiæ
7.8.9.10.	Quatuor illæ quæ sunt in Leonis exuuio.	Quartæ
23.24.25.	Illæ quæ in coxa dextra sunt.	Quartæ
29	In dextri pedis extremitate, nempe ea quæ est in fine clauæ Bootis, huius sideris 29. istius .9. quemadmodum ex Arctophilacis figura elucet.	Quartæ
18	In genu sinistro.	Quartæ

Quarum situs, figura atque complexus schemate proponitur. Verum stellam hanc primi ordinis, quã à sinistra imagini adiectam videmus, referimus ad testudinem seu fidiculam.

CORONA.

POPLITE succidui quà sideris ampla patescunt
8 Terga dehinc mersumq́ue iacet sublime humerorum,
Aspice ceu rutilis vibret lux Gnosia flammis.
Hęc quondam Bacchi monumentum fulget amoris:
Hæc Ariadnęi capitis testatur honorem.
Trina ter illustrant hanc lumina, parsq́ue Coronæ
Serpentem vicina subit, qua sibila in Arcton
Ora Draco inclinans stridet flabris aquilonis:
Post tergum Nixi pars voluitur, ac velut hærens
Rursum defessi referatur nuncia signi.

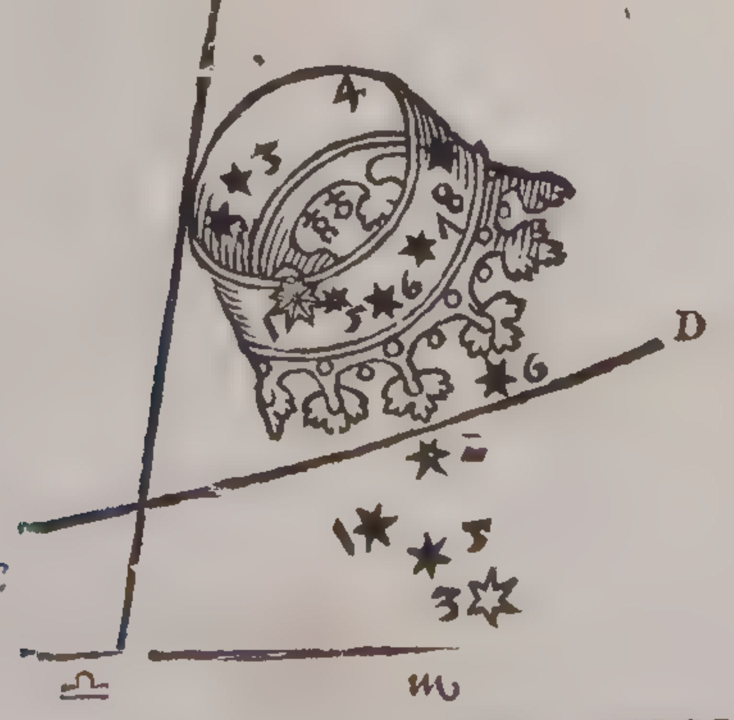

C. D. TROPICVS CANCRI.

CORONA Borealis, στέφανος βόρειος, Corona Ariadnes iuxta manum Bootis dexteram, non lõge à Tropico distat Cancri. habet stellas 8. quarum hæ sunt præcipuæ.

1 Splendidissima

1 *Splendidißima omnium quæ tanquam gemma emicat dicta Alpheta.* *Secundæ*
2 *Iuxta ſplendidißimam ex vna parte.* *Quartæ*
5 *Iuxta ſplendidißimam ex altera parte.* *Quartæ*
5 *Quæ hanc ſequitur.* *Quartæ*
7 *Quæ iterum ſequuntur iſtam.* *Quartæ*
8 *Vltima ſtellarum omnium quæ ſibi hoc modo ſuccedunt.*
Quarum ſitum atque complexum ex figura cognoſcimus.

OPHIVCHVS.

9 ISTIVS extremo ſub vertice, vertice quippe
Sideris Innixi, clarum noſces Ophiuchum.
Triccæi ſidus ſtat nominis, & cui pingui
Thure Epidaureæ fumant altaria ſedis.
In ſtyga decurſis Parcarum ab origine fuſis
Merſerat Hippolytum ſors vltima: iamque per imas
Cocyti tenebras & ſtagna nigrantia Ditis,
Portitor ille Charon Theſide fata vehebat.
Hic immaturi ſed enim miſeratus acerbum
Lethi ſupplicium, Neptuníque aſpera iuſſa,
Algentes artus Erebo procul intimo ab vſque
Suſcitat, atque animæ rurſum tepefacta calore
Viſcera, mundanas reuocat medicator in oras.
Non tulit omnipotens ortu cuiquam generato
Deucalioneo, fas eſſe nouiſsima fata
Vincere, & incaſſum decurrere penſa ſororum:
Móxque triſulca polo iaculatus fulmina celſo,
Et ſuper aëriæ vibrans incendia flammæ,
Morte repertorem medicinæ audacis in vmbras
Deijcit: ac gnato reparans ſolatia Phœbo,
Aſperáque extincti miſeratus fata nepotis,
Surgere nocturno iubet inter ſidera motu.
Hic ergo inſignes ardens venas Ophiuchus,
Hic rigidos artus formæ Anguitenentis honore
Arduus, hic tantos humeris vibrantibus ignes
Euomit, vt pleno cùm Luna niteſcit in orbe,
Menſtruáque ingenti iam tempora diuidit ortu,
Nequaquam lentis obſcurior ex humeris lux
Marceat: at manibus non compar flamma rubeſcit.
Nam ſuffuſa leui reſplendent vltima luce:
Sed cerni ſunt prompta tamen: poſtremáque parco
Igne micant. ille angue manum conſertus vtranque
Erigitur, ſerpénſque dehinc elabitur ambas
Flexilis, & medium cingit ſpiris Ophiuchum:
Quem ſuper hærentem plantarum mole duarum

Scorpios in geminas effuſus viſcera parteis,
Afflictúſque oculos, maculoſáque pectora preſſus,
Suſtinet. attiguas euoluitur Anguis in auras,
Agmine non æquo, neque tanta volumina compar.
Nam quà dextra manus ſinuoſo affigitur Angui,
Parcius ab domino terga explicat, altera porro
Plurimus, ac multo per læuum pondere lapſus
Funditus: & rutilo quà lux ſedet ignea mento,
Vſque Ariadnææ ſeſe vicina coronæ
Lubricus inclinat. pòſt ſpreta brachia quondam
Formidata truci ſuſpexeris Orioni:
Hæc conceſſa etenim curuis mercatio velis.
Huc falcata Hiodij repſerunt cornua monſtri,
Sidereæ nimium facis indiga: nanque hebes ollis
Ignis & obtuſo marcent incendia crine.

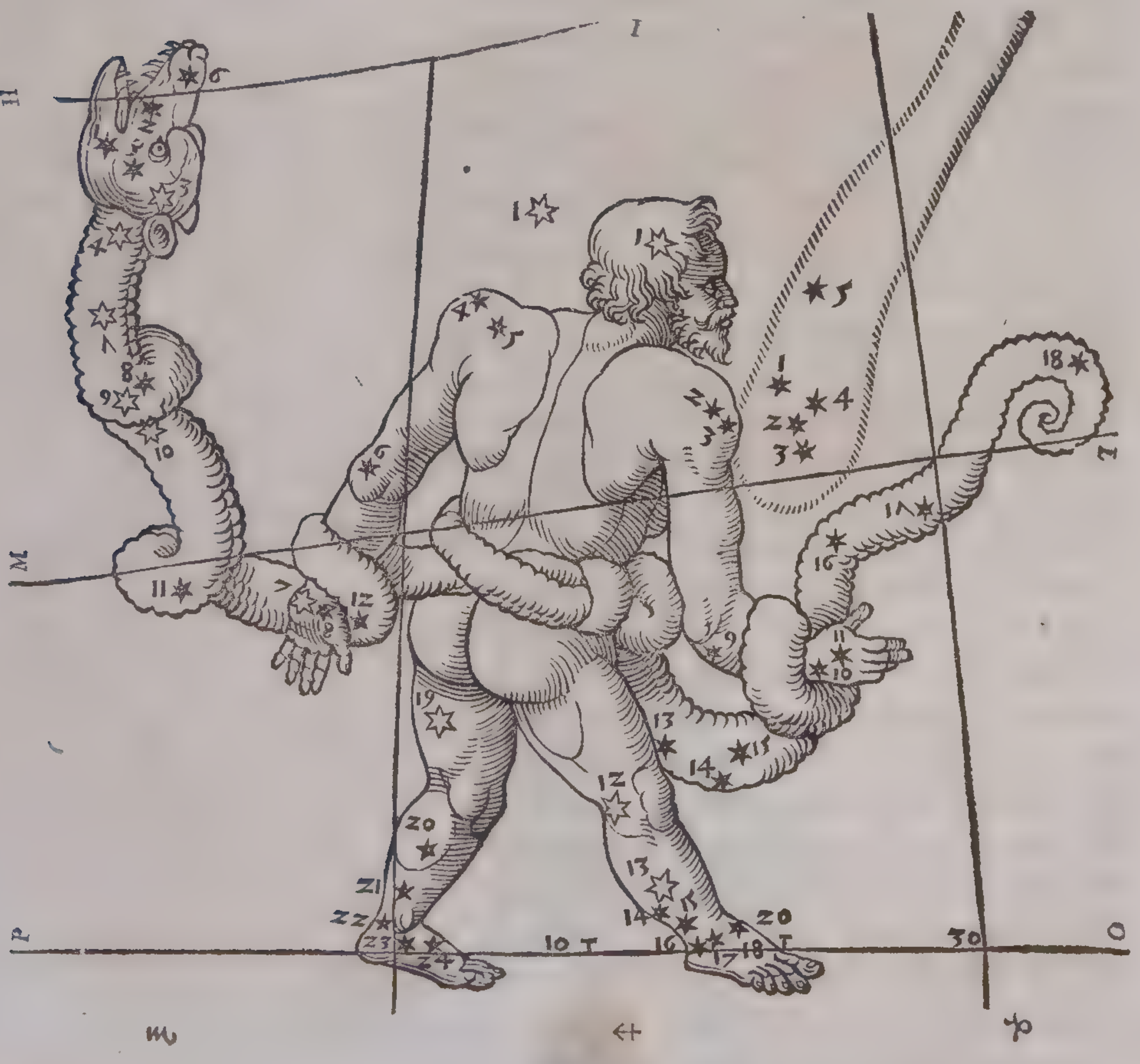

H. I. TROPICVS CANCRI. L. M. AEQVATOR
O. P. ECLIPTICA.

Ophiuchus

Ophiuchus, Serpentarius, ὀφιοῦχος, qui tenet Serpentem, seu Aesculapius, Anguiger, caput proximum Herculis vertici habet. Vtraque manus à corpore longius protensæ, Serpentis circumuoluentis se amplexu circumducuntur, pes vterque vsque ad Scorpionis signum descendit & ob id capricorni tropico insistit cum angue tria occupat dodecatemoria ♏, ♐ & ♑

Constituitur autem hoc astrum, præter eas quibus serpens componitur stellis viginti quatuor, quarum insigniores magisque conspicuæ sunt istæ.

1	*In capite.*	*Tertia*
7	*Vna duarum quæ sunt in sinistra manu.*	*Tertia*
8	*Altera earum duarum quæ licet hic figuram habeat quartæ magnitudinis, in cœlo tamen quantitatis cospicitur.*	*Tertia*
12	*In genu dextro.*	*Tertia*
13	*In tibia dextri pedis.*	*Tertia*
19	*In sinistro femore.*	*Tertia*
2	*Vna ex illis duabus, quæ in dextro humero sunt.*	*Quarta*
4	*Vna ex duabus quæ in sinistro humero sunt.*	*Quarta*
15	*Vna è quatuor, quæ sunt in dextro pede.*	*Quarta*
23	*In sinistri pedis planta, quæ Scorpij pedem attingit.*	*Quarta*
10	*Vna è duabus quæ in dextra manu sunt.*	*Quarta*
11	*Earum duarum altera.*	*Quarta*

Ostenditur autem schemate, quisnam sit earum in cœlo positus.

ὄφις ὀφιούχου sinu flexuoso implicat Aesculapium in magnam sese expandens amplitudinem, caput enim eius cum sinistra manu Ophiuchi quam complectitur se girans in spyram serpens, in ♏ signo apparet, maxima eius corporis pars, cum figura Anguitenentis, in signo ♐ caudæ sinuosus ambitus, in signo ♑

Sunt autem stellæ quibus componitur. 18. è quibus præcipuæ sunt quæ subijciuntur.

3	*In capitis initio*	*Tertia*
4	*Vna è duabus quæ in colli initio sunt.*	*Tertia*
7	*Earum duarum altera.*	*Tertia*
9	*In primo Serpentis flexu à capite ad sinistram manum Aesculapij.*	*Tertia*
10	*Earum duarum altera.*	*Tertia*
2	*Quatuor quæ dextrum oculum circumstant.*	*Quarta*
15	*Iuxta dextram Aesculapij manum in caudæ flexu.*	*Quarta*
16	*Post dextram manum qua cauda adhuc inflectitur.*	*Quarta*
17	*Iuxta caudæ extremitatem*	*Quarta*
18	*In extremo totius Caudæ.*	*Quarta*

Monstrat autem figura, quam illæ in cœlo dispositionem habeant.

BOOTES.

CALLISTO rutilat stellis, quibus vtque ferinam
Prona sit effigiem, quo cardine torqueat axem,
Semper in occiduis attollens lampada flammis
Arctophylax, siue, vt veteres cecinere, Bootes,
Famosa Arcadici testans commenta tyranni.
Et licet instanti similis, similísque minanti
Terga Helices iuxta premat ard[illegible] haud tamen vnquam
In picturatæ plaustrum procu[illegible]atris
Fas datur, antiqui quoniam co[illegible]n illo
Criminis, & veterum prohibetur culpa malorum.
Nec minus in membris lux olim maxima vibrat

Omnibus, ardet apex capiti, micat ignea late
Dextra flammam, humeri flammam mouet instar
Inter vtrunque femur, quà se confinia lucis
Diducunt pedibus, maior quà luminis auras
Verberat, & rutilo sidus magis æstuat astro.
Nam locus Arcturo sacer * adscribitur, illinc
Aurea qua summos adstringunt cingula amictus,
Ebria flammanti consurgit stella rubore.

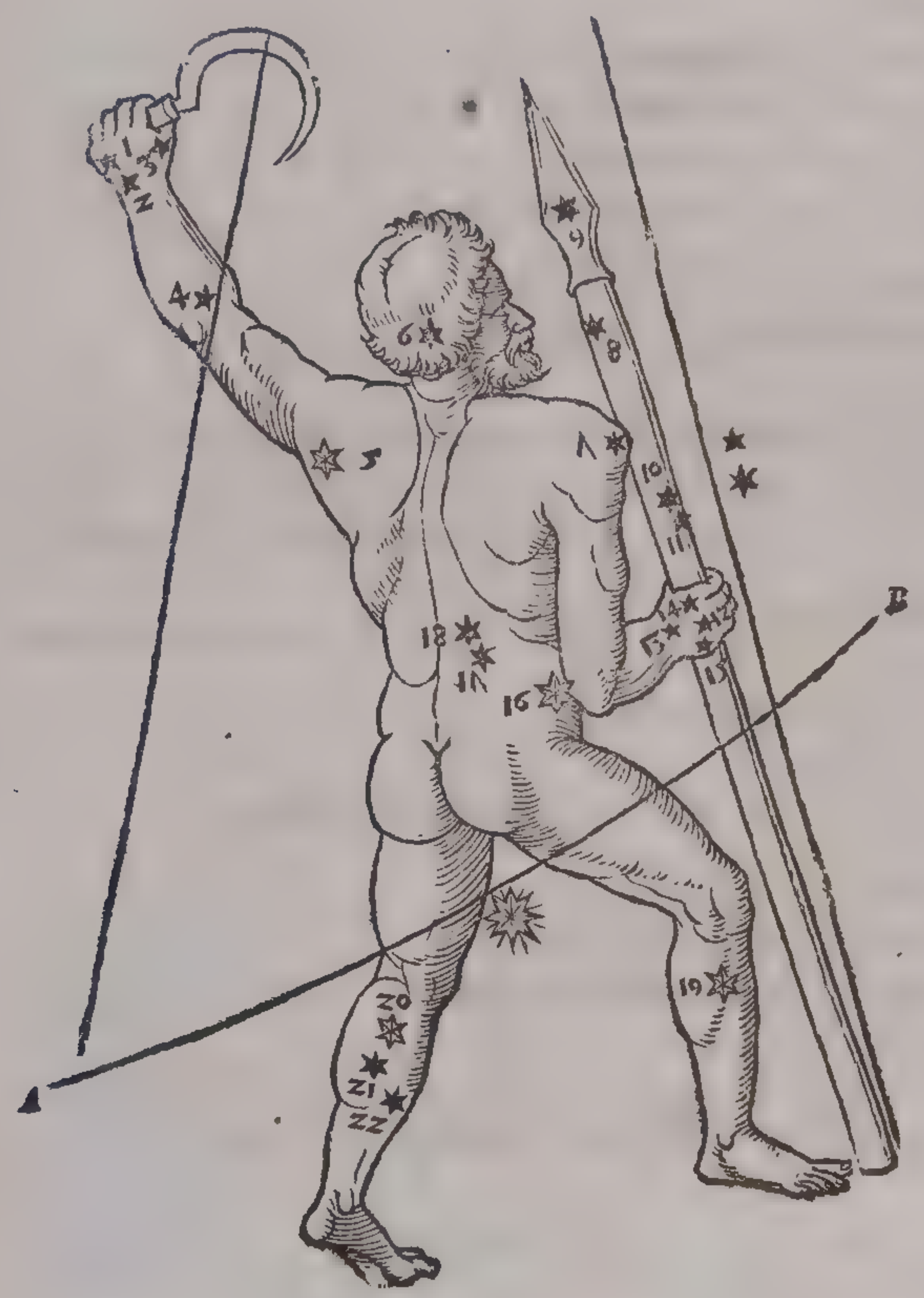

♎

A. B. CIRCVS AESTIVVS CVIVS IN VICINA PARTE HERET. ARCTVRVS RVTILANS.

Bootes seu Bubulcus, βοώτης, Arctophylax custos Plaustri, læuum brachium ad caudam maioris Vrsæ extollit, pedes ad virginis sidus deflectit, v[illegible]ropicum intra crura illustris stella collocatur, clara & rutilans Arcturus & Alramech dicta.

Sunt autem in Boote stellæ 22. præcipue hoc loco mentionem faciemus earum quæ magis illustres sunt.

1 *Inter vtrunque femur quæ Arcturus appellatur.* *Primæ*
5 *Supra sinistrum humerum.* *Tertiæ*

20 In

20	*In sinistro genu duabus alijs vicina.*	*Tertia*
6	*In capite.*	*Quarta*
9	*Supra dextrum humerum.*	*Quarta*
10	*In medio claua quam manu tenet.*	*Quarta*
9	*In eiusdem fine quæ Herculis vnum pedem attingit vt monuimus in explicatione eius imaginis*	*Quarta*
16	*Sub dextro brachio prope spinam dorsi.*	*Tertia*
18	*In media spina dorsi.*	*Quarta*
19	*In dextro femore iuxta genu.*	*Tertia*

Quis vero sit earum situs atque figura, in cœlo monstratur præsenti schemate.

VIRGO.

11 QVA protenduntur vestigia summa Bootis,
Quáque per immensum circunflagrantibus astris,
Circulus obliquo late iacet Astriger orbe,
Contemplare sacros subiectæ Virginis artus.
Quam te quam memorem, siue est genitor tibi summus
Iuppiter ex Themide in terras demissa parente:
Seu patris Astræi clarum es genus, aurea cuius
Sidera sunt proles, & qui pro munere morum
Inculpabilium nomen dedit omnibus astris:
Aut Pelusiaci magis es dea littoris Isis,
Digna Poli consors, & cura latrantis Anubis.
Seu tu diua Ceres, sic nam tibi flagrat arista,
Et ceu Siriaco torretur spica calore:
Protentata manu ter quæ pernicibus alis,
Nec sat certa gradum, viduatáque vertice summo
Fluxipilæ vestis vestigia, lubricum vt æuum
Sors agat, & subitis obrepat mobile fatum
Temporibus, precor in terras procul æthere ab alto
Flecte oculos, placidamque meis venerabilis oro
Pande sacris aurem. Tu cùm sincera priorum
Vita hominum nullis ageret sub legibus æuum,
Aureáque innocuos seruarent secula mores
Sponte sua, nec criminibus via prompta pateret,
Inter confusos populorum libera cœtus
Versabare libens, nullique obnoxia culpæ
Corda inhibens media, casto res more tenebras:
Nullus telluri limes datus, indice nullo
Culta secabantur, neque iam discretio campum
Metiri in dominos monstrauerat: omnia rerum
Vsurpantis erant, promiscua thura per agros
Præstiterant cunctis communia cuncta videri.

Denique cùm placidas crebrò Dea viseret vrbes,
Tectaque iusta virûm passim succederet illa,
Feruentis late pelagi natura, salumque
Fluctibus instabile, & glauci vada turgida ponti,
Quà senior cano nutrit sub gurgite Nereus
Delphinos virides, & physeteras anhelos,
Ignorata suo seclusaque fine iacebant.
Nulla fides vndis, tumido commercia fluctu
Nulla petebantur: neque longis nauita terris
Insinuare ratem ius fecerat, exul vt oris
Omnibus externas veheret per inhospita gazas
Aequora, & insano penderet sæpe profundo
Omnia: sed cunctis nasci dabat aurea terris
Iustitia, & nullo discreuerat aëre regna.
At postquam argento deformis viluit ætas,
Rarius in terras os inclinabat honestum
Iam Dea, vix summos adlabens denique monteis,
Cùm cedente die Phœbus sub nocte propinqua
Occiduus pronos vrgeret in æquora currus,
Vsurpandam oculis se dabat adcurrentum:
Non vt fessa virum repararet gaudia vultu,
Sed crepula vt latè vomeret conuicia voce.
Parcite vile genus, lacrimis aiebat obortis:
Causa querelarum vestrum est scelus, aurea quondam
Iudice me vestri vixerunt secla parentes.
Degener in vobis animus, solertia vobis
Peruigil, arte noua vitam traducere mos est:
Omne æuum studijs excuditis: hinc quoque rursum,
Proh pudor atque dolor, nascetur vilior ætas.
Et lacerata genas ibit Bellona per vrbes
Saucia, vt infidas agitent certamina mentes.
Hæc vbi permœsto rauco congesserat ore,
Alite procursu sese in conuexa ferebat
Protinus, atque oculos fugiens exosa sequentum
Linquebat cœtus hominum. ruit hæc quoque rursum
Viuendi series, ac succeßere pudendo
Aerea secla habitu: fraus ilicet, & furor ardens,
Atque cruentus amor chalybis, segnísque libido,
Et malesuada lucri rabies subit omnia, terror
Degener, ac mœstæ facies formidinis implet:
Secreti immodicus vada gurgitis vltima versat
Tiphys: Agenoreo color hinc mentirier ostro
Incipit, Assyriúmque bibunt noua vellera succum,

Ebria

Ebria vt extremo ſplendeſcat lana veneno,
Sic iuſta in populos mox Virginis inculpatæ
Exarſere odia,& cœlum pernicibus intrat
Diua alis,ſpaciumque ſibi ſubuecta per auras,
Vnde procul terras ſumma vix cerneret æthra,
Propter anhela libens late capit aſtra Bootis.
12 ISTIVS extremis humerorum partibus vrget
Stella faciem,qualique rubent incendia flamma,
Quæ ſubiecta procul caudam maioris ad Vrſæ
Vertice brumalis circunuoluuntur Olympi:
Talis vtrique modo ſimul & fulgore micat lux
Plurima:quippe procul clarè fax ardet in Arcton.
Nec contemplandi labor anxius,omnia primis
Obuia ceu vibrant obtutibus,vnus ob ora
Quæ ſunt prima ferè veſtigia,præminet ignis:
Altera quà pedibus regio eſt clunalibus,ardet
Stella itidem,genibúſque dehinc ſe tertia promit,
Aemula qua rutilæ flagrant confinia caudæ.
Non tamen his ſpecies,non ſunt cognomina certa,
Sed permixta ſimul vulgi vice conuoluuntur.

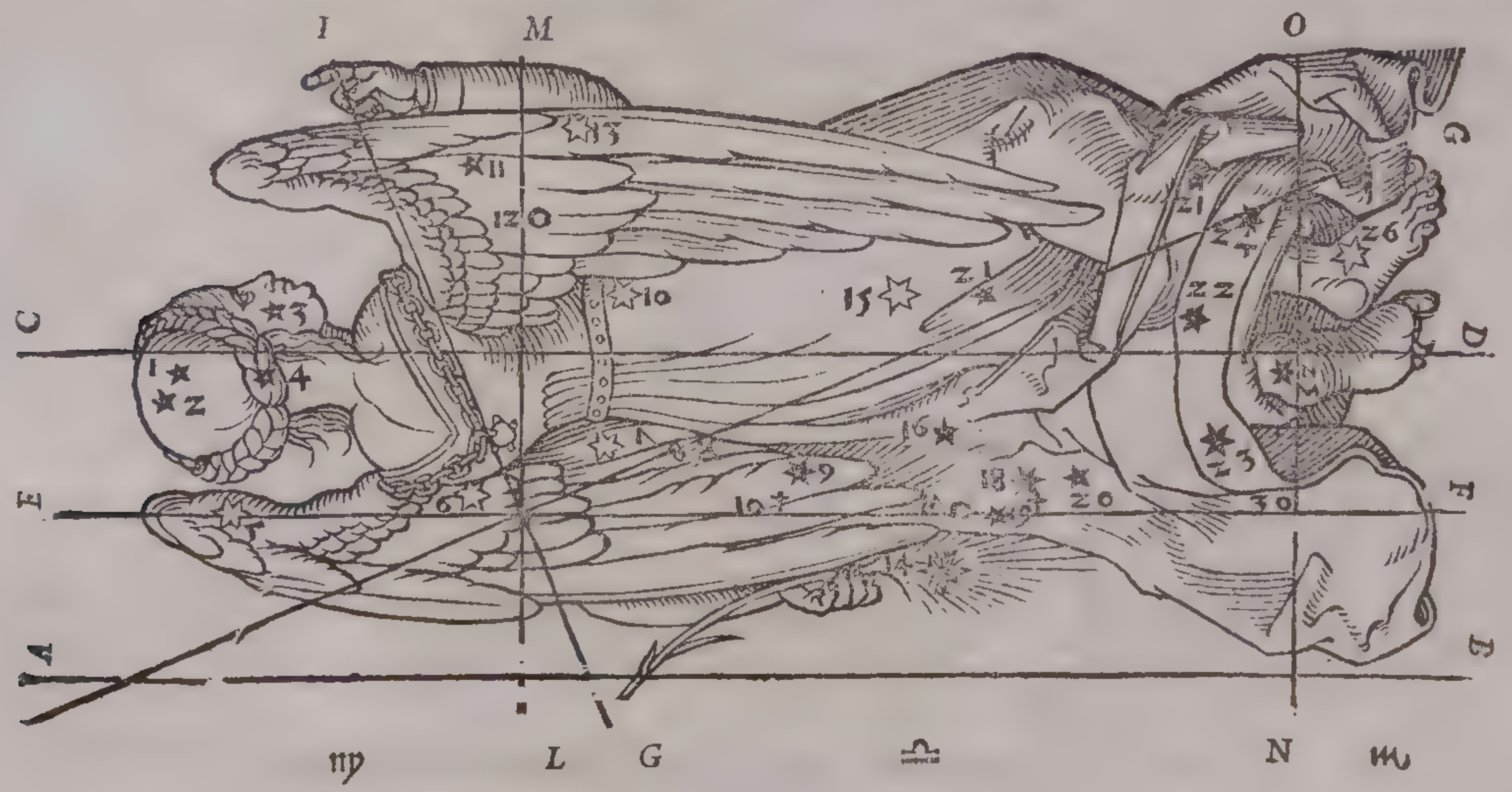

A. B. ET C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI. E. F. SOLIS VIA. A. G. AEQVATOR QVI IN LINEA L. M. ECLIPTICAM INTERSECANS AEQVINOCTIVM FACIT.
N. O. FINIS LIBRAE.

Virgo,πάρθενος plus quam gradus decem ſideris quod Leo occupat obtinet. Pedes quoque priores libræ inſerens,manu dextra vltra Aequinoctialem(ibi enim Zodiacus vltra æquatorem egreditur) illuſtrem tenens ſtellam vnde clariores quidam proijciuntur radij,& dicitur Spica. Græcis στάχυς, Arabicè Azimech. Alas habet. Ala vero à latere dextro zodiacum egreditur,in hac ſtella maxime Borealis προτρυγήτης id eſt vindemiator dicitur Sunt autem ſtellæ quæ hanc virginem illuſtrant 26. quarum præcipuæ ſequuntur.

4	*Splendida illa in sinistra manu quæ appellatur Spica.*	*Primæ*
6	*Ad sinistræ alæ exortum.*	*Tertiæ*
26	*In dextro pede qui magis ad boream accedit.*	*Tertiæ*
13	*In sinistræ alæ extremitate.*	*Tertiæ*
24	*In tibia dextra.*	*Quartæ*
10	*In cinctura à latere dextro.*	*Tertiæ*
15	*In dextro femore.*	*Tertiæ*
7	*In sinistra cincturæ parte*	*Tertiæ*
25	*In sinistro pede.*	*Quartæ*

Earum situs quem in cœlo obtinent, ex figura fuerit petendus.

GEMINI.

13 ILLA quidem supero conserta relabitur axe,
Inscia piscosi semper salis, ipsius autem
Subiectos capiti Geminos tibi cernere fas est,
Spartanam Geminos sobolem, prolémque tonantis
Egregiam, & proprio pòst reddita numina cælo.
Nam Lacedemonijs Mars cùm caluisset Aphidnis,
Castora Cecropij tulit inclementia belli:
At frater lucémque & fata superstitis æui
Exosus, sortem lachrimis efflagitat æquam:
Protinus alternæ germanos tempore vitæ
Iuppiter attollit, cælíque in celsa receptans
AEternæ flagrare facis iubet ignibus ambo.

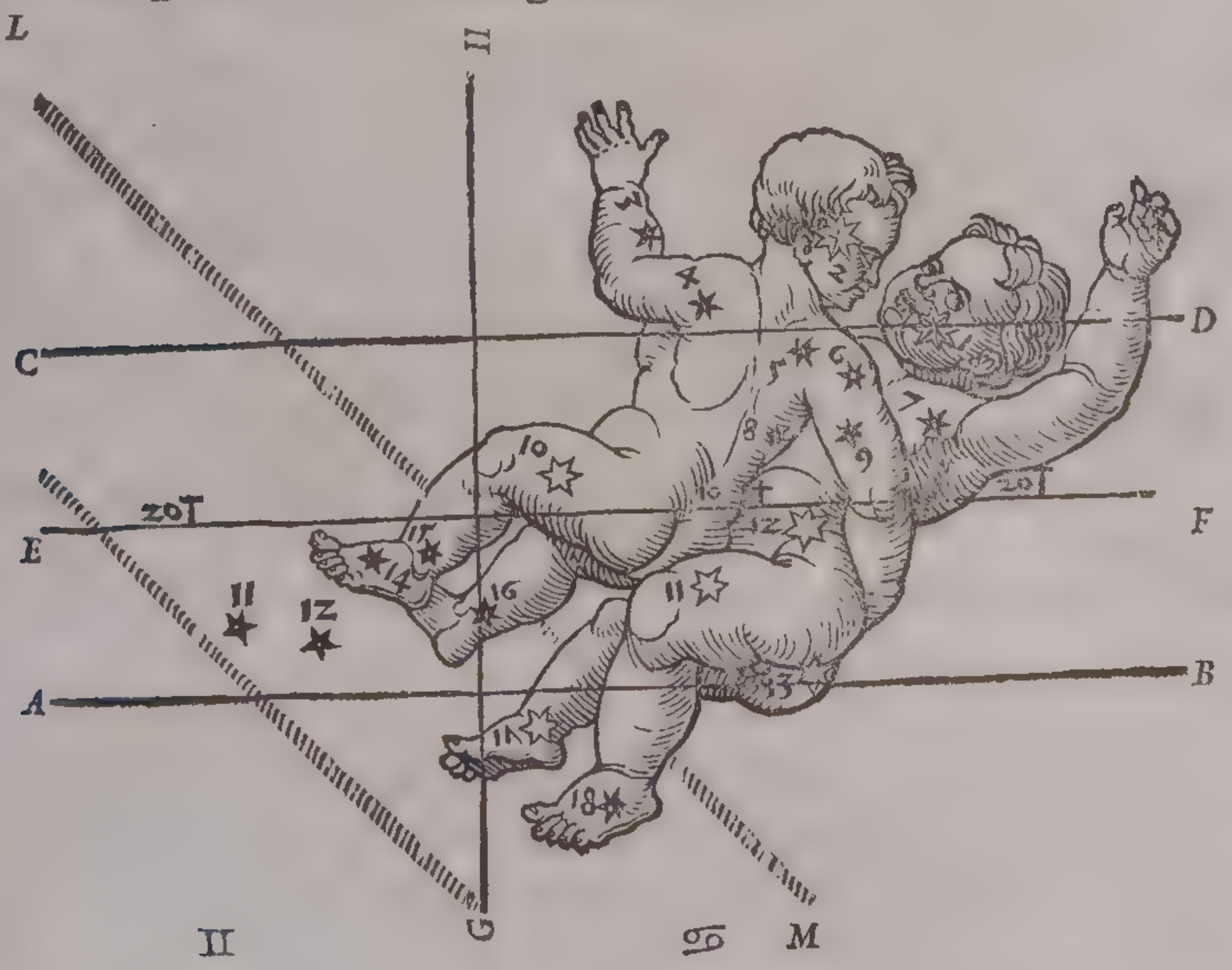

A. B. ET C. D. LIMITES ZODIACI. E. F. ECLIPTICA. L. M. ET F. G. LACTEAM VIAM NOTANT.

Gemini, δίδυμοι, Castor & pollux. Apollo & Hercules capitibus parum transeunt zodiaci limites, itemque pedes, alias verum suum locum occupant. In vtriusque capite prælucida stella constituitur.

Sunt

Sunt ſtellæ quibus ornantur in vniuerſum 18. è quibus hæ quæ ſequuntur magis conſpicuæ ſunt.

2	*In capite eius, quo ad Boream propius accedit.*	*Secundæ*
1	*In capite alterius, aliquantum rubeſcens.*	*Secuudæ*
17	*In dextro pede eius qui Auſtralior eſt.*	*Tertiæ*
13	*In eiuſdem clunibus.*	*Tertiæ*
11	*In eiuſdem ſiniſtro femore.*	*Tertiæ*
12	*In ſiniſtro ilio eius qui Auſtralior eſt.*	*Tertiæ*
7	*In eiuſdem dextro latere.*	*Quartæ*
14	*In ſiniſtro calcaneo eius qui ad Boream magis eſt ſitus.*	*Quartæ*
5	*In eiuſdem dextro humero.*	*Quartæ*
4	*In eiuſdem ſiniſtro humero.*	*Qaartæ*
10	*In femore dextri pedis.*	*Tertiæ*

Earum autem ſitus atque figura, per ſchema exprimitur.

CANCER.

ALVO Heleces Cancer ſubuoluitur: aſtraque Cancro
Iuno nouercales vt ſemper proderet iras,
Præſtitit. hic etenim Lernæi gurgitis Hydram
Vreret Alcides cùm flammiger auſus in ipſum
Repere victorem, quà duro concaua dorſo
Tegmina curuantur, geminus micat ardor in auras:
Hos dixere Aſinos, ortos Theſprotide terra,
Et ſidus Lenæe tuum diſterminat aër
Craſsior, hos itidem qualis præſepibus eſſe
Forma ſolet, diſpar Chelarum flamma coruſcat
Nanque tribus ſtellis adoletur dextera Cancro:
Leua duas pigro ſuccendit fomite flammas.

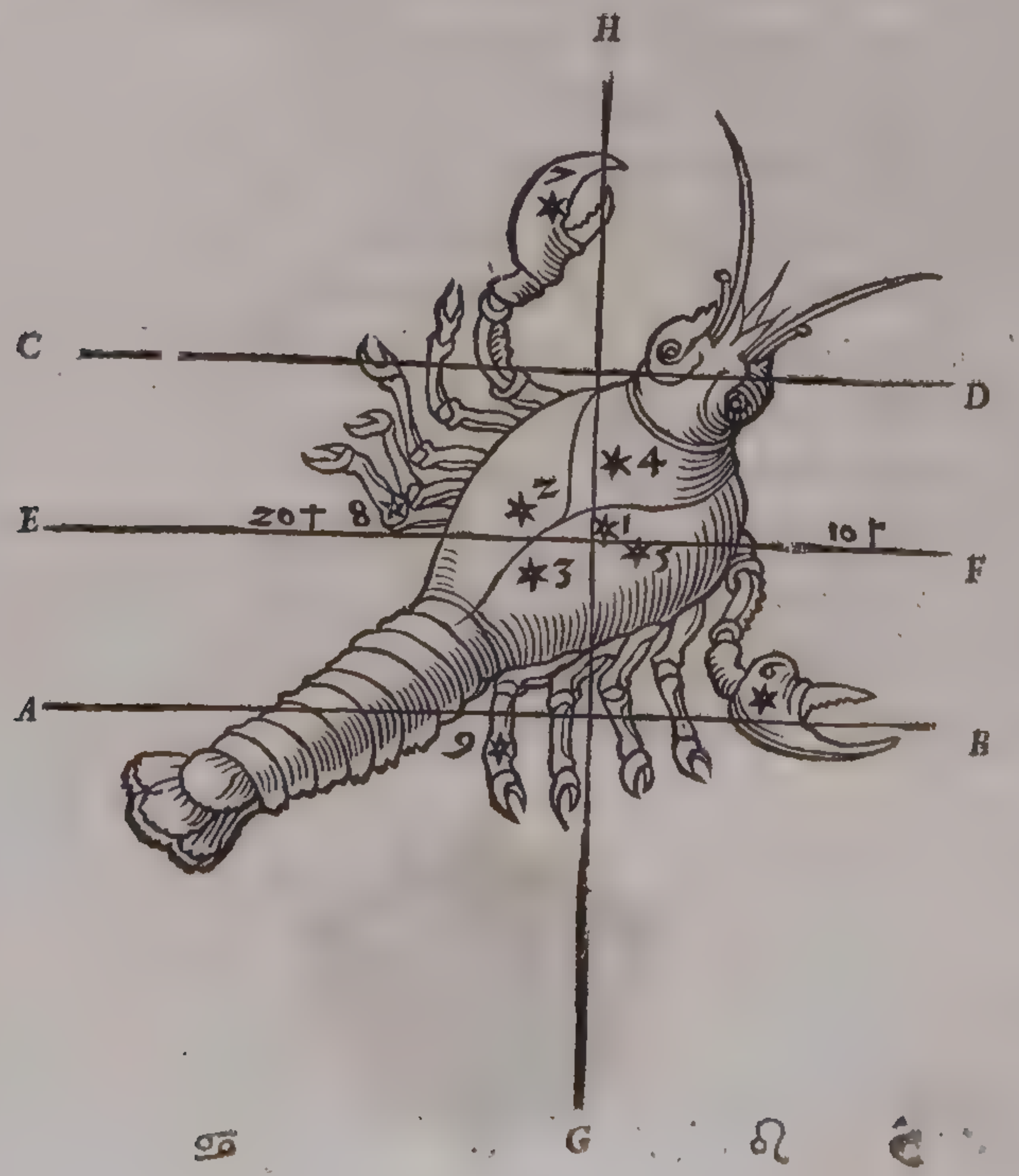

A. B. C. D. ZODIACI LIMITES. E. F. ECLIPTICA H. G. LINEA AD ANGVLOS RECTOS SECANS VIAM SOLIS, INCHOAT LEONEM AC TERMINAT CANCRI SIGNVM.

Cancer, κάρκινος nouem ſtellarum. Inter quas præſepe φάτνη nebuloſa in pectore & Aſelli duo, ὄνος βόρειος & νότιος, ſtella obſcura, ſed miræ efficatiæ in ciendis tempeſtatibus ſecundum Aratum. Hic ad Geminos irrepens, multum ſpacij ibi occupat, vnum atque alterum brachium quoque ex Zodiaco extendens. In ſua ſede parum loci obtinet. ſunt autem hæ eius ſtellæ præcipuæ.

1	*Vna illarum quatuor, quæ in eius medio corpore quadrilateram figuram conſtituunt, quæ aſinus nuncupatur.*	*Quarta*
4	*In vicina & contigua parte capitis, ad Septentrionem.*	*Quarta*
2	*In ſiniſtra dorſi parte, vna illarum quæ quadratum conficiunt.*	*Quarta*
3	*Altera earum quatuor quæ ſunt in corpore, quam maxime proclinans in Auſtrum.*	*Quarta*
5	*Prima quæ in medio & vmblico cancri conſiſtit, adherens.*	*Quarta*
6	*In brachio dextro.*	*Quarta*
7	*In ſiniſtro boreali.*	*Quarta*
9	*In pede verſus Auſtrum*	*Quarta*
8	*In pede verſus Aquilonem.*	*Quarta*

Earum autem ſitus & complexus mutuus ex figura petendus eſt.

LEO.

Hi verſus quibus Leonis Aſtrum exornatum eſt in Pariſienſi exemplari, quod figuris caret Cancri coniunguntur. Verum nos licet continuus textus videatur maluimus eum diuidere, vt figuræ aſtrorum ſitum continentes carminibus quibus explicati aſtriſsimi ſunt ſubiuugi poſsint.

QVA poſtrema pedum rutilant veſtigia in Arcto,
Maxima flammigeri mundus trahit ora Leonis.
Membra dehinc longi qua ſeſe ſemita cæli
Plurima protendit, torrentur fomite acuto
Singula, & aſsiduis ardet Leo viſcera flammis.
Hic Hyperionij flagrat viæ ſolis, & iſto
Se duce cærulei referunt momenta caloris.
Tunc ſuccisa Ceres ſtatim cum mergite culmi
Conſtruitur, flauos tondentur ſemina crines
Omnia, & auectas late coquit area meſſes.
Tunc & Threicij repetunt animoſa aquilones
Flabra polo, tunc Oceanum ſtata flamina cæli
Propellunt pelagus: longis hoc tempore in anni
Ocia ſunt remis: pontus vehit ipſe carinas.

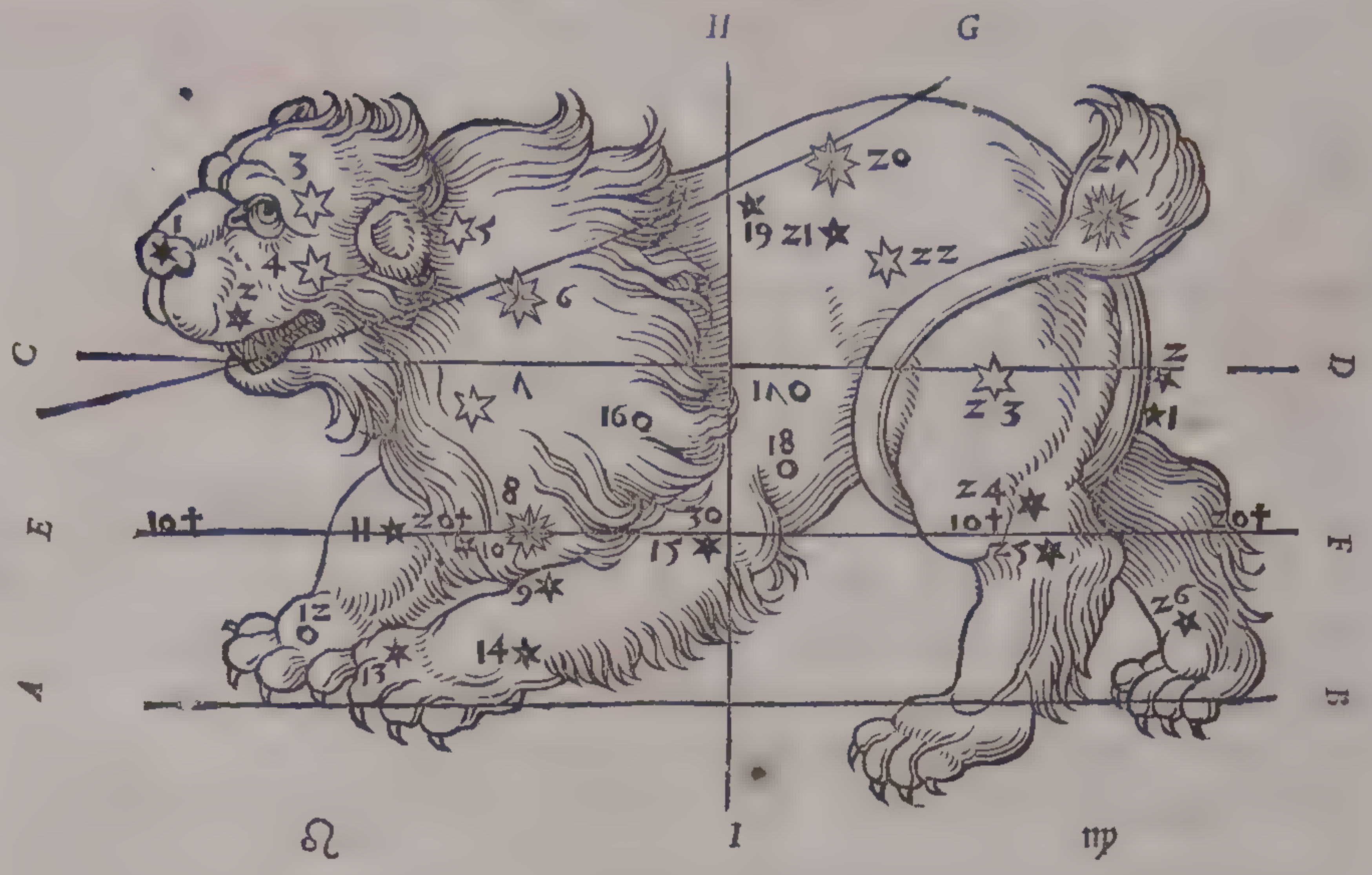

A. B. C. D. LIMITES AC ZODIACI TERMINI. E. F. SOLIS ITER. C. B. SOLSTICIALIS CIRCVLVS. H. I. DODECATEMORII LEONIS FINIS ET VIRGINIS INITIVM.

Leo, λέωμ pulcherimum ſidus, in quo multæ ſunt lucidæ ſtellæ, dimidiatum ferè ſignum occupat in quo regnat Cancer. Dorſum, cauda, & caput, extra zodiacum progrediuntur planè ſub Vrſa maiore collocatur, quod eo accuratius monemus, vt habita alicuius vnius ſigni certa cognitione reliqua eò facilius deprehandantur. præterea & illud diligenter hoc loco notandum eſt circa Leonem, inter eius extrema & vrſæ, ſtellas eſſe nebuloſæ inuolutionis, informes tamen, quas vocant Berenices crines, ab harum ſitu Plinius terram ſecundum latitudinem, formam orbis abſoluti globatam habere declarat. Berenices crines inquit, non cernit Aegyptus nec Trogloditarum ſedes(qui in terræ cauernis & ſpecubus morantur. Hæ ſtellæ autem, ob id Berenices coma vocantur, quod cum Ptolomæus Aegypti rex, in Aſiam olim expeditionem ſuſcepiſſet, Berenice eius coniunx, comam ſuam pulchrimam Veneri deuouerit, ſi modo rex victor rediret, Et cum deinde ſuperatis hoſtibus rediſſet & optatam victoriam obtinuiſſet illa comam abſciderit, & Veneri vti prius vouerat ſuo in templo ſacrarit, quæ cum paucis poſt diebus, non amplius in templo, vbi ſuſpenſa erat, appareret, ab Aſtrologis quibuſdam in cœlum euecta, et iuxta Leonem collocata, dicebatur.

Sunt autem ſtellæ quibus hoc aſtrum ſplendet 27. quarum iſtæ quæ ſequuntur præcipuæ ſunt.

8 *In eius corde, quam vulgo cor Leonis & Regulum, latini Regiam, Græci βασιλισκόμ vocant. hæc omnium quæ in cœlo hærent, efficaciſſima eſſe creditur, quod propè Eclipticam exiſtens, ſolis lumine maxime adiuuetur.* *Primæ*

27 *Splendida illa, quæ eſt in caudæ extremitate.* *Primæ*

6 *Media illarum trium quæ ſunt in collo. Hæc vt facile videre eſt lineæ C.G. quæ Tropicum cancri notat contigua eſt.* *Secuudæ*

5 *Altera earum quæ vltra Tropicum eſt verſus Boream.* *Tertiæ*

7 *Tertia earum, amplitudini Zodiaci inhærens. Hæ ſtellæ, τρεῖς οἱ ἐν τραχήλω, id eſt, in ceruice, ſunt ſatis notæ in cœlo, cum oculi & viſus earum quantitatem facile diſtinguat.*

3 *Vna earum quæ ſunt in capite, ea quæ ſupra oculum eſt.* *Tertiæ*

4 *Altera propius ad terminum Zodiaci Borealem accedens.* *Tertiæ*

22 *Supra ſiniſtrum femur.* *Tertiæ*

23 *In ſiniſtro femore.* *Tertiæ*

Patet autem illarum in cœlo ſitus ex ſchemate Leonis.

AVRIGA.

14 AVRIGATOREM par ſit quoque cura videre:

Nanque tuas aures implebit fabula solers
Cræteі pecoris: hæc lac memoratur alumno
Infudisse Ioui Capra, nutrix dicta tonantis.
Stelligero subuecta polo est: ille impiger autem
Pulcher Erichthonius, currus & quatuor olim
Iunxit equos, pronus qui non procul in Geminorum
Leua iacet, fusoque super se corpore tendit
Plurimus, atque Helices caput inclinatur ob ore.
Ille quidem in spacium membra explicat: at Capra læuo
Fixa humero clare sustollitur: ipsius autem
Fine manus paruas Hœdorum suspice flammas.
Qui postquam Oceano sese expediere sonoro,
Sæua procellosis immittunt flabra fluentis,
Vt spumosa truci pulsentur littora fluctu,
Et vaga cæruleas inuoluant æquora puppes.

C. D. LIMES AC TERMINVS CIRCVLI ZODIACI BOREALIS, CVI INSISTIT ERICHTONIVS EXTREMO PEDIS, CORNV TAVRI DEXTRVM CONTINGENS.

AVRIGA, ἡνίοχος, Erichtonius, Vector, Agitator, vbi ab vrsa maiore disceßeris, intra Arcticum & Tropicum Cancri inuenitur: sinistrum brachium conuertens ad Dextrum Persei pedem. Ornaturque stellis tredecim ex quibus hæ quæ subijcientur præcipuæ sunt.

3 Lucida illa in sinistro humero, quæ αἴξ Capella, siue Capra vocatur. *Primæ*
11 In dextro calcaneo, cum Tauri cornu extremitate communis, in hac imagine numero 11. notatur, in figura Tauri numero. 21. *Tertiæ*
4 In humero sinistro. *Secundæ*
10 In sinistro Calcaneo. *Tertiæ*
1 Vna duarum quæ sunt in capite. *Quartæ*

2 Altera

2	*Altera duarum quæ existit in capite.*	*Quarta*
6	*In dextro cubito tertij ordinis est, licet in figura quartæ magnitudinis videatur.*	*Tertia*
89	*In sinistro brachio quæ ἔριφοι, id est Hœdi vocantur horum in auctoribus frequens vsus est.*	*Quarta*
5	*In dextro brachio.*	*Quarta*
7	*In sinistro cubito.*	*Quarta*

Talem in cœlo dispositionem obtinent, qualis figura exprimitur præsenti.

TAVRVS.

15 NEC minus Aurigæ quà sunt vestigia curui,
Cornigeri late tenduntur pectora Tauri.
Illic setosam pecoris perquirere frontem
Esto memor: flexo iacet illic crure, minaces
In terram figens oculos tum cætera signa
Flammarum similem procul inter sidera formam
Ostentare valent: gemino sic cornua ductu
Erigit ætherij rigor ignis & ignis vtrinque.
Sic camuris ardet protractibus, haud tibi signis
Perquirenda alijs pecoris frons æqua resurget:
Oceano proprio Taurum deprenderis ore.
Cornua sic vera sub imagine curua dehiscunt:
Sic media creber pecori frontem asperat ignis:
Sic Hyades Tauri toto procul ore coruscant.
At boream læuo quà Taurus acumine pulsat,
Desuper Aurigæ dexter pes imminet astro.
Vna pedem Aurigæ dextrum cornúque sinistrum
Stella tenet pecoris: simul in conuexa feruntur:
Sed prior occidui Taurus subit æquoris vndas

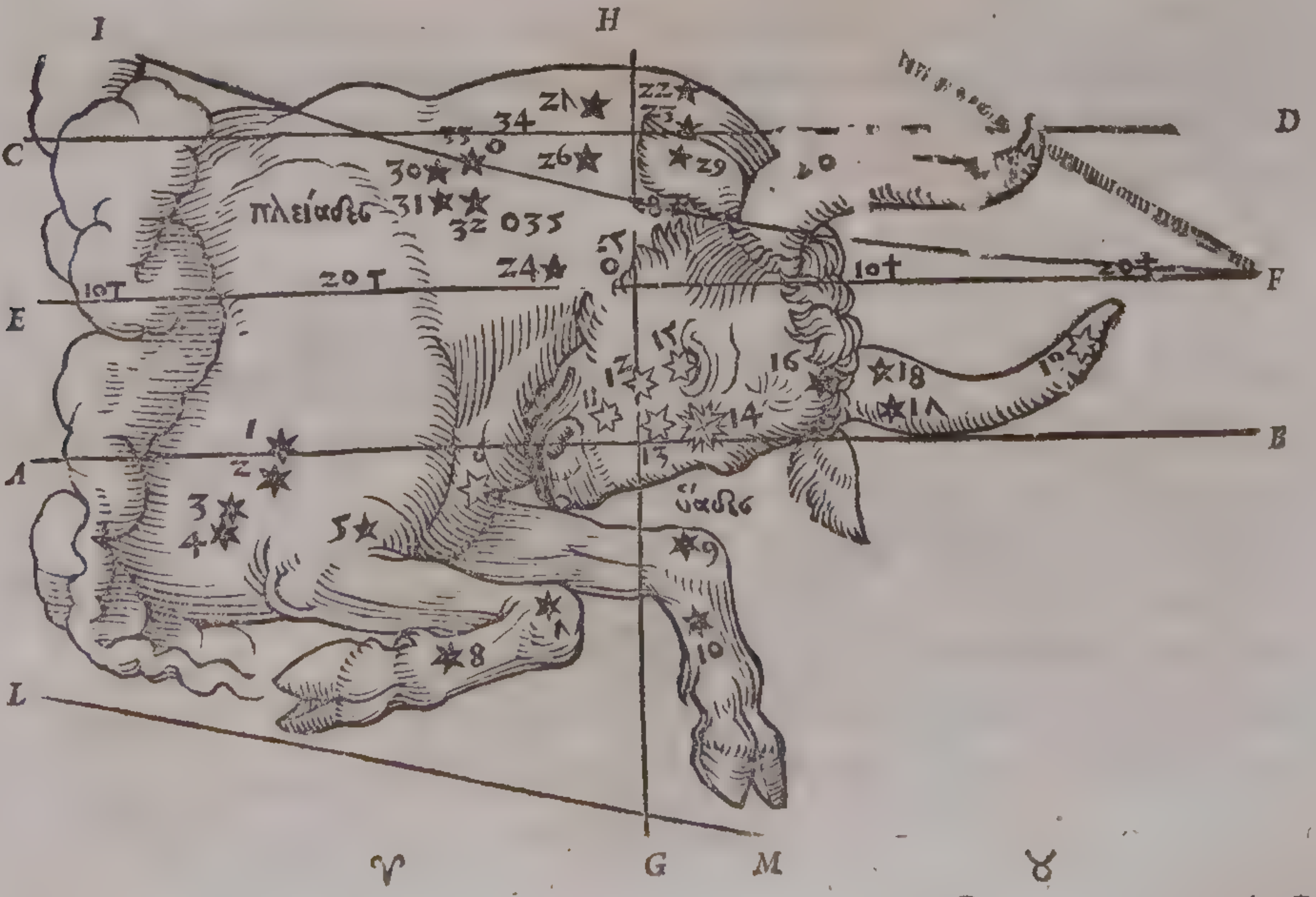

A. B. C D. LIMITES ZODIACI. E. F. ECLIPTICA. I. F. TROPICVS CANCRI. L. M. AEQVATOR H. G. LINEA TERMINAS TAVRVM, ET INCHOANS GEMINOS.

TAVRVS ταῦρος magna ex parte recumbit in illo ſpacio quod Arieti deputatum videmus, vix dimidium capitis cum cornibus ſuis imponens gradibus ſeu regioni ſuæ, pedes ſeu crura extendens vltra Zodiacum verſus Aequinoctialem. Cum autem dimidiatum ſignum ſit dubitatum eſt Taurus ne, an Vacca cenſeri deberet an ad Europæ vectorem, an Ius potius immutationem referendum. Verum conſuetudo obtinuit vt Taurus haberetur. Ouidius.

Vaca ſit an Taurus, non eſt cognoſcere promptum
Pars prior apparet, poſteriora latent.
Seu tamen eſt Taurus, ſiue hoc eſt fœmina ſigno
Iunone inuita munus amoris habet.

Habet autem ſtellas, quibus inſignibus præditus Taurus eſt. 23.

1 Splendida illa & rubeſcens, quæ in ſiniſtro oculo exiſtit, ingens & rutilans, Caldaicè Aldeboran Græcè λαμπαδίας, Latinè palilicium nominatur. Prima

11. 12. 13. 14. 15. Totum hunc manipulum ſtellarum, de earum maxima diximus latini veteres ſucculas dixerunt ὗς enim idem quod ſus valet. Sed Græci nominauerunt ὑάδας ἀπὸ τοῦ ὕειν, quod non ſine pluuia exoriantur. Tertia

21 In eius cornu extremo quod ad Boream tendit illa ſcilicet, quam ſupra diximus herere in ipſius Erichtonij dextro pede. 11. numero, quemadmodum eo in loco cornu Tauri pedibus adherens declarat. Tertia
19 In extremitate cornu Auſtralis. Tertia
6 In pectore, iuxta dextram ſcapulam. Tertia
7 In dextro genu. Quarta
8 In dextro calcaneo. Quarta
9 In ſiniſtro genu. Quarta
10 In calcaneo ſiniſtro. Quarta
1. 2. 3. 4. Ille que in ventre ſunt Taurum terminantes. Quarta

Eſt autem earum ſitus quem in cœlo habent, ipſo ſchemate expreſſus. Sunt autem & aliæ ſtellæ in dorſo Tauri collocatæ, quæ à Babylonijs dicuntur Atarage, Græcis πλειάδες, ἀπὸ τοῦ πλεῖν, quod ortu ſuo nauigationis tempus oſtendant: Latinè dicuntur Vergiliæ quòd extremo vere, cum æſtas incipit, exoriantur. Verum cum ſpeciali tractatu harum meminerit auctor, ſuo loco de ijs dicemus.

CEPHEVS.

16 NEC mea muſa ſenem tacitum Cephea relinquet:
Iaſidem quoque ſumma poli Cephea reuoluunt:
Illum quinetiam rutilæ pater intulit æthræ,
Donauitque polo. tergum Cynoſuridos Vrſæ
Poſt habitat, geminasque manus à pectore tendit.
At diducta pedes tamen huic menſura ſeniles
Diuidit, extrema quantum pede diſtat ab Vrſa.
Non eget huius enim ſedes ſacra numinis hilum.

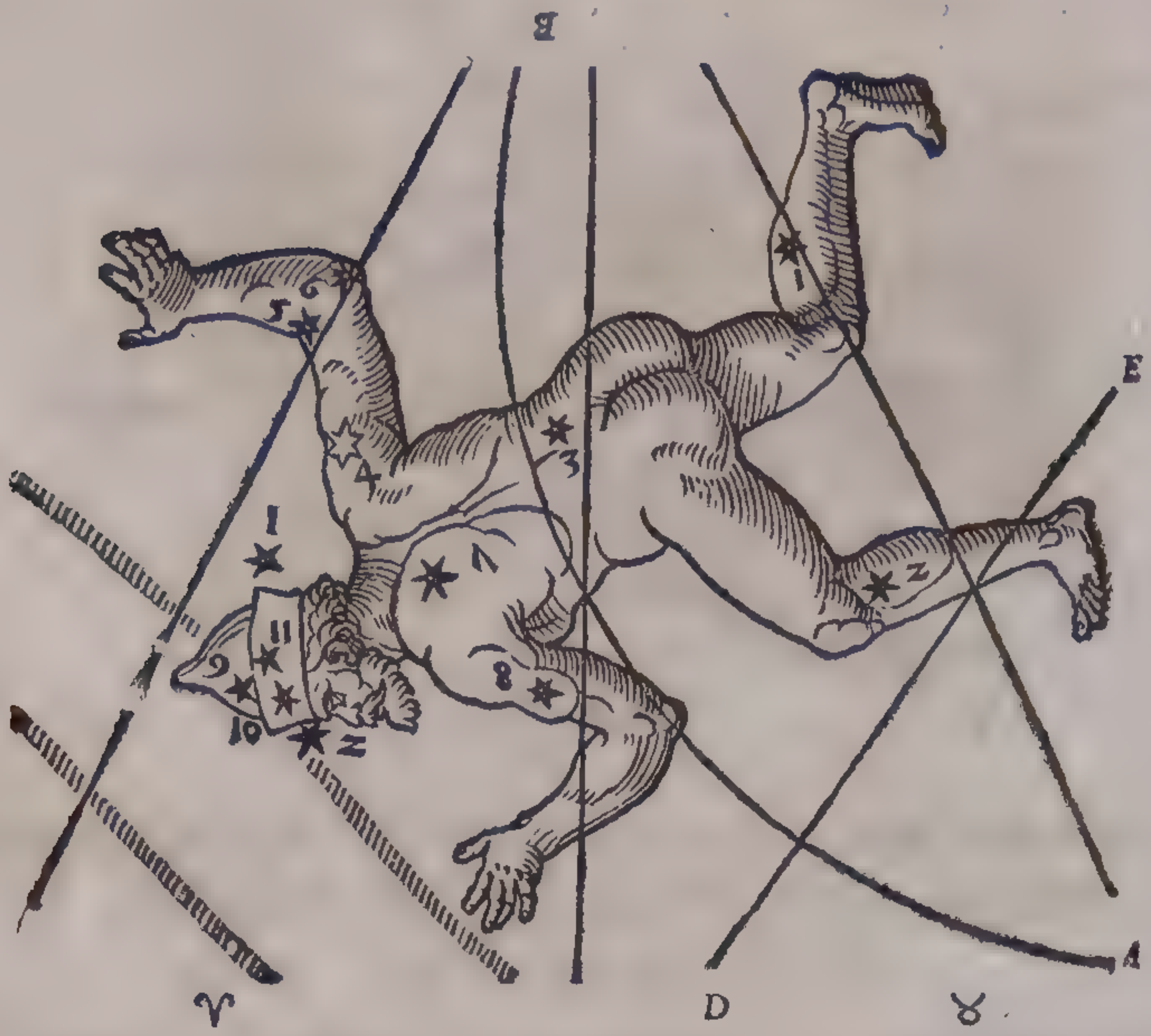

A. B. CIRCVLVS ARCTICVS. D. E. COLVRVS AEQVINOCTIORVM.

CEPHEVS, κηφεύς, maritus, Caßiopeæ, Babilonijs Ficares, ſuccenſus, & dominus flãmæ ad alterũ latus poli arctici Vrſæ maiori opponitur, partim intra Arcticum cum ventre & pedibus, partim extra Arcticum cum brachijs & capite. Conſtat autem Cepheus ſtellis 12. ex quibus præcipuæ magiſque conſpicuæ ſunt hæ ſequentes.

1	*In dextro pede.*	*Quarta*
4	*Supra dextrum humerum.*	*Tertia*
10	*In pileo, quæ media eſt, inter duas vicinas.*	*Quarta*
2	*In pede ſiniſtro.*	*Quarta*
3	*In cinctura, prope dorſi ſpinam.*	*Quarta*
6	*Supra dextrum cubitum.*	*Qaarta*
8	*In brachio ſiniſtro.*	*Quarta*
7	*In dorſo.*	*Quarta*
12	*In fronte.*	*Quarta*

Monſtrat autem earum ſitum atque complexum quem inter ſe habent, in cœlo figura flammigeri.

CASSIEPEIA.

17 RVRSVM decliui ſi viſum tramite vergas,
Prima tibi vt flexi linquatur ſpira Draconis,
Infortunatam ſpectabis Caſsiepeiam.
Sed nec multa tamen, cùm cælum lumine toto
Luna replet, terram vt ſuperet fax aurea noctem,
Occurret genitrix oculis quærentibus: adſunt
Lucida mœrenti, tenuis rubet ignis, & ægrè
Lux hebes eſt matri: vix qualem Caria quondam
Nouerat intrantem per clauſtra tenacia clauem,
Formatur ſtellis diſtantibus. inque humeros vix
Tenditur anguſtos, natæ ſera fata tetundunt.

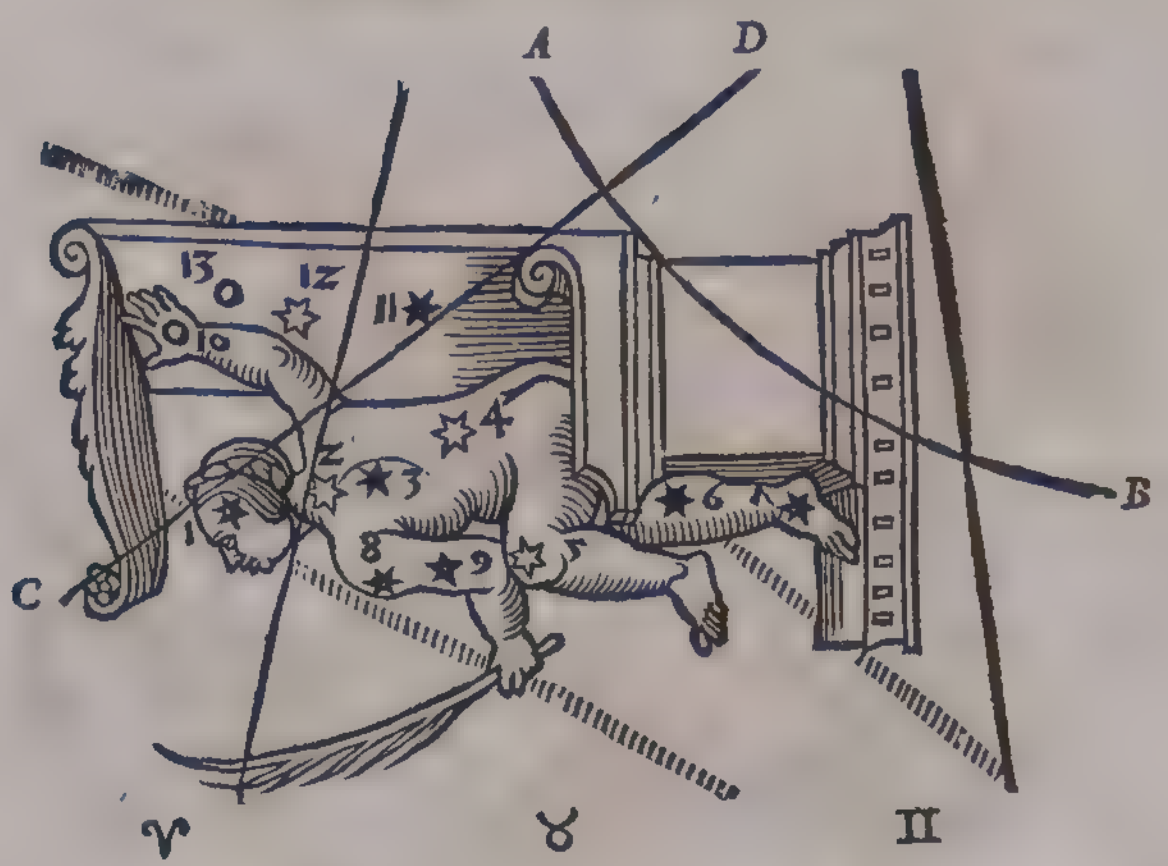

A. B. CIRCVLVS ARCTICVS. C. D. COLVRVS AEQVINOCTIORVM. NOTVLIS DVAE DVCTAE LINEAE, TERMINI SVNT LACTEAE VIAE.

Caßiopea, κασιόπεια, iuxta pedes Andromedæ ſedet, erecta paululum verſus Cepheum maritum. Conſtituitur autem illa atque ſedile, cui incumbit brachia ad ſidera tendens, ſtellis in vniuerſum tredecim, è quibus illæ quæ hic ſubijciuntur magis claræ atque conſpicuæ ſunt.

4	*In renibus.*	*Tertiæ*
3	*In ſiniſtro genu.*	*Tertiæ*
12	*In medio eius ſedis.*	*Tertiæ*
2	*In dorſo prope collum.*	*Tertiæ*
1	*In capite.*	*Quartæ*
7	*In dextro pede.*	*Quartæ*
6	*Sub genu dextro.*	*Quartæ*
9	*In ſiniſtro brachio.*	*Quartæ*

Quo ſitu ſe inuicem in cœlo complectantur monſtratur figura præſenti.

ANDROMEDA.

18 NANQVE ſubeſt, teretiſque poli ſimul orbe notatur,
Andromeda incendi, quæ ſemper luce coruſcans
Sponte oculos im membra rapit: face denique vertex
Ardet anhelanti, geminamque per aëra fundunt
Lucem humeri, & ſummis lux æſtuat ignea plantis:
Ignea quinetiam per cælum ſingula flagrant
Andromedæ, & toto vibrant in corpore flammæ.
Sed tamen hic etiam viuax eſt pœna dolenti:
Nam diducta vlnas magna diſtendit in æthra,
Vinculaque in cœlo retinent quoque tenuia, quippe
Brachia contortis adſtringunt nubila nodis.

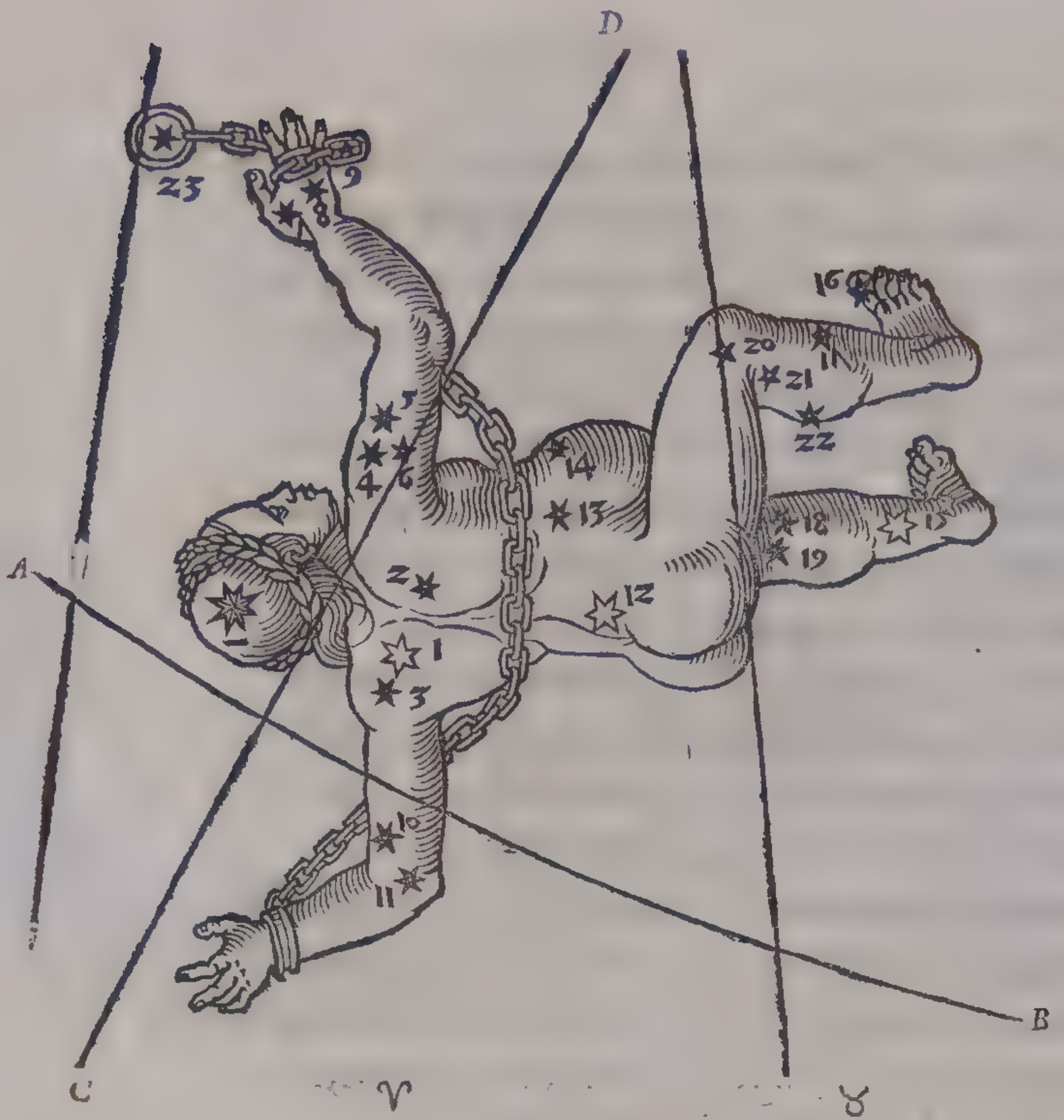

A. B. CIRCVLVS AESTIVALIS LONGISSIMAM DIEM CONFICIENS. G. D. COLVRVS AEQVINOCTIA CONTINGENS.

ANDROMEDA ἀνδρομέδη catenata, capite ad Pegaſum eleuatur, ibi eſt præſignis quædã ſtella. Extenſis brachijs in cœlo conſiſtit quorum dexterum tendit ad Galaxiam, ea parte qua Cephei caput conſpicitur. Siniſtrum ad piſces, imo vni piſcium quaſi incumbere videtur. Catena aurea à ſiniſtra vſque in dextram manum per dorſum ei tranſit. Stellis non procul à Perſeo 23. illuſtrata fulget, quarum præcipuæ magiſque claræ ſunt hæ, quas iam ſubijciemus.

1	*In ſiniſtro humero.*	*Tertiæ*
12	*In ſpina dorſi.*	*Tertiæ*
15	*In ſiniſtro pede.*	*Tertiæ*
11	*In cubito ſiniſtro.*	*Quartæ*
23	*Iuxta dexteram manum in qua tres aliæ conſpiciuntur.*	*Tertiæ*
4.5.6.	*In dextero humero.*	*Quartæ*
15	*In calcaneo dextero.*	*Quartæ*
7.8.9.	*Tres in dextera manu.*	*Quartæ*

Atque harum diſpoſitio per ſchema exprimitur, in quo præter ſtellas iam enumeratas aliam in capite fulgentem cernimus ſecundi ordinis, veram illam dum in alato equo quadratum conſtituat tribus alijs coniuncta, non huc, ſed ad Pegaſum referimus.

EQVVS.

EQVVS.

19 RVRSVS odorato quæ vertex crine tumeſcit,
Andromedæ capiti ſuccingitur indiga pleni
Aluus Equi, ſommo quam fax in vertice vibrat
Virginis, ínque auras cornu vice ſurgit acuti.
Ipſa ſub abſciſſo latè micat aurea ventre,
Cornipedis ſimul hunc lux indiſcreta renectit.
Communíque rubent duo ſemper ſidera flamma.
Treis latus atque armos aliæ pecoris pinxere,
Et ſpacio diſiuncta pari fax æmula flagrat.
Plurimus ignis ineſt, vaſto globus æſtuat orbe.
Sed non & capiti ſimilis rubor, ipſaque ceruix
Quanuis procero ſurgat iuba maxima collo,
Languida marcenti vix eſt ſpectabilis igne.
Vltima quæ mento ſeſe explicat, haud minor illa
Quattuor eſt primis quæ formam lumine claro
Cornipedis ſimulant: non hinc Equus integer artus.
Non quadrupes cælo ſuſtollitur, at tenus aluo
Erigitur, media iam cætera ponè negantur,
Et quatit ætherias primis modo cruribus auras.
Nunc hunc Aonio quondam memorant Helicone
Inclita poſt Lyciæ redeuntem bella Chimæræ,
Myſtica qua rupes doctis obmurmurat antris,
Herbarum carpſiſſe comas, & gramine odoro
Expleuiſſe famem, ſed cum ſitis arida fauces
Vreret, ac nullo manaret gurges hiatu,
Illiſiſſe pedem, cornúque excita repente
Lympha camœnalem fudit procul Hipprocrenen.
Aones hoc latici poſuerunt nomen equino
Paſtores: ſtrepit hæc placido inter ſaxa ſuſurro,
Atque Helicone cadens ſeſe ſitientibus herbis
Inſerit, Aſcræas donec vaga gurgite valles
Viuificet, rigat has animas & Theſpia pubes
Semper, & in latices inhiat gens fontis alumni.
Aſt Equus alterno redit inter ſidera motu,
Oceaníque ſalo caput exerit, haud tibi magni
Cura laboris erit cœlo ſpectare ſereno
Cornipedem: micat ille procul flagrantibus aſtris,
Et perfuſa recens educit pectora ponto.

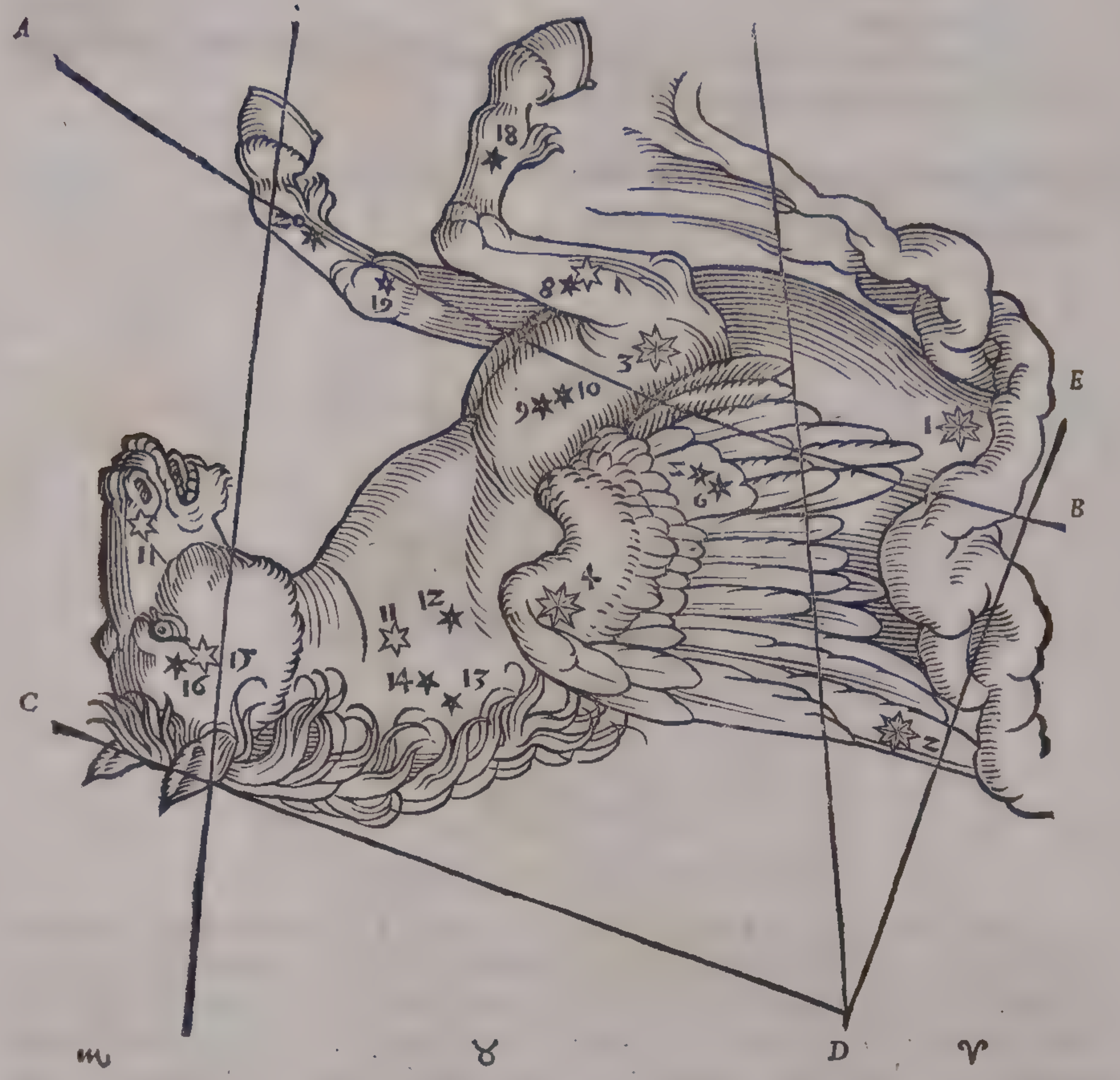

A. B. TROPICVS CANCRI SIVE CIRCVLVS SOLSTITIALIS. C. D. AEQVIDIALIS SIVE AEQVATOR. D. E. LINEA DISTERMINANS AEQVINOCTIA QVAM PAVLO SVPERIVS COLLVM ANDROMEDAE SECARE VIDIMVS.

PEGASVS, ἵππος seu equus alatus, Equus volans, Maior Equus, Equus secundus, cum duobus tantum pedibusprioribus pingitur, alis quoque insignitus, vltima parte caput Andromedæ, pede sinistro alam sinistram Galline contingens, malim potius alam dexteram Cigni.

Exornatur autem stellis 20. inter quas iusigniores sunt istæ quas subijcimus.

1 *In vmblico quam paulo ante in capite Andromedæ hærere diximus, hæc vna est quadrati, ex stellis secundi ordinis in Pegasi corpore constitutis.* Secundæ
2 *In dextera alæ extremitate.* Secundæ
4 *In dextra alæ summitate, quæ tres stellæ triangulum constituunt.* Secundæ
3 *In exordio dexteri pedis in coxa silicet illa que tribus aliis coniuncta quadrangum constituit.* Secun.
7 *Supra genu dextro.* Tertiæ
11 *In collo.* Tertiæ
15 *Supra dextrum oculum.* Tertiæ
17 *In naribus.* Tertiæ
6 *Vna earum quæ sibi in pectore vicinæ sunt.* Quartæ
10 *Altera dictarum duarum.* Quartæ

18 In

18 *In dextero calcaneo.* *Quarta*
20 *In sinistro calcaneo.* *Quarta*

Quis autem sit harum stellarum situs in cœlo per figuram exprimitur. Hunc Ouidius, è sanguine qui ab exciso Medusæ capite defluxit, genitum eſse in Fastis refert.

Creditur hic cæse grauidæ ceruice Medusæ
Sanguine respersis prosiluisse comis.

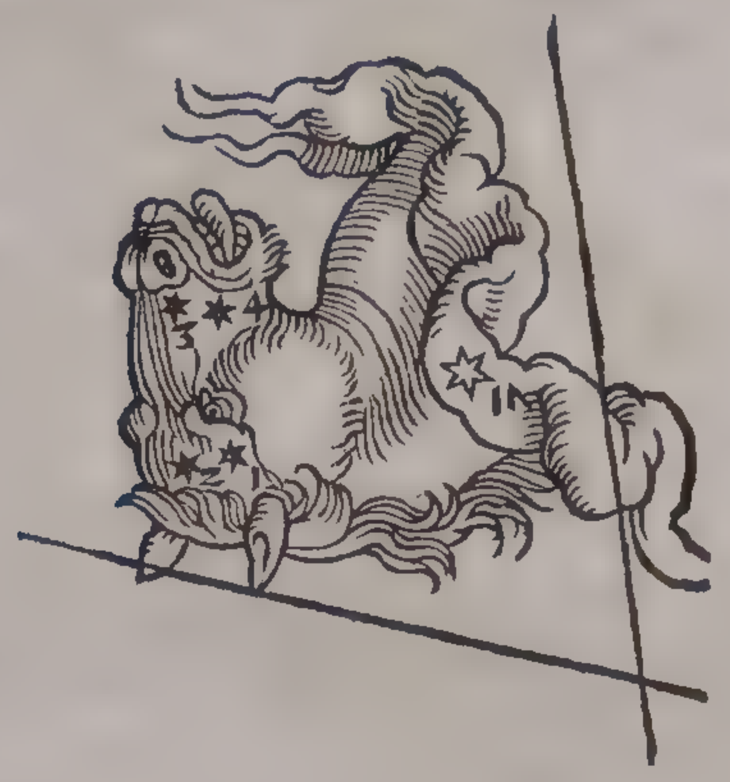

♒

DE EQVO PRIMO SIVE MINORI.

EQVISESTIO, *seu equus primus* προτομὴ ἵππου *Equulus, Equi caput siue rostrū, alias Hinnulus, Item præcisio equi, collo attingit caput Pegasi (neque enim plus habet sectio equi dicta) & aliquo modo capiti Aquarij incumbere videtur: Stellas non nisi in capite quatuor habet easdemque tam paruas, vt ab Astrologis nebulosæ occultæque dicantur: quapropter nec mihi operepretium facturus videor, si copiosius de ijs diſseram cum figura eas satis exprimat, stella autem quæ in collo hæret eadem est cum illa quā paulo ante in naribus maioris equi apparere diximus quod & numerus 17. adiectus declarat, qui non huius sed superioris imaginis est. Nihil de hoc equo dignum memoria legimus, quare ab ijs auctoribus qui hanc tractarunt matercam plerunque omiſsus est. Aratus non meminit eius neque hic eius (vt recte) Paraphrastes neque Cesar Germanicus, neque Hyginus in suo Poëtico Astronomico, Sic nec Manilius, Ausonius, Vitruuius: Verum dum ex sententia Ptolomei ac Procli Astriferi globi couscripti eum habeant ne quid adeſset eum adijcere voluimus.*

ARIES.

TVNC celer ille Aries, longi qui limitis orbe
Aethera percurrens, nunquam Cynosuridos Vrsæ
Segnior ablapsu conuertitur, haud procul astro
Visus Equi, magno celsum secat aëra motu.
Parcior hic rutilæ semper facis, indigus ignis
Spectatur iusti. nam quanti luminis astra
Esse solent, aciem quibus aurea Luna retundit,
Marcida lanigeri tantum se forma sub auras
Exerit: in tenui quanquam primordia Phœben
Orbe habeant, nullóque decus dea proferat ore.
Sed licet hunc oculis frustra sectere per æthram,
(Nam semper proprijs caret ignibus) en tibi propter

Andro.

Andromedæ claro rutilantia cingula in astro
Suspectanda parent. vocat ingens baltheus vltro
Quærentem, non longa Aries statione locatus,
In conuexa redit paruo se tramite: subter
Distinet & medio cœlum citus ordine currit,
Vltima Chelarum qua brachia, quáque corusco
Circulis axe means rutilum secat Oriona.

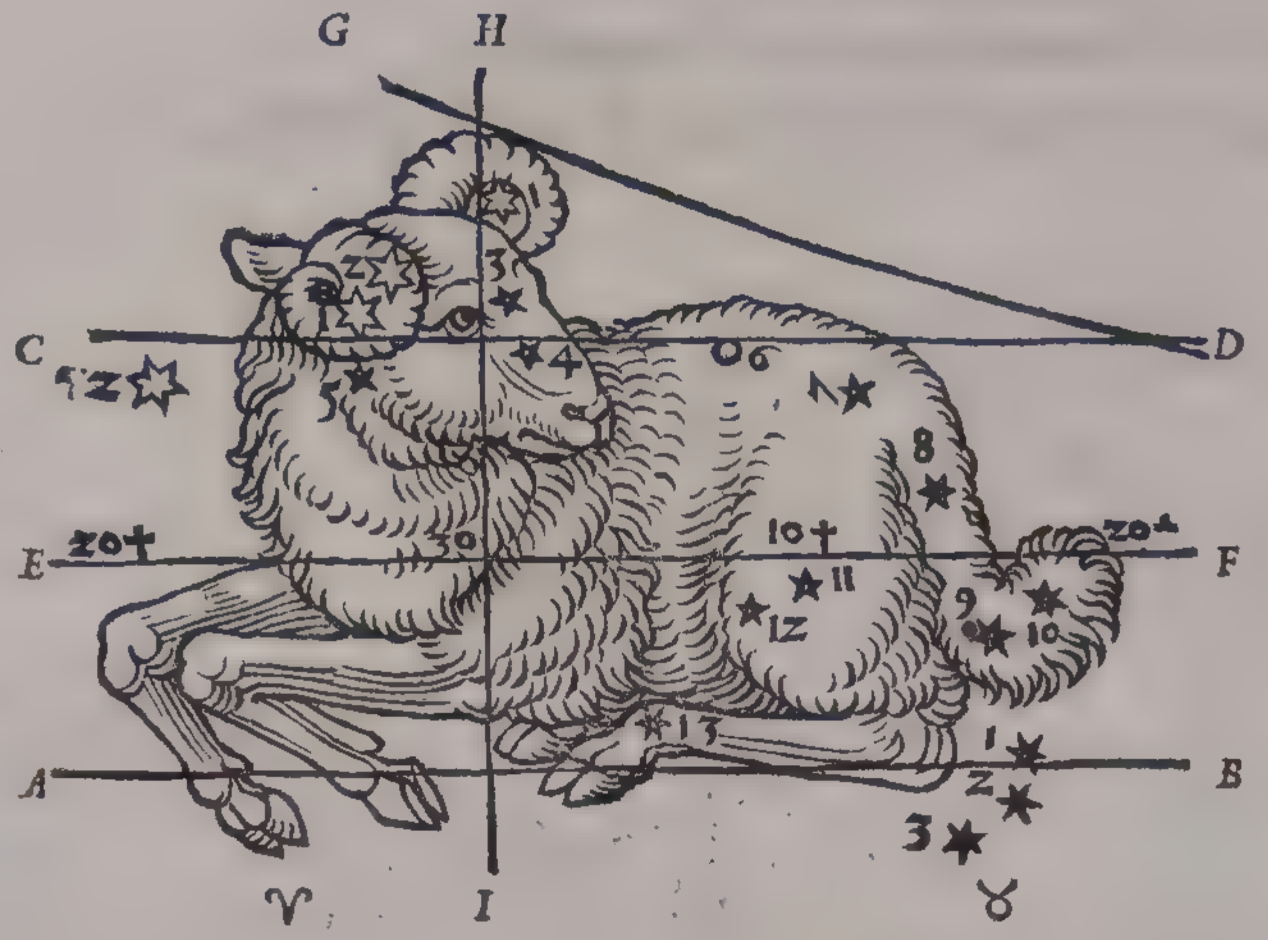

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI. E. F. ECLIPTICAE. G. D. TROPICVS CANCRI. H. I. LINEA TERMINANS TRIGESIMVM GRADVM ARIETIS, ET INCHOANS PRIMVM TAVRI.

ARIES, κριός, eo loco ponitur ex opposito versus æquinoctialem, quo Perseus tendit ad Polum Arcticum plane intra Zodiacum, nisi quod caput nonnihil prodit. Stellis exornatur 13, admodũ enim in cœlo non potuit splendere quod Aureum vellus in terris reliquerit, cuius gratia & hoc nostro euo magni bellorũ motus & ingentes perturbationes in rebup. Christiana exortæ sunt, quas si non Agnus imaculatus pro nostra sese offerens salute sedauerit ingruentibus obruemur malis. Stellæ autem eius præcipuæ quæ mediocriter fulgent sunt hæ.

1 *Vna è duabus quæ in cornu dextro existunt nempe ea quæ magis vicina est termini Septentrionali Zodiaci.* Tertiæ

2 *Altera illarum magis ad Boream proclinans.* Tertiæ

Sunt aliæ quæ non imaginis continentur implexu sed parum ab ea distant quæ precedit & cornu continetur sinistro. Tertiæ

9 *Vna illarum Trium quæ sunt in cauda.* Quartæ

8 *Altera.* Quartæ

10 *Tertia.* Quartæ

13 *In posterioris dextri pedis extremitate.* Quartæ

Monstratur autem earum in cœlo situs ipso schemate.

DELTOTON.

21 EST etiam Craio quod semper nomine nostri,
Deltoton memorant: simile est latus istud vtrunque:

Porrigitur ſummum ſigno caput: angulus arctat,
Et gemini ſuprema iugi vicinia mordet.
Tertia quę ſtantes ſuſtentat linea ductus,
Parcior, haud ſimili ſeſe ſub limite tendit,
Et contracta modum gemina face flammigerarum
Stellarum ſuperat. quin & quę ſubter in aſtro
Lanati marcent pecoris, pluuióque tepeſcunt
Iam vicina noto, minor iſtic linet luce
Et fulgore facis peruertitur: at locus olli
Poſt tergum Andromedæ, ſic ſe tulit ordo dicatus.

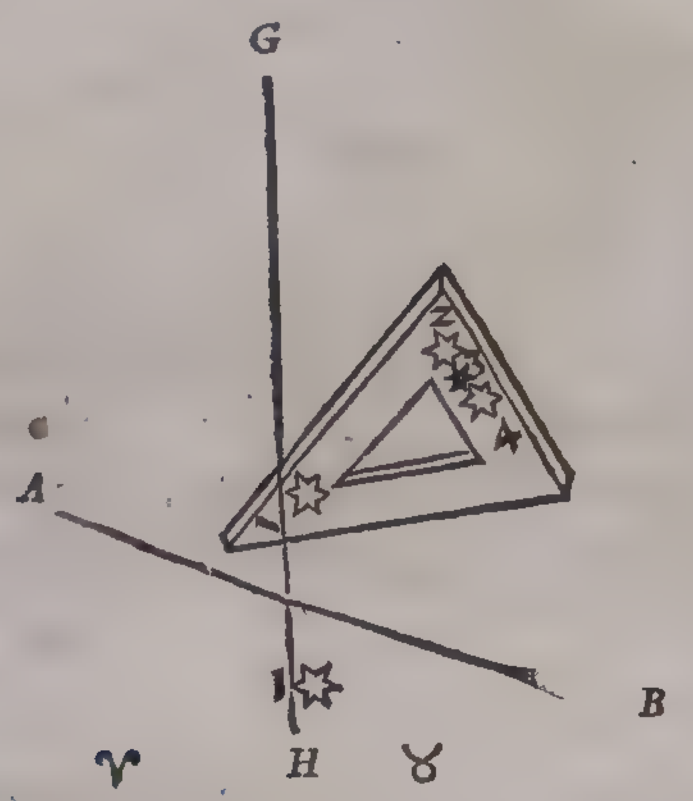

A. B. SOLSTITIALIS CIRCVLI LINEA.

TRIGONVM *ſeu δέλτοτορ, Triangulus, è regione Arieti opponitur, conſistens extra Tropicũ fere iuxta caput Gorgonis, Triangulũ hunc ob id in cœlum relatũ volunt vt per eum Arietis aſtrũ quod alioqui obſcurius eſt, melius atque facilius cognoſceretur. Alij volunt Cererem obtinuiſſe à Ioue olim, vt in cœlum aliqua figura referreretur, quæ Siciliam exprimeret, quæ quoniam triangulus quaſi eſt, Triangulũ hunc in cœlum transferri contigerit. Nec deſunt qui dicunt hoc triangulo ſignificari totius terræ in tres partes diuiſionem. Stellæ quæ hanc figuram coſtituunt ſunt quatuor numero.*

1	*In Angulo occaſum verſus.*	Tertiæ
2	*In angulo ſuperiori*	Tertiæ
4	*In latere dextro.*	Tertiæ
3	*Inter hanc & ſuperiorem.*	Quattæ

Vt autem earum ſitum atque figuram intelligas, ſchema auſpicito.

PISCES.

22 HINC ſi vicino flectaris lumina viſu,
Inque notum ſenſim boreali ab cardine doctus
Inclinare oculos, proles tibi tertia Piſces
Surgent Bombycij: ſedes data quippe duobus
Piſcibus, ingenti quà celſam circulus æthram
Orbe ſecat, tendit quà penna extrema ſiniſtræ
Ales equus, mundo à pectora Laniger alto
Vrget, & aduerſo ſurgentem corpore Taurum
Reſpicit, hinc medio ſignantur ſidere Piſces:

Quorum alius rigida consurgit in aëra forma
Celsior, & boream propior sapit alter aquarum,
Troicus haurit aquas, funditque ephebus ab vrna:
Ponè auidus iacet in notialia nubila pronus.
Sed tamen hi latè stellis ex ordine fusis
Nectuntur caudas, & lenta trahuntur vtrâque
Vincula per cœlum coeunt quæ cingula rursum,
Et rutilo confixa quasi super igne tenentur,
Cælestem memorat quem solers Græcia Nodum.

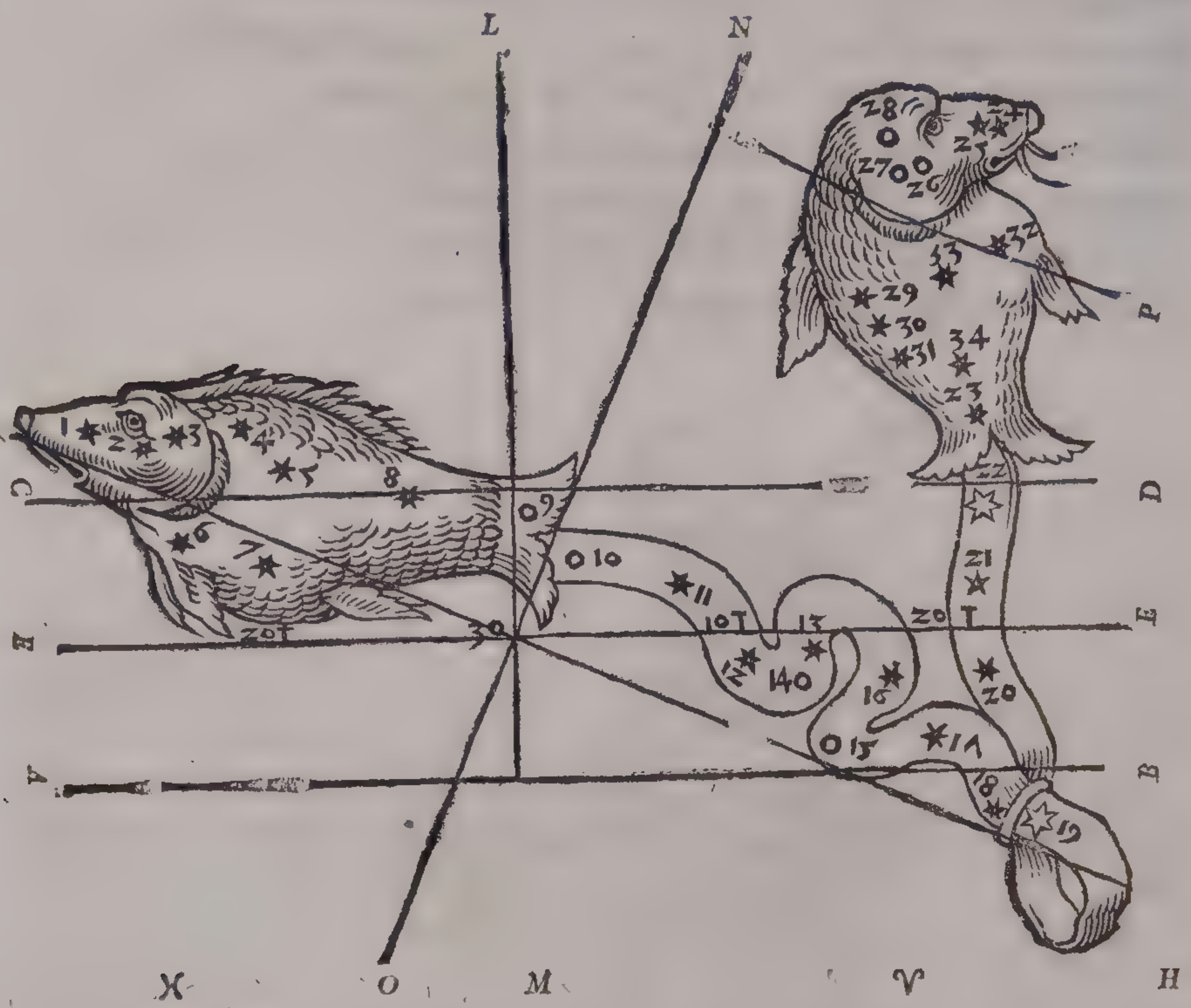

A. B. C. D. ZODIACI TERMINI E. F. ECLIPTICA G. H. AEQVATOR. SIVE AEQVINOCTIALIS L. M. LINEA, ECLIPTICAM AD ANGVLOS RECTOS SECANS, TERMINAT PISCIVM PRISTINAM SEDEM, ET INCHOAT ARIETIS SIGNVM. N. O. COLVRVS AEQVINOCTIORVM QVI HOC LOCO VERNVM AEQVINOCTIVM FACIT. N. P. LINEA TROPICVS CANCRI.

PISCES, quorum vnus νότιος alter βόρειος filo quodam cõiunguntur, quod alij linum, alij lineolã, alij ligamentũ vocant. Non vt facile cernimus coniunctim ponuntur sed vnus in sua fere regione delitescit, alter in regione Arietis extra Zodiacum iuxta adromedã hæret: adeo vt ex astriferis globis colligere licet vt eum brachio aliqua sui parte tegat. Sunt autem stellæ quibus exornantur 24. è quarum numero he lucidiores sunt.

22 In ligamine quo duo Pisces coniunguntur, iuxta nodum qui Piscis Borealis caudam stringit, hæc eadem est quæ Arietis imaginem tamquam informis precedit, vt & monuimus. Tertiæ
19 In nodo, qui hisce piscibus cetum coniungit. Tertiæ
4.5. In eiusdem dorso. Quartæ
7 In eius ventre. Quartæ
13 In medio quasi eius ligamenti. Quartæ

33 *In ventre piſcis Borealis, in numero aſsignando à ſculptore erratum eſt cum 53. poſuerit pro 33. Exprimitur autem illarum ſitus quem in cœlo habent ipſa figura.*

PERSEVS.

23 EX humero Andromedæ læuo quoque noſcere Piſcem,
Qui rigidum celſi ſuſpectat cardinis axem
Perfacile eſt: vlnæ nam proximus iſte ſiniſtrę
Cærulus erigitur. Quin & veſtigia propter
Perſea ſub volucri par eſt tibi quærere forma
In caput ínque humeros rotat ægram machina mundi
Andromedam: Threici nam ſub flabris aquilonis,
Nititur alato vindex pede, maxima cuius
Dextera mœrentis ſolium prope Caſsiepeiæ.
Tenditur, ingentíque dehinc veſtigia paſſu
Pulue rulenta quaſi cano procul aëre pandit.

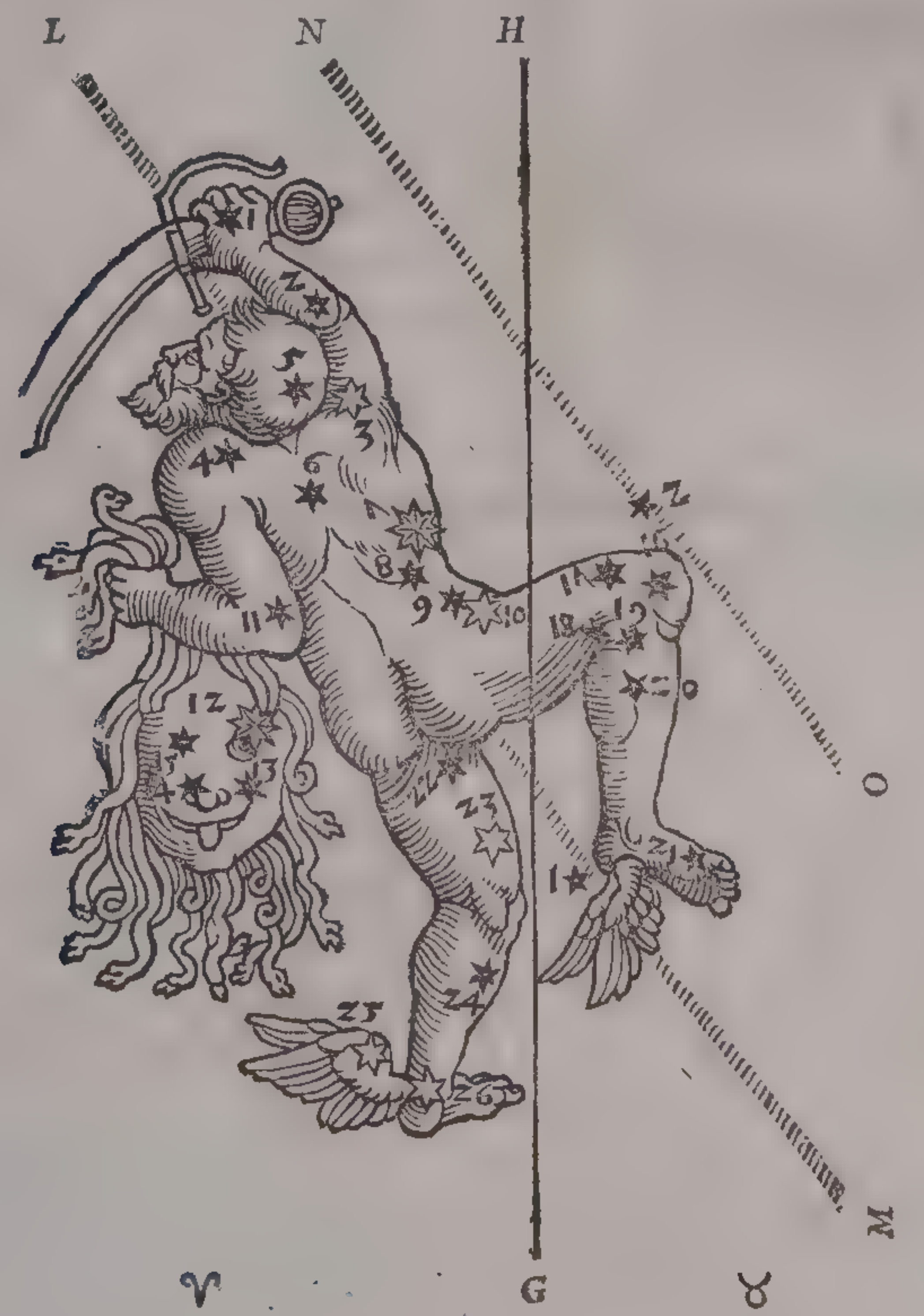

G. H. LINEA PER VERTICES ZODIACI DVCTA, TOTVM COELVM DVABVS PARTIBVS AEQVALIBVS DISTERMINANS, FINIT ARIETEM, AC INCHOAT TAVRI SIGNVM. L. M. N. O. TERMINI SVNT LACTEAE VIAE CANDORE PERFVSAE.

PERSEVS, περσεὺς, Andromedæ liberator. in manu dextera enſem tenet, id eſt ἅρπην ſiniſtra tenet caput quod à Babylonijs caput Algol, à Græcis γοργόνιον à noſtris Gorgonis ſeu Meduſæ caput, & propter infœlicitatem perniciemque ſuam κακοδαίμων dicitur. Videtur autem quod fabula illa quæ fertur Meduſæ caput gladio abſciſſum à Perſeo, non ab re huic ſideri ſit accommodata, cum illi, cui iniqua radiatione natali die fulſerit, vt veteres tradunt, minetur, eum aut ſecuri aut gladio feriendum eſſe, aut capite triuncandum.

Habet autem ſtellas 26. quarum hæ quæ ſequuntur inſigniores ſunt.

7	*Splendida illa quæ eſt in dextero latere.*	*Secunda*
12	*Inſignis etiam illa quæ eſt in capite Meduſæ, quod ſiniſtra manu tenet*	*Secunda*
05	*In ſiniſtri pedis extremitate.*	*Tertia*
3	*In humero dextero.*	*Tertia*
26	*Vna ex tribus quæ ſunt in dextero latere.*	*Tertia*
23	*Supra genu ſiniſtro.*	*Tertia*
25	*In ala ſiniſtri pedis.*	*Tertia*
5	*In capite.*	*Quarta*
16	*Vna illarum quatuor quæ in dextero genu conſiſtunt.*	*Quarta*
13	*Iuxta ſplendidam illam quæ eſt in capite Meduſæ.*	*Quarta*

Atque iſtæ talem in cœlo ſitum atque complexum tenent, qualis figura exprimitur.

PLEIADES.

24 PLEIADES femoris pariter ſub fine ſiniſtri
Perſeus protollit: locus has habet arctior omnes
Connexas. lente facis haud procul iſtas
Oſtentat rutili lux ſideris, ægra ſororum
Lumina, nec claro flagrat rubor aureus aſtro.
His genitor, vero ſi fluxit fabula fonte,
Pœnus Atlas, ſubijt celſæ qui pondera molis,
Cælifer, atque humero magnum ſuper æthera torquet.
Fama vetus ſeptem memorat genitore creatas
Longæuo: ſex ſe rutila inter ſidera tantum
Suſtollunt. ſeptem fert fabula priſca ſororum
Nomina, ſex ſeſe tenui ſub lumine reddunt,
Electra, Alcyone, Celæno, Taygetéque,
Et Sterope, Meropéque, ſimul famoſáque Maia.
Prole dei cerni ſex ſolas carmine Mynthas
Aſſerit: Electram cælo abſceſsiſſe profundo
Ob formidatam memorat prius Oriona.
Pars ait Idææ deflentem incendia Troiæ,
Et numeroſa ſuæ lugentem funera gentis,
Electram tetris mœſtam dare nubibus orbem,
Sæpius obſcuris caput vt ſit cincta tenebris:
Nonnunquam Oceani tamen iſtam ſurgere ab vndis,
In conuexa poli, ſed ſede carere ſororum:
Atque os diſcretum procul edere deſtitutam,
Germanóque choro ſobolis lacerata ruinis,
Diffusámque comas cerni, criníſque ſoluti

Monſtrari effigiem: diros hos fama cometas
Commemorat triſti procul iſtos ſurgere forma.
Vultum ardere diu, perfundere crinibus æthram,
Sanguine ſub pingui rutilóque rubere cruore:
Quin Meropen addit poſtquam Siſypheia vincla.
Et thalamos ſæuo ſortita eſt omine diuûm,
Indignam aëria credunt mage ſede fuiſſe.
Sic anceps numeri fit fabula, ſexq́ue per æthram,
Vergilias cerni tenet vſus, ſed ſimul omnes
Arctauere globum: ter in auras angulus exit
Flammiger, & mixtis Atlantides ignibus ardent,
Nec tamen eſt famæ ſimilis vigor, ampla ſorores
Fabula nobilitat: modus ollis parcus, & ignis
Vix tenui longè face fit ſpectabilis iſtas
Alterno redeunt cum bina crepuſcula mundo,
Seu nox auſtrales adolet cum cęrula flammas,
Seu matutinus cum ſidera diſijcit ortus
Conuolui cœlo ſummę pater annuit æthræ.
Nec minus arenti cùm crine attollitur æſtus,
Et cùm cana comas redit anno bruma rigenti,
Tempora deſignant. nam ſi ſe gurgite tollunt
Vergiliæ, curuas in flaua noualia falces
Exercere dies: ſi condunt æquore flammas,
Tellurem preſſo proſcindere tempus aratro.

Pleades vt ſupra diximus, alio nomine Vergiliæ appellatæ, in Tauro cernuntur. quare nullam hic earũ figuram adijcimus. Dicuntur fuiſſe Atlantis & Pleones filiæ, & quod Iouis ſeu Bachi nutrices vt teſtãtur quidam fuiſſent cœli ſede remuneratæ fuerunt, & in Tauri dorſo collocatæ, ibi continuo ſaltare & choreas ducere viſuntur. Vna autem ex illis cui Electræ nomen eſt, vix cerni poteſt: quod poſt Troianorum ruinam mœſta cum ſororibus amplius choreas ducere noluerit, ſed ab eis diſceſſerit, ſeque iuxta circulum Arcticũ occultarit, ibi ſola latitans, non niſi rariſſime ac meſtiſſimo vultu apparet & quoniam lucem ſuam veluti comam quandam ſpargere videtur Crinita ſeu Cometa nominatur. Earum etiam vna Maia Mercurij mater eſt quæ non raro pro omnibus ſumitur vt Virgilius in Georgicis de ſatione tritici.

Multi ante occaſum Maiæ cæpere ſed illos
Expectata ſeges vanis eluſit Ariſtis.

LYRA.

25 EST Chelys illa dehinc, tenero qua luſit in æuo
Mercurius, curua religans teſtudine chordas,
Vt Parnaſſeo munus memorabile Phœbo
Formaret neruis opifex deus. hanc vbi rurſum
Concentus ſuperi compleuit pulcher Apollo,
Orphea Pangæo docuit geſtare ſub antro.
Hic iam fila nouem docta in modulamina mòuit,
Muſarum ad ſpeciem: Muſa ſatus ille repertor Carmina

Carmina Pleiadum numero deduxerat: at cum
Impia Baſſaridum carpſiſſet dextera vatem,
Et deuota virum tegeret Libethra peremptum,
Intulit hanc cœlo miſeratus Iuppiter artem
Præſtantis iuuenis, pecudes qui & flumina vates
Flexerat: Adnixi quà ſemet ſidera porro
Suſtollunt, læuum propter Chelys hæc femur adſtat.
Aduolat aſt aliud latus Ales, & ore canoros
Tenditur ad neruos, media eſt Lyra ſede dicata
Cycneo capiti, & curuo contermina ſigno.

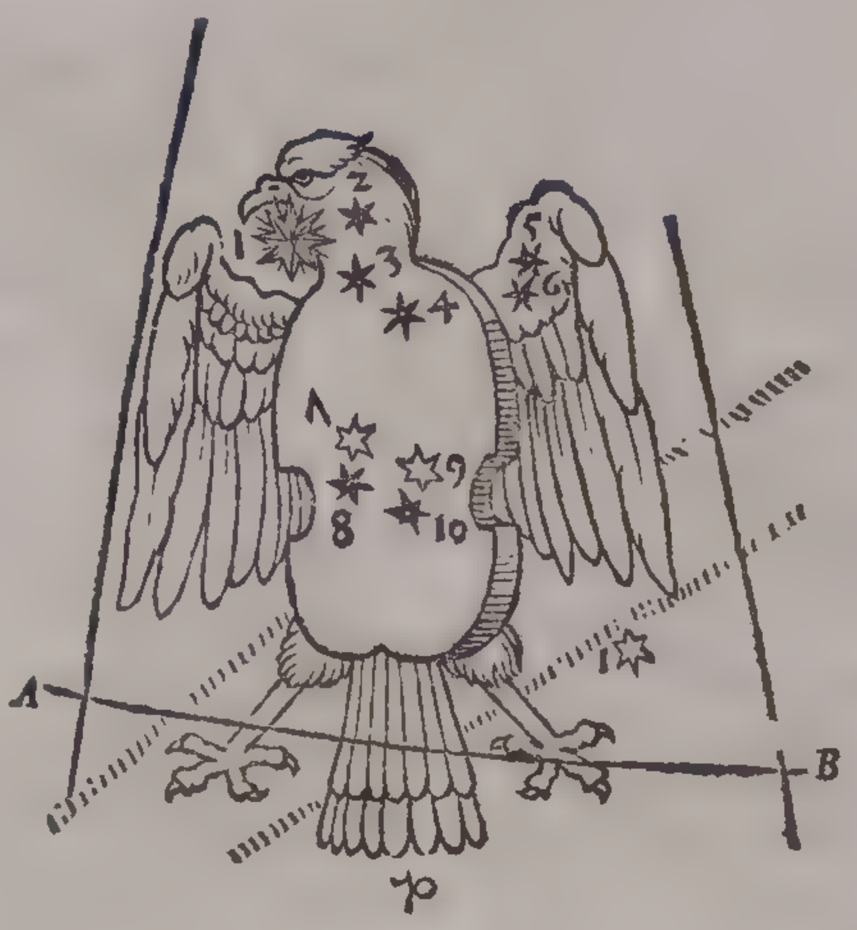

A. B. TROPICVS CANCRI.

LYRA, λύρα ſeu, fidicula Chelys, Tympanum, Vultur cadens, Teſtudo, Falcon, inter Herculem & Cygnum conſtituitur, habet autem lyra quæ æternæ Orphei memoriæ cauſa in cœlum ſublata eſt, ſtellas decem quibus exornatur.

1	*Splendida illa in Lyræ initio, quæ etiam lyra nuncupatur, hæc illa, eſt quam ſupra huc retulimus quæ exuuio Leonis in imagine Herculis adhæret.*	Prima
9	*In lyræ dorſo ſeu in media eius latitudine, quo loco quatuor, efficiunt quadrilateram figuram.*	Tertia
7	*Altera duarum.*	Tertia
2	*Vna duarum, quæ iuxta ſplendidam ſunt.*	Quara
3	*Altera duarum.*	Quarta
5	*Vna è duabus quæ ſunt in ala dextera Lyræ.*	Quarta
6	*Altera earum.*	Quarta
8.10.	*Duæ illæ quæ quadratum in lyræ dorſo faciunt.*	Quarta

Schemate exprimitur illarum ſitus atque figura quem in cœlo obtinent.

CYCNVS.

26 NANQVE & ſidereis Cycnus ſecat æthera pennis.
Donatus cœlo, non claro lucidus aſtro,
Sed tamen os flagrans, & guttura longa coruſcans,
Grandibus haud equidem ſtellis, non his tamen atris
Obſcuríſve micat, trahit in conuexa volatum

E 2 Per-

Perfacilem & dextro latè Cepheida dextram
Radens remigio, ſumma ad veſtigia læuam
Declinatur Equi: ſic magno præpes Olympo
Subuehitur, ſubit occidui ſic marmoris vndas.

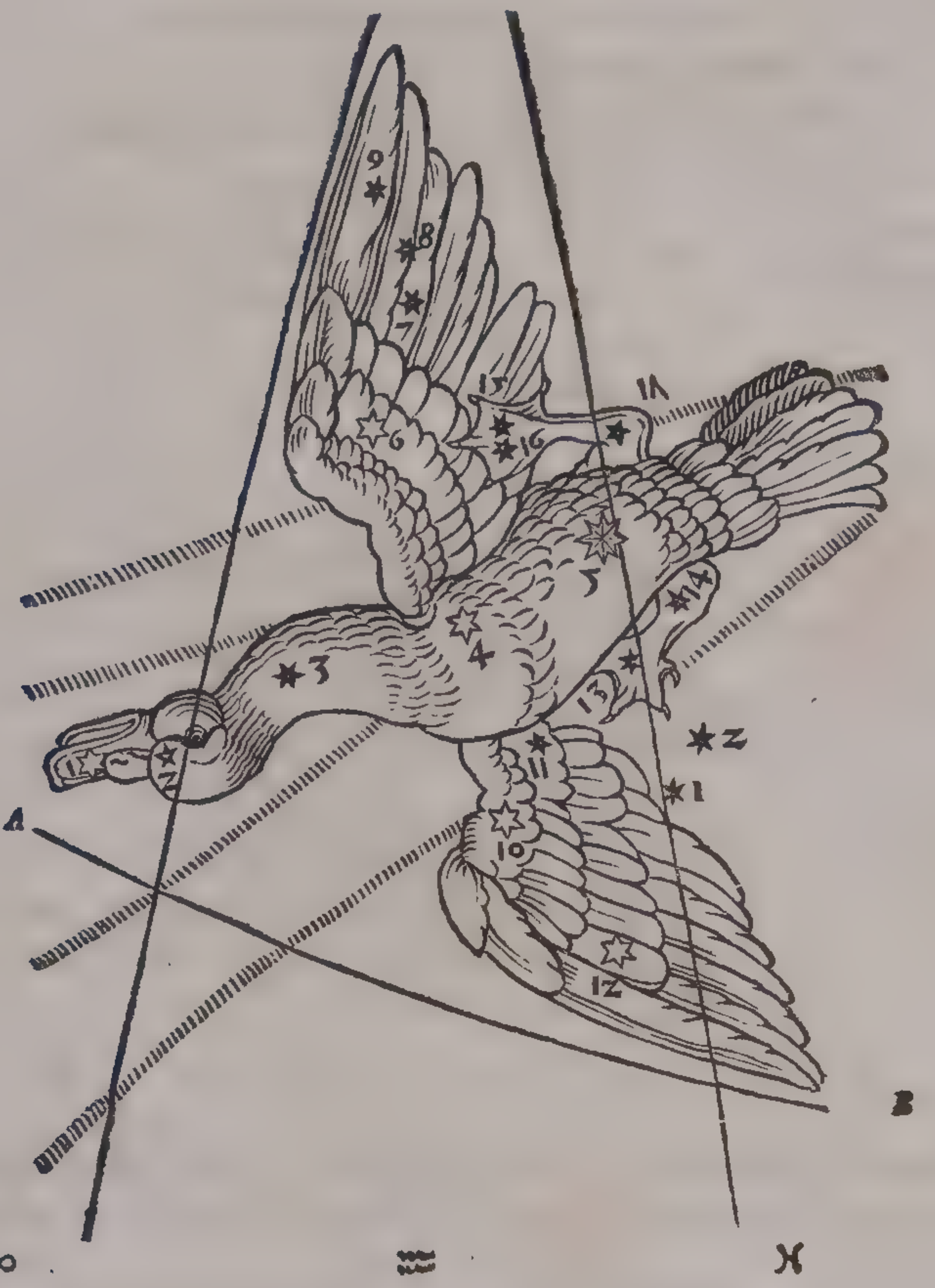

A. B. CIRCVLVS TROPICI CANCRI.

Olor auis ὄρνις vel κύκνος Gallina, Cygnus, latè patentes expandit alas: ſiniſtram vſque ad collum Draconis: dextrã, ad ſiniſtrum pedem Pegaſi equi, capite contingens Vulteris cadẽtis alam dextram. Sunt autem in ipſo Cygno ſtellæ 17 è quibus præcipuæ, magiſque ſplendidæ, ſunt iſtæ ſequentes.

5	*Splendida illa quæ in eius cauda conſiſtit, vna videlicet earũ quinq; ex quibus crux cõſtituitur.*	*Secun.*
1	*In extremo capitis, roſtro ſcilicet.*	*Tertia*
12	*In dexteræ alæ flexu.*	*Tertia*
4	*In pectore vna earum quinque.*	*Tertia*
6	*In ſiniſtra ala.*	*Tertia*
10	*In dextera ala.*	*Tertia*
7.8.9.	*In extremitate ſiniſtræ alæ.*	*Tertia*
15.16.	*In ſiniſtro pede.*	*Quarta*
13.14.	*In dextro pede.*	*Quarta*

Monſtratur autem earum ſitus quem in cœlo habent ſchemate præſenti.

AQVARIVS.

27 NAM poſt Cornipedem flagrant duo ſidera Piſces,
Piſces Bombicij: caput autem ſubter equinum Laome-

Laomeduntiadæ ſe dextera tendit ephebi.
Ipſe dehinc longos inſignis Aquarius artus
Adſtat ad hirſuti caudam pulcher Capricorni.

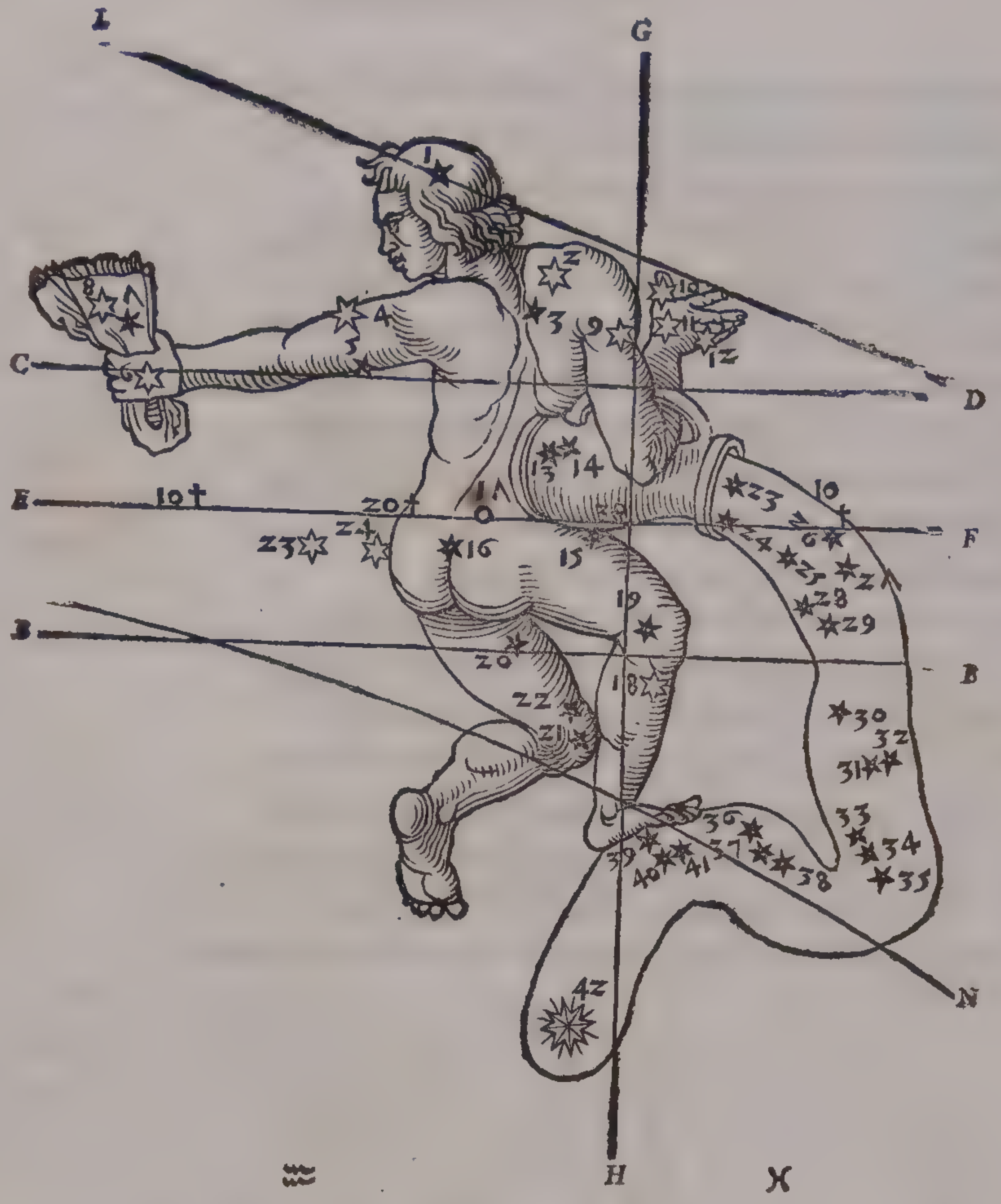

A. B. ET C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI E. F. ECLIPTICA
L. D. AEQVATOR. B. N. TROPICVS CAPRICORNI.
G. H. LINEA, INCHOAT PISCIVM SIGNVM, ET
TERMINAT AQVARII.

Aquarius ὑδροχοος Ganymedes, Non deſunt autem qui putent Aquarij ſigno, Deucalionem ſignificari & continua aquæ effuſione maximũ illud Diluuium exprimi, quod ſuo tempore fuiſſe legimus, manũ ſiniſtram fere ad caput Capricorni extendit, capite attingit caput prioris equi. In dextero latere tenens vrnam, effundit aquam quæ multis ſtellis vſque in piſcem cadit ſidus Auſtrale quod pedibus attingit. Illius ſtellæ omnes ſunt 42. inter quas non niſi iſtæ clariores apparent.

42	*In extremitate aquæ effuſæ, illa nempe ſplendida quæ eſt iuxta os piſcis Auſtralis.*	*Primæ*
11	*Vna illarum trium quæ ſunt in dextera manu.*	*Tertiæ*
6	*In ſiniſtra manu.*	*Tertiæ*
8	*In vicina & contigua parte ſiniſtra manu.*	*Tertiæ*
2	*In dextero humero.*	*Tertiæ*
9	*In dextero brachio.*	*Tertiæ*
4	*In brachio ſiniſtro.*	*Tertiæ*

18 *Sub genu dextro.*

Stellæ illæ duæ quæ in vicina parte Aquarij sunt, ad signum Capricorni spectant. Monstratur autem earum situs quem in cœlo habent, figura præsenti.

CAPRICORNVS.

28 IMVS vt australi descendit circulus axe
Signifer, ínque notum rutili cadit orbita solis,
Hispida setosi marcet species Capricorni.
Huc cùm Threicio veniens à cardine Phœbus,
Vertit iter, pulsúsque deum, mirabile dictu,
Brumalis redigit, non tum mihi longa phaselis
Aequora tententur, non tum freta turbida pinu
Quis petat: angusto decurrit tramite nanque
Parua dies, vastóque dehinc deprensus in alto,
Nequicquam pigræ clamarit sidera lucis:
Interea totis notus acer sæuiet vndis,
Excitúmque salum verret notus. aurea solis
Cùm rota cornigeri sidus pepulit Capricorni,
Tum dirum cælo frigus redit: aspera nautis
Tunc sunt fluctiuagis: tamen isti sæpe malorum
Immemores, agitant totos in fluctibus annos,
Mergorum & focæ similes, trahit vnda pauentes,
Ac retrahit: quærunt oculis distantia longè
Littora, & in pontum cogunt lucra semper hiantes.

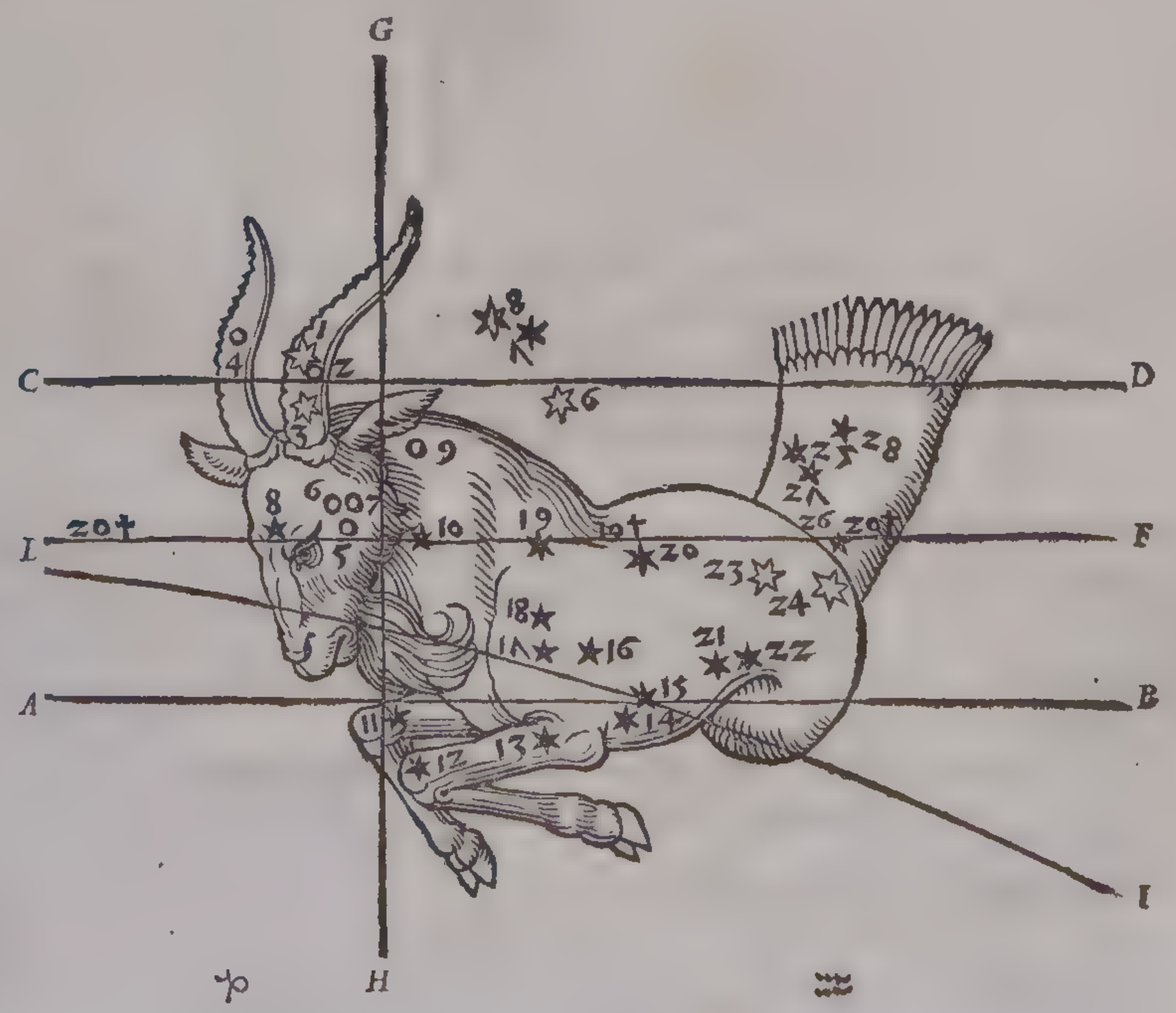

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI E. F. ECLIPTICA G. H. LINEA, FINIT CAPRICORNI SIGNVM, ET INCHOAT AQVARII. E. I. CAPRICORNI TROPICVS.

CAPRICORNVS αἰγοκέρος pedibus proiectis extra figniferum, capitis anteriori parte imiſſo ad Sagittarim, pingitur. Eius ſtellæ ſunt in vniuerſum 28. quarum precipuæ ſequuntur.

1	Vna duarum quæ in cornu dextero exiſtunt.	Tertia
2	Altera earum quæ Boreali zodiaci termino continetur.	Tertia
23	Vna duarum quæ ſunt in caudæ principio.	Tertia
24	Altera earum quarum etiam paulo ante mentionem fecimus, hæ enim illæ ſunt quas tanquã informes in vicina parte Aquari hærere cernimus, quod & numerus eo loco ſtellis aſcriptus declarat, qui in hac figura idem eſt. Sic & hoc loco quæ aſcribuntur, referimus ad manum ſiniſtram Aquarij.	Quarta
12	In ſiniſtro genu.	Quarta
17	In pectore.	Quarta
19	Vna duarum quæ ſunt in ſpina dorſi.	Quarta
14	Vna duarum quas ſub ventre habet.	Quarta
28	In caudæ extremitate.	Quarta

Earum ſitus quem in cœlo habent ex figura erit petendus.

SAGITTARIVS.

28 PAR metus ex pelago tibi ſit quoque, ſole Sagitta
Cum leuis adflatur, cùm lux in arundine flagrat,
Ignis mundani cùm tela extrema coquuntur.
Cúmque Sagittiferi torret vapor aureus Arcus.
Tum quoque ſi piceam ſpectaris ſurgere noctem
Informem tetris tellurem vt veſtiat alis,
Littus ama, fuge ſolers cærula tegmina noctis,
Exitiúmque ſali, rabidíque pericula ponti
Anteueni, iam ſolue memor vaga carbaſa malo,
Iam prolixarum iacet rigor antennarum.
Menſis at infauſti vel duri ſideris index
Scorpius exoriens ſit tempore noctis adultæ.
Huc matutino veniens procul æquore cælum
Exigit è pelago, telum trahit vltima cauda.
Cunctatur pigro poſt tergum ſidera iuxta,
Arcitenens tardos et gurgite liberat artus.
Tum Cynoſura et iam maturæ in tempore noctis
Altius in boream ſuſtollitur, abditus autem
Orion redeunte die, tum brachia Cepheus,
Protentáſque manus, mediámque immergitur aluum.

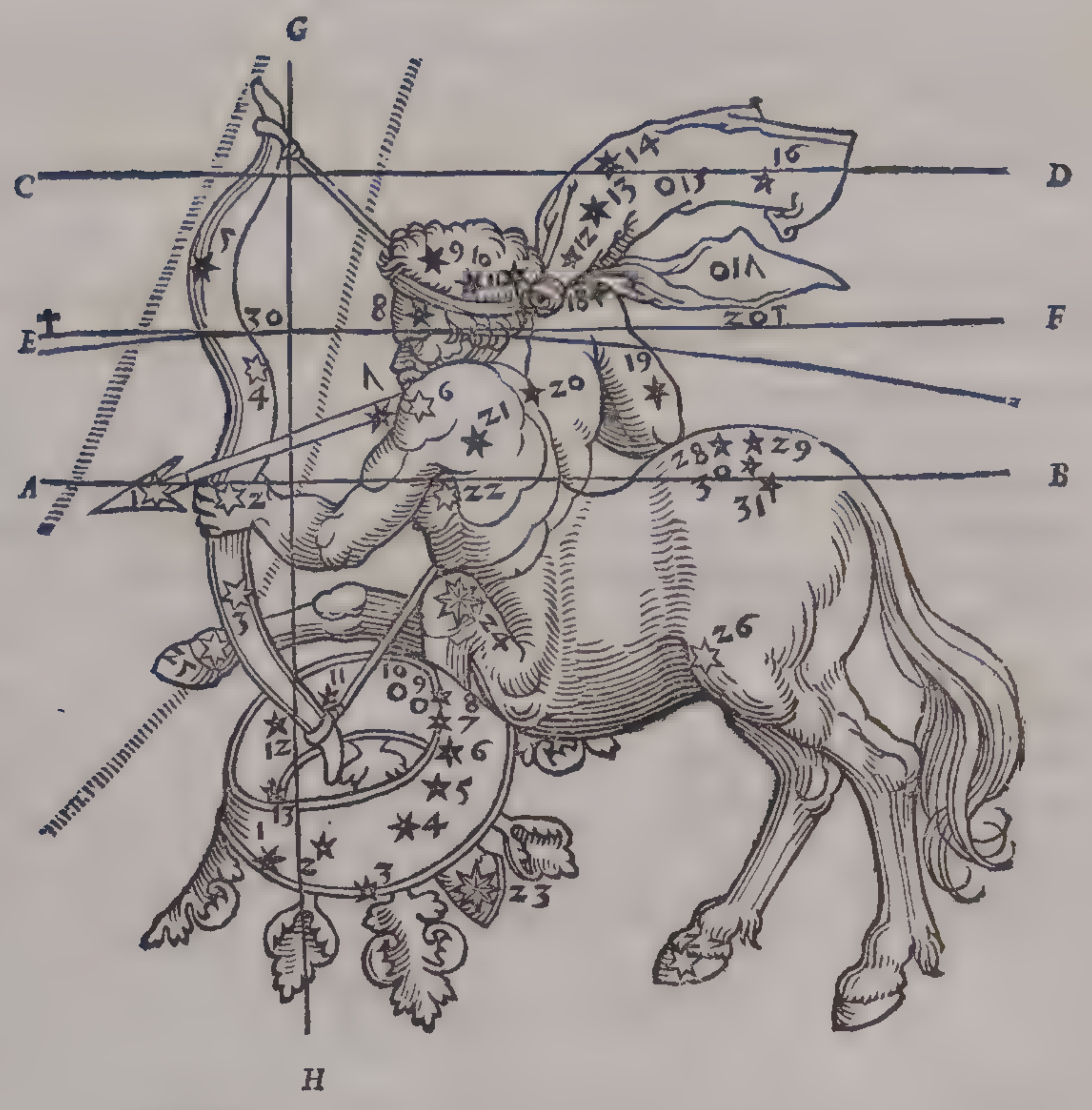

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI ZODIACI E. F. ECLIPTICA. G. H. LINEA INCHOANS CAPRICORNI SIGNVM, ET TERMINANS SAGTTARII DODECATEMORIVM.

SAGITTARIVS, τοξότης, Arcitenens, cuius pectus cum capite & cum dimidio arcus, sunt in zodiaco, cetera sub ipso zodiaco apparent, numero stellarum copiosus est, cum & Corona quæ prioribus pedibus adiecta est hoc sidus exornet στέφανος νότιος dicta. stellæ autem quibus in vniuersum cõstat sunt 31. sed inter eas non nisi istæ sequentes aliquantulum splendere visuntur.

23	*In calcaneo sinistri pedis anterioris scilicet, in vicina & contigua parte Coronæ hærens.*	*Secunda*
24	*In genu sinistro, inter hanc & superiorem, Corona interiecta est.*	*Secunda*
1	*In sagittæ ferrato acumene.*	*Tertia*
2	*In sinistra manu qua arcum tenet.*	*Tertia*
3	*In ea arcus parte quæ in Austrum proclinat.*	*Tertia*
4	*In illa parte arcus quæ septtentrionem respicit, in vicina & contigua Eclipticæ sede.*	*Tertia*
6	*In humero sinistro.*	*Tertia*
22	*In latere sinistro.*	*Tertia*
23	*In dextro calcaneo anterioris pedis.*	*Tertia*
27	*In pede dextro posteriori.*	*Tertia*
26	*In femore sinistri pedis posterioris.*	*Tertia*

Inter Australem piscem, & caudam, eiusdem magnitudinis quædam stellæ conspiciuntur in cœlo, eas ad caudam Sagittarij referre licebit.

Exprimitur autem situs earum quo sese in cœlo amplectuntur ipsa figura.

LIBRA ET SCORPIVS.

Antiqui illi Astrologi, qui Zodiacum primi in duodecim partes secuerunt, singulis ijs partibus animalis cuiuspiam nomen imposuerunt, seu quod stellæ quæ eo loco essent, aliquam eorum animalium formam exprimerent: aut quod earum natura vis atque efficacia, aliquam cum ijsdem affinitatem haberent: siue etiam vt immortalem hoc modo redderent alicuius memoriam, qui aliquid præclare hic in terris gesisset: quod vt commodius facere possent ex multis stellis quæ in quaque Zodiaci parte essent, eas assumebant, per quas figura quam ipsi volebant aptisimè fingeretur, Cum autem in hac Zodiaci diuisione animaduerterent Scorpij figuram tantam esse. vt duarum partium Zodiaci spacium occuparet eam in duo signa diuiserunt, & ex prioribus eius stellis aliud signum formantes, illud, libram nuncupauerunt, siue quod libræ persimilem figuram referat, siue etiam quod vbi sol ad eius initium peruenit diem nocti æqualem, ac si certa statera libraret, efficiat. quod autem ex posterioribus efformatur stellis Scorpioni destinatum est. Quemadmodum itaq; veteres vnum signum volunt duplici tamen astrisimo exornatum: eandem rationem in figura constituenda obseruare voluimus, quam adijciendam esse putauimus etiamsi ipse auctor nullam vel exiguam horum signorum mentionem ficiat. In decorũ enim esset dum signa Zodiaci primum locum inter Phęnomena obtineant omnia non explicare, & partim ea figuris proponere, partim negligere. Explicabimus primum eo ordine, quo hactenus consueuimus primas Scorpij partes quibus libræ signum adheret, deinde, Scorpij quæ ẽam sequitur imaginem.

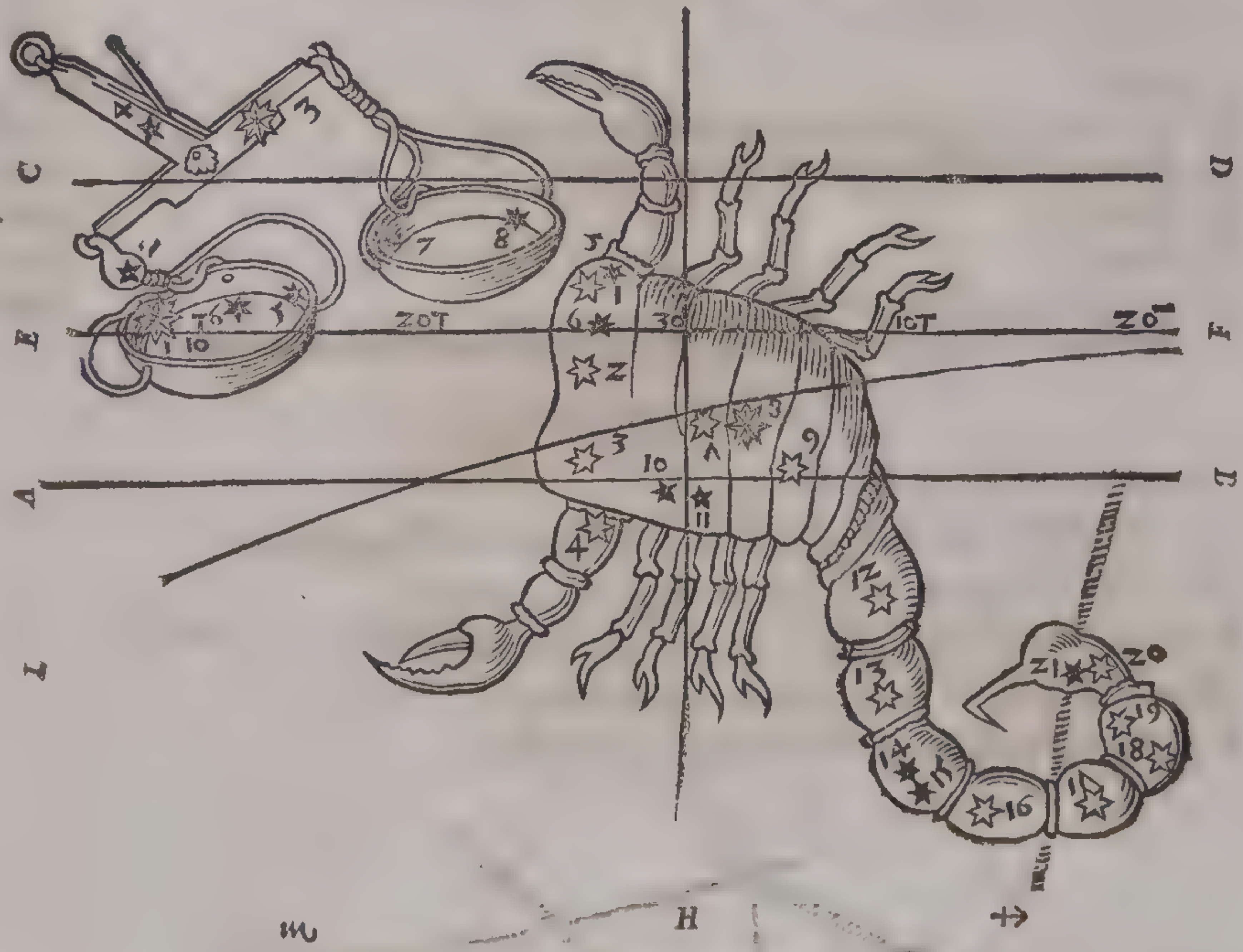

A. B. C. D. LIMITES AC TERMINI SVNT ZODIACI, E. F. ECLIPTICA G. H. LINEA, INCHOANS SAGITTARIVM ET TERMINANS SCORPIONEM, F. L. TROPICVS HYBERNVS QVI ET CAPRICORNI DICITVR,

Libra Chelæ χηλαι. Veteres Chelas brachia Scorpij vocarunt, alias dicitur ζυγος siue Iugum, Sunt autem libræ stellæ, quæ ex Scorpio mutuatæ octo, quarum præcipuæ sunt istæ.

3 *In eius parte oris Scorpij, quæ Septentrionalior est, prope trutinam hærens.* — *Secunda*
1 *In Australi parte Scorpionis, in ipsa ecliptica, quæ eius alteram lancem constituit.* — *Secunda*
2 *In initio chordæ, qua Australis lanx suspenditur.* — *Quarta*
6 *In australi lance.* — *Quarta*
8 *In Septentrionali.* — *Quarta*

Exprimitur vt in cœlo sunt sitæ, figura ipsa.

SCORPIVS σκόρπιος, *Cauda eius longe extra Tropicum Capricorni progrediens, vsque ad sidus australe, quod dicitur Ara. Galaxia se quoque in fine inserit. Qua occasione Scorpius in cœlum venerit ex sequentibus liquet. Orion ex Iouis, & Mercurij, & Neptuni, vrina natus, vbi adoleuisset venator egregius euasit, ac cum in ea arte diu multumque fuisset exercitatus, neque reperirentur qui cum eo possent conferri, gloriæ quadam cupiditate motus, se valde iactabat, ac nullum posse animal tam ferum ex terra generari dicebat, quod nō sua venādi peritia vellet interficere. Qua de causa, irata terra, Scorpiū produxit, cum quo decertans Orion superatus est et occisus. Iupiter autem vt quid de nimiæ audiciæ nocumento sentiret aliquod signum posteris relinqueret, Scorpium victorem ad sidera euexit, & stellis pluribus ornauit, præter eas quas Libram constituere diximus. E quarum numero præcipuæ sunt hæ quæ sequuntur.*

8 *Media illarum trium quæ in eius corpore mediocriter splendent, quæ Scorpij cor nuncupatur lucida & magis rutilans existens, Græcè αντάρης dicta.* — *Secunda*
9 *Altera prædictarum trium quæ in eius corpore sunt.* — *Tertiæ*
7 *Tertia harum quæ magis ad Libram accedit.* — *Tertiæ*
2 *Vna ex tribus quæ sunt in eius fronte, illa scilicet, quæ eclipticæ ab Australi parte adhæret.* — *Tertiæ*
1 *Altera harum quæ à parte Boreali est.* — *Tertiæ*
3 *Tertia ad Austrum proclinans, terminum Zodiaci prope contingens.* — *Tertiæ*
12 *In primo Caudæ spondilio.* — *Tertiæ*
13 *In secundo.* — *Tertiæ*
14.15. *In tertio.* — *Quarta*
16 *In quarto quæ quasi incidere videtur in galaxiæ contactum.* — *Tertiæ*
17 *In quinto hæc cum sequentibus Galaxiam occupat.* — *Tertiæ*
18 *In Sexto.* — *Tertiæ*
19 *In eodem.* — *Tertiæ*
20 *Ea quæ extremam caudæ præcedit.* — *Tertiæ*

Exprimuntur autem vti in cœlo sunt & se mutuo amplectuntur, schemate præsenti.

SAGITTA.

QVIN norunt alia superûm conuexa Sagittam:
Sed tamen hæc arcu tereti caret, inscia nerui:
Inscia nam domini est: cælum super aduolat ales,
Ales Olor, sed Threicio conterminus axi,
Cana pruinosas extendit colla sub Arctos.

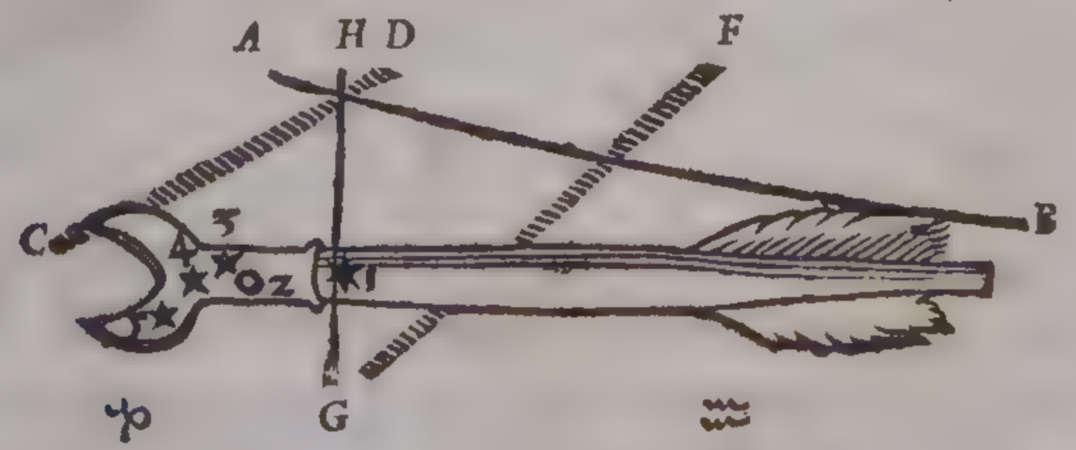

A. B. TROPICVS CANCRI C. D. F. G. EXTREMITATES LACTEAE VIAE SVNT. G. H. LINEA. PER AQVARII INITIVM TRANSIT.

SAGITTA, ὀϊστὸς, Telum, Dæmon meridianus, hac voce Galaxiam aliquos appellaße teſtatur Schonerus, in cuius ſplendidißima parte hoc Telum cernitur. Eſt prope alam dexteram Vulturis volantis, atque illud Telum refert, quo Hercules vt Prometheum ad Caucaſum montem alligatum è vinculis atque cruciatibus liberaret aquilam, eius viſcera dipaſcentem interemit. Hæc Sagitta deinde in memoriam tantæ virtutis, quæ in Hercule apparuißet, ad cœlum euecta eſt, & ſtellis quinque exornata: quæ iam ſequuntur.

1	*In Sagitte illa parte quæ ferro iungitur, quæ in linea incidit.*	*Quarta*
5	*Quæ vicina eſt priori in acumine exiſtens ferreo.*	*Quinta*
4	*In præcedentis eius vicina parte.*	*Quinta*
3	*Quam proxime huic accedens, quæ tres, linea recta coniunguntur.*	*Quinta*
2	*Eſt & minutæ quantitatis alia vix conſpicua.*	*Sexta*

Figura ſitum declarat.

AQVILA

29 ARMIGER hanc etiam Iouis aduolat, arbiter ignis
Aetherij, ſed membra minor: procul hic tamen alto
Cùm redit à pelago, & mouet in conuexa volatum,
Fine tenebrarum, ſummæque in margine noctis,
Spumoſum latè mare ſubruit, omnia cæli,
Omnia terrarum mox flabra procacia verrunt.

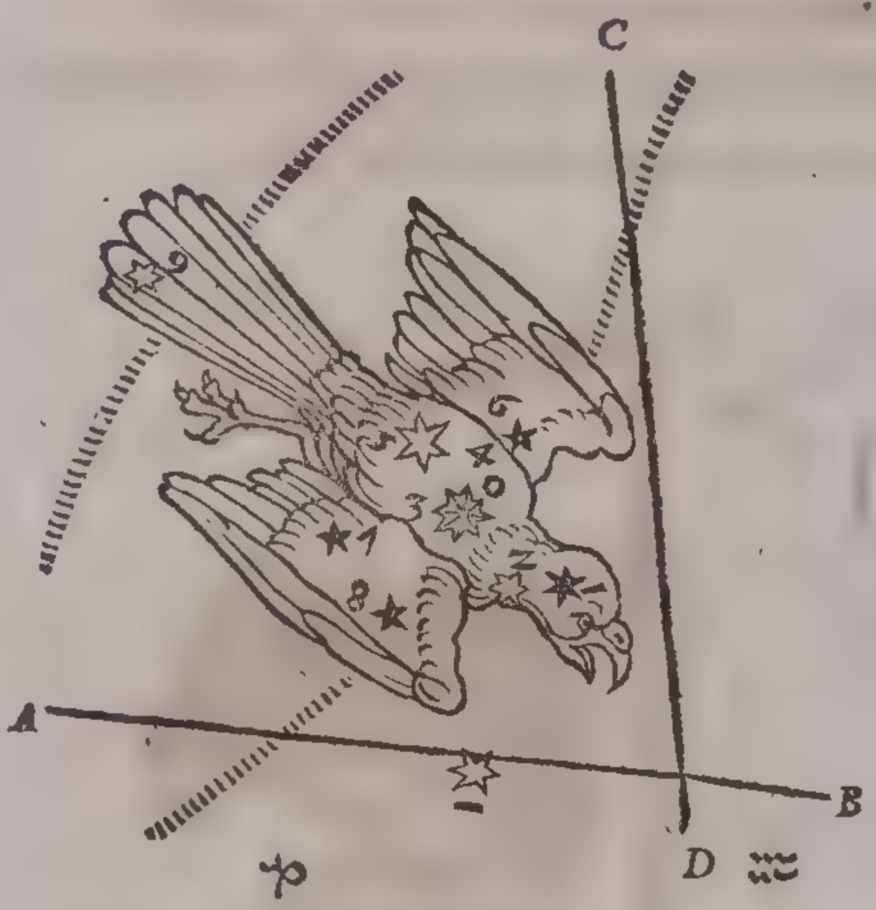

A. B. AEQVATOR, IN CVIVS VICINA PARTE HAERET AQVILA.
C. D. LINEA TERMINANS CAPRICORNVM.
ET INCHOANS. AQVARIVM.

AQVILA, Merops, ἄετος Vultur Volans, iuxta æquinoctioalem ſita, qua parte Galaxia tranſit ad Sagittarium. Hæc non illa eſt Aquila quam paulo ante Promothei Iecur atque inteſtina depoſtam & ab Herculis Telo interemptam diximus: ſed illa quæ Ganymeden rapuit & ad cœlũ tranſtulit. Fuit enim hæc auis præ cæteris omnibus Ioui dilecta, ſolaque aduerſus Solis radios apertos oculos intente tenere poteſt. Aquilã igitur ob expetitã hanc prædã quã illi attulit cœleſti ſede adhærere voluit, et ſtellis nouẽ decorare.

3	*Media illarum trium lucida in μεταχϱένῳ Aquila, ſiue ἄετος dicitur. Arabicæ Alkair.*	*Secunda*
2	*Illa quæ in collo hæret vna ex tribus dictis.*	*Tertia*
5	*Tertia harum quæ ad caudam proclinant.*	*Tertia*
1	*In capite.*	*Quarta*
6	*In fine caudæ.*	*Tertia*

Illa quæ paulum ab Aquila diſtat numero 1. notata eſt in capite Antinoi.

Figura monſtrat earum in cœlo poſitionem.

DELPHIS.

TVM curuus caudam ſubit inter ſidera Delphis,
Dux Neptune tui quondam ſuper æquor amoris.
Hic iam detruſæ in latebras procul Amphitrites,
Arduus occiduos humeris vbi ſuſtinet axes.
Pleiadum genitor, perruperat hic vagus omni
Gurgite dilectam domino maris vltimo ab orbe.
Mollis dorſa tulit: breue ſigno corpus in aſtris,
Et ſuper auritum ponto ſurgit Capricornum:
Hic medios artus teter ſtupet, altera porro
Quatuor illuſtrat facibus rubor aureus, atque
Bis gemino diſcreta ſitu micat ignipotens lux.
Omnia quæ ſoli & rigido interfuſa aquiloni
Aetheris incurui moles rotat, ínque frequentes
Occaſus ortúſque trahit moderator Olympi,
Sunt digeſta mihi, quæ rurſum limite abúſque
Seſe Hyperionio, pluuialis concaua in auſtri
Dimittunt, tetram donec notus ambiat æthtram,
Dicere Romuleo connitor carmine ſolers.

A. B. TROPICVS CANCRI. C. D. AEQVATOR A. C. LINEA. TERMINANS SIGNVM CAPRICORNI ET INCHOANS AQVARII.

DELPHINVS, δελφὶν intra Vulterem & Equum minorem occupans ſpacium, caudam deprimens ad æquatorem, caput erigens ad Tropicum, ſed tamen nonnihil depreſſum verſus Pegaſum. Duplicem cauſam reddunt quod Delphinus in cœlum ſublatus ſit: prima eſt eorum qui aſſerunt Neptunum

olim

olim Amphitriten adamaße, cumque sibi coniugio iungere niteretur, illam, quæ perpetua virginitate viuere decreuißet fuga Atlantem montem petiuiße, in extremis videlicet occidentis partibus. Postea vero Neptuno diuersos homines ablegante, vt inuestigarent quonam illa terrarum perueniset solum Delphinum piscem, aut vt alijs placet, hominem quendam Delphinum nomine, illam inueniße, ac persuasiße etiam ei vt secum rediens Neptuno nuberet. Cuius rei causa is tali nuptiarum apparatui præfectus deinde etiam in cœlum translatus fuerit. Altera eorum est, qui putant Arionem musicum illum excellentißimum, cum olim mare iuxta Siciliam traiceret, ac secum ingentem pecuniam veheret, quam diuersa loca peragrans iucundißimæ liræ suæ cantu meruerat aduertiße periculum sibi à nautis atque famulis impendere: qui dicerent satius eße, opibus illis inter se diuisis, dominum in mare præcipitem dare quam perpetua seruitute premi. Itaque cum sibi insidias ita structas eße vidißet, petiuiße ab ijs, vt sibi morituro tantum temporis concederent quo veluti Cygnus exequias sibi ipsi canere & ex suauißimo liræ suæ cautu, vltimam voluptatem precipere poßet: cumque id ei fuißet conceßum tam dulce melos ceciniße in suum obitum, vt eius suauitate moti Delphini ad audiendum vndequaque acceßerint: cantuque finito super eos, tamquã ad vltimum suæ vitæ refugium prosiliјße, & per vnum ex illis qui tergum ei sponte porrexerat, ad tenarum littus fuiße aduectum. hanc Arionis fabulam & plura alia quæ ipse vera eße contendit, narrat Plinius de Delphino. Hac occasione antiqui Astrologi locum Delphino inter sidera tribuerunt eumque stellis 10. ornarunt.

7	*Illa quæ in eius capite fulget.*	*Tertiæ*
6	*Huic quæ proxime adhæret in ventre existens.*	*Tertiæ*
5	*Altera earum*	*Tertiæ*
4	*Tertia earum quæ iuncta duabus præcedentibus, triangulum facit.*	*Tertiæ*
1	*Illa que caudam respicit.*	*Tertiæ*
2.3.	*Aliæ duæ quæ huic coniunguntur.*	*Tertiæ*

Quarum situs vti in cœlo sunt dispositæ, ipsa figura exprimitur.

De Delphino hæc Plinius libro 9. cap. 8. ex quibus non immerito cœlum occupare Delphinum colligitur, cum primum locum inter beluas marinas habeat. Velocißimum omnium animalium nõ solum marinorum Delphinus: sed ocior volucre: acrior telo: ac nisi multum infra rostrum os illi foret medio pene in ventre: nullus piscium celeritatem eius euaderet. Sed affert morem prouidentia naturæ: quia nisi resupini atque conuersi non corripiunt quæ causa præcipue velocitatẽ eorum ostendit. Nam cum fame concitati fugientes in vada ima persecuti piscem diutius spiritum continuere: vt arcu emißi ad respirandũ emicant. Tanta vi exiliunt, vt plerunque vela nauium transuolent vento. Agunt vere coniugia, pariunt catulos 10. mense, æstiuo tempore. Interdum & binos nutriunt vberius sicut Balena. Atque etiam gestant fœtus in infantia infirmos. Quinetiam adultos diu comitantur magna erga partum caritate. Adolescunt celeriter. 10. annis putantur ad summam magnitudinem peruenire. Viuunt & tricenis. Quod cognitum præcisa cauda in experimentum. Abduntur tricenis diebis circa canis ortum occultanturque incognito modo. Quid eo magis mirum est, si spirare in aqua nequeunt. Solent in terram erumpere incerta de causa. Et statim tellure tacta moriuntur: multoque ocius fistula obturata. Lingua est his contra naturam aquatilium mobilis, breuis atque lata, haud differens suillæ. Pro voce gemitus humano similis, dorsum repandũ, rostrum simum. Qua de causa nomen simonis omnes miro modo agnoscunt, malunt quæ ita appellari. Delphinus non tantũ hominis amicum animal, verum & musica arte mulcetur symphoniæ cantu & præcipue Hydrauli sono. Hominem non pauescit vel alienum. Obuiam nauigijs euenit. Alludit exultans, certat etiam, & quamuis plene præterijt vela.

ORION.

31 SVBTRAHIT obliquo quà sese circulus orbe
Signifer, in boream australes egerit vmbras:
Vt medij iam mole polifera pectora Tauri,
Suscipit Orion: neque quisquam nocte serena
Transierit, celso latè se cardine pandit,
Auratúmque rubens dimittit baltheus ensem.

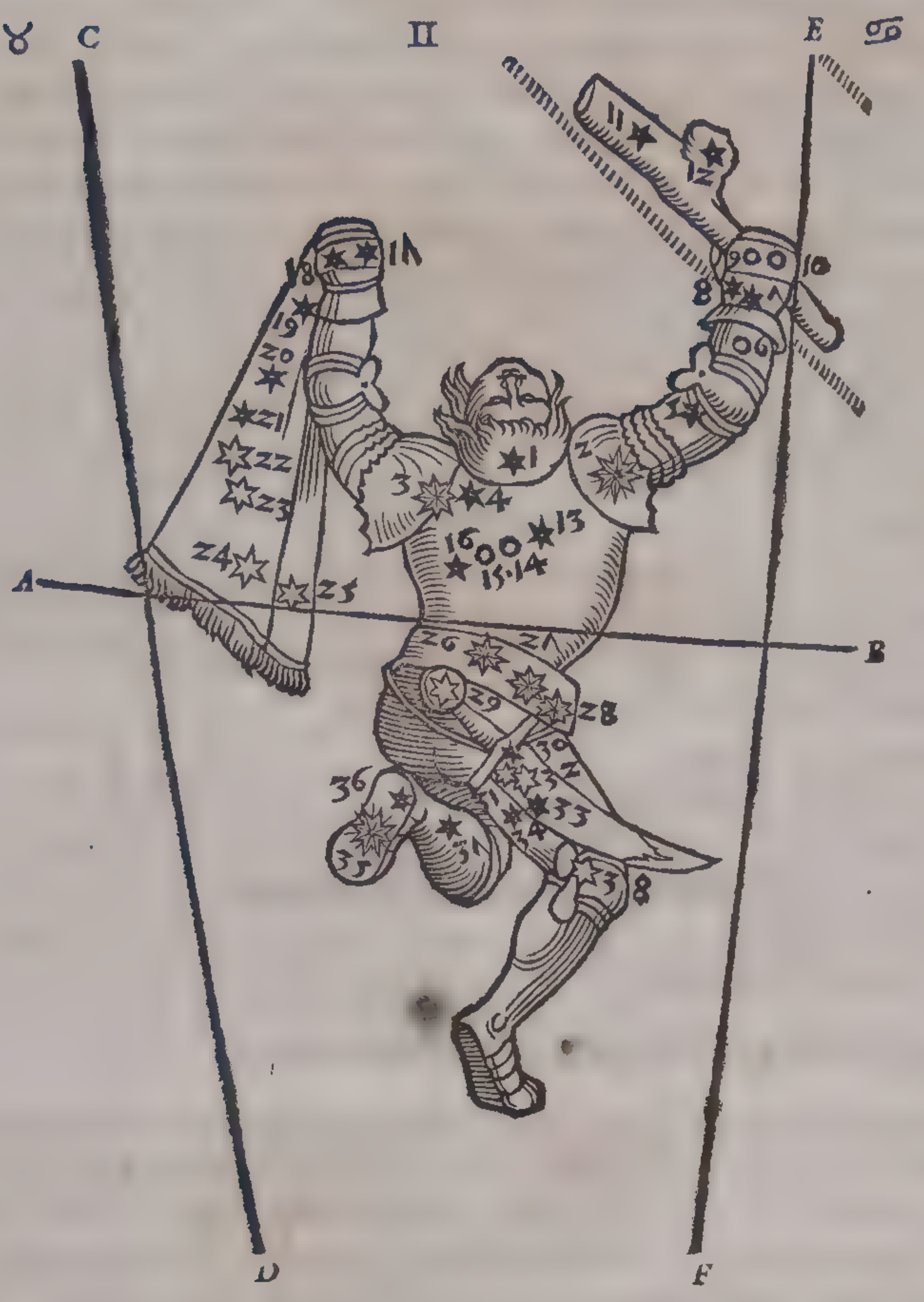

A. B. AEQVATOR CVI MEDIO CORPORE INHAERET ORION. C. D. LINEA, TERMINAT TAVRI SIDVS ET INCHOAT GEMINORVM. E. F. DISTINGVIT GEMINOS A CANCRO.

ORION, ὠρίον, qui veteribus latinis Virgula seu ligula est, recentiores sublimatum & fortissimum nominarunt. huius mentionem fieri in sacris literis docti iudicant, cum per כְּסִיל *Orionem, vnde & mensem* כִּסְלֵו *denominatum volunt intelligant. vnde haud dubijs argumentis colligi licet stellarum obseruationem Phœnicibus à sanctis patribus post diluuium, velut per manus traditam esse, Phœnices hæc apud græcos latius propagasse: vt ita cœlestium rerum admirandam cognitionem acceptam ferre debeamus sanctis patribus. Orion sinistra sua, ad Tauri cornua erecta, in qua viridem pannum tenet dependentem cum aliquot stellis, dextra vsque ad Geminos eleuata consistit, pes dexter pertingit vsque ad Leporē qui iuxta Capricorni Tropicum collocatur. Ensis iuxta pendens affixus Orioni, aliquot stellis constat, in dextra manu clauum tenet.*

Imago autem Orionis constat stellis 38. sed inter omnes præcipuæ sunt istæ quæ sequuntur.

2	*Rubescens quæ in dextero humero refulget.*	*Primæ*
35	*Splendida illa quæ est in sinistri pedis extremitate.*	*Primæ*
27	*Media illarum trium splendidarum quæ sunt in cingulo.*	*Secundæ*
26	*Altera harum quæ æquatori magis vicina est.*	*Secundæ*
28	*Tertia earum quæ magis proclinat in Austrum.*	*Secundæ*
3	*Illa quæ in sinistro humero hæret.*	*Secundæ*
22	*Vna ex quatuor que sunt in panno viridi quem alij Clypeum. vocant.*	*Tertiæ*
23	*Altera earum quæ magis ad æquatorem accedit vicina superiori.*	*Tertiæ*
24	*Tertia quæ aliquantulum distat à supariori.*	*Tertiæ*

25	*Quarta quæ cum superiori in ipso æquatore hæret.*	*Tertia*
29	*In gladij Manubrio.*	*Tertia*
31	*In vaginæ initio vbi gladium recunditur.*	*Tertia*
32	*Altera earum quæ in eodem conspcitur.*	*Tertia*
38	*In genu dextero.*	*Tertia*

Exprimitur autem situs quem in cœlo stellæ habent, ipsa figura, quæ admirandum illud sidus præclarißimis luminibus decorum, & cana ac veneranda antiquitate cælebratum situs ratione, quem in cœlo habet, refert.

Qua ratione Orion in cælum venerit non alienum erit hoc loco narrare. Sunt qui aßerunt Dianam Orionis amore captam fuiße, nec violata virginitatis suspicione caruiße, quapropter ab Apolline sæpius fuiße reprehensam. Et cum propterea Orionis è medio tollendi occasionem quæreret, quodam die in mari natantē conspicatus, vbi nihil supra aquas nisi caput habebat: Dianæ dixerit, non es tam sagittandi perita, vt signum tam exiguum atque remotum, vt illud nigrum quod in mari cernis (Orionis caput demonstrans) poßis Sagitta pertingere. Dianam autem vt insignem suæ artis peritiam monstraret, sumpto telo Orionis caput, aliud eße suspicata, subito transfixit. Et vbi errorem suum postea cognouißet, vehementer doluerit, cumque nihil illi iam poßet amplius præstare, in cœlum ad reliqua sidera euexerit, quo in loco stellis fulget Orion.

SIRIVS.

32 TALIS & ipse virum gemina ad vestigia custos
Insequitur, sic flammigero distinguitur astro
Aetheriæ Canis ille plagæ, cui plurimus ardor
Aestuat in mento, multus rubor imbuit ora,
Stridit anhelanti face pestifer aëra motu,
Torret & immodicis terras coquit ignibus astri.
Hic varios ardet stellis rutilantibus artus:
Sed non est similis cunctis vigor: vndique quippe
Aluus cyanea est, mento grauis effluit ardor,
Qui formidato sub nomine Sirius æthram
Vrit: huic rutilos si sol adflexerit axes,
Quantus corporibus, quantus labor imminet agris:
Marcebunt sata cuncta: diu nanque indiga succi
Si qua iacent, cedunt, valido penetrata calori,
Ac decoctorum languebunt germina florum:
Illa autem interno quæ sunt animata vigore,
Si prius attollit blandúsque illabitur herbas
Sirius, & dulci nutrit tepefacta sereno.
Hunc hunc flammanti cùm primum vibrat ab ortu,
Auribus atque animo capimus procul. altera si qua
Stellarum fulgent, rutilant quæ plurima, longi
Bellua fert lateris, neque multa luce coruscant.
Et designandis tantum sunt addita membris.

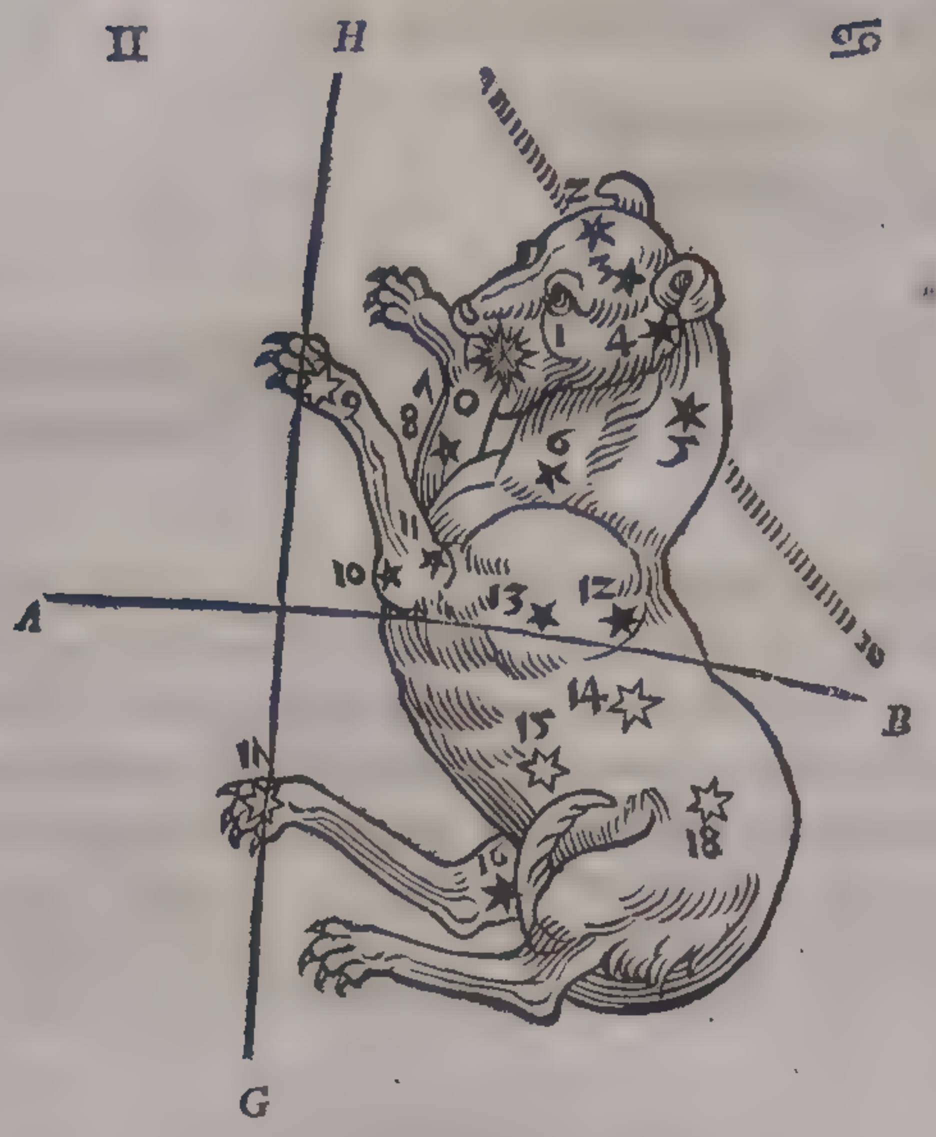

A. B. TROPICVS CAPRICORNI LONGISSIMAM NOCTEM BREVISSIMAMQVE DIEM CONFICIENS. G. H. LINEA PER CANCRI PRINCIPIVM ET GEMINORVM FINEM, TRANSIENS.

CANIS maior, κύωρ, ex vtroque latere Tropici Capricorni ſtellas habet, commoratur autem ſui aliqua parte in via lactea, cauda attingit nauem quæ Argo dicitur, ingens autem illa atque maxima ſtella, quæ in ore eius lucet, Canicula item σείριος dicitur. Hæc matutino in exortu in ſpeculo etiam in die medio, impoſitis aquis contra Solem cernitur. Soliſque calorem mire adauget. Solis enim ſplendor, radij Caniculæ, ardentibus Leonis aſtris dum coniunguntur intentiorem æſtum procreare ſolent quam Sol in longiſsimo reflexu conſtitutus Cancrum percurens. trium enim ſiderum euſdem qualitatis comixtio mirum in modum auget æſtum. quod Horatius ſenſiße videtur dum ruſticæ vitæ amænitates deſcribit.

Ponendæque domo quærenda eſt area primmm:
Nouiſti ne locum potiorem rure beato?
Eſt vbi plus tepeant hyemes? vbi gratior aura
Leniat & rabiem canis & momenta Leonis,
Quum ſemel adcepit Solem furibundus acutum

Canis autem hic ſtellis 18. exornatur, inter quas magis ſplendent iſtæ quas modo ſubijciemus.

1	*Lucidiſsima in eius ore quæ Canis vocatur, & ſæpius ſcintillat, arabice dicta Albabor.*	*Primæ*
15	*In ventre, inter poſteriora femora.*	*Tertiæ*
18	*In clunibus.*	*Tertiæ*
14	*In latere ſiniſtro.*	*Tertiæ*
9	*In pede anteriori ſiniſtro.*	*Tertiæ*
17	*In poſteriori dextero pede.*	*Tertiæ*
2.3.	*In capite.*	*Quartæ*

Quem inter ſeſe ſitum in cœlo obtineant monſtratur ipſa figura.

LEPVS.

33 PARVVLVS in ſtellis Lepus eſt quoque: nanque

Emicat

Emicat Orion gemina ad veſtigia ſubter
Vrgetur curſu rutili Canis:ille per æthram
Effugit inſtantem,premit autem Sirius ore.
Auritum primis emittit gurges ab vndis:
Ille minax pauidum ſupereditur,& procul idem
Cùm Lepus occiduum ſeſe inclinauit in æquor,
More latebrarum repetens freta,Sirius alto
Defluit ab cœlo,merſúmque per humida quærit

A. B. TROPICVS CAPRICORNI, C. D. LINEA TRANSIENS PER GEMINORVM INITIA, E. F. PER CANCRI,

LEPVS, λαγωὸς ſub pedibus Orionis,qui haud dubie non alia de cauſa eo in loco conſiſtit, quam vt per eum,æternæ memoriæ proderetur, quantopere Orion venandi peritia excelluiſſet. Inſignitur autem ſtellis 12.numero, inter quas ſunt iſtæ lucidiores.

7	*In medio eius corpore.*	*Tertia*
8	*In femore ſiniſtri pedis anterioris.*	*Tertia*
5	*In capite.*	*Quarta*
6	*In ſiniſtro pede anteriori.*	*Quarta*
10	*In ſiniſtro pede poſteriori.*	*Quarta*
9	*In pede dextero poſteriori.*	*Quarta*
11.12.	*In dorſo.*	*Quarta*

Exprimitur autem illarum ſitus quem habent in cœlo, ipſa figura

ARGO.

34 MAGNVS Iaſoniam cauda Canis extrahit Argo,
Puppe refulgentem:neque enim ſe Theſſala cymba
Solenni in faciem monſtro mouet extima puppis.
Surgunt oceano velut alto à gurgite nautæ,
Cùm portum tenuere auidi,volitantia raptim
Sipara conuertùnt,tergóque in curua remuclo
Littora certatim ſubeunt ſimul,illa marinas
Iam defuncta vias,procul imi littoris algas

Pone subit, terrámque tenens secura quiescit:
Sic Argo rutilam tantum inter sidera puppim
Ducitur, occultat rigido tenus altera malo.
Sponte gubernaclum pupis dimittit in vndas,
Celsior, ac merso descendit in æquora clauo.

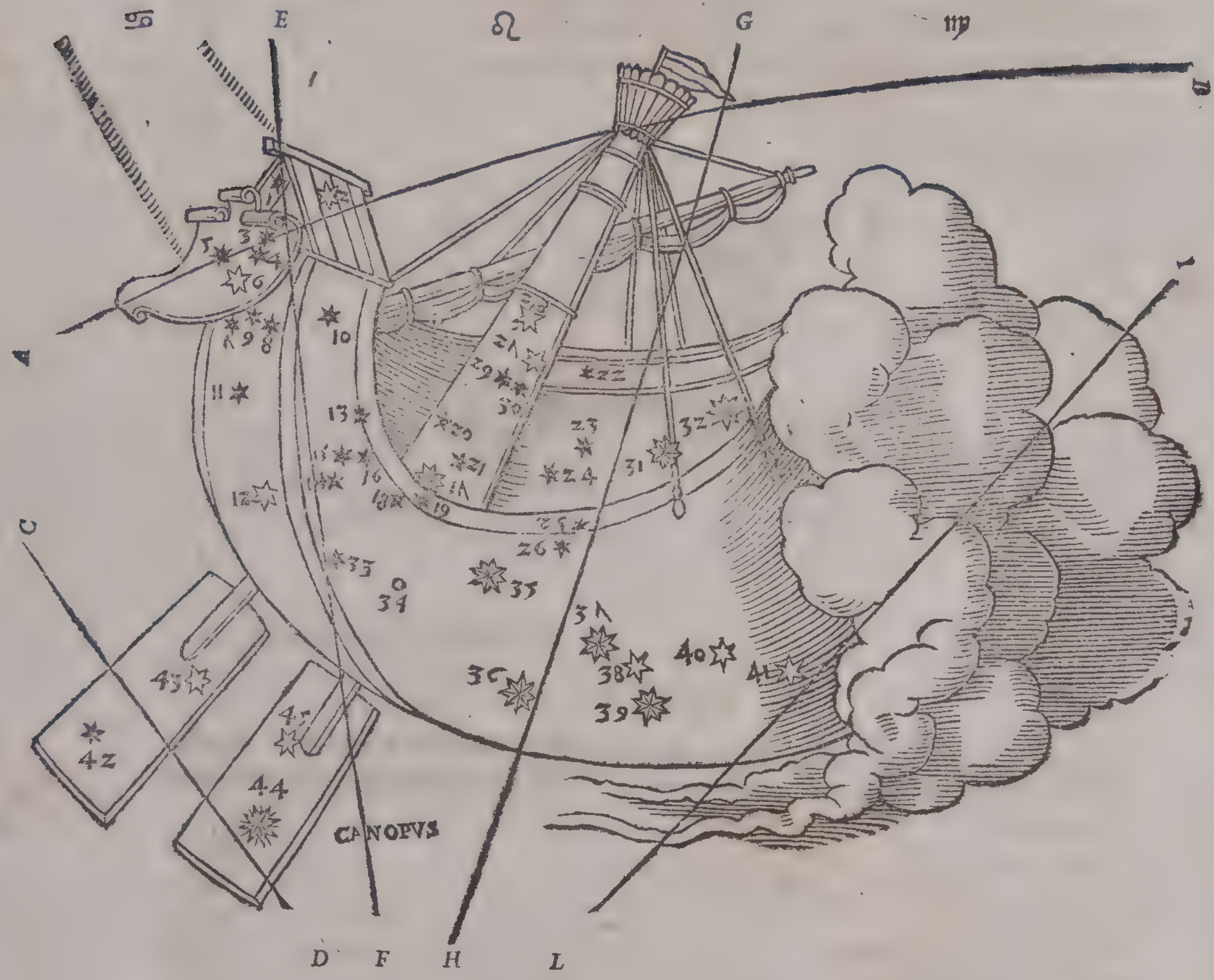

A. B. TROPICVS CAPRICORNI. C. D. COLVRVS SOLSTITIORVM, CANCRI SIGNVM, A GEMINORVM SIDERE DISTERMINANS. E. F. LINEA, TRANSIT PER FINEM CANCRI ET LEONIS INITIVM. G. H. FINIT LEONEM ET INCHOAT VIRGINEM. I. L. LINEA INCIDIT IN AEQVINOCTIVM AVTVMNALE.

ARGOS ἀργώ, *Nauis Iasonis, arca Noe præclarißimum & celeberrimum Antarctici cœli sidus, hanc nauem inter sidera relatam volunt, quod prima omnium fuerit, quo & ob nouitatem eius, & mortalium audaciam temeritatemque omnibus conspicua foret. Illi enim es triplex circa pectus erat, qui fragilem truci commisit pelago ratem. Alij autem appellant arcam Noei qua ille, aquis ad absolutam magnitudinem excrescentibus ab ingenti aquarum diluuio ac inundatione, deo duce euasit. Exornatur autem stellis in vniuersum 48. inter quas præcipuæ sunt istæ, quas modo subijciemus.*

44. Omnium

44. Omnium illarum quæ sunt in Argo, naui, lucidißima, quæ in argos gubernaculo Australi, hærens κάνωβος dicitur, quemadmodum dictio latinis caracteribus adiecta declarat. Hæc quemadmodum Caniculæ sidus toto cœlo notißima est, adeo, vt ipse Aristoteles & post eum Plinius orbis habitati rotunditatem ab ipsa probent. Canopum inquit non cernit Italia, quasi dicat propter deuexitatem terre, cum tamen in Aegypto appareat, & Alexandriæ tertia parte horæ supra horizontem conspiciatur, & in Sicilia horizontem stringat. Americus Vesputius tradit tres Canopos cerni circa verticem Australem nobis in hac terræ parte degentibus perpetuo occultatum & demersum: quod tamen non ita intelligendum quasi plures Canopi sint: sed potius cum eandem formam & habitudinem, quantitatem, & splendorem preseferant cum Conopo, hoc nomine eas appellari voluit. est autem magnitudinis Canopus. Prima

43	*Altera in eodem gubernaculo hærens Canopo vicina.*	*Tertiæ*
43	*In altero gubernaculo.*	*Tertiæ*
17	*Splendida illa quæ est in imo mali.*	*Secundæ*
31	*In ipsa naui.*	*Secundæ*
32	*Huic vicina & contigua.*	*Secnndæ*
36	*In fundo nauis.*	*Secundæ*
35	*Inter præcedentem & illam quæ est in mali imo.*	*Secundæ*
37	*Illa quæ his duabus coniuncta triangulum constituit.*	*Secundæ*
39	*Non procul ab hac distans.*	*Secundæ*
38	*Inter hanc & superiorem.*	*Tertiæ*
40.4.	*Duæ illæ quæ aliquantulum ab his remouentur in virginis sede collocatæ.*	*Tertiæ*
12	*In illa parte nauis vbi regnat Cancer.*	*Tertiæ*
6	*In nauis clypeo.*	*Tertiæ*
2	*In suprema & excelsa nauis parte.*	*Tertiæ*
27	*In mali medio.*	*Tertiæ*
28	*Altera earum præcedenti vicina.*	*Tertiæ*

Quem vero in cœlo situm atque complexum habeant, monstratur præsenti figura.

CETOS.

'DISTANTEM Andromedam prolixi tramite mundi,
Perterret Cetos. nam Threicij prope flabra
Andromedam boreæ celso rotat æthere cardo.
Bellua dira noto vehitur: trahit auster in arcto
Ora inimica salo: nam qua se laniger alto
Cœlo Aries tollit, qua Piscibus astra duobus
Augentur, rutilat subter Nereia Pistrix,
Efflua perrcurrens non multi fluminis astra.
Illa memor longæ formidinis, illa duorum
Inter signa tenax, horret squalentia monstri
Terga procul, pauidúmque super caput inserit vndis

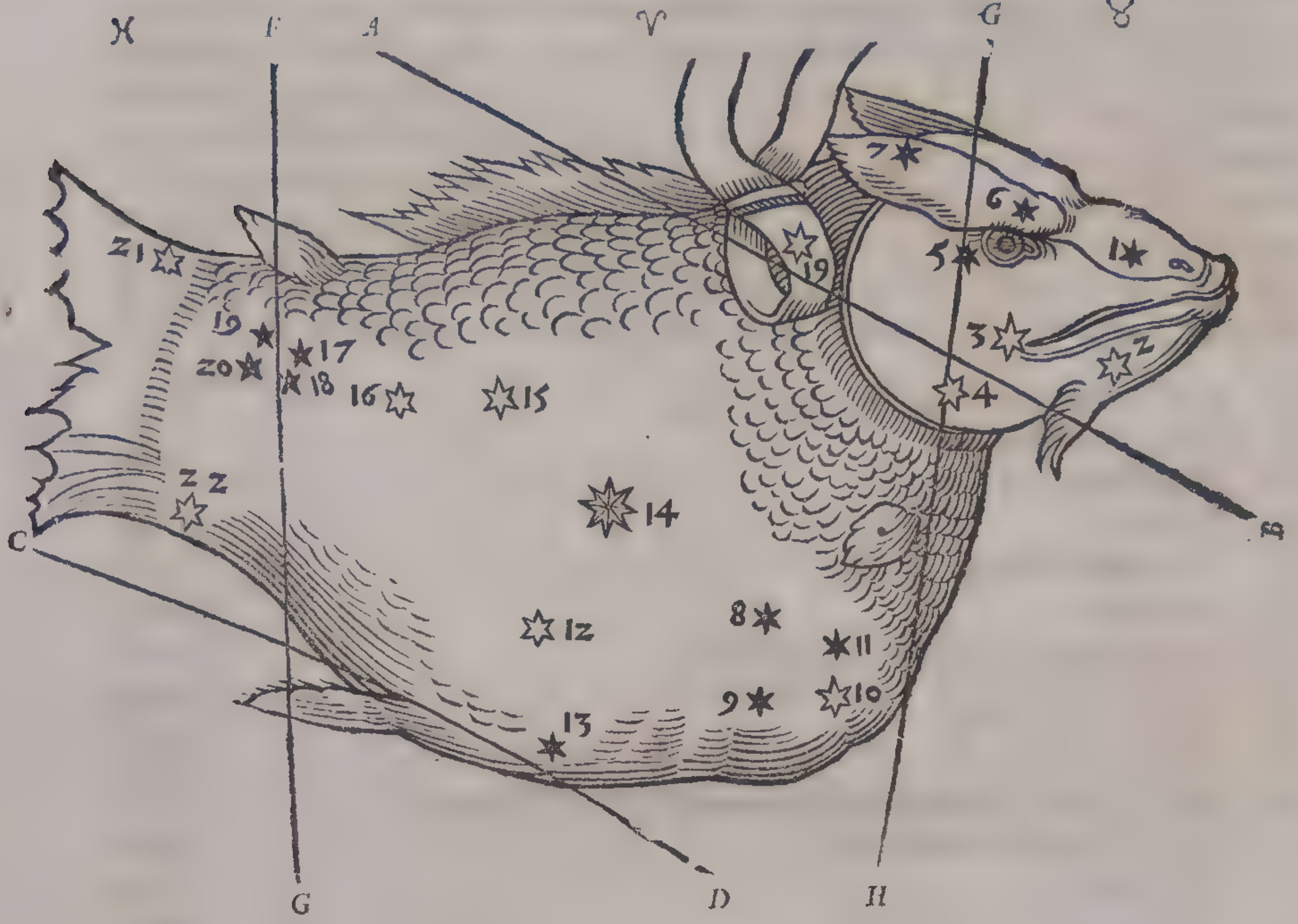

A. B. AEQVATOR. C. D. TROPICVS BRVMALIS, F. G. LINEA TRANSIENS PER FINEM PISCIVM ET ARIETIS INITIVM. G. H. TRANSIT PER FINEM ARIETIS ET TAVRI INITIVM

CETVS, κῆτος, Balena, quem quidam marinum Leonem, quidam vrſum appellant, capite attingit Arietem, pectore Eridianum, cauda in vno latere Aquarij locum, altero Tropicum Capricorni, occupat raras ob magnitudinem ſtellas habere videtur, cum tamen non ſint vſque adeo raræ. Paucis admodum explicant cauſam ob quam aſtrum hoc, & nomen & cœli locum ſortitum. Aſſerunt, à Neptuno Andromedam vehementer fuiſſe adamatam cumque non poſſet ille precibus vllis quod cupiebat impetrare, fuiſſe ſupra modum indignatum, adeoque vt ob eam cauſam ingentis magnitudinis Cetum immiſerit, qui illam deuoraret. Sed accidiſſe tunc vt Perſeus neſcio quo fœlici ſidere, acceſſerit, tunc forte victor reuertens ab expeditione contra Gorgonas: qui cum generoſiſſimam pulcherimamque puellam in Saxo, vt illi beſtiæ marinæ eſca fieret, alligatam vidiſſet, miſericordia quadam motus illam liberarit, vxoremque duxerit, Cetum vero interemerit. Neptunum, quod Balena ſua cauſa mortem appetiſſe poterat videri, illam in cœlum tranſtuliſſe ac 22. ſtellis conſpicuam reddidiſſe. è quibus magis lucidæ ſunt iſtæ ſequentes.

14	*Splendida quæ eſt in medio corpore ipſius beluæ, quæ venter Ceti nuncupatur.*	*Secundæ*
3	*In ore.*	*Tertiæ*
2	*Iu labro inferiori.*	*Tertiæ*
4.19.	*In capite ea quæ incidit in initium Tauri, & illa quæ in nodo hæret.*	*Tertiæ*
22	*Vna earum quæ ſunt in eius cauda nempe ea quæ magis vergit ad Auſtrum.*	*Tertiæ*
21	*Altera harum que non in Auſtrum ſed in ſeptentrionem proclinans in ſede piſcium hærens.*	*Tertiæ*
15	*Illa quæ eſt in dorſo.*	*Tertiæ*
16	*In præcedentis vicina parte quæ magis ad caudam deflectit.*	*Tertiæ*
12	*In ventre.*	*Tertiæ*
10	*Vna illarum quatuor, quæ in eius pectore quadrilateram figuram efformant.*	*Tertiæ*
89	*Duæ aliæ vicinæ.*	*Quartæ*

Earum ſitum atque imaginem exprimit ipſa figura.

FLVMEN.

36 QVIN & cæruleo flumen quoq; gurgite manans

Aſtra inter ſedéſque deum, pars æquoris eſſe
Credidit Auſonij: nanque hunc dixere priores
Eridanum, Venetos latè qui lapſus in agros,
Alpino Adriacos impellit gurgite fluctus:
Hic fuſum cælo quondam Phaethonta ſub vndas
Excepit ſenior, leue cùm ſenſere iugales
Aetherij rectoris onus, cúmque ignifer axis.
Tramite ſub mundi mortales ſpreuit habenas,
Dijs data tum latè texere incendia terras.
Aſtra vorax ignis, flammæ ſola cuncta coquebant,
Donec fata ſui miſeratus Iuppiter orbis,
Redderet ætherij Phœbo moderamina curſus.
Illum prolixis duræ Phaetontides vlnis
Planxerunt, redijt ſupero pax aurea mundo.
Eridanúmque ſenem nutu Iouis omniparentis
Aſtra receperunt. Pharium pars altera Nilum
Commemorat, largo ſegetes quòd nutriat amni,
Arentíſque locos, vnda fœcundat alumna,
Vel quod de medij prolapſus parte diei,
Vaſtus in æquoreas pelagi ſeſe inferat vndas.
Iſte pedem leuum rutili ſubit Orionis,
Fuſáque quæ geminos adſtringunt vincula Piſces,
Eridani coeunt anfractibus, vt procul ille
Tenditur effuſi vi gurgitis: huc quoque criſtæ
Cedit apex, ſumma quà lux Piſtrice coruſcat
Deſuper, & flamma caudarum cingula figit.

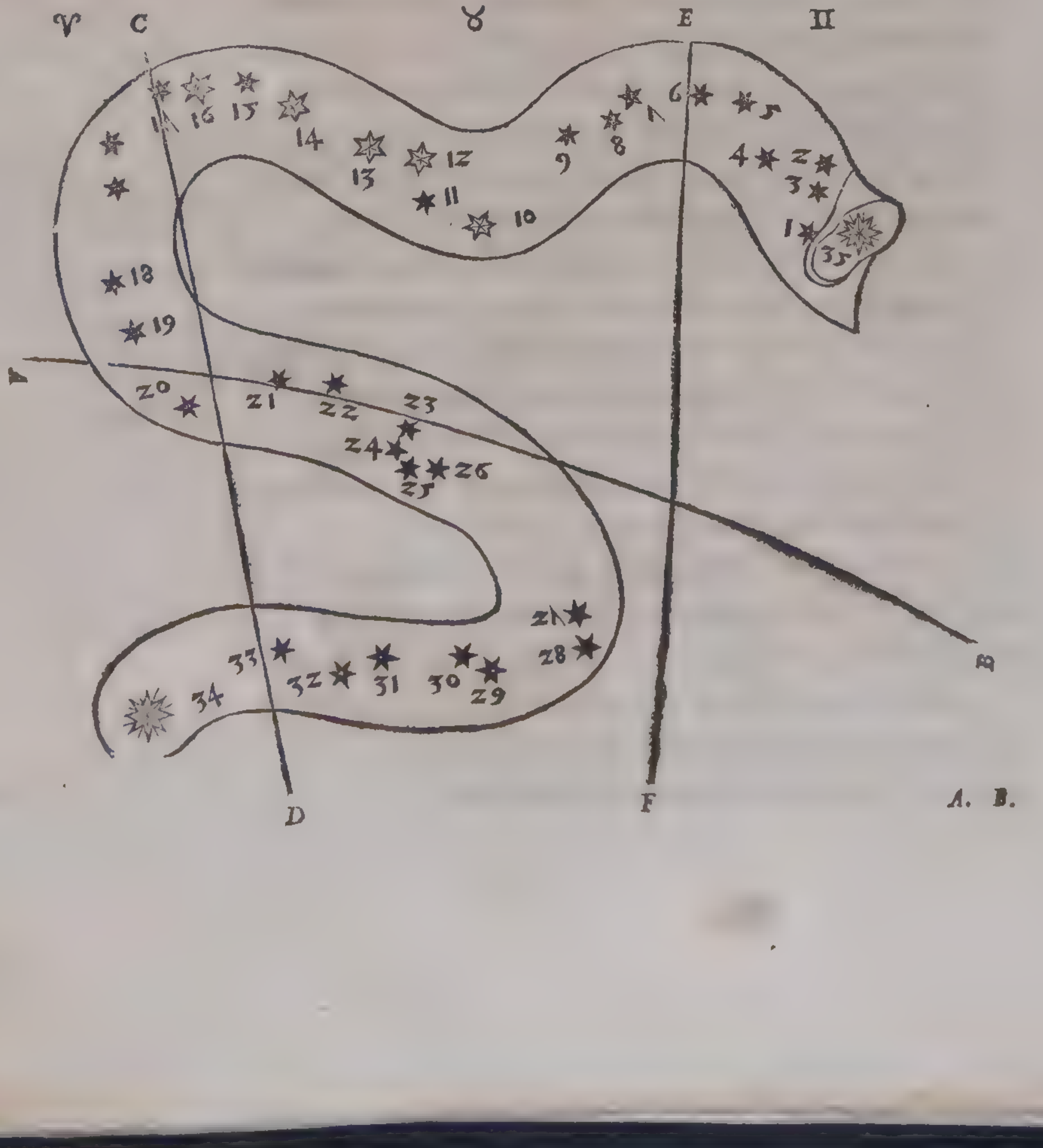

A. B.

A. B. TROPICVS CAPRICORNI C. D LINEA INCHOANS TAVRVM ET TERMINANS ARIETEM, E. F. INCHOANS GEMINORVM SIGNVM, ET TERMINANS TAVRI.

ERIDANVS fluuius πόταμὸς Nilus, illustrem habet stellarum tractum. In vtroque fine insignes habet stellas, vtrinque vnam. verum illa quæ in fine Boreali est qua parte flumen Orioni iungitur, non est huius loci quod & numerus adiectus 35. & figura pedis Orionis, satis declarat, ab hac itaque quæ est pedis sinistri, ductus satis densus stellarum exit vsque ad pectus Ceti. Inde rediens, transit extra Tropicũ Capricorni, & Meandrico quodam flexu curuatur, donec veniat ad alteram illustrem stellam in medio Capricorni tropici, & antarctici circuli sitam, hanc, pulcherimam huius fluuij stellam, Canopum nuncupant cum Canopus Insula quædam sit in Nilo, verum vt paulo ante in nauis explicationẽ monuimus non desunt qui Canopum stellam eam esse existiment, quæ est in Australi remo nauis.

Sunt autem in hoc flumine 34. stellæ, inter quas lucidiores sunt istæ.

34	*Splendida illa in fluuij fine*	*Primæ*
6	*Prima illarum quinque, quæ occurrit in regione Tauri cum à pede Orionis progredimur.*	*Tertiæ*
12	*Secunda harum quæ magis in septentrionem proclinat.*	*Tertiæ*
13	*Tertia harum quæ cum prioribus obtusum Triangulum facit.*	*Tertiæ*
14	*Quarta quæ cum prima & tertia per rectam lineam iungitur.*	*Tertiæ*
16	*Quinta quæ est vltra tertiam fluuij partem, si eius longitudinem ab initio metiri volueris.*	*Tertiæ*
18.19.	*Quæ sequuntur ex descriptione innotescent.*	*Quartæ*

Illarum autem quam in cœlo describunt figura, ipso schemate exprimitur.

PISCIS MAIOR.

37 INTER demissum procul in vada cærula clauum
Puppis Iasoniæ depictáque terga carinæ,
Et Pistrim vndicolam, Leporis quà tenditur aluus
Stellarum creber rutilat rubor, haud tamen istis
Vel lux multa micat, vel fit memorabile nomen:
Nulla etenim forma flammarum Iuppiter ignes
Discreuit, nullos simulant hæc corporis artus,
Qualia digesto mundus sacer ordine voluit,
Semper in antiquum retrahens iter omnia secum
Seclorum serie longa: istas denique signant
Interualla faces, similis quoque lux habet omnis
Par modus, occasu pariter referuntur & ortu,
Ne expectanda forent ponto quòd sola carerent,
Cætera descriptis aptantur singula membris,
Formarum flagrans leporem, quà Sirius vrget
Languida, nec certo sub nomine cuncta feruntur:
Vltra setosi rursum speciem Capricorni,
Cardinis immersi quà suut australia flabra,
In Pistrim horrificam conuersus viscera piscis
Subuehitur. notium vocat istum Græcia piscem.
Stellæ aliæ mundo quà pulcher Aquarius instat,
Et quà cristato consurgit bellua dorso,
Vsque sub aërij rutilantia sidera Piscis,

Sunt mediæ flammæ ſteriles ac lucis egenæ:
Nam paſsim ignoti vice vulgi ſemet in æthrem
Protollunt dextram, ſed tantum propter ephebi
Pocula, quem diuûm menſis geſtare loquuntur,
Efflua ſe ſpecies liquidarum fundit aquarum
Partes in geminas: lux illic clara duabus
Eſt ſolum facibus, non hæ ſpacioſa per æthram
Interualla tenent, neque lumen lumine forte
Collidunt, vni Phrygium nam ſubter ephebum
Ardet apex, alij quà curuam bellua caudam
Terminat inſignis, lato vomitur globus igni.
Cunctis nomen Aqua eſt, quæ ſtellæ denique propter
Ora Sagittigeri, quà ſi veſtigia prima
Cornipedis ſimulant, circunuoluuntur Olympo
Quies face ſub tenui tenebroſus marceat ignis.

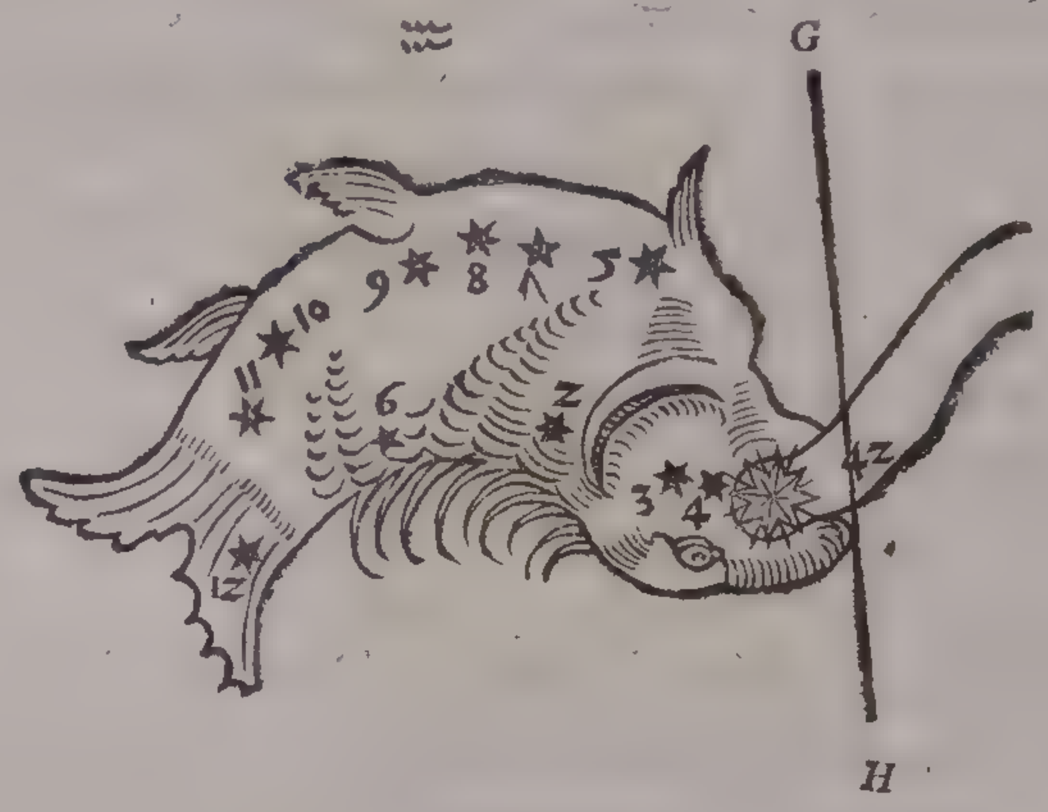

G. H. LINEA TERMINANS AQVARII SIGNVM ET INCHOANS DODECATEMORIVM PISCIVM

PISCIS Auſtrinus ἰχθυς νότιος Marinus ſeu magnus, qui ideo in cœlū tranſlatus eſſe dicitur quod olim venerem in fuga Gigantis exceperit. habet in ore ſtellam lucidam primæ magnitudinis, Arabicæ Fomahant vocatam. Conſtat autem ſtellis 12. ex quibus iſtæ quæ ſequuntur ſunt præcipuæ.

1 Splēdida in eius ore, ea ipſa, quæ eſt in fine aquæ quā effundit Aquarius, hāc ſupra retulimus, vt in aquarij explicatiōe videre eſt, ad effuſam ex vrna Deucalionis aquā, quēadmodū id etiā numerus adiectus declarat.

8	*In dorſo.*	*Quartæ*
9	*Quæ huic proxime adhæret magis in caudam proclinans*	*Quartæ*
7	*Ab altro latere ſuperioris.*	*Quartæ*
3	*Vna duarum quæ ſunt in ore iuxta ſplendidam.*	*Quartæ*
4	*Ea quæ quaſi media eſt, inter ſplendidam & ſuperiorem.*	*Quartæ*
5	*In ſummo capite.*	*Quartæ*
11	*Prope caudam.*	*Quartæ*
10	*Magis verſus dorſi ſpinam.*	*Quartæ*
12	*In extremitate caudæ.*	*Quartæ*

Earum collocatio atque ſitus quem in cœlo habent, ex ſchemate fuerit petendus.

ARA.

38 ECCE venenatæ quà Scorpius agmine caudæ
Plurimus erigitur, tepidúmque ſupermicat auſtrum,
Paruulus hic Arā locus exprimit. hoc ſatis arcto

Tempore suspicies mundo rutilante referri
Nam polus aduerso qui tollitur axe Bootis,
Quantum suspenso vada linquit turbida cœlo
Ociani, tantum in sibimet contraria tendit.
Arcturum vertex leuat arduus, imbrifer austri
Aram cardo premit: breuis olli semita cœli,
Occasúsque celer, tamen isto luciparens nox
Fata hominum miserata prius, miserata labores,
Certa procellarum statuit procedere signa,
Ne tibi cum denso conducitur aëre cœlum,
Inter nimbiferas nubes spectabilis extet
Ara poli, longa vt glomerent, circumque supráque
Fœta pruinarum se vellera, qualia tristi
Coguntur vento, terráque excita per æthram
Nubila conceptos effundunt desuper imbres.
Non Aræ, non sit tali sub tempore vertex
Clarior hoc: nam sæpe nouum prænoscere signo
Nox docuit, noctis siquis præcepta sequatur,
Incassum zephyri voluunt mare: si quis at ista
Respuat, incautas percellent flabra carinas:
Vix, scis, sera Iouem subeat miseratio rerum,
Pigra salus nautis redeat fluitantibus alto.
Certior ast ollis veniet spes, axe supremo
Si boreæ stringat rutili coma fulguris auras.
His signis austri raptabunt flabra fluentum,
Donec de boreæ rutilum iubar emicet axe.
At si Centaurum medio sub tramite cœli
Videris, vt fluctu tantum discedat eoo,
Quantum adit occasum, sit tectus desuper autem
Nube humerum, & cœlo sint omnia signa priora,
Eurus erit, verret salsi vada gurgitis eurus

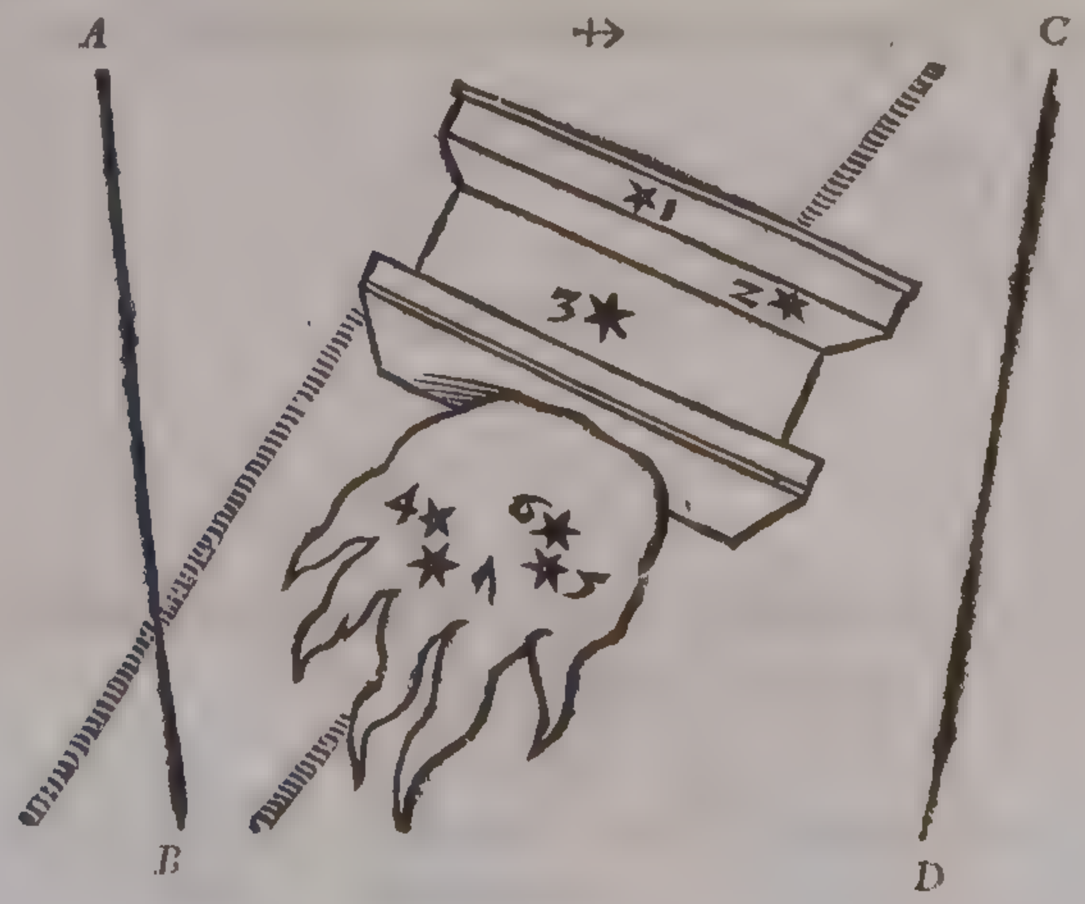

A. B. INITIVM SAGITTARII ET FINIS SCORPIONIS C. D. FINIS SAGITTARII E. F. CAPRICORNI INITIVM

ARA seu Thuribulum θυμιατήριον, Sacrarium, recentiores puteum vocant, sidus non vsque adeo illustre, intra Antarcticum & caudam Scorpij collocatum. Non procul à Centauro distans, septem stellis exornatum.

1	*In primo altaris gradu, quæ nunquam nobis oritur, cum Italis conspicua sit.*	*Quintæ*
2	*In secundo gradu.*	*Quartæ*
3	*In medio Aræ.*	*Quartæ*
6	*Vna illarum quatuor quæ sunt in medio igni.*	*Quartæ*
5	*Superiori vicina.*	*Quartæ*
7	*In fine ignis quæ apparet.*	*Quartæ*
4	*Omnium vltima.*	*Quintæ*

Hæ stellæ in nostro Hemispherio non conspiciuntur, verũ ijs qui minus obliquum horizontem habent & oriuntur vt cætera, de earum autem situ consule figuram.

Titanum Gigantum sæpius quoque à nobis facta mentio est in superioribus: Hi cum Ioue summo odio prosequerentur, conabantur magno cum apparatu illum cœlesti sede deijcere, & montes vastißimos, vt ad sydera vsque poßent pertingere, congerebant. Qua de causa, cum cæteri quoque Dij sibi periculum imminere viderent, conueniendum, & aduersus hostis immanitatem fœdus arctißimum inter sese faciendum eße existimauerunt, quod vt maiore religione atque fide seruaretur, ab Cyclopibus Vulcani ministris Altare sibi fabrefieri curarunt, ad quod omnes vbi conuenißent, iurarunt sese coniunctis viribus immanißimo hosti vnanimes resistere velle: cum autem victoriam postea obtinuißent, voluerunt eam Aram inter sydera collocare, in perpetuam cœlestis regni à sese defensi memoriam. Posuerunt ergo illam non procul à Centauro.

CENTAVRVS.

39 CONTEMPLATOR enim geminæ rutilantia formæ
Viscera, quod signis subtexit membra duobus.
Nam qua parte hominem quadrupes sustollit equino
Ventre superstantem, versatur Scorpius ingens:
At qua cornipedem media vir fundit ab aluo,
Curua venenati sunt tantum brachia signi.
Ille autem dextram protendere visus ad Aram
Cælicolum, iustæ persoluit munera vitæ,
Agrestémque manu prædam gerit: hic vbi celso
Pelion adsurgit dorso, nemorosáque latè
Inserit aërijs iuga nubibus, arbiter æqui
Egerat Alcidę legum post bella magister.

A. B. LINEA TERMINANS LIBRAM ET INCHOANS SCORPIONIS SIGNVM. C. D. TERMINANS SCORPIONEM ET SAGITTARIVM INCHOANS.

CENTAVRVS, *qui etiam Typhon dicitur, κένταυρος monstrum, sidus factum, conficit Lupum, eodem parique fere modo, iuxta antarcticum circulum ponitur, quo vrsa maior circa arcticum. Sunt stellæ eius numero 37. inter quas istæ sunt pulchriores.*

16	*In dextero brachio.*	*Tertiæ*
6	*In dextero humero.*	*Tertiæ*
5	*In humero sinistro.*	*Tertiæ*
2.3.	*In capite.*	*Quartæ*
13.14.	*In medio dorso.*	*Quartæ*
18	*Equina species, humanæ vbi coniungitur.*	*Tertiæ*
35	*Splendida illa in dextero pede priori.*	*Primæ*
29	*In ventre ad latus dexterum proclinans.*	*Secundæ*
28	*In vicina & contigua superioris, parte.*	*Tertiæ*
36	*In crure priori sinistro.*	*Secundæ*
31	*In dextro pede posteriori.*	*Secundæ*
32	*In posteriori dextroque Calcaneo.*	*Secundæ*
34	*In sinistro pede posteriore.*	*Secundæ*

26 In cluni-

26	*In clunibus.*	*Tertia*
23	*In dorso.*	*Tertia*

Licet hæ stellæ quas in equina specie Centauri hærere diximus, nunquam nobis exoriantur: tamen dum certum sit eas tali forma cœlo adhærere describendas putauimus. Situm igitur si cognoscere velis figuram consule.

FERA, Lupus, θέριον, quam bestiam tenet Centaurus, & transfigere videtur. Hæc quasi cadens capite, ad Scorpium vsque prolabiur, cauda erecta fere ad pectus Centauri, Sunt autem in Lupo stellæ 19. quarum præcipua sequuntur.

1	*In posteriori dextero crure.*	*Tertia*
2	*In posteriori dextero pede.*	*Tertia*
16	*Vna illarum quatuor quæ in eius capite & collo quadrilateram figuram constituunt.*	*Quarta*
13	*Vna duarum quæ sunt in cauda.*	*Quarta*
19	*Iu priore pede sinistro.*	*Qunrta*
3	*In ventre.*	*Quarta*

Earum situm figura ipsa demonstrabit.

Chiron Centaurus è Saturno & Phyllira natus fuit, cuius tanta iusticia atque religio fuisse dicitur, vt non modo Centauros reliquos omnes, verum etiam homines ipsos ea superauerit: adeoque ea ipsa meruerit in Astrorum numerum referri. Sunt qui asserant Herculem cum illo olim colloquutum de suis rebus copiosè, cumque ei sagittas commonstraret, quibus à diuersis monstris victoriam obtinuisset, ei fortè vna ex manibus ceciderit super Centauri pedem, eumque tam grauiter leserit, vti mortem, ob eam rem, obire fuerit necessum. Iouem verò illius pietate motum, illum in cœlum transtulisse ibique ita expressisse, vt prope Altare, de quo diximus constitutus, sacrificare velle videatur, & antiquam probitatem etiamnum testari.

HYDRA.

40 DESVPER ingenti sese agmine porrigit Hydra,
Quæ prolata salo longè latus explicat æthra.
In Cancrum protenta caput, caudámque feroci
Centauro inclinat, transit spaciosa Leonis
Viscera, & ingenti sub Virgine summa quiescit.
Quinetiam spirare putes, sic agmina cœlo
Lubrica conuoluit. sic spiras pendula torquet,
Sic & flammigero linguam iacit ore trisulcam:
Spirarum medio gestat Cratera coruscum,
Vltima cæruleum sustentat agmina Coruum,
Ales vt intento fodiat vaga viscera rostro.

Inter cœlestia signa numeratur etiam in cœlo Hydra siue serpẽs quidam iuxta Craterem plenum aqua situs, qui Coruũ siti propè confectum, quo minus bibere ausit, deterret. Cuius rei rationem reddunt hanc. Appollinem olim sacra facientem, Coruum, vt sibi aquam è fonte quodam hauriret misiße, quòd hæc auis præ cæteris in eius tutela eßet: ille verò cum iuxta fontem vnde aquam haurire debebat, ficum cum immaturo adhuc fructu cõspiceret, iuxta eum consederit, donec maturi fructus fuißent, & tunc tandem postquam multos ex ijs deuoraßet, Craterem cum aqua Apollini attulerit. Apollinem autem cum tantã eius moram ferre nequiuißet, & alia aqua vsus eßet, mox vbi aduolantẽ cum Cratere vidißet, ex aue candidißima, qualis tunc erat, eum in atram commutaße, & hanc præterea pœnam adieciße, vt dum ficus maturescunt aquam bibere nequeat. Quæ res vt æternæ memoriæ proderetur, hanc Hydræ imaginẽ in cœlo Antiqui illi Astrologi atq; Poetæ fixerunt, qua & Corui sitis vehementia, & Crateris ne inde bibat custodia, vti diximus, exprimeretur. Eorum autem opinio, qui putant hanc eße Lerneæ illius Hydræ effigiem, quam Hercules superauit, bonis autoribus minimè probatur, neque nos hoc loco recensebimus eam historiã, præsertim: quod neque Corui neq;, Crateris. cur in hoc astro existant, rationem contineat.

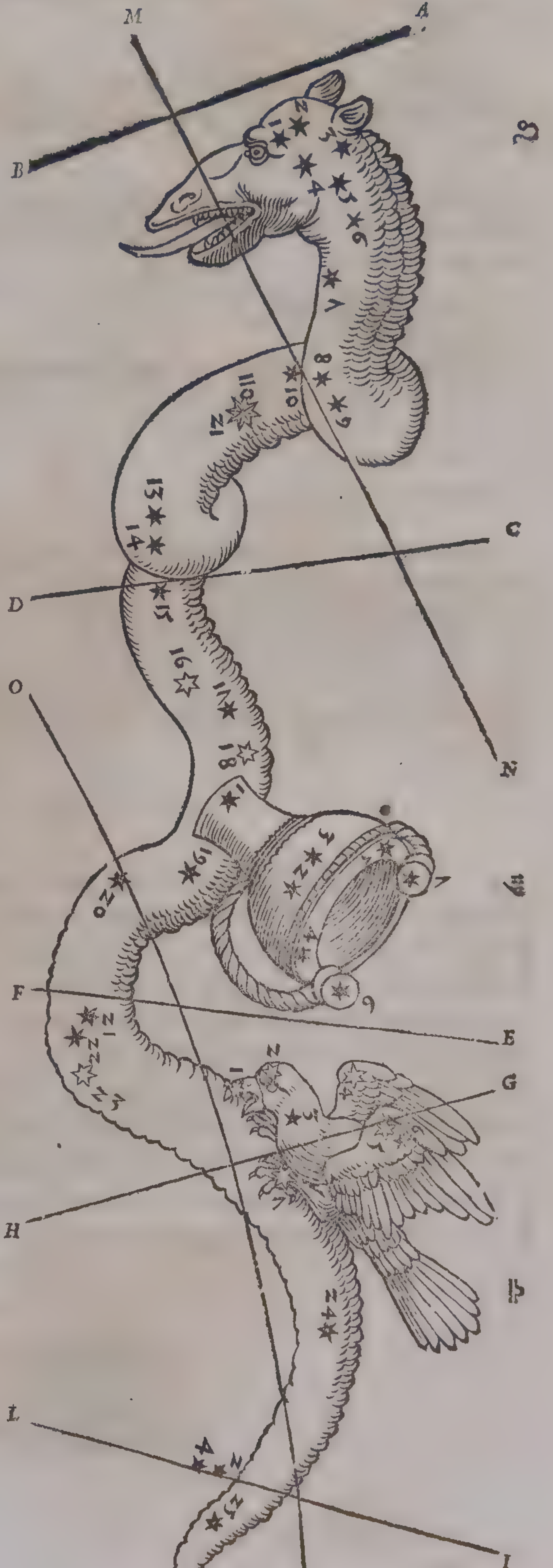

A. B. LINEA, PER INITIVM LEONIS TRANSIT. C. D. PER FINEM EVS, ET INITIVM VIRGINIS. E. F. PER PRINCIPIVM LIBRAE SEV AEQVINOCTIVM AVTVMNALE, CVIVS COLVRVS, LITERIS G. H. NOTATVR. I. L. TERMINAT LIBRAM. M. N. AEQVINOCTIALEM. O. P. TROPICVM CAPRICORNI.

HYDRA, ὕδρος, longißimum sidus, caput Cancro fere annectit: deinde preteriens Vrseum, Coruum, peruenit vsque ad caput Centauri, adeo, vt fere per 90. gradus transeat, vbi in cœlo Cancer, Leo, & Virgo sita sunt. Stellas autem habet 25, ex quibus celebriores sunt istæ quæ sequuntur.

12	Post primum Hydræ flexum, non procul à collo, in numero aßignando erratum est à sculptore, cum 21. pro 12. sculpserit.	Secunda
16	Vna duarum quæ sunt in medio eius ventre, prope Craterem.	Tertia
18	Altera harum quæ propius ad Cratera accedit.	Tertia
23	Iuxta caudam, fere inter Coruum, & Craterem.	Tertia
1	Supra sinistrum oculum.	Quarta
2	Vna earum quatuor, quæ in capite quadrilateram figuram constituunt.	Quarta
8	Vna duarum quæ in primo nodo sunt.	Quarta
10	Illa quæ post primum eius flexum deinceps sequitur.	Quarta
14	Vna duarum quæ suut in secundo flexu.	Quarta
20	Illa quæ vas ipsum sequitur, in Tropico Capricorni hærens.	Quarta
21.22.	Duæ illæ quæ sunt in regione Libræ.	Tertia
24	Quæ subiecta est cudæ Corui.	Tertia
25	Illa quæ est in caudæ extremitate, & proxime adhæret vertici ipsius Centauri, quemadmodum cauda hydre capite Centauri adpicta, declarat.	

Exprimitur harum situs vti in cœlo locatæ, figura hydræ.

CRATER, κρατήρ, Vas, seu vrna, Vrceus, iuxta æquinoctialem ponitur, vbi zodiaco iungitur: sed paulo est depreßior versus Tropicum Capricorni. habet autem stellas quibus exornatur septem.

1	Illa quæ est in eius pede cui insistit.	Quarta
7	In ansa boreali.	Quarta
6	In ansa Australi.	Quarta
4	In orificio seu labro extremo.	Quarta
5	In illa parte marginis, quæ ad Septentrionem spectat.	Quarta
2	Vna è duabus quæ in medio eius corpore sunt.	Quarte

Exprimitur autem harum situs ipso schemate.

CORVVS, κόραξ, qui hydræ insistit, fabula legatur de Coruo li. 2. Fasto Ouid. Sunt stellæ Corui 7.

1	In rostro.	Tertia
2	In capite.	Tertia
5	Ad sinistræ alæ exortum.	Tertia
6	In vicina præcedentis parte.	Quarta
4	In ala dextera.	Tertia
3	In collo.	Quarta
7	In pede sinistro.	Tertia

De earum situ vide schema Corui.

PROCYON.

41 VLTIMVS est Procyon Geminorum subditus astro,

Ore micans rutilo, trina face viſcera lucens.
Iſta volutatos cernuntur cuncta per annos,
Hæc vehit Oceanus pater omnia, mersáque rurſus
Hauriet Oceanus, trahit ingens machina cœli,
Cuncta ſuperpingunt rutilam ſua ſidera noctem.

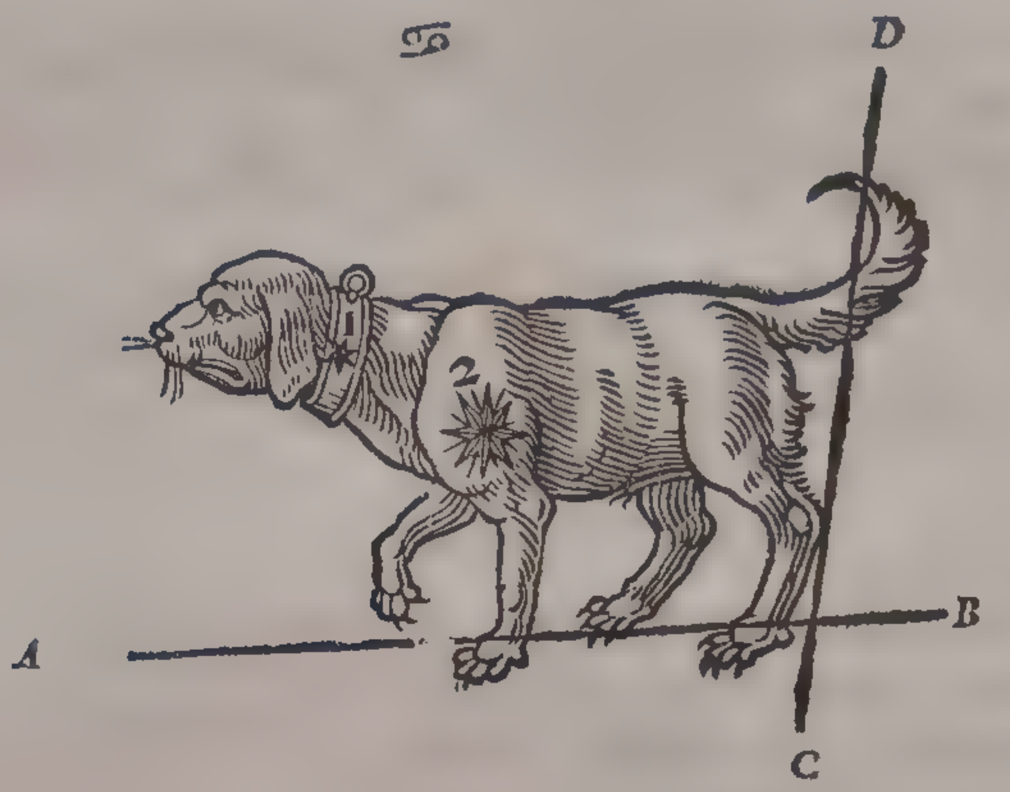

A. B. EQVATOR C. D. LINEA TRANSIENS PER LEONIS INITIVM ET CANCRI FINEM.

MINOR Canis, ſeu Canicula, προκύων duarum ſtellarum. eſt quarum lucidiſſima à Plinio Canicula dicitur, Arabibus Algomeiſa, Alias dicitur Antecanis, cum ante canem oriatur.

2	*Splendida quæ Canicula nuncupatur.*	*Primæ*
1	*In collo.*	*Quartæ*

Earum ſitum atque imaginem exprimit ipſa figura.

PLANETAE.

42 QVINQVE itidem ſtellæ, ſimilis quibus haud ſit imago,
Nec quas formarum doctus notet adfixarum,
Per biſſena poli volitant rutilantia ſigna.
Nullus eas alio pacto deprendere certet:
Tam vaga per totam cunctis via defluit æthram,
Semper & aduerſo referuntur tramite mundi.
Mundus ab Eoo trahitur reparabilis alto,
Pronus Atlantei procul in vada cærula ponti:
Illæ in ſubiecti cogunt iter ætheris orbem,
Nitentes in ſumma poli, motúque feruntur
Aduerſo Solis radijs, ceu cum vada cymbam
Prona vehunt, ſi quis prora nitatur ab alta
In pupim proferre pedem, via carpitur olli
Curſibus inceptis contraria: vis tamen iſtis
Obuia, labenti ſemper ſuſtollitur æthræ,
Vnicáque in Solis adolent incendia flammis,
Longa volutandis tamen ollis tempora currunt,

Pigráque se referunt, sedes sortita priores
Omnia: non illas animis audacibus ergo:
Carmine non cæco tentauimus, hoc satis vnum
Musa mihi, satis hoc longi labor egerit æui,
Si defixarum cursus & signa retextam.

Corpora cœlestia bifariam diuidi potißimum hoc loco obseruandū erit: in stellas fixas, de quibus iam diximus: & in stellas eraticas seu Planetas. Ratio nominis inde sumpta, non quod innumeræ illæ stellæ, omnino adhæreant & affixie cœlo sint: sed quod eandem inter se distantiam & habitudinem perpetuo obseruent: sic Vergiliarum compago nunquā soluitur, nec Anguis qui inter vtramque Vrsam labitur semel circumfusum non mutat amplexum, sed eosdem semper asterißimos, seu animalium effigies, seu Geometrica σχήματα, conficiunt. Non enim consentaneum est, ac rationi conuenit, hunc inenarrabilem & infinitū stellarum numerum, pluribus contorqueri sphæris, cum cœlestes imagines omnium seculorum testimonio sibi eodem modo constent, nec inuicem distrahantur. Erantes autem, qui & Planetæ dicuntur, non quod incerta lege vagentur ac errēt, sed propter diuersitatem & dißimilitudinem vniformis & regularis motus ipsorum: miram enim varietatem oculis nostris obijciunt: ocultantur enim aliquando, & rursus aperiuntur, tum accedunt, tum recedunt à Sole: Aliquando etiam antecedunt, & aliquando subsequuntur, tum mouentur celerius tum tardius, tum omnino ne mouentur quidem, sed ad quoddam tempus subsistere videntur. Quod autem ad motum attinet, alium, atque cælum ipsum habent: dum enim extremum cœlum, immensæ celeritatis impetu, in læuam mundi partem, hoc est in occiduā, cōuertitur: ipsi Planetæ, in aduersam partem nituntur, & propria incitati vertigine, suos paßus absoluunt. Sunt autem numero septem, Saturnus, Iupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna, verū nos in sequentibus, eo neglecto ordine, primo loco, de Sole dicemus. Hunc enim Plinius, Mundi totius animum, ac planius mentē appellat, principale naturæ regimen, ac Numen.

DE SOLE.

SOLEM varijs appellationibus (vt hinc ordiar) & ijsdem sanè quam appositis, priscos rerum cœli & naturæ interpretes, meritò insigniuiße semper existimaui. In quibus, vt poeticas omittam, celebres habentur, Phœbus, & Apollo. Illa, quòd φῶς τοῦ βίου, hoc est, lumen vitæ omnibus infundat. Hæc, Eusebio teste, quòd ἀφαλλάτ]ει τοὺς νόσους, id est, morbos deleat. Vnde primam medicinæ originem, ritè sibi inauthorare, seq́ue opiferum, apud Nasonem, iure vocare, mihi videtur. Cur Sol dicatur phœbus et Apollo.

*Inuentum (inquit) Medicina meum est: opiferq́ per orbem
Dicor.*

Cur Sol, siue Apollo medicinæ inuẽtor.

Nam salutaribus suis radijs, adhæc vitali motu, & tepore planè diuino, quæcunque de vastissimo telluris vtero prodeunt: & materiam curandis, abigendisq; morbis idoneã sufficiunt, desuper vegetat, fouet, ac facultatibus partim cognitis, partim abstrusis, aspirante reliquo stellarum choro, efficaciter illustrat. Ex quo fit, vt apud eundem Poëtam de se etiam meritò dicat.

Herbarum subiecta potentia nobis.

Ouid. Lib. 1. Meta.

Claud. Ptolem. libro 1. ἀποτελεσμάτων.

Ille enim vnus est, qui & luce, & viribus, & calore, adhæc magnitudine, energeia, ac spiritu, vniuersa tam in superiori, quàm inferiori mundo excellit: leniter calefaciens, & fouens: cum effectione sensibus manifestiore, quàm reliquorum planetarum. In quam rem fidissimũ accersam testem Claud. Ptolm. sua sic lingua nobiscũ loquentem, ὁ ἥλιος κατείληπται τὸ ποιητικὸν ἔχων τῆς οὐσίας ἐν τῷ θερμαίνειν καὶ ἠρέμα ξηραίνειν. ταῦτα δὲ μάλιστα τῶν ἄλλων ἡμῖν ἐναισθητότερα γένεται διά τε τὸ μέγεθος αὐτοῦ, καὶ τὸ τῶν κατὰ τὰς ὥρας μεταβολῶν ἐναργές. Quod est: constat Solẽ vim habere calefaciẽdi, & leniter desiccandi: quæ effectiones facilius sensibus percipiuntur, quàm aliarum stellarum: propter eius magnitudinem, & euidentes mutationes in anni vicibus ac temporibus. Hæc ille. Quæ dum argutissimus inter Peripateticos Auerrhoës, præclarè, vt multa, intelligeret, cum antiqua philosophia, vitæ & generationis seminaria, penes Solem constantissimè deponere nihil est veritus, vt, qui moderatum calorem,

Sol, quomodo vitæ & generationis author.

primigenium rerum humidum, modificantem, foueat, & excitandum, vegetandumque suscipiat: sicuti succisiua rerum mundi generatio quotannis indicat. Quotusquisque enim est, qui naturæ seriem contemplans, non videt de Solis accessu & recessu, vitæ, ac interitus signa in omnibus infundi? quid inquam signa? imò verò vitam ipsam, & interitum præsentissimè immitti? Quis non obseruat quotannis exporrectissimum telluris gremium, solares radios (in quibus tepor ille æthereus, & aura planè cœlestis omnia exhilarans delitescit) tanquam semen aliquod vitale, & prolificum, non dicam excipere, sed vteri muliebris modò, ad rerum generationem, quasi emulgere, ac pertinacissimè retinere. Quod in animalium, nedũ vegetabilium generatione, & per certos gradus incremento, cum Peripateticis locũ etiam habere tibi persuadebis.

Terram Solis radios meretricari.

Aristoteles lib. 1. de physica auscult.

Nam Sol & homo, vt scribit Aristoteles, hominem generant, Sol & planta, plantam. Qui homo, (nam de illius corporis sympathia, & ὁμονοίᾳ cum cœlis hîc maximè agere institui) quia quandiu spirat, viuere dicitur, ideo spiritus (quos pro innato calore incomparabilis ille Galenus quandoque agnoscit) corpus mouentes, sensus excitantes, & cogitationes, mentemque fouentes, Soli qui vniuersa mouet, agitque, & viuentium omnium, post Deum, est causa, iure optimo veneranda ascripsit antiquitas. Qui spiritus, Homero omnis philosophiæ fonti vberrimo, tales quotidie nobis inesse traduntur, quales Sol, planetarũ princeps ac dominus, afflat, mouet, irradiat, & per medium aërem apparat, excoquit, ac elaborat.

Soli spiritus ascribuntur, quorũ est fautor & excitator.

Aeris necessitas & summa in nostrũ corpus ἐνέργεια.

Spiritus nostros aeri subseruire.

Quem vnũ (aërem dico) quia Hippocrati & Galeno, qualis qualis est, velimus nolimus, continenter, ac necessariò inspirare cogimur: & pulmonum adminiculo, per os, & asperam arteriam, attrahere: & hinc rursum in sinistrum cordis ventriculum, spirituum corpus vegetantium, & animalem vim, vt alibi docuimus, instaurantium, & fouentium plenissimum, emittere: Adhæc in cerebrũ, per nares, & in corpus vniuersum, quod totum est conspirabile & confluxile, per arteriarum anastomoses, & poros excipere: mirum videri non debet, si pro aëris motu & temperatura, de Sole & vniuersa cœli facie pendente, vno die, quàm alio hebetiores nobis spiritus, aut acutiores inesse deprehendantur. Præsertim animales, & qui ab his manant sensus, rationi perinde seruientes, atque sanguini spiritus ipsi. Vnde, illi tales nobis adesse solent, quales sunt spiritus, & spiritus tales, qualis est sanguis humores reliquos complexus. Quos humores, ab aëre, & his, quæ intra corpus inijciuntur, sic, vel sic temperari, ac modificari, docet medicus, assentitur philosophus. Ex quo. rectè dixisse mihi semper sunt visi Hippocrates, & illius σύγχρονος Democritus, cum plerisque omnibus medicis & philosophis, permultum referre, sub quali cœlo & solo corpora locentur ac viuãt. Quod in plantis, nedum in solis hominibus etiam locum habere existimabis.

Virgilius in Georgicis.

Hic segetes (inquit Poeta) illic veniunt fœlicius vuæ:
Arborei fœtus alibi: atque iniussa virescunt
Gramina.

Et rursum.

Nec verò terræ ferre omnes omnia possunt:
Fluminibus salices, crassisque paludibus Alni
Nascuntur: steriles saxosis montibus Orni.
Littora Myrtetis lætissima denique apertis.
Bacchus amat colles. aquilonem, & frigora Taxi.

In brutis præterea, & auium omni ferè genere, idipsum etiã tibi licebit, dũ voles, explorare. Quibus naturale hoc esse solet: vt per serenum aerem & lympidissimum cœlũ, exhilarentur, cantillent, & (vt sic dicam)

cam) rideant: per obscurum verò & pluuium, tristentur & gemant: vel fidem faciente eodem Poëta.

Volucres vt etiam homines aere subijci. Ibid. Georg.

Verum (inquit) vbi tempestas & cœli mobilis humor
Mutauere vias: & Iupiter humidus austris
Densat erant quæ rara modo, & quæ densa relaxat:
Vertuntur species animorum, & corpora motus
Nunc alios, alios dum nubila ventus agebat,
Concipiunt. Hinc ille auium concentus in agris,
Et lætæ pecudes, & ouantes gutture Corui.

Sed de his copiosius leges in nostris Phænomenis, aut (si mauis) Ephemeridibus aërijs. Erit itaqne Sol, vt eò redeam vnde abij, spirituum, corpus & animum per aërem modificantiũ, & impelletium, fautor ac illustrator. Qui, quandiu suam symmetriam, seruabant, mentem sanã in corpore sano, tantisper tuebuntur, donec cum innato calore vtrunque deserere cogentur. Qui sanè calor cõmune hoc habet cum solaribus radijs (vnde ignẽ cœlestem, & radium alicubi vocat Galenus) vt quaquauersum citò, nisi fortaße in refractaria materia, penetret: sensuumq́; titillationes varias, & motiones cum corporis, tũ animi multiplices excitet. Quod, vel rusticæ mulierculæ ad colum & pensa natæ, cognouerunt stupidos, hebetes, & obtusos, non sine graui nota, eos inclamantes, quibus calidum hoc paucum adest: & proinde paucos è sanguine spiritus educit: quos Hippocrates, Galeno teste, ὅρμοῦντας, hoc est impetũ facientes, scita appellatione omnium primus nuncupauit. Cæterum quia in humanis corporibus sedem aliquam eße oportuit, in qua calor ille verè diuinus, tanquam in prætorio, ius suum exerceret, & in reliquum corpus aurigante spiritu, radios suos vitales effunderet, familiãq́; vniuersam foueret, & totam moueret: prisci rerum corporis nomenclatores, illam ipsam sedem cor dixerunt: Soli, vt alibi monuimus, destinatum, eiq́; sanè quam simile, (in quo triste iacet hoc viuere nostrum, partim cauum, & sinuosum, vt sanguinem caloris hospitem, dextro suo sinu contineat, & artificiosa naturæ œconomia, per venam arteriosam, quasi per canalem & tubulum à prædiuite fonte, & verè aureo manantem, pulmones nutriat, ac resocillet, partim etiam spißum, & pariete craßiore, sinistro sinu obuallatum: ne dictus calor, vnà cum spiritu (cuius est comes) diffletur & exhalet: præpediatq́;: ne hac & illac, ob partium tenuitatem, adminiculante valuarum multitudine, totus sensim effluat: & corpus moribundum, frigidum ac inutile relinquat: non secus atque Sol terram: dum ab ea viuificos suos radios longius euocat: & subducit. Sed hîc me dies potius dificiat, quàm verba. Itaque à Sole ad Lunam, aut (si placet) à fratre ad sororem, viam præmonstrante mihi natura opportunè transeo. In qua parcius calamum exercebo, cùm ob alia, tum quòd de varijs eius effectis in hac inferiora sensui manifestißimis, fusißimè in nostra Luna & oceani concordia, tibi sum propediem scripturus. Verumenimuerò, prius quàm hinc abeam, monuiße non pigebit, quòd Sol & Luna in humanis corporibus peculiare quicquã propriè non agnoscunt. Nam vniuersales rectores rerum omnium mundi, nedum corporis, secundum Deum, antiquis, & maximè Trimegisto habentur. Vnde particularia quæque dedignantur. In reliquis planetis, secus accidere audies. His positis, institutum nostrum, aspirante Mercurio, hunc in modum & sequor, & perficio.

Calor innatus, quid commune habeat cũ solaribus radijs.

Cor humanũ Soli destinatũ sedes est & fundamentũ caloris natiui.

Cordis pulchra anatome.

Sol & Luna, vniuersales sunt rerum mundi & corporis rectores.

Pontanus hæc de Sole.

Ad medios cœli tractus, medij ætheris oram:
Fons lucis Sol auricomus Sol igneus ambit,
Sol qui terrarum flammis opera omnia lustrat.
Ipse quidem superum princeps ductorque choreæ,
Ad cuius numeros & dij moueantur, & orbis
Accipiat leges, præscriptaque fœdera seruet.
Agnoscunt auræ imperium, maria alta tremiscunt,
Audiet & longè tellus fatalia iußa.
Atque hunc ne qua opere in tanto decor vllus abeßet,
Præfecit luci rerum pater, ipse nitentes
Spargeret vt radios, ipse vt lustraret olympum
Et terras simul, & magnas liquidi aëris oras.
Vnde dies, quique in sua terga reuoluitur annus
Atque æui simulacra fluunt, & tempus & ætas. &c.

DE LVNA.

Luna à primis Græcorum nomenclraturis Ζελωνὴ dicta est, quòd τὸ σέλας, hoc est lumen, ἄνω desuper, habeat: vel, quòd παρὰ τὸ σέλας ἀεί νέομ ἔχειμ, quia lumen semper nouum habet. Sed omissa nominis ratione, medicè & astronomicè de Luna philosophemur. Posteaquàm perfectum hominem vitalis aura suscepit, seque diuinæ mentis spiritus, corpori infudit, certũ est (vt scripsit Firmicus) quòd cõpositi natura, pro qualitate cursus Lunæ moderatur, eiusque motũ ac vires agnoscit. In quã rem verba Claud. Ptolemæi Firmico subscribẽtis, tibi profero ἡ Ζιλωνὴ (inquit) δηλοῖ τὰ τȣ σώματος, ὡς ὁμοιοῦνται αὐτῇ κατὰ τὴμ κίνησιμ: quod est. Luna significat ea quæ corporis sunt: vt quæ ei pro motu similia censeantur: profero & Claud. Galeni, Ptolemæo concinentis sententiam alteram, ex tertio dierum decretoriorum libro, ne quis cõmentum putet. Porrò illud (inquit) denuo repetendum, quod nos obseruãtes verissimum esse comperimus ab Aegyptijs astronomis inuentum, Lunam non modò ægris, sed etiam sanis, dies quales tandem futuri sunt posse præmonstrare. Omitto reliqua tibi in sequentibus fusissimè describenda. Est itaque Lunæ progressio sagaci inquisitione cum alijs, tum medicis non indigna: cuius statum nisi ad vnguem tenuerint, propriæ cæcitatis duces, & stolidæ mentis præcones, in errores quàmplurimos prolabentur, vt author est Maternus. Quod viderint scioli aliquod, rerum cæli vniuersarum, nedum solius Lunæ derisores, & contemptores: de quibus per occasionem alibi. Constat sanè quòd Luna in rerum generatione, ob humidũ cui præest, materiæ subministratrix habetur: perinde atque Sol, ob calidum, formæ quorum alterum sine altero, indiuiduo, & fraterno societatis vinculo, quàm ægrè stare possit, vel philosophiæ tyrunculo tam notum esse arbitror, quàm est cocis suum (quod dicunt) piper. Adducã tamen Ptolemæi testimoniũ. ἡ Ζελήνη inquit τὸ μὲν πλέομ ἔχει τῆς δυνάμεως ἐμ τῷ ὑγραίνειμ διὰ τὼ πρὶ γειότητα δηλονότι, καὶ τὼ τῶμ ὑγρῶμ ἀναθυμίασιμ καὶ διατίθησιν, οὕτος ἀντικρισά σώματα πεπαίνουσα τὰ πλεῖστα, κεκοινώνηκε δὲ ἠρέμα καὶ τȣ θερμαίνειμ διὰ τοὺς ἀπὸ τȣ̃ ἡλίȣ φωτισμούς. Quam rem dum primi admirandarum & sublimium rerum attifices & cæli obseruatores animaduertissent, proxima & coniuncta in Zodiaco domicilia, vtrisque appositissimè statuisse mihi semper sunt visi: Soli in Leone masculino signo, diurno, calido & sicco. Lunæ verò in Cancro, fœminino, nocturno, frigido, & humido, cuiusmodi Luna esse perhibetur. Vnde illa matris vices, ob humidi prouentum & Sol patris, ob calidi largam manum, in rerum generatione, non ineptè sustinere traditur. Quibus addes, quòd quemadmodum natura negatum est animal nasci, nisi ex vtriusque gignentium maris, inquam, ac fœminæ copula & consortio putredinẽ excludo ita vbi Solis & Lunæ congressus ac præsentia desiderantur, in inferiori hac rerum materia produci commodè potest nihil. Quod egregiè intellexisse mihi videtur Orpheus in suis hymnis: vtrunque viuificos & prolificos mundi oculos nuncupans: & verè ter maximus Hermes, duo rerum naturæ organa præstan-

Humanũ corpus motui Lunæ subijci.

Aphor. 61.

Galeni sententia medicis summè aduertenda.

Luna materiæ est subministratrix, & Sol formæ.

Li. 1. Apotel.

Solis & Lunæ proxima in cælo domicilia.

Solis & Lu-

præſtantiſſima, Moſi κατ᾽ ἔμφασιν Luminaria dicta, itidem inſcribens. A quibus non longè receſſit Plato: Solem & Lunam magnos mundi deos alicubi nominans, & legislatori Moſi acquieſcens, Ptolemæus, τὰ φῶτα, hoc eſt lumina, & hanc & illum perappoſitè dicens ac vocitans. Ergo, vt è diuerticulo in viã redeam: ſicuti ſe habent in generatione materia & forma, adhæc genus, quod è mare conſtat & fœmina, inſuper tempus, quod die & nocte metitur, ſic ſe habere ſolent Sol & Luna, generationis rerum omnium poſt deum authores, & penè dixerim, parentes. Nam Luna materiam aptat & præſtruit, Sol formam inducit. Hic, quia mas, diurnum tempus moderatur: illa, quia fœmina, nocturnum. Rurſum, hæc corpori alimoniam præſtat, ille, animalitatem, vt ita dicam, ſeruat ac tuetur. Nihil ille negligit eorum quæ ſpiritui & ſenſibus, quæque animato corpori conferunt, hæc, nihil eorum quæ ipſi corpori, & eius materiali compagini debentur.

na præſtãtia, ac dignitas.

Sol & Luna generationis rerum authores & fomites.

Quæ, & alia multa, cùm erudita antiquitas animaduertiſſet, Lunam Solis ſociam, vicariam, & ſororem (vnde vt ille Phœbus, ita hæc Phœbe dicitur) necnon vitæ rerum omnium cum illo cuſtodem rectè admodùm ſtatuiſſe mihi ſemper eſt viſa. Nec temere meo iudicio. Nam ex eodem partu eodémque vtero, vt egregiè ſunt philoſophati poetæ, vtrunque in Delo edidit Latona, mater, & parens. Vnde, fraternis ligari legibus, pariaque habere multa, & furtiuam copulationem olim admiſiſſe, vt hodie ſingulis menſibus manifeſtum, non eſt quòd legendo, imò verò videndo, poſthac mireris: nec admodùm mouearis, ſi Lunam morborum teſtem, ac indicem eſſe audis: adhæc eorum ferè omnium quæ incidunt, in his, aut alibi, ſociam, & cauſam cum Sole, penè dixerim magiſtram. In quam rem duorum in rebus cœli & naturæ exercitatiſſimorum virorum, teſtimonia, ne quicquam à me hîc commentum putes, in medium tibi proferam: Galeni primùm, deinde Ptolemæi. Quæ incidunt (inquit Galenus) omnibus his quæ ſubſiſtunt, horum cauſam Luna habere obſeruata eſt, maximéque in tetragonis, & diametris ſtationibus ea immutans. Nam ſi in Tauro exiſtente illa, ſemen concipiatur, vel partus, vel alterius cuiuſdam principium contigerit, magnas eius mutationes inuenias, cùm in Leone, Scorpio, & aquario ſigniferum ambiuerit. deinde hæc ſubnectit. Porrò, illud denuo repetendum, quod obſeruantes veriſſimum eſſe comperimus ab Aegyptijs aſtronomis inuentum, Lunã non modò ægris, ſed etiam ſanis dies quales tandem futuri ſunt poſſe prænuntiare. Si enim cum planetis temperatis ſteterit, (quos etiam ſalutares Latini, ἀγαθοποιοῦς Græci nominãt) illos fauſtos, ac bonos producet, ſi cùm intemperatis erit (quos Latini maleficos, Græci κακοποιοῦς dicunt) graues ac moleſtos experietur. Fingamus (inquit) homine quodam naſcente, ſalutares planetas in Ariete, malignos verò in Tauro eſſe. Is homo, cùm Luna in Ariete, Cancro, Libra, & Capricorno fuerit, pulchrè deget. Cùm verò Taurum ipſum, vel eius tetragonum aliquod, vel diametrum ſignum occupabit, malè, & moleſtè vitam tranſiget. Atque morborum initia huic cum Luna in Tauro, Leone, Scorpio, & Aquario fuerit, peſſima erunt: ſine periculo autem, & ſalutaria, cùm Arietem, Cancrum, Libram, & Capricornum permearit. Hactenus Galenus. Sequitur Ptolomæi teſtimonium, quo in rebus cœli (quod ſciam) nullus φυσικώτερος, Si quis rectè conſiderauerit (inquit) facilè intelliget non modò conſtitutiones rerum affici, à Solis, Lunæ, & ſtellarum motibus neceſſe eſſe, ſed etiam ſeminum initia, & perfectiones fingi ac informari. addit paulò poſt. Quicquid in vniuerſum accidit, hoc non contemplatione naturæ, ſed ſola obſeruatione de euidentibus Solis & Lunæ, necnon reliquarum ſtellarum configurationibus manare ſolet. Hæc ſummi illi viri: qui quantum Lunæ tribuant: niſi ad illorum ſententias, ceu ad ἐπῳδοῦ vocem obſurdeſcis, vel me tacente, audire facilè potes. Quæ ſi paruam adhuc fidem tibi faciunt, vnum atque alterum eiuſdem Galeni teſtimonium tibi rurſum depromam. Luna (inquit) vt Princeps non mediocris inter Solem & nos medius conſtitutus, terreſtrem regionem meritò gubernare cenſetur, non potentia modò cæteros planetas, ſed vicinitate etiam ſuperans: creſcente ea, augmenta in corporibus ſentimus, decreſcente verò, damna & detrimenta. Hanc Galeni ſententiam Iulius Firmicus, cæleſtium interpretum, apud Latinos primus & princeps, tibi hunc in modum obfirmabit. Scire (inquit) debemus, quid humani corporis Luna ſuſceperit: & quid illius poteſtati deputatum ſit. Nam & creſcentis in ea luminis augmenta: & deficientis, damna ſentimus. Medullæ humani corporis cum illa creſcunt. cum verò luminibus cœperit inanis deſtitui, tenuati corporis fatigatione langueſcunt: ſed & humanum corpus deficiente ea, deficit: & creſcente, ſolennibus complementis inundatur. Fitque vt omnis ſubſtantia terreni corporis, iſtius numinis prouidentia gubernetur. Hæc ille, vbique ſanè magnus: quo dimiſſo, Claudim Galenum, & item eius contemporaneum Ptolomæum repeto, ne tibi tota (quod dicunt) teſtimoniorum plauſtra deſint: ex quibus, ceu de quodam copiæ cornu, leuiter accipere poteris quas vires, & quantam energeiã Luna in has inferiorum corporum ſubſtantias exerceat, & ſuo ſibi iure meritò arroget. Luna (inquit Galenus) vna eſt quæ menſtruorum ſtatum tempus in mulieribus conſeruat, comitialium circuitus cuſtodit, prout radiorũ Solis plus, minúſue ſibi vendicarit: omnia ſiquidẽ quæ facere nata eſt, vbi falcis figuram repræſentat, languida fiunt, dum plena fuerit, conualeſcunt. quapropter, & fruges interea adauget, maturat que

Luna Solis ſocia, vicaria, & ſoror.

Luna morborum teſtis eſt ac index.

Lib. 3. de diebus decre.

Galenus rerũ cœleſtium peritiſſimus.

Lib. 1. Apotol.

Lib. eodem.

Lib. ſuæ matheſeos. 4.

Teſtimoniorũ multitudo ad faciendam fidem eſt efficax.

Lib. eodem.

Vires Lunæ in hæc inferiora magnæ.

celerrimè, ferarum occisa corpora in tabem viso suo resoluit, somno sopitis sub eius lumine, vel alter diu-

Lib. eod.

tius immoratis, pallorem & capitis dolorem conciliat: in summa humifico spiritu omnia replet. Galeno sic Ptolemæus subscribit. Luna inquit, vt proxima terris, manifestè in terrena influit: cum illa enim consentiunt & commutantur pleraque omnia, & animata, & inanimata, Germina, & animantes, aut omnino, aut aliqua ex parte, vnà cum ea incrementa, & decrementa sentiunt. Vis iterum, imò verò ter-

Lib. eod.

tiò, & quartò, Galenum Ptolemæo concinentem, ceu ἐκ ἐπιμέτρου (quod Græci dicunt) audire? Cæterum (inquit) quòd aliæ res vniuersæ à Luna quæ mutentur, omnibus non perinde constat, sed ijs duntaxat, qui huiusmodi accuratè obseruarunt: Addit paulò post. Hoc axioma non Astronomis tantùm, vel

Lunæ cursum sentiunt omnia.

naturalibus philosophis, sed agriculis quoque, & nautis, hominibusque omnibus receptum est, Lunam terrestrem plagam, veluti principem quendam magni regis Solis immutare. In posterioribus enim & vltimis cœli regionibus, vt scribit Firmicus, collocata, & terræ imperium ex vicinitate sortita, omnia corpora quæ diuinæ mentis inspiratione animantur, cursus sui multiplici varietate afficit, mouet, ac cum Sole fœcundat. Nam & occulto spiraculo, & aßidua peruagatione, visione, vt ita dicam, ac reuisione, cum Sole primùm, deinde cum reliquis stellis, via omnem sensum fugiente, humiditatis, corporum, prout illas inuenerit fermentat, & cum prouentu in hunc, vel illum statum exagitat. Quod omnium maximè, vel inuiti confitentur, qui fluxionibus ad articulos tentari solet. Sed in Lunæ viribus versatum satis, de quibus

Luna, quas partes in corpore sibi vendicet.

in nostra Lunæ & Oceani harmonia (vt dictum est) ampliorem commentationem, cum fusißima exemplorum demonstratione aliquando es habiturus. Itaque reliqua ad institutum nostrum pertinentia commodùm sequor & expedio. Luna in humano corpore, partes peculiares, & propria organa sibi vendicat. In quibus vterum ac vuluam connumerant: eamque humani diuersorij cellulam, quæ hodie à Latinis medicis matrix, à Græcis verò μήτρα, dici consueuit; in quibus & fœtus concipitur, & conceptio

Galenus Lib. 3. de dieb. decre.

ipsa fouetur, donec imperante Lucina, partus materna claustra ruperit. Quod vel de Claudij Galeni verbis tibi constabit: quem vnum de medicis omnibus, honoris, & eruditionis nomine, tibi multoties obijciam. Post seminis conceptionem inquit omnis impregnatio, & post partum adauctio, magnas alterationes in septimanos Luna per Zodiacum circuitus retinet. Mammas præterea sibi inauthorat luna: è quibus, tanquam ex lympido fonticulo, lac infantulorum alimentum manat. Quæ, vt muliebria sunt

Luna paruulus quidam Sol.

membra, ita muliebri planetæ appositißimè destinata fuerunt. Porrò quia Luna solaris luminis vt toties cecinimus est vicaria, &, vt scripsit Aristoteles, paruulus quidam Sol, idcirco in humano corpore, sinistrum oculum, perinde atque Sol dextrum, de antiquo sibi vendicat priuilegio. Vt enim dextra masculina esse traduntur, ita sinistra, fœminina. Volunt insuper illam eandem cum Sole dominari stomacho, om-

Lunatici vnde dicti.

nium quibus corpus alitur receptaculo nobilißimo: vel ob id vnum, quòd coctio fit à calido in humido. Adhæc cerebro, quod qui malè affectum habent, & Lunæ metamorphoses de inconstantia ex interuallis agnoscunt, Lunatici vulgò nuncupari solent. Ex facultatibus humanum corpus dispensantibus, Ptolemæus naturalem illi adscribit. ἡ σελήνη inquit τῆς φυσικῆς δυνάμεως ἐστι πηγή. quod est. Luna naturalis

Aphor. 86.

facultatis fons est. Eidem ex humoribus corporis, antiqui pituitam addixerunt: quæ crescente Luna, crescere plurimùm solet, decrescente verò minui, aut saltem minus molesta esse. Sed de Luna, quòd ad hunc locum attinet, paucula hæc de multis erunt satis. Itaque, ab imo planetarum ad summum & supremum me confero: nimirum à Luna ad Saturnum falciferum vetulum tardigradumque Deum.

DE SATVRNO.

Saturni stellam, Chaldæi, Arabes, Græci, & Latini rerum cœli interpretes peritißimi, cum Claudio Ptolemæo & Galeno, intemperatam, ac maleficam, vbique nuncupant, fortaße ob melancholicum humorem, molestum sanè & grauem: cuius prouentum, vi occulta, in humanis corporibus vberrimum promouet: & hinc illa aggrauat, & saturat (vnde Latinis Saturnus fortaße dictus) necnon senio ante tempus, ac vetustate conficit: ex quo κρόνος, etiam dici Græcis potuit. Illius aridum simul & frigidum, modò sui fuerit, in his inferioribus, nedum in solis hominum corporibus fouet abundè, & excitat. Cuius rei testimonium dabit Ptolemæus ὁ δὲ τοῦ κρόνου ἀστὴρ inquit πλίον ἔχει το ποιοιτητος ἐν τῷ ψύχειν, καὶ ἠρέμα ξηραίνειν, quod est, Saturni stella maximè frigidifica est, sed & nonnihil arefacit. Quæ duo vitæ humanæ calido & humido temperatæ, quantùm incommodent: imò verò quantùm ex diametro pugnẽt, nemo est qui nesciat. Est itaque ad corrumpendum procliuis stellæ huius natura. Verùm in omnibus, & omnia, vt etiam humor ipse melancholicus, suas vires æquè non exercet: nec tam obstinatè agit, quin suũ aliqua ex parte commodum non habeat. Nam vt ex venenis arte temperatis, citra noxam magna aliquando cõmoda proueniunt, ita de sideris huius quanquã inauspicati proba cum alijs stellis temperatione mistura, & radiatione, non vulgaria manant emolumenta. Ex quo factum videas, vt ad quam artem melancholici plærique animum appulerint, in ea præter cæteros, vel leuißimo labore, valeant plurimum. In quam rem, post Platonem fidißimus accersetur testis Aristoteles: scribens melancholicos fuiße omnes qui ingenio floruerunt, vel in philosophia, vel reipublicæ administratione, vel cudendo carmine, aut artibus alijs excolendis. De quorum claße cum Socrate, Pericle, Demosthene, Archimede, Vliße, Scipione, Aiace, Aenea, & alijs. Democritum, Platonem, Galenum, Cæsarem, Virgilium, Herculem, & huius plumæ innumeros tibi proferam: quos de lucubrationibus, & laborum: erumnarũque pertinaci tolerãtia, ingenti cogitatione, & inuentionũ miro studio, ceu de tabella quadam, tales fuiße, historiarũ & vitarũ scriptores diligentißimi repræsentarũt. Verũ de his alibi. Tacendũ tamen non arbitror, quòd melancholicus humor, cui vt diximus, præsidet Saturnus, cogitationis firmitate, studiorũ aßiduitate, & pertinaci labore, vbiq; comites ferè secũ ducit voluptatẽ ac dilectationẽ: quæ tanta illi inest, vt in vnius eius rei adeptione quã semel animo conceperunt melãcholici, summũ ac peculiare bonũ existimẽt collocatũ: præterq; illud, aliud nihil aut expetãt, aut sequãtur: etiã neglecta re familiari, neglectis ciuibus, neglecta vxore & liberis. Vnde paupertas, ceu de voto, illis familiaris eße solet, ac domestica. Cæterũ, hîc etiã ignorandũ non est, quòd Saturni defluuiũ cum suo humore, in omnibus corporibus suas vires ex æquo nõ erigit, perinde atq; vinũ: quod ob corporũ ἰδιοτροπίας, et naturarũ varietates, à se inebriatos oẽs vno modo nõ afficit, nec eodẽ motu agit. Nam quosdã ad garrulitatẽ & hinc ad rixas, alios ad vomitũ, nonnullos ad taciturnitatem, somnũ, vel risum, plerosq; ad strepitũ & gladios rapit. Sic Saturnus, & sub illo militans melancholicus succus, quosdã ad risum mouet, vt Democritũ: alios

Saturni stella quare malefica.

Lib. 1. Apotel.

Saturnus vbique malus non est, sed sua aliquando habet commoda.

Lucubrationes sunt velut tabella vitæ & studiorum.

Philosophi cur plurimũ pauperes.

Pulchra vini, cum melan-

cholia compa ratio.

ad lachrymas, vt Heraclytum: nonnullos ad loquacitatem, vt Therſitem: aliquot ad facundiam, vt Neſtorem: ad ſilentium & patientiam, vt Socratem, vt Vlißem: ad metum, vt Piſandrum: ad hylaritatē, vt Lucullum: triſtitiam vt Craßum: cogitationem, vt Archimedem: in ſumma, alios ad alia, pro ſua qualitate & quantitate cōponit ac excitat. Quæ omnia fuligini, fumis ac vaporibus de ſaturnino ſanguine, hoc eſt melancholico, pro varia maioris & minoris ſua latitudine (quòd ad limum & craſitiem attinet) aſcribere ſi videbitur, per me liberum tibi erit. Qui fumi, quia arcē animi recta petunt, ſpiritūque animalē illi re miſti obturbant: atque cerebrum, (in quo ſenſuum, & principum animæ actionum officina latet) longè

Vnde melancholici varijs cogitationibus & ſtudijs tenentur.

lateque occupant, ac obſident: ideo varias imaginationes, apprehenſiones, cogitationes, ratiocinationes, ſtudia, ac phantaſmata cient, fouent, & mentiuntur: pro varia, vt dictum eſt, natura in qualitate & quātitate dicti ſanguinis melancholici, hos vel illos ſpiritus, & fumos ſurſum exhalantis non ſecus atque ex ignita & incenſa materia fieri ſolet. Ex abiete enim, vel picea, fumos craßiores & turbulentiores, peiusque olentes attolli conſtat, quàm ex aluo, aut carpino. Sic ex querno ſtipite, quàm populeo, ex lapideo carbone, quàm ligneo: ex ſulphure, quàm thure: fæce vini vſta, quàm calce, & ita deinceps. Quarum rerum

Saturnini & melancholici humores & ex ingenia tarde mouentur.

imaginem in melancholico ſucco, & ex eo fermentato ſanguine, vtcunque potes agnoſcere: ſimulque fateri, Saturnum cum ſuo radio, vi abſtruſa, humores in hominum corporibus altius infixos, atque ob id perniciosos ſæpenumero excitare, qui tales eſſe ſolent, vt tardißimè, ſicuti illorum author Saturnus, moueantur: moti tamen & incenſi, grauiter ſæuiant. Quod cum ſuis periodis indicant morboſæ diſpoſitiones hinc cōciliatæ: cuiuſmodi ſunt quartanæ, caneri, melancholiæ, & ſimiles. Citra morbum ſummam nonnunquā & inexpugnabilem præſtant contemplationem: adeò, vt pœnas Saturni pendere mihi videantur, non dißimiles his, quas ob cœleſte furtum Prometheus rerum cœli contemplator indefeßus, adhuc ſoluere in Caucaſo fabulatur. Itaque ex Saturnino humore, hoc eſt ex atra bile, vbi concaluit, tanquam è quodam ſeminario, pullulant, tum ſimulacrorum tum cogitationum germina, quæ deinde in hominum ingenijs

Humoris Saturnini & melancholici varia natura.

ceu in agro quodam, fruges, ac fructus vberrimos proferunt. Addam quod etiam ſtella hæc cum ſuo humore & fermento, nonnunquam audaciam conciliat, vt in Hercule: & ob aduſtionem, formidabilem quandoque ferocitatem, vt in Aiace, longo tempore, propter ſtabilitatem terrenæ qualitatis, perſeuerantem. Quod ſi extremè refrixerit, aut ad frigiditatis latus potius quàm caliditatis & ſiccitatis deflexerit, timorem etiam ſibi adiungit, cum extrema ignauia, vt in Piſandro, Therſite, & alijs. Ex quibus manifeſtum

Melancholia vt ſulphur.

euadit, quod ſideris huius defluxus, cum ſuo limoſo ſucco, in craßa materia intempeſtiuè exceptus, ſit quaſi venenum, quod equidem in v[i]u[e]ntibus quibuſdam corporibus latet ſopitum, ceu ſulphur à flamma remotum. In alijs v[e]ro flagrat, atque vt ſulphur accenſum, non comburit tantùm, ſed vapore etiam noxio omnia circumplent ac propinquantia inficit. Saturnus ſui iuris factus, & in natali cœlo fortis ac potens quia Ptolemæo & Galeno, maleficus eſſe ſolet cum ſuo humore melancholico: & quandoque anceps, idcirco cùm animis, tum corporibus nunc mala, nunc bona, quandoque varia vt antea dictum eſt, quadamtenus appingit. Vnde homines reddit natura odio plus quàm nouercali præditos: ſemel cum Craßo in vita ridentes, de fæce, exhauſto ab alijs dolio, bibentes, lentè in omnibus feſtinantes: acetum in pectore geſtantes: ſpem pretio ementes: lupum vbique auribus tenentes: κακοζηλία laborantes: metum ex conſciē-

Saturninorū hominum mores & natura.

tia ſuſtinentes: ſinapi victitantes, & cepas olfacientes, in occipitio multos oculos geſtantes: de proximo nihil curantes: in amicitia querulos, & vt ſolent edentuli, edentium dentibus inuidentes: curru vtentes neglectis bobus: Heracliti familiam agnoſcentes: in Areopagitarum ſchola educatos, & qui ſapientū octaui ſibi videantur, aliud ſtando aliud ſedendo cogitantes: raro cum annoſis ſimijs laqueo ſeſe inijcientes, odia amicitijs præferentes: ex eodem ore & frigidum & calidū ſufflantes: dextram cuiuis non facilè concedentes: Rhodamanto inexorabiliores: in re certa incertos: duro alloquio Scythis moroſiores, defixis in terram oculis contuentes. ſupercilīū vbique contrahentes, cœnam Hecates plerūque cœnantes, in nocte concilia capientes, vt vultures cadauera expectantes, à fronte & tergo, vt Ianus, videntes, aureis machinis omnia oppugnantes, oculatas manus habētes, quæ nihil credant, niſi quod vident, nihil, niſi quod Ariſtophanis & Cleantis lucernā oleat emittētes, habendi cupiditate inſatiabiles, oīa trutina penſantes, ad

Mira melancholicorum pictura.

viuū cuncta reſecantes, & obæratos ad oßa vſq; rodētes, ſpē vulu ſimulantes. & altū dolorē corde prementes, nomine potius quā cōſuetudine notos, anethū & mentā decimantes, quod verba, tot ſenſus plerūque habentes, cū Fabio cunctātes, roſam quæ præterijt rurſum quærentes, panē lapidoſum mādūcantes, vltores animos occultātes, omnia, vt Midas, in aurū vertētes, dißimulandi æquè ac ſimulādi artifices, pilū vt lupi, ægrè mutātes cunctādo Scipionē imitātes, ſalſuginoſam viciniā, amātes dicēda & tacenda callētes, altera manu panē, altera lapidē circūferentes, veluti ab aſino delapſos, ignauos, quibus ferax ſemper eſſe ſolent, cenſores, caſtigatoresq; virorū, ſordidos, & vt hyrundines, ingratos, veluti auro ſubæratus, pro porca ſcorpiū reddētes, cumuni ſectores, amicū, quam verbū perdere charius habentes, ſobrietatū oſores, nihil niſi cū moriuntur benefaciētes, lucri ex re qualibet odorē bonū & ſuauem exiſtimantes, vel à ſtatuis, &

mor-

mortuis tributa exigẽtes: multas aures & oculos habentes: lucrũ pudori præferentes: inexplebile dolium animo gerentes: cũ laruis luctãtes: ingeniũ, mori farina varietatũ, sustinẽtes: sardonio risu oĩa cõdientes: magis mutos quã pisces: pauperculũ Christi pecus deglubẽtes, potius quã tondentes: caput sine lingua circũferentes: ne gry quidem in mensis & cœtu dicẽtes: suos loculos, vt mẽdici, inanes vbique prædicãtes: suspendio arborẽ plerunque diligentes, salẽ lingentes, & lapsana victitãtes: ante tubam trepidantes: pilos pro lana reddentes: Tantali pœnã sustinentes: in pulicis morsu Deũ inuocantes: spem dũ anima est, habentes: vbiq; scrupulũ inijcientes: cochleæ vitã agentes: sacrũ sine fumo facientes &c. Quod hîc reliquũ est, ignorandũ non venit, saturnini cum suo humore, de antiquorũ præceptis & obseruationibus peculiares habẽt morbos quibus suã sobolẽ plerũq; tentat, in quorũ catalogo sunt quartana, epilepsia, elephantiasis, morphea, cãcer, scirrhus, hydrops, paralysis, hæmorrhoides, dysenteria, colli & renũ dolores ac huius notæ alij qui vel de humoris melãcholici, cuius author & motor est Saturnus, largo, prouẽtu & effusione, vel de sanguinis facta ab eo corruptela, cacochymia itẽ, flatibus, cruditatibus, imbecillo calore, vel abundãte pituita, oboriri plurimũ solent aduersus quos præcautiones cũ idonei remedijs quisquis volet à rerũ cœli et medicinæ perito opportune exigat. Quòd ad alia pertinet, melancholici, pulsus habent tardos & paruos: sudorem acidulũ & grauẽ: deiectiones subatras: somnia terribilia, vt mortis, cadauerũ, sepulchrorũ, tenebrarũ, cruciatuũ, dæmonũ, et rerũ nigrarũ. Ex facultatibus humanã vitã cũ corpore dispensantibus, ob innatã malitiã Saturnus nullam agnoscit, quamquã nõ desunt qui in retẽtrice quæ naturali ancillatur, nõnihil illi scribãt, sed de Saturno festinãti mihi ad aliorũ planetarũ maiestatem, paucula hæc satis erunt.

Melancholicus humor varia corporibus & animis impingit.

Saturnini morbi de antiquorum obseruationibus.

Notæ Saturninorũ ab his quæ excernũtur & alijs.

DE IOVE.

Iouis Stella, vires non dicã naturales, sed cũ Sole oẽs penè, in humanis corporibus si quæ est alia clemẽtissimè fouet. Quod poëtæ tã Græci quã Latini cognouerunt, Iouem vbiq; decenti epitheto, sospitatorem, seruatorem, fructiferũ, satorem hospitalem, beneficũ, salutare numen & benignũ, nec non patrem hominumq; Deûmq; nuncupantes. A quorũ vestigijs non longè declinauerunt Grammatici, poëtarũ interpretes dilig ẽtissimi, & linguarũ Quintilianus custodes doctissimi: quibus ecquid aliud sonat Iupiter, quã iuuans pater, & Ζεῦς, vt alibi dixi, quàm Ζωὴ, hoc est, vita? Iouis: vt ex Arato trãstulit Maro, sunt omnia plena: ille colit terras, ille de superis omnibus solus est, qui ob beneficia, vt in Clodiũ testatur Cicero optimi titulũ, et ob vim, maximi sibi demeruit. Quod elogiũ reges, quos à Ioue nasci et educari vult Homerus, non temere sibi adoptasse mihi videntur. Nam benefacere primùm, & non subditos expilare, deinde viribus regnandi illis à Deo concessis vti non abuti, illorum maximè proprium esse debet. Quid est quod in planetæ huius mense altero, nimirum à conceptu secundo, vitam, vt tradunt ἰατρομαθηματικοί, fœtus in vtero accipit, & in altero, nono scilicet, in lucem vitalis emittitur, nisi quod propter summũ radiorum temperamentum, vitæ, quàm in calidi & humidi symmetria positam esse diximus, cùm sole præesse creditur? Est itaque Iouis stella, naturæ temperatæ. Quod ex Claud. Ptol: hunc in modũ confirmabo,

Iouis appositissima epitheta.

Minè beneficæ Iouis natura.

Regum officium de Iouis numine.

Lib. I. Aor.

βο, ὁ δὲ τοῦ Δίος ἀστὴρ, εὔκρατον ἔχει τὸ ποιητικὸν τῆς δυνάμεως μεταξὺ γινομένοις τῆς κινήσεως αὐτοῦ, τοῦ τε κατὰ τὸν κρόνον ψυκτικοῦ, καὶ τοῦ κατὰ τὸν ἄρην καυστικοῦ, θερμαίνει τε καὶ ὑγραίνει. *Quod interpretamur Stella Iouis temperatæ est naturæ, propterea quòd media fertur inter frigidificum Saturnum, & æstuantem Martem, vnde calefacit & humectat. Cæterũ, pulmonibus qui cordi aërem attrahunt, condiunt, & elaborant, præsidere traditur. nec non arterijs, quæ pulsatoriũ continent spiritum: partem in vitali facultate cum Sole habens & in animali, cum Luna. Sed omnium maximè in naturali se agnoscit, quæ sanguifica est, & ex his quæ naturali ancillantur coctricem fouens. Nam coctio est à calido temperato, in humido: quas re vera qualitates, vna Iouis stella suas esse prædicat. Sed vegetatricem vim, ad quam incrementa referuntur, etiam sibi inauthorat vel ob id vnum, quod qui crescunt, vt* ἀρχίατρος *ille Hippocrates præclare admodùm scripsit, calidi plurimũ habent. His addere* πάρεργον, *non erit, quòd Iuppiter sui iuris factus, sicuti Ptolemæo & Galeno salutaris est planeta & beneficus, nec non temperatus, ita temperatam reddit sanguinis miscellaneam.*

Iuppiter quibus corporis partibus præsideat.

Vnde tam animis quàm corporibus, quæ laudabilia sunt & probata, ac temperata instillare solet. Efficit itaque homines, qui, non vt volũt sed vt possunt libenter alijs benefaciunt: insuper, quod adest, boni consulunt & pro suis opibus mœnia conficiunt: messe tenus propria viuunt: amicis fidi sunt amici. cæra tractabiliores, & colũba mitiores: genio indulgent, & sine riuali diligunt: siculissant quandoque, & pergræcantur: sermonibus festiui dubiã mensam instruunt, omnia cnm amicis habent communia: benefactorum sunt memores, alia dant, alia negãt: equis & canibus gaudent, necnon aprici gramine campi: ad vindictam procliues videntur quandoque, rectam viam ingrediuntur, genuinum habent pudorem: digni sunt, quibuscum in tenebris mices: tempori seruiunt, & mutuas tradunt operas: de vultu vtcunq; iudicant, & vicissim iudicantur: gestus habent magna cum dignitate spectabiles: laudis & gloriæ studiosi apparent: sunt vxoris, ac liberorum amantissimi, & publici boni procuratores soliciti: fores tritas habẽt, at nullos à se reijciunt: risu omnia condiunt, duabus ancoris nauigant: in suo loco & fano gaudent: extra lutum pedes perpetuò gerunt: & in vtranuis aurẽ ac vtrunque oculum securè dormiunt &c.

Iouealiũ hominum mores & natura.

Vera pictura hominum vt dicunt sanguineorum.

Cæterum hisce morbis plurimum tentari solent: synocho, ophthalmia, capitis grauitate, colicis cruciatibus, peripneumonia, homoptoe, calculo, pleuritide, apoplexia, phlegmonis, exeuthematibus, conuulsionibus, gonorrhæa, lethargo, lyenteria, & alijs huius plumæ: qui de sanguine, in qualitate aut quantitate peccante, vel de plethora aut cacochymia, necnon obstructionibus putrefactione, item ac cruditatibus promanare solent.

Morbi Iouea les.

Iuppiter ex quatuor humoribus corporis sanguinẽ habet cum Sole, ob qualitates cum illo communes: ex sensibus, auditum, qui, vt ille planè est aërius. Iouea les homines leui quacunque occasione, sanguinem è naribus, vel de opportuno corporis meatu alio, identidem excernunt: & quia calidi sunt & humidi facilè sudant, atq; hinc grauiter hircũ olent, pulsus plenos habent, & quandoque vndantes: somnijs lætis, & rerum pulchrarum plenis gaudent: in quibus plurimũ, vel rubra vident: vel hæmorrhagias, & nationem in sanguine, aut similia sibi repræsentari sustinent. Sed hæc de Ioue plus satis esse, gradiuus Mars conqueritur: ad quem nunc demũ transire & iuuat, & expedit: ne ille sua in nos tela contorqueat

Iuppiter ex rebus corporis quidnã suum agnoscat.

Notæ ab interioribus & excretis hominum Iouialium.

DE MARTE

Martis stellam, igneæ naturæ esse & planè æstuantis, vel de epitheto annuerunt Græci, quibus Mars ipse πύροεις dictus est. Nam vrentem calorem. & ob intemperantiam maxime noxiũ habet: quapropter flauæ bili, omnium quæ in corpore sunt calidissimæ. præesse merito existimatur: & qualitates vnà cum radio, propter naturalem malitiam, ad perdendũ quàm generandum procliuiores deorsum refundere.

Martis stella ignea & æstuans.

Quod Græcorum antiquissimi, posteritatem latere noluerunt, apud quos ἄρης id est Mars, ἀπὸ τοῦ ἀναιρεῖν, hoc est à sustollendo & corrumpendo: aut, ἀπὸ τῆς ἀρῆς, vt Phurmitus scribit, id est, à damno, & interitu, nomenclaturam est adeptus. Propterea inauspicatum sidus, & cum Saturno maleficũ esse rectè cum Ptolemæo asseuerat Galenus.

Martis certa ex epitheto natura.

Nam huius caloris, vt dictum est, vrere & perdere proprium est magis, quã fouere. Id quod in humanis corporibus flaua bilis præstat, & agnoscit. Quid enim ex igni producas ac generes: Hinc vitia & mala cùm corporis, tum animi quamplurima inducit: de quibus postea. Ex intemperato enim ardore, & bilis vehementi commotione, intemperatas perturbationes innumeras excitari certũ est: quas incompositas quoque actiones, & violenti, inconsideratique affectus sequuntur. In quorum acie militant rixe, contentiones, homicidia, bella, & similia.

Mars plurimorum malorum est author & conciliator.

Vnde Mars belli, & armorum deus, à Poëtis non temere dici ac fingi mihi censetur: nutricem habens Belonam, vel, vt alijs placet, matrem, aut sororem. Quid enim à calore immodico qui iam efferbuit, ac suapte natura vrendo cuncta conficit, & in flammas euolat (qualis est biliosus, æstus merè martius) sperari, aut expectari queat? nihil me hercule, nisi immoderatum & præceps, breuiq; periturũ. Est itaq; ad vrendum, arefaciendum, & perdendum in primis apta Martis stella: modò non aliunde impedita, sui iuris fuerit. Quod Ptolemæum, summum rerum cœli philosophũ innuisse audies. ὁ δὲ τοῦ ἄρεος ἀσὴρ (inquit) ξηραίνειν, μάλισα καὶ καυσοῦν ἔχει φύσιν, τῷ τε πύρει χρώματι οἰκείως, καὶ τῇ πρὸς τὸν ἥλεον ἐγγύτητι ὑποκειμένης αὐτῷ τῆς ἡλιακῆς σφαίρας. quod verti potest. Martis stella, & arefacit, & vrit, sicut congruit igneo ipsius colori, & Solis vicinitati, vt qui illius sphæræ subiectus sit.

Li. 1. Apotel.

Hinc factũ facilè crediderim, quod ex facultatibus corpus humanum, & vitam dispensantibus, ob innatam malitiam, Marti nullam ascripseruut antiqui: sicuti etiã nec Saturno, vt suprà est dictum. Sed ex his quæ naturali subseruiunt, attractricem ei tribuerunt: & ex visceribus hepar, aut potius fellis vesiculam eidem appendulam: quàm Græci, κύστιν χολήδοχον nuncuparunt, Latini bilis folliculum, seu biliosi humoris, cui Mars præsidet, armariolum.

Ex rebus corporis quænã sibi vendicet Mars.

Ille in natali cœlo potens, & sui iuris factus, quia Ptolemæo, & Galeno maleficus esse censetur, ac bilem flauam æstuantem, ac præcipitem sibi inauthorat, idcirco homines cum animo, tum corpore tales agnoscit, qui gladiatoriè & minaciter loquuntur ac incedunt: perque enses, perque ignes irruunt: non mouenda mouent: caput cerebro vacuum gestant: alterius potestatis, æque ac iniuriarum sunt inpatientes: præposteris consilijs omnia agunt: sese periculis temere præcipitant: propositum sæpenumero mutant: sui sunt profusi, & alieni appetentes: summis viribus res arduas tentant: arcem ex cloaca faciunt: cornua & supercilium vbique attollunt: cœlum, ceu digito attingentes, omnia territant: tragicè, vt Gygantes, loquuntur: fœnum in cornu habent: cœlum terræ miscent: pennas nido maiores vbique extendunt, pugnis ac calcibus in omnes, & per omnia grassantur: plaustra conuicijs onerata circunferunt: in fermento iacentes frenum mordent: ceu œstro quodam perciti, cædunt omnes, inque vicem committunt crura sagitis, Manliana & Phalaridis imperia sustinent: litem vbique mouent: nec magis humilibus, quàm lupi parcunt: currenti ad iras calcar addunt: corpus sine pectore gestant: infreni ore columnas rumpunt: ferrum ferro exacuunt, et litem lite componunt: ignem igni addunt & oleo incendium extinguunt: sunt vbique vt Martis pulli, fel in ore habent, & ignem in corde, iura sibi data negant, de alieno corio liberales sese præstant, &c.

Martialium hominum mores & natura.

Mira biliosorũ hominum pictura.

Quòd ad morbos attinet huic stellæ familiares, & congeneres, talem de priscorum obseruatione illorum habito catalogum, Tertiana febris, icterus, phrenitis, causus, erysipelas, hemoptoem, dysenteria, vrinæ ardor, hemicrania, huius notæ alij, qui de bilis flaue quantitate, vel qualitate, vt dicunt, peccantis, adhæc de sanguinis adustione, igneis scintillis & vaporationibus. biliosis, necnon totius corporis incendio, & similibus causis emergere plurimùm solent, aduersus quos tam præcauendo, quàm curando, peritus aliquis medendi magister, te prorsum immunem reddere poterit.

Morbi Martiales & cholerici.

Cæterum qui Martiam naturam agnoscunt, hi pulsus habent magnos & celeres, vrinam flauam, igneam, ac mordacem, sudorem acrem, salsum, vel amarum, deiectiones flauas, linguam siccam, narium muccum paucum, eumque subflauum, cum simili oculorum lippitudine, aurium sordes multas & biliosas, somnia, ignis, incendiorum, homicidiorum, litium, armorum, & huius picturæ aliorum. Sed de marte, quod adhunc locum attinet satis.

Notæ tam interne quàm externæ martialium hominum & biliosorum.

DE VENERE.

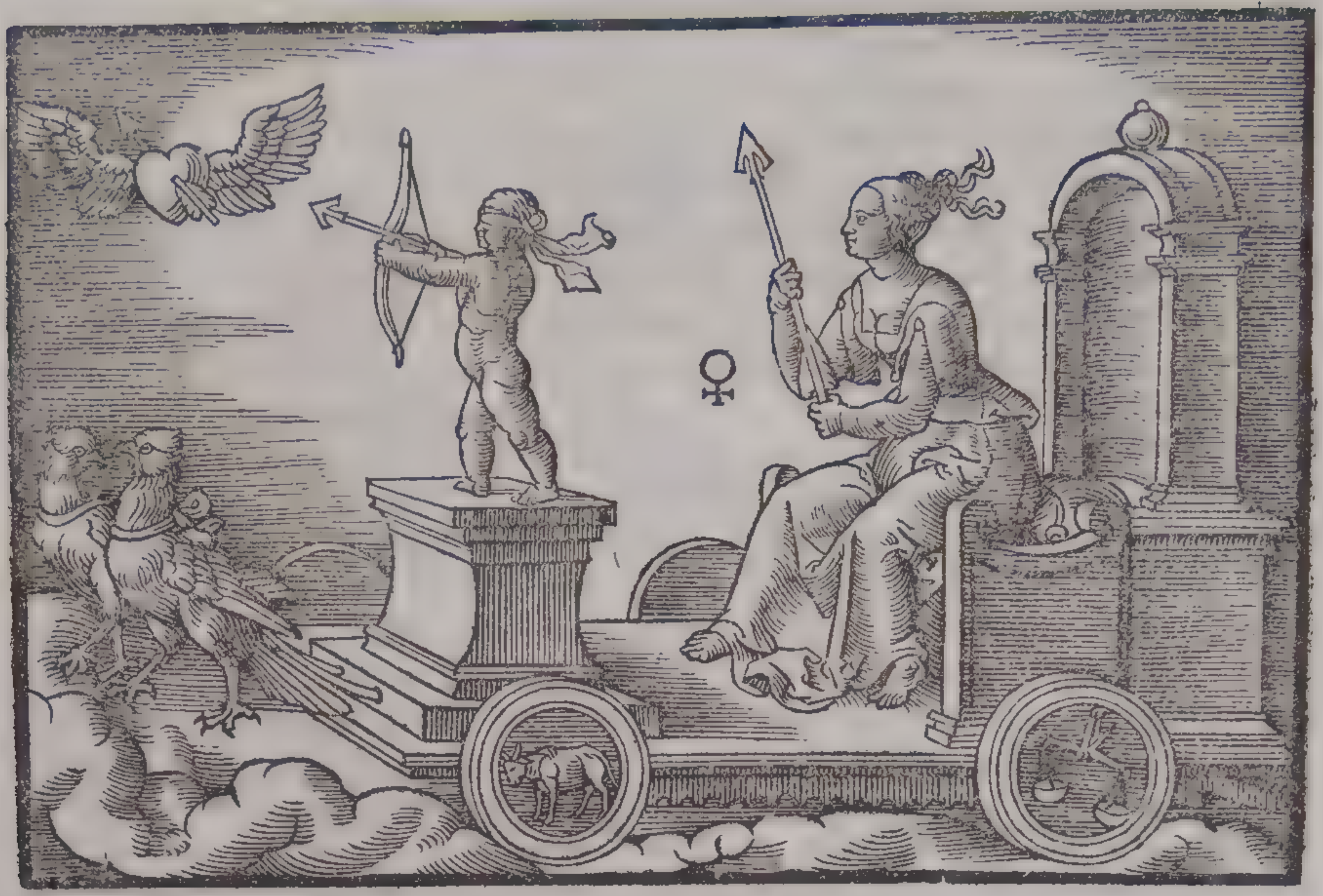

Venus vnde appellata, cũ sua natura.

Veneris stella quòd ad res omnes veniat, Ciceroni simpliciter est dicta. Alijs genitale astrum, & prolificum, ob humidi temperaturam, insitamque vim beneficam, quam habet ac infundit. Cui ea inesse fertur natura, vt corporibus, & substantijs inferioribus, tantisper dum generantur, vel fouentur, succum blandum, & humidulum suggerat: ita tamen, vt irroret, magis quàm mergat & inundet: sequaturque roris potiùs naturam, quàm imbrium. Quæ res (opinor) effecit, vt Venus decenti epitheto apud priscos poëtas, homines re vera φιλοσοφωτάτους καὶ ἀςρολογωτάτους, ab alendo, alma passim nuncupetur.

Venus quomodo frigida esse intelligatur.

Quod attinet ad alteram illius qualitatem, nimirum frigiditatem: quemadmodum ex calore, alium posuimus qui foueat & alat, qualis est Solis, deinde Iouis, & qui illum æmulatur calidi innati: alium insuper qui vrat & perdat, qualis est Martis, & qui illum agnoscit flauæ bilis. Sic in frigidi natura, vnum vtcunque temperatum statuemus, quale est in Veneris radio, & pituita dulci, cui præest Cypria: alterum corrumpens & intemperatum, quale est in Saturno & melancholico succo.

Duæ stellæ beneficæ, & totidem maleficæ.

Ex quibus facilè moueor, vt Ptolemæo assentiam, ac Galeno subscribam, qui de numerosissimo stellarũ choro, duas simpliciter adiutrices, beneficas, & natura amicas dixerunt, Iouem scilicet ac Venerem: duas verò alias, Saturnum inquam & Martem, corruptrices, naturæ inimicas, ac malaficas. Sed ipsius Ptolemæi sententiã Latinam, ne nimiùm sim longus, hîc adscribere consultius erit.

Lib. I. Apotel. sub finem.

Cùm quatuor sint humores (inquit) seu primæ naturæ, duæ fœcundæ & viuificæ, nempe calidi & humidi, ex quibus omnia coalescunt ac roborantur: itemque duæ exitiales & detrimentosæ, aridi & frigidi, vnde rursum dissipantur & debilitantur omnia: tradidere veteres stellas beneficas esse Iouis, Veneris & Lunæ, eò quòd temperatæ naturæ sint: & in quibus plurimum insit calidi & humidi. Stellas verò Saturni & Martis maleficas, quòd contrariæ sint naturæ & effectus: alteram enim frigidissimam, alteram feruentissimam esse voluerunt. hactenus ille.

Veneris temperamentum & qualitas.

Existimabis itaq; Veneris spiraculum humidum esse sed absque vllo excessu, cum pauco, eoq; temperato tepore. Quòd antiqui poëtæ, fortasse respexisse voluerunt, dum Venerem è spuma (quæ est veluti aquarum spiritus & medulla) genitam fabulati sunt: à qua ἀφροδίτη nomen habet. Vel, quòd spumosa sint animaliũ semina, vel quòd omnia humore gaudeant. Vel, vt verè cõmentus est Euripides, quòd ἄφρονες sint, & parùm sanæ mentis, qui se à Venere superari sinunt.

Venus, quibus corporis partibus præsit.

Quibusdam, hepar inter alias corporis partes, illi cum Ioue scribere visum fuit: in quo concupiscibilẽ facultatẽ, cupidinesq; omnes pharetratos (quibus Venus mater esse creditur) necnon titillationũ, & appetituum sedem statuerunt Plato, & Galenus: sine quibus, an animal vllum sentiens esse possit, quum materia ex qua aliquid fit, formæ sit appetens, iudicabunt philosophi. Sed genitalia animalium membra illi rectiùs addicta existimarim: vnde voluptatum ministra, & libidinis dea suo quodam iure esse censetur.

Quibus corporis sensibus imperet Venus.

Cum his etiam in odoratú, & gustatu partem habet: in quibus cùm animi, tum corporis delitias sitas esse ambigit nemo. In quam rem allusisse mihi videtur Lucretius poëta in omni philosophia summus: apud quem Venus, hominum, diuûmque voluptas: or-

natur

natur titulo conueniente rei. habet inſuper de facultatibus appetitricem, & ex humoribus pituitam vt dixi, dulcem, inſipidam, ac naturalem: quæ in ſanguinem vitæ amicū tranſire, & niſi omnes mentiūtur Aſclepiadæ, à natiuo calore excoqui facilè poteſt. Cæterum, quia Venus cum ſuo radio, planeta eſt vt diximus, temperatus, idcirco homines agnoſcit, in quibus eſt cygnea cantio, & atticus lepos: qui mores amicorum noſcunt magis, quàm odio habent, floribus gaudent & vnguentis: munditiarum ſunt amantiſsimi. Cupidinis crumenam porri folio vinctam circunferunt: vno digitulo caput ſcalpunt: melle peruncti lesbiantur ac corynthiantur: ſummis vnguibus incedunt: lentiſcum mandentes, Lydio more viuunt, auricula infirma, & quauis ſpōgia ſunt molliores ac delicatiores: cuticulam ſplēdide curant, ac ſibi ipſis placent: mellis modullas vbiq; in ore habent: caput demulcentes cauda blandiuntur: oleum in dextra auricula geſtant: ſtatū corporis & oculorum decorum habent: molliculo ſunt capillitio, & cute delicatula, gignendæ proli, & propagando generi deditiſsimi: rebus amatorijs ac catilenis vacant: pietatis miſericordiæ, & fauoris ſunt ſtudioſiſsimi: omnibus gratijs inſignes habentur, in vtranuis aurem, & vtrunque oculum dormiunt. &c. Huius proles, peculiares & ſuos morbos habet, in quibus catharri, coryzæ, branchi, lethargus, paralyſis, apoplexia, gonorrhea, obſtructiones, renum, veſicè, vteri, & pudendorum dolores, quotidianæ febres, capitis affectus, Lyenteriæ, diarrheæ, hydrops, diabete, ſaliua ſtomachalis, & huius farinæ alij, qui de cruditatibus, cacochymia, abundante plus ſatis pituita, flatibus, imbecillo calore, perfrigeratione, & ſimilibus prodire plurimùm ſolent: quorum omniū & præcautionē & curationem, à præſtantiſsimis medicis, ceu à Deorū manibus, opportunè exiges. Quòd ad pulſus attinet, paruos, tardos, & molles habēt: muccum per nares copioſum emungunt: ructus acidulos expectorant: ſudorem inſipidum exhalant: lotiū album pallidum & tenue redduut, craßum nonnunquam & turbidum in alui deiectiones albas excernūt humidas: muccoſas, lentas, & cruditatum plenas. Aquas plurimùm ſomniant, balnea, piſcationes, colubros, & ſimilia. In quibus hanc de Venere commentatiunculam tibi claudimus.

Veneriorum hominum mores & natura.

Morbi Veneris & pituitoſorum.

Notæ tam internæ, quàm externæ venereorum.

DE MERCVRIO.

Supereſt de vniuerſo ſeptem planetarū theatro ſanèquam venerando, vnus Mercurius: cuius ſtellā verſatilis eſſe naturæ, & Protheum quendam imitari, cum Ptolèmæo, & priſcis rerū cœli interpretibus omnibus, fidē facit experientia. Nam alio tēpore frigidū eſſe illius ſpiraculū, alio humidū, quandoq; calidum, & retorridum, nonnunquam ventoſum, ex commotionibus quas in aëre ciet, facilè eſt deprehendere: Nūc enim Solis naturam, nunc Lunæ, nunc aliorum quibuſcum miſcetur, celerrimè induit. Vnde factum vt videas, vt nunc vir, nunc fœmina fiet, quēadmodum ſcripſit poëta. Quæ res, locū fortaſſe dare potuit his quæ de Hermaphrodito apud Naſonem ſub cortice ænigmatice circumferuntur. Habet itaq; hic planeta naturam mirè variam: quod de Ptolemæi verbis probare aggredior. Mercurij ſtella (inquit) vim ferè parem

Mercurij ſtella inconſtās, verſatilis & varia.

Lib.1. Apot.

habet in desiccando & absorbendis humiditatibus: propterea quòd non valde longè à Sole recedit. Aliquã do vero in humectando, quia vicina est Lunæ: quæ terræ proxima vehitur. Subitarũ autem mutationũ in vtranq; partem est effectrix, concitata celeritate sua, qua mouetur circa Solem. Hæc ille. Itaq;, quia concitatioris motus est, idcirco eam concitationẽ in corporum qualitatibus & humoribus eorundem permiscendis, ac alternandis retinere fertur. Vnde, quia vbiq; dubitant Mercuriales, vndecunq; etiam quærunt ac sciscitabundi perscrutantur singula. perscrutandoq; ad secretiora penetrant: & quæ prius erant obscura aperiunt. Quinetiam proficiscuntur vlterius ad intentata, dum non solùm suos, legendo, audiendo, & scribendo, exacuunt spiritus: sed etiam fidentiores faciunt, redduntq; indefessos. Cæterũ, humor ipse quẽ Mercurij stella ciet, mirum in modum est acutus, & penetrabilis. Qua ex re fit, vt hominum, cogitationes ad eloquendum, scribendum, & ex tempore dicendum ac discendũ vehementer promoueat: atque animũ ad rerum subtilium, & ingeniosarũ peruestigationem promptißimè exacuat: adeò, vt quærendo Mercuriales quidduis facilè inueniant, inueniendo cognoscant, & cognoscendo scientes euadant. Hinc rationalem animæ vim, quam Peripatetici artium omnium artem & officinam dixerunt, (propterea quòd sola reliquas potestate comprehendit, vnà cum intelligentia, & phantasia, (quæ receptaculum est eorum omniũ quæ sensibus offeruntur) illi meritò sacrarunt antiqui. Insuper, facundiam (vnde Gratiarũ dux fingitur) cum oratione, quæ conceptæ rationis est explicatrix. Rursum & linguam, quæ cum vocalibus instrumentis, orationis est artifex, & intelligentiæ ministra. Ex quo ἑρμῆς à Græcis Mercurius dictus fuit: quòd ἑρμηνείαν, hoc est interpretationem auspicatum stellæ illius defluuium ingeneret. Fel præterea eidem nonnulli addiderunt, quod Aristoteli purgantis sese iocinoris, vel, vt alijs placet, efferuescẽtis sanguinis, est excrementum: Cuius natura penetrabilis & acris, quantas ad inueniendum, intelligendum, disserendum, & eloquendum, vires habeat, docet, post Aristotelem, vetus prouerbium hoc, animum non habet, qui iram non habet. Quanquam non sum nescius de animositate etiam intelligi posse. Sed hîc non omittendum, quòd stella Mercurij, melancholicæ quandoque est naturæ, aut, si mauis, melancholiam efficit, sed celerem & subtilem, qualis est in apibus, & formicis: vnde, in his prouida diligentia, in illis verò, sedula industria commendatur. Saturnus contrà grauem & pigram efficit: qualis in asinis & bobus apparet: ex quo in vtrisque laborum tolerantia mirè probatur. De facultatibus corpus humanum regentibus, in animali, & eius sobole, quæ ratiocinatrix dicitur, propter causas prius expositas partem sibi vendicat. Stilbon, aut si mauis Mercurius, cuius stella cum suo radio (vt antea scripsimus) quia naturæ est versatilis & ancipitis, nunc flauam bilem mouens, nunc atram, sed dilutiorem tamen, idcirco varij temperamenti homines, & naturæ sic satis contusæ, figurare solet: de quorum pictura sunt, vt hinc exordiar, aureos montes pollicentes: quæ difficilia sunt pulchra existimantes, fallaciam fallacia trudentes, tanquam in speculo multa videntes: in vtrumque parati, aut versare dolos, seu certæ occumbere morti: cretisantes contra Cretensem: nodum vbique in scirpo quærentes: fumos vendentes: oua subuentanea parientes: duos parietes de eadem fidelia dealbantes: Chameleonte mutabiliores, ventorum campos circumferentes: duabus sellis plerumque sedentes: vulpinæ pelli leoninam subsuentes: bullatas nugas plenis loculis gerentes: somnia sibi fingentes: animis pegaso velociores: nunc de toga, nunc de pallio rixantes: ad omnia, ceu nauibus & quadrigis festinantes: ante victoriam triumphum canentes: vias quibus effugiant multas habentes omnes naso suspendentes, libenter & facilè discentes. græcam fidem poßidentes, proprijs ingenij viribus confidentes: sciendi cupiditate à publicis negotijs abstinentes: ab augenda re domestica, & promouendis liberis ob mirum sciendi desyderium, animum prorsus alienum gerentes, vnde pauperes in paupere tecto sæpenumero moriuntur, nominis immortalitatem perituris diuitijs præferentes &c. Morbi quos Mercurij stella agnoscit, & suis immittit, sunt epilepsia, phrenitis, cholera morbus, quandoque causus, melancholia, dysenteria, angina, phthisis, pleuritis, tenesmus, vertigo: in summa affectus omnes qui partim sunt Saturni, partim Martiales, aduersus quos, optimus medicus, optimis remedijs, si mature illum consulueris, te peropportunè præmuniet, & immunem reddet. De pulsu, excrementis, & insomnijs, & alijs, quæ hæc stella suæ soboli communicat, nihil peculiariter hîc poßum scribere, propterea quòd vnius naturæ, (vt iam admonui) haud quaquam esse solet, quare confusè varia ei omnia adscribes, de qua stella & reliquis sex in cœlo primarijs, hoc est, de planetis septem, quod ad medicam & astronomicam de illis commentantiunculam attinet, verbum non amplius addam, alijs suum locum ex ordine daturus, modò mihi placidè conceßeris ex his quæ hactenus & alibi scripsi, rerum cœli, cum rebus corporis magnum esse commercium. Ad hæc peritum astronomum, cum perito medico, admodũ conuenire, Quod facile ex precedentibus colligere licet.

Mira Mercurialis stellæ natura: & ingeniorum quibus præest.

Mercurius quibus rebus corporis præest.

Mercurij stella qualem melancholiam quandoque efficiat.

Mercurialiũ hominum mores & natura.

Morbi Mercuriales.

Res cœli, cũ rebus corporis magnum habent commercium.

CIRCVLI.

43 QVATTVOR aerios Zonæ cinxere meatus:
Quattuor has curſus & tempora noſſe volentem
Scire ſat eſt.quin ſigna etiam ſunt quattuor iſtis
Plurima,quæ zonis hærentia conuoluuntur.
Ipſæ inconcuſſa retinentur ſede per annos,
Mutuáque implexa ſibimet conſortia mordent:
44 At modus in binis protenditur. Aëra, pepli
Sidera nocturni,ſi ſuſpectare libebit:
Nec ſcindunt medium Phœbeia lumina menſem,
Languet vt in ſtellís ſpecies hebes,omnia cœli
Illuſtrante dea,ac flammas ſuperante minores.
Orbe ſed haud pleno ſinit igni feruere acuto
Sidera,candentis ſpeciem ſuper inſpice Lactis
Protendi cœlo:color olli nomen ab ortu
Primigeno ſtatuit ſe,Zonam Græcia ſolers
Concelebrat,noſtro ſic Baltheus ore notatur.
Non iſti forma ſimilis,ſimilíſve colore
Circulus eſt alius:modus & menſura duobus,
Eſt compar ſolis:alios duo parcior arctat
Linea,nec multa trahit iſtos ambitus æthra.
45 HORVM alius duri cum ſoluunt flabra aquilones,
Et cum præcipitant borealia flamina ſeſe,
Axe Lycaonio iacet obuius:hîc Geminorum
Sunt capita,hîc genua Aurigæ defixa quieſcunt:
Circulus hic idem retinet pede Perſea læuo,
Atque ſiniſtro humero cubitu tenus:hic quoque dextram
Suſtinet Andromedæ manus extima,deſuper acri
Subrigitur boreæ,cubito inclinatur in auſtrum
Merens Andromeda:hic celeris veſtigia ſumma
Præſtringuntur Equi,præſtringitur Ales ab ipſo
Verticis extremo,ſecat hic humeros Ophiuchi
Circulus,& ſecum flagrantia dorſa reuoluit:
Erigone tepidum ſeſe ſummittit in auſtrum,
Virgineúſque pudens Zone ſuperemminet artus.
Sed Leo,ſed Cancer borealis tramite cœli
Viſcera protendunt,at circulus ima calentis
Pectora pérque aluum procul in poſtrema Leonis
Succedit:ſecat aſt alius per viſcera plana,
Et medio ſubter caua tegmina diuidit orbem,
Lumina recludens altrinſecus.orbita porro
Iſta poli partes ſi diſcernatur in octo,

Quinque ſuperuoluit ſe partibus:at tribus alti
Intrat ſtagna ſali:ſol iſtinc flamiger æthram,
Iam relegit,pulſúſque deus ſemel ordine facto
Flectitur æſtiuo,neque celſum ſemita in axem
Sideris erigitur,via rurſum nota iugales
Suſcipit,ínque notum rutili redit orbita ſolis.
Circulus iſte quidem Cancro tenus adiacet axe.
46 SEMPER in occiduo procul alter cardine in auſtri
Diuidit imbriferi corpus medium Capricorni.
Idæíque pedes pueri,poſtremáque caudæ
Cæruleæ,breuis hic lepus,hic canis artus
Conditur extremos:hic Theſſala cernitur Argo:
Hic Centaureæ fera molis terga ſecantur:
Iſtæ venenatæ diſiecta volumina caudæ
Amputat:hic arcu protenditur ampla Sagitta.
Vltimus hic Phœbo locus eſt,vbi lapſus in auſtrum
Pellitur,albenticùm canent tempora bruma:
Sideris hic metæ procul iſtuc cælite curſu,
Axe sereniferi deſcendit Sol aquilonis.
Partibus iſte tribus tantum ſe circulus effert,
Quinque latet,creperi ſuccendens ſtagna profundi.
47 INTER vtrunque dehinc quantus iacet ambitus illi
Zonarùm,cana ſpeciem quo lactis in æthra
Cernitur,ingenti ſe tramite linea tendens,
Diuidit ima noti:diſcernit & alta aquilonis:
Hic luci modus & tenebris ſub lege magiſtra
Penſatur,nox æqua diem ſubit æmula,Phœbus
Lumina ſubſtituit paribúſque reuoluitur horis,
Vel cum ſumma æſtas coquit agri viſcera hiantis,
Vel cum floricomo iam tellus vere mouetur.
Aſt iſti celſæ quà tramite panditur æthræ,
Indicium eſt Aries:hunc totum linea quippe
Suſtinet:hic Tauri curuantur crura minacis,
Et rutilat ſtellis hic baltheus Orionis.
Spira Anguis leuis hic,cratérque tenacia corui
Ora inhiant:hic ſunt flexarum denique flammæ
Chelarum:genua hic rigidi vibrant Ophiuchi.
Nec Iouis armigero caret Alite:nanque per ipſum
Fulua Aquila eſt caput.hic Equus eminet,hícque comanti
Ceruice erigitur claræ dator Hippocrenes.
Treis omnes rectè contentos tramite cœli,
Diſtantéſque pari ſpacio ſibi tranſigit axis,
Omnibus & medijs vt circunfunditur idem.

48 DESVPER obliqua eſt alijs via, quartus & iſte
Stringitur arctatus Zonarum more duarum,
Quas ab diuerſa mundi regione locatas
Scire repercuſsi momentum diximus aſtri.
Hunc alius medium medius ſecat, haud dea Pallas,
Vel licet cunctos præcellat acumine diuos,
Compingat parili ſic lubrica plauſtra meatu,
Implicet vt ſpacijs ſibimet diſtantibus orbes,
Qualia deuexo nectuntur ab ordine cuncta,
Vrgentúrque viam ſimilem, noctéſque diéſque,
Lucis ab exortu procul in vada Calpetitana
Nanque Titaneo cum ſunt elata profundo,
Rurſus in occiduos merguntur ſingula fluctus
Ordine partito. ſimilis naſcentibus ortus:
Scandendi lex vna mouet. par denique lapſus
Omnibus, & ſimili conduntur ſidera caſu.
Ille autem oceani tantum deſcendit in æquor,
Quantum ab cæruleo diſtat Cancro Capricornus.
Et quàm multus item eſt vbi gurgite protulit ortum.
Tantus in aduerſas itidem eſt cum labitur vndas,
Signifer in ſpacium quantum deducitur oræ
Ambitus extremæ puncti vice terra locanda eſt,
Vnde acies oculis cum tenditur, hæc quoque puncti
Sedem habet: hoc ſigno procurrit miſſa per auras
Signiferi in ſummum, medio de tramite ſi quis
Dirigat obtutus agilis procul, hóſque locorum
Defeſſos longo ſpacio tener amputet aër,
Id quod contenti viſus abſcinditur vltro
Si qui in ſigniferi patulum circunferat orbem
Sex olli partes magnæ dabit ambitus oræ.
Aſt hæ dimenſa ſpacij ſic lege locantur,
Bináque deciſis includunt partibus aſtra.
49 OLLI Cancer ineſt, Leo flammifer, Attica Virgo,
Brachia ſunt itidem Chelarum, & Scorpius ipſe,
Arcitenens: ſetoſa dehinc ſpecies Capricorni
Voluitur, auratam protendit Aquarius vrnam.
Tum duo ſunt Piſces, Aries, Taurus, Geminíque.
His ſe biſſenis ſol admouet, híſque recurrens
Omnibus abſoluit totos reparabilis annos:
Quæ cum ſigniferi graditur ſol aureus orbem,
Singula frugiparos attollunt tempora vultus.
50 ILLIVS oceano quantum ſubmergitur alto
Tantum telluris ſupereminet, omnibus iſte

Noctibus illabens pelago sex inserit astra,
Sex reparat: tanto nox humida tempore semper
Tenditur, extulerit quantum se circulus vndis.
51 AT si scire velis, mora lucem quanta retentet,
Et quanto nox atra sibi trahat ocia lapsu,
Quæ procul oceano consurgunt signa notato:
Horum semper enim comes est Titanius vni:
Horum prima oculis memor incunabula quære
Luminis ipsa, vagi captans venatibus ipsa,
Ipsa notans mundo quæ sic se nubibus abdent.
Aut si consurguut, vt tellus sæpe tumescit,
Occultata iugo, prætentáque rupe latebunt,
Prompta via est alijs venientum tempora signis
Noscere nanque ipso deprenderis indice cuncta
Oceano, magnam quà circum amplectitur vndis
Tellurem, curuet celando vt littora mundo,
Latius atque sinu patuli salis hauriat astra,
Istius indicium præbebunt cornua semper,
Vel matutino quà perstrepit aëre fluctu,
Acer Atlantei vel quà furit æquoris æstus.
52 NAM non obscuræ, cùm Cancer commouet, ortum,
Oceano stellæ circunuoluentur vtroque
In freta labentes, aut quæ rursus eoi
Parte ferunt mundi. Minoæ clara Coronæ
Serta cadent, austri tergo cadet incola Piscis:
Hunc medium pendere tamen, medúmque sub vndas
Cedere per spina rutila labente Corona
Semper suspicies: at tergi plurima versum
Ventre tenus summo supera inter sidera cernes:
Os & colla dehinc & pectora vasta per æquor
Mersantur. premit ab genibus celsos Ophiuchum
Vsque humeros Cancer. Cancer premit ortus & Anguem,
Agmine quà vasto fluit ad caput aspera ceruix.
Qua tumet & spiris: qua turgent pectora, primis.
Parte nec Arcturus distabit multus vtraque:
Iam minor in superis, iam viscera plurimus alto
Conditur: hunc etenim consortem quattuor astris
Oceanus recipit. satur hic vix luminis Amni
Cedit, & inspiciens tandem conuexa relinquit.
Tum iam plus medijs nox inclinabitur horis,
Cùm labente die Phœbo comes ibit in vndas:
Ista quidem vasti conduntur gurgitis alto:
Contra autem nulli concedit sideris ortu

Orion

Orion rutilans ardentia cingula late,
Et flagrans humeros,& ſplendens enſe coruſco,
Eridanúmque trahens alio ſe littore promit.
53 ADVENIENTE dehinc villoſo colla Leone,
Omnia quæ Cancro ſeſe emergente per æthram
Extulerant,abeunt:quin & Iouis Ales in vndas
Conditur,& totis raptim petit æquora pennis.
Sed Nixus genibus replicato luce reſidens
Poplite,iam ſuperi cælatur corporis artus.
Non tamen iſte genu,non læuam gurgite plantam
Occulitur,non oceanus vorat omnia ſigni
Proſerit Hydra caput,claro Lepus exilit ortu,
Et Procyon,primíque pedes Canis ignicomantis.
54 ERIGONE ſalſis cum vultum exegerit vndis,
Aëris vt patuli iam conſcia permeet æthram,
Aſtrorum numeroſa premit.nam Virgine eoa
Conſurgente,freto cedit Lyra Cyllenæa,
Cedit Delphinus pelago,ceditque Sagitta,
Primáque pennarum pars canum condit Olorem:
Vix iam cauda ſalum ſuperat:vix lumine parco
Eminet Eridanus,ponti procul efflua tingit.
Cælatur Sonipes caput impiger,ardua ceruix
Tethyos ima petit ſalſæ,iubar ora madeſcit.
Hydra ſuperpoſitum procul in cratera mouetur:
Parte alia & liber veſtigia Sirius ardet:
Vltima cæruleo producens æquore pippim,
Illa micat,malóque tenus ſeſe exerit Argo,
Cum iam virgineos æther vehit altior artus.
55 NEC cum flagratus emittunt marmora Chelas,
Sideris expertes & clara luce carentes,
Non eſt nota dies,aut eſt ignobilis ortus:
Nanque his indicium proprio fert ore Bootes
Plurimus exoriens,Arcturúmque eminus alto
Cardine ſuccendit:iam celſo Theſſala puppis
Aethere ſubuehitur:iam mundo funditur Hydra
Longior,extremæque polum ſubit indiga caudæ:
Curua Chij cœlo conſurgunt brachia ſigni.
Inſpice ceu dextra referatur ab æquore planta,
Inque Genu tantum nixus pede proferat ortum.
Iſte Lyræ rutilat conterminus,atque ſub vndis
Hic tenebris petit occidui vaga cærula ponti,
Et mox oceano reparatur clarus eoo
Cum Chelis igitur pede tantum promitur vno:

Ipse dehinc versus procul in caput, vltima monstri
Terga manet, manet Arcitenens dum spicula cœlo
Exerat, & supera vibret bellator in æthra.
Hoc sidus reuehunt Chelæ, crus Scorpius ipse,
Cætera cum medio, læuam, & caput, oráque rursum
Arcus agit, tribus hic tandem memorantia membra
Partibus erigitur, tria totum denique signa
Absoluunt pelago. mediæ tum serta Coronæ,
Ex qua Centauro diffunditur extima cauda,
Prima venenati cùm repunt brachia mōnstri,
Surgunt oceano iam gurgite, & vltima Cygni,
Et caput acris Equi premit æquora: iam procul ista
Marmoris occidui penitus petiere profundum,
Hausta salo caput Andromedæ freta vasta receptant:
Ac formidatam deuexi cardine mundi
Fluctigeni speciem monstri superinuehit auster.
Sed boreæ de parte trucis velut aggere ab alto
Prospiciens superi subiecto verticis axe,
Intentùsq; procul specie, vaga brachia Cepheus
Exerit, & sæuam pelagi monet adfore pestem.
Illa tamen versa in fluuium postrema profundo,
Tingitur ab spina capite quæ proxima summo est,
Vndéque succedens Cepheus, & verticem & vlnas
56 Mersatur patulus. Quin & tum Scorpius acer
Nascitur oceano, quicquid per sidera aquarum
Ad speciem Eridanus pater expuit, abditur alta
Tethye, & occidui tegitur Padus æquore ponti.
Scorpius ingentem perterritat Oriona,
Proserpens pelago. vetus, ô Latonia virgo,
Fabula, nec nostro struimus mendacia versu
Prima, neque obduri compegi germinis: ætas
Prima dedit populis. cæcus mos mentis acerbæ,
Immodicúsque furor sceleris penetrauerāt œstro
Impia corda viri: tabuerunt dira medullis
Protinus in medijs incendia: plurimus ardor
Pectore flagrauit téne improbus ille, procáxque,
Te dea, te dura valuit contingere dextra?
Cùm sacrata Chij nemora, & frondentia late
Brachia lucorum, cùm siluæ colla comásque
Deuotæ tibi miet manus impia demolita est.
Audax haud facinus donum foret OEnopioni:
Digna sed immodico merces stetit illicet ausu.
Nam dea nubiferi perrumpens viscera montis,

Dirum antris animal sæuos vomit hostis in artus.
Ergo vt falcatis monstrum petit Oriona
Morsibus,& totas in membra ferocia chelas
Intulit,ille male mali pœnas luit.ista furori
Præmia debentur,sunt hæc commercia læsis
Semper numinibus.metus hic,metus acer in astro
Permanet,& primo cùm Scorpius editur ortu,
Orion trepido terræ petit extima cursu.
Nec minus Andromedæ quicquid volitabit in æthrã
Et si quid Pistrix reliquum conuexa vehebant,
Hoc oriente ruunt:omnes procul in vada terror
Ingerit,& cunctos pauor vnus in æquora cogit.
Cepheus ipse caput,distentáque brachia vasto
Induitur ponto:tellurem cingula radunt
Extima,& oceano mersantur pectora rauco
Sola senis,reliquum polus ast à littore versat.
Semper in occiduo genetrix quoque Cassiepeia
Sidera præcipitis sequitur labentia natæ,
Deformémque trahit procul in vada cæca ruinam,
Prona capútque solo,solio vestigia ab alto
Sustollit miseranda:superquatit ira furórque,
Doridos & panopes post fata nouissima matrum,
Ac memor has pœnas dolor exigit.omnia fluctus
Hæc simul occiduos subeunt.tamen altera in vndis
Sufficit,ínque vicem lapsorum multa reportat.
Tempore nanque isto reliquæ se serta Coronæ
Expediunt pelago,postremíque agminis Hydra
Erigitur caudam,caput.& turgentia membra
Centauro exuperant,manus effert dextera prædam
Siluarum nam prima feræ vestigia mollis,
Arcum sera manent,Arcu redeunte per æthram
Protulit,incipiunt reliquum Serpentis & artus
Anguitenentis,item fert primis fluctibus Arcus
Amborum capita,& primis geminas Ophiuchi,
Ac primam rutili spiram Serpentis eoo
Scorpius oceano surgens agitat.pede Nixi,
Quem procul aduersum semper salis altera mittũt,
Tunc artus medij,tum pectora vasta humerúsque,
Dexteráque vlnarum spumosi gurgitis æstu
57 Procedunt, Pariter caput & manus altera porro,
Tota sagittiferi cum vibrant astra,feruntur,
Mercurialis item Lyra voluitur,altáque Cepheus
Cardine sustollens vestigia,gurgite nondum

Pectora liber agit,ſed pectora merſus in vndas,
Plauſtra Lycaoniæ pulſat pede deſuper Vrſæ.
Tempore non alio magni Canis ignea cedunt
Sidera:protentum freta iam procul Oriona
Hauſerunt pelago,toto Lepus occidit aſtro,
Tum quoque & oceano fugientem Sirius vrget.
Sed non Aurigam,cùm gurgitis ille profundi
Ima petit,pedibus Capra mox,Hœdiue ſequuntur:
Iſta polo rutilant,illum vada liuida condunt:
Hæc membris diſcreta alijs, extantiaque alte
Læuum humerum & ſummæ ſeſe attollentia palmæ
Cernuntur, donec labenti congrada ſoli,
Sidere deuexo freta late cærula turbent.
58 NANq; manũ Aurigę,reliquũ celsúmq; coruſci
Verticis & dorſo quà ſpina attollitur alto,
Deprimit hirſuti ſidus ſurgens Capricorni.
Membra Sagittigero cedunt poſtrema reuecto.
Iam non alatus remoratur ſidera Perſeus
Aeris in ſpacijs,neque clauum vendicat Argo.
Alluuione ſato Perſeus pede denique dertro,
Atque genu libero,merſatur cætera ponto.
Argo quod curuis puppim ſuptrahit oris,
Tingitur,& duro tingit vada cærula dorſo.
Ipſa dehinc manet exortum Cilicis Capricorni:
Totaque cum pelago cœlo deſcendit ab alto,
Aequora cum Procyon,greſſum ſectatus herilem,
Intrat,& oceano permutat celſa profundo.
Hæc habet occidui plaga gurgitis,iſta ſonoro
Supprimit vnda ſſalo.rurſum procul erigit æthra
Cygnum,Aquilamq; Iouis.ſurgunt flãmata Sagittæ
Sidera,pérque notum rutilatum numinis Ara,
Delphinum paruas promit Capricornus in auras,
59 ET matutino cùm ſurgit Aquarius orbe,
Os Equus atque pedes nouus exerit:ecce cadentis
Parte poli trahit occiduum nox atra ſub æquor
Centaurum cauda,ſed non caput,aut humerorum
Vaſta ſimul recipit:perſiſtit pectore celſo
Cornipedls ſpecies,& cœlum vertice fulcit.
Ora dehinc Serpens,& prima volumina tantum
60 Conditur:Ingentis late tamen agmina caudę
Ponè trahit ſubit iſta ſolum,ſubit æquora rurſum
Integer oceani,cùm ſe Centaurus in vndas
Iecerit,atque nouo vibrarint ſidere Piſces

His

His in ſumma poli ſurgentibus, ille per auſtrum
Piſcis item planta, quem pulcher Aquarius vrget,
Redditur, haud toto tamen hic ſe corpore promit:
Sed manet alterius venientis tempora ſigni:
Parte latet, partem ſupera in conuexa ſonoris
Fluctibus abſoluit pelagi: ſic brachia mœſtæ
Andromedæ, ſic crura dehinc humeríque nitentes
Paulatim recauo redeunt maris aurea cœlo.
Poſtquam adolent Piſces incendia, denique Piſces
Cum rutilant, mundo dextram hæc attollet in vlnã,
Leuáque virginei rurſum ſe corporis edunt.
61 PHRIXEI et poſtquã pecoris proruperit ortus
Auſtralem hic aries Aram procul admouet vndis
Gurgititis occidui: quà lux redit, excitat idem
Perſea proceri ſuſtollere verticis aſtra,
Et claros fulgere humeros: ac cætera nondum
Sunt exempta ſolo, quin totum hoc inuida veri
Natura ambigua rerum ratione reliquit,
Extimus an reliquos Aries produceret artus:
Perſeos, an Tauro freta pelleret adſurgente
Hoc vna cœlum, ſubit intiger haud ipſe vlla
Viſcera, naſcentis noua Tauri deſerit aſtra,
Quippe huius flammis Aurigæ ſidus inhæret,
Nec tamen hunc totum ſuſtollit Taurus in æthram.
Aurigam ſalſis euoluunt fluctibus omnem
Surgentes Gemini, Tauro, Capra, plantáque læua
Nempe hœdi euadit, cùm primum rurſus ab vndis
Cetoſa inſuperum referuntur viſcera cœlum.
Nam caudæ & criſtæ rigor arduus aëra celſum
Tunc repetunt, diri cùm ſidera gurgite monſtri
Voluit præcipitis teres inclinatio mundi,
Eminus ingentem condit pars prima Bootem.
Quattuor hic etenim ſignis ſurgentibus altum
Vix penetrat pelagus, neque ſumma totus ab æthra
Labitur arcturus. manus olli quippe ſiniſtra
Iuge manet, celſiſque ſuper ſubducitur Vrſis.
63 AT cùm iã pedibus repetit fluctus Ophiuchus,
Vt genua oceanus vaſto procul æquore condat,
Signum erit eoa Geminos procedere parte,
Nec lateri Piſtrix cuiquam vicina videtur,
Sed iam tota ſuper ſuſtollitur, expuit atram
Iam pelagus ſpeciẽ, nec adhuc tamẽ extima ſorbent.
Quid ne naſcentis ſuſpectat nauita ponto

Agmina prima Padi cœlo cum feruere aperto?
Vicináſque faces rutili manet Orionis,
Curricula vt ſolers vero mox indice diſcat
Certa tenebrarum, poſsítque fideliter aſtro
Explorare notos & tuto carbaſa ponto?
Credo ni deſit magnorum congrua cura,
Prompta via eſt ipſo cognoſcere talia ſemper,
Præceptore Ioue, & cœlo tibi ſigna magiſtri
Omnia ducentur, monet alta Iuppiter æthra
Singula nos, facilis veram dedit arbiter artem,
Ne tempeſtatum primordia cæca laterent.

PROGNOSTICA.

64 NONNE vides, primum cùm Phœbe in cornua ſurgit
Tenuia, & anguſto lumen iacit ore per æthram,
Decedente die, pronóque ab tramite ſolis,
Promat vt ingreſſus ſolers tibi tempora menſis?
Nanque facem quarti ſibimet profitebitur ignis
Corpora cùm primum perfundens lumine noſtra,
In ſubiecta ſoli tenuem porrexerit vmbram.
Aſt orbis medij ſi cedat Cynthia formam,
Octauos ortus, octauáque plauſtra docebit.
Denique cum toto dea iam ſurrexerit ore,
Integer vt magni reſplendeat ambitus orbis,
Effluxiſſe ſibi medij iam tempora menſis,
Monſtrabit cœlo: pleni cùm rurſus egena
Oris eat, tanto procedens lumine formæ,
Inſerit aërijs quantum dea nubibus ignes,
Eſſe ſeneſcentis ſibimet diſpendia menſis
Illa docet, quibus in rutili confinia fratris
Tertia vix mundo ſupereſt via: cùm minus autem
Vmbrarum excludit, ſunt tales quattuor ortus
Marcentis Lunæ, quales ſub menſe renato
Quattuor exurgunt languentis luminis vmbræ:
Atque his octonas includunt ordine luces.
Interiectorum numerum quoque noſſe dierum
Prompta via eſt, proprio ſemper dea proditur ore.
Scandat quanta polum, quoties temone iugales
Strinxerit, & quanto iam tramite liquerit vndas.
65 AT decedentis poſtrema crepuſcula noctis,
Bis ſex ſigna tibi quæ verſat Signifer orbis
Monſtrabunt curſu nam Phœbus ſingula mutat,

Semper & alterno ſuccedit in omnia lapſu,
Conficiens iter ætherium: nunc igneus iſtud
Aſtrum adolet flammis, alij nunc aurea Titan
Lumina miſcetur, vel cum deuexus in vndas
Labitur, & rebus formam abſumpſere tenebræ:
Vel matutino redit in cunabula linquens
Cum pelago, & rebus ſuffudit luce colores.
Sic diuerſa diem comitantur ſidera ſemper.
Non ego nunc longo redeuntia ſidera motu
In priſcas memorem ſedes, habet iſta priorum
Pagina, & incerta rerum ratione feruntur.
Nam quæ Solem hiberna nouem putat ęthere volui,
Vt Lunæ ſpacium redeat, vetus Harpalus ipſam
Ocyus in ſedes momentáque priſca reducit.
Illius ad numeros prolixa decennia rurſum
Adieciſſe Meton Cecropia dicitur arte,
Inſedítque animis, tenuit rem Græcia ſolers,
Protinus & longos inuentum miſit in annos.
Sed primæua Meton exordia ſumpſit ab anno,
Torret rutilo cùm Phœbus ſidere Cancrum,
Cingula cùm veheret pelagus procul Orionis,
Et cum cæruleo flagraret Sirius aſtro.
66 HOC vt fons eſt, vnde & duxit tempora Lunæ
Nauita, quo longum facili rate curreret æquor,
Aequora ruris amans, telluri farra parenti
Crederet: ingenti petat hæc indagine ſemper,
Seu qui vela ſalo, ſeu qui dat ſemina terræ.
Nec mora diſcendi. breuis hic labor, & breue tempus
Poſcitur: innumeros habet autem induſtria fructus.
Vtilitas te certa manet, prænoſcere motus
Si libet aerios, & tempeſtatibus ipſis
Edere principium, te primum ſponte procellis
Arcebis rabidis, te rurſum principe fluctus
Vitabunt alij, ſi certis ſingula ſignis
Tempora diſcernas. nam mundi cardine verſo,
Vt ſtata rauciſoni redit indignatio ponti.
Sæpe etenim quanquam tranquillæ noctis amictu
Mitia protenti requieſcant terga profundi,
Doctus ſecuram ſubducit ab æquore claſſem
Nauita, & Arctæa retinet ſtatione phaſelum,
Cum matutinæ præſenſit ſigna procellæ.
Nanque alias cælo cùm tertia lumina Phœbus
Exerit, ille ſali fuit implicabilis horror,

Adfore quem pelago comitem sibi dixerat astrum:
Crebro quinta dehinc lux cõmouet Amphitriten:
Sæpe inopina mali clades ruit.omnia certis
Indicijs tibi Luna dabit,seu lucis vtrinque
Cæsa facem,seu cùm terretem concrescit in orbem,
Sol quoque venturas aperit tibi sæpe procellas,
Sidera producens,& cùm sale sidera condit,
Nec minus ex alijs aderit cognoscere motus
Aequoris,& magnos cœli callere tumultus,
Quos det certa dies,quæ longi tempora mensis,
Astrorúmque vice & mundi ratione trahantur.
Aeris immadidum quiddam tellure creatum
Spiramenta vomunt,vis hoc cum fundit in auras
Venarum,occulte patulo prætexitur agro
In subiectum oculis,terrámque supernatat omnem.
Multáque materies,quam cùm calor ignicomantum
Hausit stellarum,superas subducit in auras,
Et concreta diu compingit nubila mundo.
Si minor hæc madidi substántia cespite ab imo
Subrigitur,tenues nebulæ caligine fusa
Tenduntur cœlo:vis autem siccior olli
Cum fuit,in celeris dissoluit vndique ventos,
Vicinúmque sibi flabris dominantibus vltro
Aera propellit,si maior protinus humor
Consurrexit humo,pluuias quoq; nubila fundunt,
Et pluuijs late calor est pater.hic super imbres
Exprimit,& ducta feruentis vt obice mundi
Respuit humorem:si molles,magna vtriusque
Occurset sibimet velut obuia, cominus agris
Compulsa aërio fragor intonat,ampláque late
Murmura discurrunt pariter crepitantibus auris.
Hic inflictus item,diuersorùmque per æthram
Sæpe superna furens,illisos fulguris ignes
Excludit,rutilis totamque volantibus æthram
Præstringit flammis,& cœlum sulfure odorat.
Omnibus his genitrix tellus,& cespite ab imo
Ducuntur superi motus: ignea mundi
Lumina,flammigero Phœbus temone coruscans,
Et quæ noctiuagos attollit Luna iugales,
His peperere malis exordia.nanque deorsum
Mouit humum cùm forte calor,laxata repente
Spiramenta soli venas procul altáque pandunt
Viscera telluris,bibit imum terra calorem

Desuper,

Desuper,& madidum tepefactus cespes anhelat.
Aeris hos motus,rabiémque volubilis vndæ,
Flabra procellarum,mundani tramitis iras,
Præsentire decet.cape solers singula mente,
Præceptísque virûm sitientia pectora pande.
64 CYNTHIA cum primum cœlo noua cornua promit,
Cautus vtrinque deam circunspice:nanque reuectæ
Nequaquam semper similis lux imbuit ortum:
Sed species diuersa trahit,varióque notatur
Formarum primi cùm surgit luminis igne,
Tertia cùm rutilat,cum maior sideris æthram
Scandit,& aerias quarta face luminat oras,
Ingredientis erit plenè tibi nuncia mensis.
Hæc castigato si tertia fulserit ortu,
Pura sit,vt fœdis ab sordibus adfore dices,
Clara,serena diu:tenui surrexerit autem
Si face,& ignito suppinxerit ora rubore,
Turbida certantes conuerrent æquora cauri,
Luminia ista dehinc si crassior,atque retusis
Cornibus ingreditur,si quarti sideris ortu
Percussi vt tenuem prætendat corporis vmbram,
Imbribus aut zephyris hebetabitur,arguet vltro
Flabra noti, aut pluuias.nam crassus desuper aër
Cornua cæca premens,notus vuidus aëra cogit.
Tertia si rursum protollat Cynthia currus,
Sic subrecta faces & acumina tentaceruscans,
Vt nec curua quasi declinet cornua,nec tum
Fusa supinatum diducat lumen in auras,
Occiduo zephyrum prædicet surgere mundo,
Aut Libyæ de parte notum.sin quattuor autem
Cynthia curriculis cœlum subit,atque coruscis
Cornibus immodice prostantibus vlserit ignes,
Vix prolixa salum ciet,ocyus omnia cauri
Marmora conuoluent,fera verrent flabra profundum.
Istius in boream quòd se sustollit acumen,
Si curuum specie velut annuat,adfore cœlo
Sæua procellosi prædicet flabra aquilonis.
Nanque hoc vrgeri sese adserit,hocque grauari
Indice,rursus eo veniet notus,hanc vbi partem
Pone supinari conspexeris,ínque reclinem
Sponte habitum,pandi nam subrigit auster acumen
Inferiore plaga.si Lunam tertius ortus
Proferat, atque deæ conuoluat circulus oras,

Suffusus rutilo, mox tempestate sonora
Spumosum late pelagus canescere cernes.
Maior & hæc rauci versabit gurgitis vndas,
Ipsa quoque immodice si vultum Luna rubescat.
68 CONTEMplator itē, seu plenū luminis orbē
Cynthia distendit, seu cùm teres ambitus olli
Ceditur, & mediæ velut indiga lucis, vtrinque
Sustinet obductæ sibimet dispendia formæ.
Cornua prima replens, & cornua fessa dehiscens
Induit, & qualem procedens ore colorem
Hinc perpende oculis. ipso monitore dierum
Signa tene, ac totum discerne in tempora mensem,
Non vnum deprensa diem tibi signa loquuntur,
Nec vulgo in cunctis adsunt præcepta diebus:
Sed quæ signa nouo dederit nox tertia motu,
Quartáue sustollat medios dum Cynthia vultus,
Durabunt cœlo: medio quæ edixerit ore,
Ignes in plenos: hinc in dispendia rursus
Altera prouisæ signantur tempora Lunæ.
Illa dehinc donec germani luminis ignis
Accedat Phœbe, mensis postrema notabunt.
Hoc quod protento vehit ingens mundus inani,
Aëra uomen habet: quod spirat cespite tellus,
Nubila dicuntur: cœlum super aula deorum,
Axea compactum conuoluitur. hîc sua certis
Sunt loca numinibus: borealis verticis alta
Regia Saturni: qua siccior annus anhelat,
Aestatis rutilo, calida stat Iuppiter æthra,
Immodicus terram qua desuper ignis aduret,
Gradiuo incolitur, brumalis pulsus habenas
Quà Solis redigit, pulchro Venus obtinet astro:
Ast vbi demerso latet ater circulus orbe,
Cessit Mercurio locus imbrifer, his super amplas
Quinque tenens Zonas, certo via feruida Solis
Limite decurrit, cum Luna nubila propter,
Exhalantis humi quà spiramenta madescunt
Ima, vehnnt cœli, luxit dum frustra frequenter,
Desuper in nubes rutilantis lampade Lunæ.
Pascitur humore, & varias dea lumine formas
Exprimit incerto, sic crebrò denique Phœbo
Nubibus ambiri cùm subsint nubila, Lunæ
Creditur, hanc puoties includere circulus ergo
Spectatur, proprio succedunt ordine signa,

Ille

Ille alias trino cùm voluit tramite Lunam,
Et geminis plerunque meat,ſolet vnicus idem
Cingere. Si ſimplex circunuerſabitur orbis,
Signa procellarum certiſsima.ſigna ſereni
Præferet:abruptus ſubito prænunciat euros.
Marceſcens tenui ſenſim caligine,& æthra
Digeſtus patula,docet vndis adfore pacem.
Si duo ſe Lunæ circunfudere,repente
Maxima vis pontum,vis verret maxima terras,
Maioréſque dehinc ſtagna agitabunt procellæ.
Si trinus rutilum conſtrinxerit ambitus orbem,
Et magis immodica formidine ſæuiet auſter,
Zonarum teter fuerit ſi tractus in æthra,
Denique diſrumpant ſi ſeſe cingula Lunæ,
Vltima tempeſtas ruet imi gurgitis æſtum.
96 SOLIS quinetiam,Solis tibi cura videndi
Sit potior,Solem melius præuiſa ſequuntur,
Aſtrorúmque duci monſtrata tenacius hærent:
Siue ille occiduas vergat decliuis in vndas,
Seu ſe luciferis reparabilis exerat oris.
Iſtius ingentes radij,caliginis atrum,
Et nebuloſarum tractus piceos tenebrarum
Lumine diſpiciunt,cùm per chaos vmbriferum vis
Flammea peruaſit,cùm ſemper noctis amictus
Inſerit aëriæ fulgor facis:ille calore
Pigra mouet,ſimulac rutilis torpentia flammis
Sol ſoſpita animet,Sol dura obſtacula primus
Curru adamanteo referat pater,efflua Phœbus
Igne inhibet,Phœbus radijs denſata relaxat.
At cum flammigeri cedit vis inclita Solis
Lucis egens, craſſæque deus latet obice nubis,
Et cœlo & pelago magnos ait adfore motus.
Non hic cùm primos educet gurgite vultus,
Ceu picturato diuerſos ore colores,
Proferat:haud etenim tali tibi Sole reuecto,
Mitia iam cœli fas expectare ſerena.
Et ſi tranquillo conuexa cucurrerit auſtro,
Indideríţque facem ponto deus integer,atra
Nube carens,purúſpue coma,& ſplendidus orbe,
Conuenit eoæ faciem præſumere lucis.
Sed non ora cauo ſimilis medióque recedens
Orbe,quaſi vel ſi radios diſcingitur vltro,
Figat vt auſtralem porrecto ſidere partem,

Aut boreæ rigidi iaculetur luminis igne,
Et vento & pluuijs reparata in luce carebit.
49 DENIQVE per flammas procul atque incendia, Solis
Ipsa dei cedunt blandi si lumina, solers
Tende oculos, certa hoc ducentur signa magistro.
Et ne sanguineus late rubor induat ora,
Qualia protractu vaga nubila sæpe rubescunt:
Aut ne labenti piceus color abdat amictu
Lampada, quære diu, si tetro crassior orbe est,
Vuescet pluuijs tellus, inflatáque celsas
Aggere deuicto superabunt flumina ripas.
Ignea si fulgor præcurrit plurimus ora,
Flamina crebra salis quatient vada, flumina terras
Conuerrent omnes, & duri flabra aquilonis,
Siluarúmque comas, & celsa cacumina flectent.
Vis simul amborum si vultum Solis oberret,
Cuncta noti quatient, imbres procul arua rigabunt.
71 ECCE alias primo nascentis Solis in ortu,
Vel cum præcipites pelago deus inserit ignes,
Vt coëunt radij nebuloso: cætera quippe
Pars Hyperioniæ rutilat facis, hícque comarum
Vis confusa micans mundo sua lumina præstat:
Hic globus ater item liuentia nubila cogit,
Nonnunquam crasso nebularum tectus amictu,
In conuexa redit, tum cœlo rursus aperto
Cum ruit, opposita vultum caligine condit,
Omnibus his signis in terram defluit imber.
72 Plurimus. Interdum tenuis præuertere nubes
Visa deum, hæc celeris si præsurrexerit ortum,
Ipséque ponè sequens radiorum luce carere
Cernatur, nimbis ingentibus arua madebunt.
At matutini si Phœbum in littoris acta
Maiorem solito produxerit, atque per æthram
Marcenti similis defluxerit extimus orbis,
Alta dehinc scandens minuat iubar igniferum Sol,
Pura serena aderunt, nanque olli gurgitis aër
Crassior in modicum surgens diffuderat orbem.
Et iam si tenero sustollens tramite cœli
Oblitum iusti iubar attrahit, hic quoque magnis
Cum madefacta die sub tempestatibus horret
Pallidus hora cadens promittet pura serena,
Displosis etenim per apertam nubibus æthram
Ora laboranti similis languentia pallet,

Et disiectarum moles late nebularum
Indicat exuti faciem clarescere mundi.
Quin nascente die venturos conuenit imbres
Noscere, cum proni procul ad confinia cœli
Deferri piceo spectaris nubila tractu.
Et cum declinant radij se partem in vtranque,
Lucis in occasu, nox vt ferat algida rores,
73 Imber erit. Puras si Phœbus condit habenas,
Et Calpetano tranquillum gurgite lumen
Tingat, ac in lapsu nubes ignita sequatur,
Nóxque diésque dehinc venturi rursus eoi
Nimborum expertes & tempestatibus atris
Durabunt. Sed cum radijs marcentibus ardor
Languet, & in tenui tenduntur acumine frustra
Phœbei crines, nimbos arguet atra procella.
Talis & obducti cernetur forma diei,
Qualem fraternos subtexens Luna iugales
Lucem hæbetat: subit hæc superi sacra lumina Solis
Inferior, mediæq̀ue inter stans lampadis orbe,
Arcet flammigeræ radium facis: aut tibi rursum
Cum matutinos molitur lucifer ortus,
Ebria sanguineæ subuoluant vellera nubes.
Nanque grauis cœlo fundetur protinus imber.
74 NEC si Sole procul rutila inter stagna morante
Emineant radij, radios quoque crassior vmbra
Contegat, ille dies pluuijs ventóque carebit.
Quin erit imber item, si Solem circulus ater
Ambiat exortum: maior se denique nimbus
Vrgebit cœlo, maior sola perluet imber:
Circuufusa adeo si cingula nescia solui
Seruarent terræ speciem torpentia molis.
75 SAEPE etiam Phœbo nubes percussa rubescit,
Et meditata dei formam, procul igne recepto
Concipit effigiem, simulato luminis orbe.
Id qua parte poli spectaueris, adfore ab ipsa
Parte tene ventos: tamen hæc tamen omnia semper
Decedente die melius ventura docebunt.
76 CONVENIT hic etiã paruũ Pręsepe notare:
Id nubi nomen, quæ Cancro obuoluitur alto:
Græcia docta dedit, duo propter denique Asellos
Suspice, quorum alius Septem vicina trioni
Astra adolet, tepidum procul alter spectat in austrũ.
In medio quod nube quasi concrescit adacta,

Id Præſepe vocant.porro hoc Præſepe repente
Si ſeſe ex oculis procul auferet,ardeat autem
Congruus aerijs late rubor ignis Aſellis,
Nequaquam tenues agitabunt ſtagna procellæ:
At ſi ſideribus ſimilis lux duret,& illi
Tetra ſit effigies,cadet altis nubibus imber
Lenior,& parco mox tellus rore madebit:
Sed boreæ ſi parte trucis velut indiga iuſtæ
Stella facis,lento marceſcere cernitur igne,
Et procul alterius iuba late flagrat Aſelli,
Protinus Aethiopum ſurget conuallibus auſter:
At regione noti ſi lucem ſtella ſeneſcat,
Segnis Riphæis aquilo crepitabit ab oris.
77 QVIN & terrenis cape rebus certa frequenter
Signa procellarum:nam cum traxere tumorem
Aequora prolixum,cum littora curua reſultant
Sponte procul,neque cæruleus colliditur æſtus:
Aut cùm proceris vertex in montibus vltro
Perſtrepit aerium,ventos inſtare docebunt.
78 ET cum parua fulix trepido petit arua volatu,
Stagna ſinens,longáſque iterat clangore querelas,
Indicat inſanis freta mox caneſcere ventis.
Denique cum cœlo tenduntur pura ſerena,
Sæuitura polo ſunt flamina,primus in ipſa
Mox picturati conuertit pectoris artus
Sturnus edax,premat vt tenues vis obuia plumas,
Et ne poſt tergum pateat penetrabilis euro.
79 LATIPEdémq; anatem cernes excedere pōto
Sæpius,& ſumma nebulam ſe tendere rupe:
Iámque ſuper latices florum volitare ſenectam,
Stellarúmque comas rumpi precul æthere celſo,
Decidere in terras,rutilarum ſpargere crines
Flammarum,& longos à tergo ducere tractus:
Inde etiam ventos mox adfore præmonet vſus.
80 QVOD ſi diuerſis ſe paſsim partibus ignes
Excutiant,verret pelagus ſine fine modóque
Turba procellarum,ſi duri limite ab euri,
Si regione noti,ſi lenis parte fauoni,
Aut de Biſtonio mundi procul axe coruſcat.
81 SI repetunt veterem ranæ per ſtagna querelam,
Vellera ſi cælo volitent,ſi diſcolor iris
Demittat gemino ſe fornice,circulus albam
Si ſtellam teter velut ambiat,æquora propter

Si

Si crepitent volucres,ſi gurgite ſæpius alto
Pectora merſentur,ſi crebro garrula hirundo
Stagna adeat,rutilæ cum ſint primordia lucis.
Si matutinas vlulæ dant carmine voces,
Improba ſi cornix caput altis inſerit vndis,
Flumine terga rigans,ſi ſæuet gutture rauco,
Plurimus abruptis fundetur nubibus imber.
82 IMBER erit,totis cùm bucula naribus auras
Concipit:& late pluuijs ſola cuncta madebunt,
Cùm proprias ſolers ſedes formica relinques,
Oua cauis effert penetralibus,aſpera quippe
Tempeſtas,gelidúſque dies,& frigidus æther,
Inſcrit internis terrarum redditus æſtus,
Pectora cum curuo purgat gallinula roſtro.
83 AGMINE cùm denſo circunuolitare videtur
Graculus,& tenui cùm ſtridunt gutture corui,
Cùm procera ſalum repetit clangore frequenti
84 Ardea.Cum paruę defigunt ſpicula muſcæ,
Et ſi nocturnis ardentibus vndique teſtis,
Concreſcunt fungi,ſi flammis emicet ignis
Effluus,aut lucis ſubſtantia langueat vltro,
Conuenit inſtantes prænoſcere protinus imbres:
Denique cùm patulam torrens Vulcanus ahenum,
Scintillas flamma circumlabente reliquit.
85 SI notus humentis Libyco trahit æthere nubes,
Si nimium ad montem nebularum craſſus amictus
Tendatur,ſummo nudentur vertice ſaxa:
Et quà pontus item freta per diſtenta quieſcit,
Nubila ſi longo ſe procumbentia tractu
Diffundunt cœlo,& Thetidi terríſque ſupinis
Pax aderit,nuſquam mundo ruet effluus imber.
86 SED cùm tranquillo tenduntur craſſa ſerena
Sub Ioue,venturæ prænoſcere ſigna procellæ
Conuenit: & rurſum cùm perfurit aëris horror,
Inſpice quam referant terris pelagóque quietem.
Inter prima tamen paruum Præſepe notatur,
Arduus excelſo quod Cancer cardine voluit.
Hoc cùm concretus tenuari cœperit aër,
Diſcutit impoſitæ late ſibi molis amictum.
Nanque ſereniferi patet hoc in flabra aquilonis,
Cùm minus & primo purgatur flamine venti
Tempore,tum propior modulatur noctua carmen,
Tum veſpertinum cornix longæua reſultat,

Tum corui crepitant,& ouantia gutture rauco
Agmina crebra vocant,tum nota cubilia leti
Succedunt pariter,tum pennis corpora plaudunt.
87 TVNC & Strymonias circunuolitare repente
Suſpicies per aperta grues,vbi mitior annus
Sponte procelloſum diſiecerit aëra cœli.
Tunc quoq; cùm ſtellis hebes eſt lux omnibus vltro,
Nubila nec craſſos circunduxere meatus,
Vt iubar occulerent flagrantibus obuia flammis:
Nec caligo inhibet rutilantis lampados ignes,
Orbe nec expleto ſacra ſidera Luna recondit:
Sed iam ſponte ſua ſtellarum lumina marcent,
Conuenit hibernæ prænoſcere ſigna procellæ.
Nubila ſi cœlo conſiſtere,nubila ferri,
Si qua ſuperfundi ſibimet ſuſpexeris vltro.
Gramina ſi carpit ſemeſa petacius anſer:
88 SI nocturna tibi cornix canit,heſperus æthra
Cùm redit,innumero ſi cantu graculus inſtat,
Si matutino fringuilla reſultat ab ore,
Si fugiunt volucres raptim freta turbida Nerei,
Orchilos infeſtus ſi floricomis hymenæis
Ima petit,terræ ſi denique paruus eritheus
Succedit trepidæ ſcrupoſæ concaua rupis,
Cecropias ſi paſtus apis vicinus ad ipſa
Caſtra inhibet,florumq́ue ſimul libamina mœſtæ
Proxima decerpunt:ſi Threiciæ per aperta
Sponte grues trepidant,nec ſeſe audacius æthræ
Committunt,pennis vt longos ſæpe volatus
Formauere ſuper,ſi ſoluit aranea caſſes
Tenuia ſi toto vehit auſter licia cœlo,
Mox tempeſtates,& nubila tetra cientur.
89 QVID? maiora canam,cinis,cinis ipſe repente
Cum coit,albenti nix terras veſtit amictu,
Nix operit terras,rutilis vbi lumina prunis
Summa rubent,errántque breui caligine craſſa
Interius nebulæ,& denſo iam fomes in igni
Marceſcit penitus,pluuios mox arguet auſtros.
90 INDVIT immodicis cùm ſemet floribus ilex,
(Indiga nam ſucci ligno natura rigenti eſt)
Et cum flore nouo,cùm brachia glande grauantur
Vuentis cœli ſub nutrimenta latenter
Sponte operata docet.quin & lentiſcus amara,
91 Indicium eſt pluuijs. Ter fœtum concipit arbos,

Térque

Térque nouos genetrix fructus alit: ipsáque trino
Flore renidescens tria tempora prodit arandi.
Ter prorumpentis scillæ teres erigitur flos,
Sulcandíque solum ter monstrat tempus adesse.
92 SIC & crabronum rauca agmina, si volitare
Fine sub autumni conspexeris æthere longo,
Iam vespertinus primo cùm commouet ortus
Vergilias pelago, dices instare procellas.
Síque sues lentæ, si lanæ sedula nutrix,
Si capra dumosis errans in saltibus, vltro
In Venerem pergat: quippe ollis vuidus aër
Excitat internum per viscera mota furorem,
Et tempestates & nubila protinus atra
93 Adfore præcipies. Quin & gaudebit arator,
Quíque solum iustis versabit mensibus anni,
Plebe gruum prima: gaudebit tardus arator
Agmine pigrarum, sic quadam lege deorum
94 His comes est imber. Pecudes si denique terrã
Lanigeræ fodiant, caput aut tendatur in arcton,
Cùm madidus per marmora turbida condit
Pleiadas occasus, cum brumæ in frigora cedit
Frugifer autumnus, ruet æthra concitus imber.
At ne perruptis terrarum dorsa lacunis
Infodiant pecudes, si vasto viscera hiatu
Discutiant terræ, veniet vis æthere toto
Dira procellarum, nix omnes vestiet agros,
Nix herbas lædet teneras, nix vret aristas,
At si contigerit plures ardere cometas,
Inualidas segetes torrebit siccior aër.
Nanque prorumpunt naturæ legibus vltro
Spiramenta soli, si iustus defuit humor,
Arida per cœlum surgentia desuper æthræ
Ignescunt flammis, mundíque impulsa calore
Excutiunt stellas, & crebro crine rubescunt.
94 CONTEMplator item, si longo plurima põto
Agmina festinant volucrum, solidémque frequentes
Succedunt terram, sterilis desæuiet æstus.
Ac sitient agri, nam qua circunflua tellus
Adluitur pelago, coquit altam siccior aër
Cespitis arentis ventis, citiúsque calorem
Sentit humus sic cincts salo, fuga protinus ergo
Est auium in terras, pauet hos vt viderit æstus
Agricola, & sicco iam deflet mergite culmos.

Sed ſi tum modico producant agmina ab vndis.
Nec trepido paſsim verſant conuexa volatu,
Lætitia eſt duris paſtoribus, adfore parcos
Præſumunt imbres: ſic in contraria ſemper
Vota homines agimur, noſtríque cupidine fructus
Poſcimus alterius diſpendia: denique & ipſa
Solers natura, & rerum genitabilis ordo,
Certa ſuis ſtudijs adfixit ſigna futuri.
96 NANque & ouis cupido ſi gramina tondeat ore
Inſaturata cibi, decerpens latius agros,
Paſtor id indicium pluuialis frigoris edet.
Et ſi perſultans aries laſciuius herbas
Adpetit, aut ſeſe ſuſtollant ſaltibus hœdi,
Vel ſi iuge gregi cupiant hærere, nec vſquam
Matribus abſcedant, & ſi ſine fine modóque
Pabula delibent, cùm tutas veſper adire
Compellat caulas, monſtrabunt adfore nimbos
97 BVBVS arator item trahit atræ ſigna procellæ,
Lambere ſi lingua prima hos veſtigia forte
Viderit, aut dextrum proſterne corpus in armum.
Vel ſi prolixis auras mugitibus implent,
Paſcua linquentes vix veſpere. dat capra moti
Rurſum ſigna poli, cùm ſpinis ilicis atræ
Multa inhiat. docet hæc eadem ſus horrida, cœno
Gurgitis illuuie ſi ſæpius inuoluatur.
98 MARTIVS ipſe lupus villarũ proxima oberrãs
Affectánſque locos hominum, lectúmque larémque
Sponte petens, craſſo conſurgere nubila cœlo
99 Præmonet. Id parui cum ſtringunt deniq; mures,
Cùm geſtire ſolo, cùm ludere forte videntur:
Protendit tibimet canis id præſentia, multam
Tellurem fodiens: tamen hæc tamen omnia rerum
Adfore vel primo nimbos mox ſole docebunt,
Vel cum curriculis lux ibit cepta ſecundis,
Tertius aut verſo cum venerit ortus Olympo.
100 NON ſpernenda tibi ſint talia, ſed memor vni
Adde aliud ſemper: ſi tertia denique ſigna
Proueniant, firmo venturum pectore fare:
Et tranſactorum ſolers componere menſum
Signa laborabis, ſi ſic fluxere reperta,
Nequaquam trepidare pudor perſuadeat vllos
Aſtrorum lapſus, aſtrorum protinus ortus
Diſcute, ſi caſus ſimiles & ſtella per æthram

Prodi-

Prodidit:exacti iam summa crepuscula mensis,
Et surgentis item primordia conscius artis
Fare sacræ.mensum confinia summa duorum
Cæca latent:luces hæc semper semet in octo
Inscia lunaris tendunt facis: ipse fideli
Perquires studio:& si quid tibi forte repertum,
Pluribus indicijs solers fulcire memento.

IN FESTI AVIENI ARATVM.

HAC Auieni paraphrasi cudenda,vnico Aldino vsi sumus exemplari,quamplurimis in locis ita deprauato,vt minimè mirum videri tibi debeat,studiose lector,si etiamnum hæsitandi locus multifariam supersit. Ne verò aut nos aliquid temere mutaße suspiceris,aut tibi liberum iudicandi arbitriū adēptum merito conqueraris,huc adscribemus,è qualibus nostra concinnauimus,non quidem omnia,sed quæ admonitione aliqua digna visa sunt.

1 FESTO AVIENO. *Aldus,Auieno.Auienus citatur D.Hieronymo,Seruio,& veteribus alijs compluribus.*

3 NOX ET AGIT. *Scriptum erat,Nox agit,&verso ceu fixa,&c. & mox,Nam numer is & honore caret,micat,&c.*

AETHERIS. *Duobus verbis legebatur, In stabili.arbitror significari hîc orbem mobilem, nou stabilem.*

HAC TERES. *Aldus,Ac teres.*

VT MVNDVS *subijt Arctos.Claudicat versus quinto pede.vide itaq; num legendum sit, Subijcit Arctos.*

ADSVETAS. *Hi duo versus,corrupti meo iudicio leguntur in Aldino libro,hunc in modum.*

Adsuetas duris quondam venantibus æthræ
Intulit& raptor genetricis flore sacrauit.

CVM PVER *Agrestes. Aldus, Agrestis.quod puto, Agresteis scribendum fuiße,vt multis alijs in locis,& vt etiam,pag.69.versu vicesimo quarto Apes.*

5 PRAECLARI *Nominis. Ald.Pro clari nominis arcto.*

7 ERIGITVR. *Exigitur,antea legebatur.*

9 TRICCAEI. *Ald.Triccœi Aesculapium significat,de Tricca vrbe Theßaliæ ita nominatum.*

NITESCIT *in orbe.Ald.Nitescet.verbum Diuidit quod sequitur,vtrum legendum,monstrat.*

10 VISCERA PARTEIS. *Antea erat,Partis.*

NEQVE *Tanta volumina. Tanta hîc positum est operarum incuria pro Tenta.*

IN *picturatæ. Aldus vno verbo,Impicturatæ.*

14 LACHRIMIS *Aiebat obortis. Prior erat lectio,ab ortis.*

ALITE *Procursu. Aldi codex habet.*

Alite pro cursu sese inconuexa ferebat.

15 NEC *Contemplandi. Aldus,Ne contempl.*

20 PLVRIMVS. *Pro Atque,legendum Adque.*

AT *Deducta. In Aldino codice versus hic,vna hac syllaba,Huic,mancus est*

24 IGNEA. *Pro Singula,Cingula legendum est.*

28 SEGNIOR. *Aldus impreßit,Ab lapsu.& mox pro Parcior,Partior.*

29 SIMILE EST. *Aldinus codex,Similem.*

30 PROLES. *Aldus habet,Proles tibi tertia piscis Surget Bombycij,numero vnitatis.*

33 LOCVS *has habet arctior omnes. Aldina lectio,Omnis.*

34 VERGILIAS *Cerne tenet vsus. Aldus cudit,Vergilias cernit.tenet.*

35 PECVDES QVI. *Aldus,Pecudésque.*

GRANDIBVS *Haud equidem. Pro negatione,coniunctionem disiungentem, Aldus cudit, Aut pro Haud.*

38 IMVS *Vt australi. Ald. Australi:& mox pro,Huc cùm Threicio,idem,Hic iam Threicio.*

ANGVSTO *Decurrit. Ald.Decurrat.& mox,Clamauit.*

39 TVM *quoque si piceam spectaris,in Aldino est,Specteris*

INSCIA *Nerui. Ald.in dandi casu numeri pluralis,Neruis.& mox pro Cōterminus,Cōterminat.*

47 TORRET Et immodicis. Aldus legit, Et in modici. & versu abhinc tertio, Alueus Oceneae est. item paulo post, Gemina florum.

STELLARVM. Aldus, Stellarum fulcent rutilant, quae plurima longi Bellua, &c.

49 SOLENNI. Aldus, Solenne. & tertio pòst versu, Tergúmque.

62 QVINQVE Itidem stellae, similis quibus. Aldus ita cudit,

Quinque itidem stellae similes, quibus haud sit imago.
Ne quas formarum doctus notet adfixarum.

77 AC Flammas. Aldus, Flammans.

ERIGONE. Ald. Erigones.

79 AST Hae dimensa. Aldus cudit, Ast Hedi mensa, & versu sequ. Includant.

80 DISTABIT Multus. Ald: Inultus.

81 SIDERIS Expertes. Ald. Expertis & clara luce carentis.

82 CAECVS MOS, Aldus Coetus. & versu qui sequitur, Penetrauerit.

83 NEC Minus Andromedae, Aldus, Andromeda est. & mox, Omnis proculin vada terrer.

RELIQVVM Polus ast à littore. Aldus cudit, Polus asta littore.

ARCVM Sera. Aldus, At cum sera manent.

FERT Primis fluctibus. Aldinus codex hic & versu sequenti habet Primos.

84 CILICIS Capricorni. Cilici, Ald.

ET Matutino cùm surgit. Consurgit, Aldus legit.

SIDERE PISCES. Piscem, cudit Ald.

CESISQVE. Aldus, Celsique.

86 PRONO Quae. Pronoque, Aldina editio.

87 HOC Vt fons est, vnde. Aldus, Hoc vt fontem.

38 COMPVLSA. Lege, Compulsu.

HIS Peperere malus exordia. Corruptè Aldus cudit, Perpere. & mox, Viscera telluri.

89 CAVTVS Vtrinque. Ald. Vtrunque. & versu abhinc 8. adfore dicet.

SIDERIS Ortu. Ald. Ortum.

90 IGNES. Aldus, Ignis in plenos.

EXPRIMIT Incerto. Legendum, Inserto.

91 PRAEFERET. Abruptus. Ald. abruptos. & versu sequenti. Tenuis sensim.

DESCRIBEBAT ET TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAMINAEVS TYPOGRAPHVS, ARTIVM MATHEMATICARVM PROFESSOR, COLONIAE AGRIPPINAE, M. D. LXIX. CALEND. IANVARII.

ARATI PHAENOMENA PER GERMANICVM CAESAREM IN LATINVM CONuersa, & in eadem Commentaria.

CAELVM Circulis quinque distinguitur, quorum duo extremi, maximè frigidi: Australis humillimus, & Aquilonius excelsissimus. His vtrinq; proximi duo, Paralleli vocantur, vt ita dixerim, æquedistantes: ideo Tropicus vnus Solstitialis, alter Hibernus, per quem sol transiens ac tenens octauam partem Capricorni, solstitium hibernum facit: alter æstiuus, per quē sol transiens ac tenens octauam partem Cancri, solstitium æstiuum facit. Medius est Aequinoctialis, qui octauam partem arietis tenens, æquinoctium vernum facit: octaua Libræ, autumnale constituit. Vt Circuli in cœlo, ita Zonæ in terra vocantur. Inhabitabiles frigidi circuli sunt, ob rigorē, quòd ab his longissime sol abest. sub torrido quidam habitare putant Aethiopiæ maximam partem: item plurimas insulas Maris rubri, aliósque vertices eminentiásque terrarum nostris ampliores, sub Tropicis habitare nulli dubium est.

Noster Solstitialis Aestiuus est excelsus atque arduus. Diuisi autem sunt à nobis circulo Aequinoctiali, qui antichthones nominantur, & videntur humiles atque depressi, qui antipodes infra sunt: quod vt esse videatur, efficiunt flexus obliquitatésque terrarum, quas antichthones & antistochæ & antisceptæ inhabitare dicuntur. Incipit autem Signifer, non ab extremo circulo, nec ad extremum extenditur: sed ab intimo Tropico australi, brumalique eodem, per Aequinoctialem ad summum solstitialem, eundemdémque æstiualem per medium: in his longitudo latitudinisq; porrectus. Obliquæ circuli Signiferi partes, ccclxv. signa xij. partium singula tricenarum, quorum quædam minora, quædam ampliora, & populo Canophora dicuntur: sed compensatio quinque partibus creditur applicari, vt sint omnes Signiferi partes, ccclxv. Horum incipientia ab ariete, alia sunt masculorum naturalibus, alia fœminarum. Item quartum quoq; eorum, aut Tropicum, aut solidum, aut deforme. Incipiet dinumeratio ab Ariete. Signa tropicorum duo sunt æquinoctialia, aries & Libra: duo solstitialia, Capricornus & Cancer. Tropicis maxima solida ante posita, his deformia.

HIC est stellarum ordo, vtrorumque circulorum: Septentriones duplices ad austram vertuntur, figura auersis caudis inuicem sibi aduersantes: inter quas obliquus dilabitur Draco. Sub vnius nanque pede est serpentarius, cuius serpentarij pedes attingunt frontem scorpionis. a latere autem retro stat Custos sub pedibus quidem eius Virgo, habens igneam in manibus spicam: retrorsus verò, vestigijs eius adiacens Leo, medio æstiuo solstitio Cancer & Gemini. Genua autem agitatoris caput Gemini attingunt. pedes autem eius Tauri cornibus iunguntur, cuius Hœduli desuper obtinent locum septentrionis. Habet autem septentrio à dextris iuxta Coronam desuper, serpentem in manibus serpentarij, & eum qui in Geniculo stat, & sinistro pede septentrionalis Draconis verticem, calcans vnum brachium Libræ, alterū dans Coronæ. nam ad minoris septentrionis, vltimus pes Cephei continetur, Cycnum manu dextra apprehendens: super cuius alas Equus extendit pedem, & super equum aquarius extollitur, iuxta quem Capricornus est. sub aquarij pedibus Piscis magnus austrinus, constituta ante Cepheum Cassiepeia, & à dorso agitatoris Perseus pedem extendit: super Persei caput Cassiepeia pedibus properare videtur. Inter Cycnū igitur & eum qui in Geniculo stat, Lyra constituitur. In quorum medio desuper ab oriente Delphinus cognoscitur: sub cuius cauda est Aquila, in proximo habens Serpentarium. Sed tam de aquilonio circulo dictum est. nunc ad australem ordinem properemus.

SVB aculeo Scorpionis, Sacrarium constitutum est: sub corpore eius anteriora Centauri videntur, in quo est bestia. Conspicitur & Sagittarij pes summus ex alia parte. Sub australi circulo prope Centauri membra, Hydræ cauda, & Coruus: ad genua Virginis. vrna est posita: à sinistris Orionis, qui & Incola, Fluuius, qui & Padus, necnon & Eridanus: sub pedibus Orionis, qui & Incola dicitur. Lepus splendida effigie conspicitur. retrorsum verò à pedibus eius. Canis splendida refulget: post cuius caudam Nauis constituta est: ad Tauri pedem protendit manum Orion: pedibus Gemini appropinquat Anticanis: super caput Arietis non longe ab Andromedæ pedibus, Triangulus positus est. sub Ariete & Piscibus Cetus. connexio verò Piscium communem habet stellam.

ARATI PHAENOMENA

AB Ioue principium magno deduxit Aratus
Carminis:at nobis genitor tu maximus auctor:
Te veneror,tibi ſacra fero,doctíque laboris
2 Primitias.Probat ipſe deûm rectórque ſatór que,
Quantū etenim poſsint anni certiſsima ſigna,
Qua Sol ardentē Cancrum rapidiſsimus ambit,
Diuersáſque ſecat metas gelidi Capricorni:
Quæúe Aries & Libra æquant diuortia lucis,
Si non parta quies te præſide,puppibus æquor,
Cultoríque daret terras,procul arua ſilerent.
Nunc vocat audaces in cœlum tollere vultus,
Sideráque & varios cœli cognoſcere motus,
Nauita quid caueat,quid vitet doctus arator,
Quando ratem ventis,aut credat ſemina terris.
Hæc ego dum lætis cogor prædicere muſis,
Pax tua túque adſis nato,numénque ſecundes.

1 QVAERITVR cur à Ioue incepit,& non à muſis,vt Homerus? Conueniens magis hoc exiſtimauit principium Phænomeneis,vti Iouem inuocaret,quòd ipſorum carminum origo eſt Iupiter.non ſolus autem ita cœpiſſe videtur Aratus,ſed & Crates comicus,A Veſta incipiens & profari carmina, Sophron in mimo,qui nuncius inſcribitur,à Veſta incipiens,Omnes inuocant Iouem omnium principem. Sed quæritur cuius Iouis meminerit,vtrúmne fabuloſi,an naturalis? Et philoſophi quidem plurimi, naturalis aiūt eum Iouis meminiſſe.Sed Crates ait Iouem dictum cœlum.inuocatum verò meritò,quia in aëre & æthere ſunt ſidera,& Homerum dixiſſe Iouem in aliqua parte,cœlum,& ipſe Aratus,quod dicit Herodotus Iouem dictum aëra,& Crates quidem eiuſdem eſt opinionis,teſtémque eſſe Philonem comicū dicit, hoc autem conſtat & ipſum dicere.Nam quia nihil aliud eſt Vox,quàm percuſſus aer,videtur conuenienter dixiſſe,quæ rei præſtent auctoritatem,plenas Ioue vias referens,& omneis hominum cōuentus.Nihil eorum quæ in terra ſunt,ſine aere eſt,ratione etiam Cuius omnes vſum deſideramus.nam cuncti mortales oſtendunt vſum ſuſpirio,& cum viuimus,aere indigemus.Ad quod ait,Dextra monſtrat,ad auguria pertinet auium,propter quòd & Stoici Iouem eſſe affirmant,qui per materiā manat ſpiritus,& ſimilis eſt noſtræ animæ.Zenodotus autem Aetolus & Diodorus aiunt,nec ad fabuloſi Iouis ſufficere eiuſmodi opinionē,eſſe enim talem cauſam Iouis,& conuenire omnes vias eo confertas,quas tanquam loco eius deſcribit.Dicendo autem,Etiam genus,oſtendit animæ immortalitatem,bene,propterea quòd ait,nouerat enim virtuti aliquid æmulum futurum.Dei igitur aduerſus delicta lenem eſſe,eſt,quoniam omnium parens affirmatur,& non ſolùm hominum,ſed etiam deorum.

3 CAETERA quæ toto fulgent vaga ſidera mundo,
Indefeſſa trahit proprio cum pondere cœlum,
Axis at immotus ſemper veſtigia ſeruat,
Libratáſque tenet terras,& cardine firmo

4 Orbem

4 Orbem agit extremum. Geminus determinat axẽ,
Quem Graij dixere polum: pars merſa ſub vndas
Oceani, pars celſa ſub horrifero aquilone.
5 Axem Cretææ dextra læuáque tuentur,
Siue Arcti, ſeu Romani cognominis Vrſæ,
Plauſtrúmve: & facies ſtellarum eſt proxima vero,
Tres temone rotíſque micant, ſublime quaternæ:
Si melius dixiſſe feras, obuerſa refulgent
Ora feris, caput alterius ſuper horrida terga
Alterius lucet: pronas rapit orbis, in ipſos
Decliueis humeros. veteris ſi gratia formæ,
Creſsia vos tellus aluit, moderator olympi
Donauit cœlo, meritum cuſtodia fecit,
Quòd fidæ comites prima incunabula magni
Viderunt Iouis, attonitæ cùm furta parentis
Aerea pulſantes mendaci cymbala dextra,
Vagitus pueri patrias ne tangeret aures,
Dictæi exercent dominæ famuli Corybantes.
Hinc Iouis altrices, Helice Cynoſuráque fulgent.
Dat Graijs Helice curſus maioribus aſtris,
Phœnicas Cynoſura regit. ſed candida tota,
Et liquido ſplendore Helice nitet, haud prius vlla,
Cùm ſol Oceano fulgentia condidit ora,
Stella micat cœlo, ſeptem quàm Creſsia flammis
Certior eſt Cynoſura tamen ſulcantibus æquor,
Quippe breuis totam fido ſe cardine vertit,
Sidoneámque ratem nunquam ſpectata fefellit.
4 Has inter medias, abrupti fluminis inſtar,
Immanis ſerpens ſinuoſa volumina torquet
Hinc atque hinc, ſuperátque illas mirabile monſtrũ.
Cauda Helicen ſuperat, tendit ſimul ad Cynoſuram
Squammigero lapſu qua deſinit vltima cauda,
Hac caput eſt Helices, flexu comprenditur alto
Serpentis Cynoſuræ ille explicat amplius orbes,
Sublatúſque retro maiorem reſpicit Arcton.
Ardent ingentes oculi, caua tempora claris
Ornantur flammis, mento ſedet vnicus ignis,
Tempus dexterius quæ ſignat ſtella Draconis,
Quæque ſedet mento, lucet nouiſsima cauda,
Extremúmque Helices ſidus micat, ac radiatur
Serpentis decliue caput, quæ proxima ſigna
Occaſus ortúſque vna tanguntur ab ore,
Oceani tumidis ignotæ fluctibus Arcti,

Semper in occiduis seruantes ignibus axem.

4 *VERTICES extremos circa quos Sphæra cœli voluitur, Polos Græci nuncupauerunt, è quibus vnus est australis, qui terræ obiectus à nobis nunquam videtur: alter autem septentrionalis, qui boreus vocatur, & nunquam occidit.*

5 *DVAE sunt Arcti, quarum maiorem vocant, Helicen: minorem, Canis caudam. Alterutra quidem harum capita deorsum, alterutra sursum aspiciunt. Altera nanque Helice est, quæ apparet prima noctis: altera, pusilla quidem, sed à nauigantibus obseruatur maria enim conturbat. Helicen autem dicit Hesiodus Callisto Lycaonis regis filiam fuisse, & in Arcadia solitam cum Diana venari, & in montibus vagari, & à Ioue compressam, rem celasse Dianæ. Quàm grauidam, nudam se lauantem cùm aspexisset Diana in lauacro, partum eius accelerans, bestiam eam esse iussit: & dum esset vrsa, Arctum enixa est, quem Arcadem vocant. Amphis autem comicus poeta, refert Iouem in Dianæ effigiem transfiguratum in venatione Callisto oppressisse tempore partus plena cum vexaretur, Dianæ culpam indicasse, & iratam Dianam in vrsam transfigurasse. Quæ dum in montibus vagaretur, à quibusdam pastoribus apprehensa, cum puero perducta est ad Lycaonem: post tempus in Lycæi Iouis templum confugientem, cum eā Arcas filius sequeretur, quo eam nefas erat intrare, ab Arcadibus vtrique interfecti sunt. Iupiter autē vtrosque cœli astris intulit, Vrsamque eam nominauit. Ouidius à Iunone in bestiam conuersam scribit. Habet autem stellas, in capite septem, in singulis humeris singulas obscuras, in armo duas, in pectore vnam, in pede priore claras duas, in summa cauda claram vnam, in ventre claram vnam, in spina vnam, in crure posteriore duas, in extremo pede duas, super caudam tres: fiunt omnes, XXIIII. Porro Arctus minor à pluribus Phœnice, à Græcis Arctophylax, à nonnullis Canis cauda vocatur. Quam Sidones aspicientes continuo nauigant. Dicitur à Ioue inter astra collocatus, vt duplex honor Helices monstraretur. Agathosthenes quidem in Asiaticis carminibus, Cynosuram dicit Iouis fuisse nutricem, vnam ex Idæis nymphis, à qua in Cretæ oppido Hystoe Nicostratus constituit portus, & circa eum locum Cynosuram fuisse, cum Telchinijs qui dicuntur Curetes Idæi. Aratus Cynosuram & Helicen Cretenses Iouis nutrices fuisse dicit, ob quod sunt cœlesti donatæ honore.*

Habet autem stellas, in humero splendidam vnam, in pectore claram vnam, in ventre claram vnam super caudam claras tres: sunt omnes septem, supra alias decem, quæ præcedunt & dicuntur ludentes: et maxime altera quæ vocatur Polus, in quo à quibusdam putatur totus orbis circunuerti.

6 *INTER ambas ergo Arctos, maximus flexuoso corpore adiacens Draco, qui vtranq; Arcton flexuoso corpore semicingit, Helices superuoluit caput, Phœnices circuncingit caudam. Hunc Pherecydes dicit inter astra collocatum beneficio Iunonis, eo quòd cum nuberet Ioui Iuno, dijs offerentibus munera, Terra quoque obtulerit aurea mala cum ramis, quæ Iuno in hortum suum, qui erat apud Atlantem, inferri iussit, & Hesperides Atlantis filias custodes posuit, quæ cum à filiabus Atlantis subtraherentur & sæpe vexarentur, Iuno custodem horti Draconem peruigilem implicuit arbori, quem Hercules interfecit, & illa astris intulit Hunc alij Iouem astris intulisse dicunt, ob memoriam virtutis Herculis, Mineruæ obiectu, quē illa contortum cœlo immisit, & inter Septentriones locauit. Habet autem stellas, in capite splendidas tres, in corpore verò vsque ad caudam. XII. ab inuicem distantes. Sunt autem omnes XV.*

7 HAVD procul effigies inde est defecta labore,
Non illi nomen, non magni causa laboris:
Dextro nanque genu nixus, diuersáque tendens
Brachia, suppliciter pansis ad numina palmis,
Serpentis capiti figit vestigia sæua.

DRACONEM immensæ magnitudinis, hortorum custodem insomnem, dum à Iunone ad custodienda aurea mala esset constitutus, Hercules, cum ad mala aurea profectus fuisset, vt refert Panyasis Heraclea, fertur peremisse. & iccirco inter astra à Ioue hunc laborem memoria dignum honorasse, & vtrosque sideribus intulisse, ita vt in certamine fuerint eorum habitus, serpentis capite iam desecto. qui ideo in genu stans, manibus sursum extensis, dextro pede contra draconem porrecto pingitur, vt certaminis labor significetur. Ideo pellem leonis in sinistra manu habere fingitur, vt insigne virtutis monstretur, quia leonem inermis interfecisse narratur. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas splendidas, in sinistro cubito vnam, in eadem manu vnam, in eodem brachio vnam, in sinistro femore vnam, in dextra parte femoris duas, in coxa duas, in genu dextro vnam, in eadē tibia vnam, in crure duas, in eodem pede vnam, in dextra manu vnam, in claua quam eadē tenet manu, vnam, in leonino pelle quatuor. Snut omnes vigintiquatuor.

CORONA.

8 CLARA Ariadnææ propius ſtant ſigna Coronæ.
Hunc illi Bacchus thalami memor addit honorem.

8 HAEC corona dicitur eſſe Ariadnes, quam Liber aſtris intuliſſe dicitur, dum eius nuptias dij in inſula Creta celebrarent, cogitans præclaram facere, pro qua primum noua nupta coronata eſt. Sed qui Cretica conſcripſit, refert, quia cum Liber ad Minoem regem veniſſet, vt Ariadnen filiam eius duceret vxorẽ coronam dono Ariadnæ dediſſe Vulcani opere factam ex auro & gemmis precioſis, & talis fulgoris fuit, vt Theſea ex Labyrintho liberaret, quæ poſt aſtris affixa eſt, cùm in Naxon vtrique veniſſent. Signum amoris eius crines oſtendunt. & eſt ſtellis fulgentibus ſub cauda Leonis. Habet autem ſtellas nouem in circuitu poſitas, quarum tres ſunt ſplendidæ.

OPHIVCHVS.

9 TERGA nitens ſtellis, à quo ſe vertice tollit,
Succiduis genibus lapſum & miſerabile monſtrum,
Hic Ophiuchus erit, longe caput ante nitendo,
Et vaſtos humeros, tum cætera membra ſequuntur.
Illis languet honor humeris, manus integer ardor.
Luna etiam menſem cùm pleno diuidit orbe,
Lux tenuis manibus per quas elabitur Anguis
Preſſus vtraque manu, medium cingens Ophiuchum.
Scorpius ima pedum tangit, ſed planta ſiniſtra
In tergo reſidet, veſtigia dextera pendent.
Eſt impar manibus pondus, nam dextera paruam
Partem anguis retinet per læuam attollitur omnis:
Quantúmque à læua diſtantia Serta notantur,
Erigitur tantum Serpens, atque vltima mento
Stella ſub ætherea lucet crinita corona,
Ad quam ſi dorſo peruadit lubricus Anguis,
Inſignes cœlum perfundunt lumine Chelæ.

8 HIC eſt Serpentarius qui ſuper Scorpionem ſtat, tenens vtraque manu ſerpentem, qui ab aſtrologis dicitur fuiſſe. Aeſculapius filius Apollinis, qui cùm medicinæ arte vteretur, mortuos fertur ſuſcitaſſe. Quamobrem iratus in eum Iupiter, domum eius cum ipſo fulminis ictu percuſsit. Rogatu autem Apollinis patris, Iupiter ei arte ſua rurſus poſt obitum defuncto animam reſtituiſſe ad vitam, & inter aſtra conſtituiſſe putatur. Habet autem ſtellas, in capite claram vnam, in ſingulis humeris claras ſingulas, in ſiniſtra manu tres, in dextra quatuor. & duas ex eis claras: in ſingulis lumbis ſingulas, in ſingulis genibus ſingulas, in dextra tibia claram vnam, in ſingulis pedibus ſingulas claras. ſunt omnes XVII.

SERPENS quem tenet in manibus habet, ſtellas in orificio duas, in flexura capitis ſpiſſas quatuor in manu Ophiuchi duas claras, in prima flexura octo, in ſecunda, quam tenet in dextra manu, alias octo, in tertia vſque ad caudam ſex. ſiunt omnes ſtellæ ſerpentis triginta.

SCORPIVS.

SCORPIVS ſane inter aſtra à Ioue illatus eſt, pro eo quòd ferunt ex terra ortum, ſummiſſúmque qui Oriona interficeret, ob eius loquacitatem, quòd ex venatione nullam ſe feram relinquere diceret: iſque Oriona percuſsit & occidit, & inde à Ioue aſtris illatus eſt, vt eius naturam futuri homines intelligerent. Nigidius autem dicit Scorpionem ad perniciem Orionis in inſula Chio in monte Chelippio ortum, voluntate atque ope Dianæ. Nam cum in monte Celſionio venaretur, irridens Dianam, contẽnebat eius

opera quæ in monte constituebat. Itaque Diana dicitur misisse Scorpionem qui Orionem vita priuaret: postea ab Ioue impetrasse, vt Scorpio in duodecim signorum memoria constitueretur. Hic ob magnitudinem in duo domicilia partitur. etenim ad aliud tendunt brachia eius, ad aliud corpus & cauda & aculeus. Habet autem stellas in vno quoque cornu duas, in ore vnam claram, in fronte duas, in dorso claras tres, in ventre duas, in cauda quinque, in aculeo duas. sunt omnes XIX. ex his quatuor quæ sunt in Cornibus eius, duæ priores claræ, & duæ obscuræ Libræ assignantur, quam Chelas Græci dicunt.

ARCTOPHYLAX.

10 INDE Helicen sequitur senior, baculóque minatus
Se velle Arctophylax, brachiorum munera cæcus
Icarus, ereptam pensauit munere ripam,
Non illi obscurum caput est, non tristia membra:
Sed proprio tamen vna micat sub nomine flamma,
Arcturum dixere, sinus quà vincula nodant

10 BOOTES, qui & Arcturus, fertur esse custos Plaustri, eo quòd Plaustrum sequitur, id est Septentriones, & quasi succinctus sit Septentrionibus. Hunc dicunt Arcadem Iouis filium esse, de cuius pòst nomine Arcadia dicta est, quem Lycaon Pelasgi filius, cùm Iouem hospitio recepisset, infantem membratim lacerauit, & Ioui in epulis apposuit, tentans Iouem, vtrum deus esset. Iupiter autem dicitur domum Lycaonis fulmine incendisse, eóque loco ciuitatem constructam quæ Trapezos appellata est: Lycaonem verò conuertisse in lupum, Arcadem autem compactis membris ad vitam reduxisse, & cuidam caprario dedisse nutriendum. Qui cum adulta iam ætate esset, matri inscius vim inferre voluit, quos cùm incolæ Lycæi montis occidere vellent, Iupiter vtrosque liberans, astris intulit: qui vt res gesta est, ita manent, illa Vrsa naturæ, hic impetum faciens, quem Bootem Homerus vocat. Habet autem stellas, in dextra manu quatuor, quæ non occidunt: in capite claram vnam, in singulis humeris singulas in singulis mammillis claras singulas, in dextra parte corporis sub mammilla obscuram vnam, in dextro cubito claram vnam, inter vtraque genua claram vnam, & magnã quæ est Arcturus: in singulis pedibus singulas. fiunt omnes XIIII.

VIRGO.

11 FVLGET spica manu, maturísque ardet aristis,
Quam te diua vocant: tangunt mortalia si te
Carmina, nec surdam præbes venerantibus aurem
Exosa heu mortale genus, medio mihi cursu
Stabunt quadrupedes, & flexis lætus habenis,
Téque tuúmque canam terris venerabile numen.
Aurea pacati regeres cùm secula mundi
Iustitia, inuiolata malis, placidissima virgo,
Seu genus Astræi fueris, quem fama parentem
Tradidit astrorum, seu verò intercidit æuo
Ortus fama tui, medijs te læta ferebas
Sublimis populis, nec dedignata subire
Tecta hominum & puros mores sine crimine, diua
Iura dabas, cultúque nouo rude vulgus in omnem
Formabas vitæ sinceris artibus vsum,
Nondum vesanos rabies nudauerat enses,
Nec consanguineis fuerat discordia nota,

Ignotíque maris curſus, priuatáque tellus
Grata ſatis, neque per dubios auidiſsima ventos,
Spes procul amotas fabricata naue patebat
Diuitias, fructúſque dabat placata colono
Sponte ſua tellus, nec parui terminus agri
Præſtabat dominis ſigno tutiſsima rura.
At poſtquam argenti creuit deformior ætas,
Rarius inuiſit maculatas fraudibus vrbes,
Seráque ab excelſis deſcendens montibus, ore
Velato, triſtíſque genas abſcondita ripa,
Nulliúſque larem, nollos adit illa penates.
Tantum cùm trepidum vulgus cœtúſque notauit,
Increpat, O patrum ſoboles oblita priorum,
Degeneres quæ habuit ſempérq; habitura minores,
Quid me nunc habitus ſuper & mala vota vocatis?
Quærenda eſt ſedes nobis noua: ſecula vaſta,
Artibus indomitis tradent ſcelerique cruento.
Hæc effata, ſuper montes abit alite curſu,
Attonitos linquens populos, grauiora pauentes.
Aerea ſed poſtquam proles terris data, nec iam
Semina virtutis vitijs demerſa reſiſtunt:
Quiſque priora tenet veſtigia, quiſque ſecunda:
Ferríque inuento mens eſt lætata metallo,
Polluit & taurus menſas, aſſuetus aratro.
Deſeruit propere terras iuſtiſsima Virgo,
Et cœli ſortita locum, quà proximus illi
Tardus in occaſum ſequitur ſua plauſtra Bootes.
Virginis at placidæ præſtanti lumine ſignat
Stella humeros, Helicénque ignis non clarior ambit,
Quíque micat cauda, quíq; armum fulget ad ipſum,
Quíque priora tenet veſtigia, quíque ſecunda
Clunibus hirſutis & qui ſua ſidera reddit:
Nanque aliæ quibus expletum ceruíxque capútq;,
Vatibus ignotæ priſcis, ſine honore feruntur.

11 AD Aſpectum autem Bootès Virgo conſtituta eſt, quæ Erigone dicta eſt, quæ inter Leonem & Libram in Zodiaco locum tenet. Hanc Heſiodus Iouis & Themidis filiam eſſe dicit, nomine Iuſtam. Hunc ſecutus Aratus dicit, quòd cum eſſet immortalis, in terris morabatur, & à virorum aſpectu ſe ſubtrahere ſolita, cum fœminis conſulto ludere & conuerſari videbatur, & ab eis Iuſta vocabatur, & nondum inter homines nequitiam, neque nauigationem fuiſſe: ſed illã in terris moratam, æquitatem hominibus præſtitiſſe eo ſeculo quod aureum dicebatur. Sed poſtquam diminuti homines à pietate quieuerunt, illa cum eis minimè conuerſata eſt: poſtquam verò hominum mores in deterius verſi ſunt, in toto ſe è terris abſtulit, & in ea parte cœli habitauit qua enumeretur. Nonnulli autem eam eſſe Cererem, eo quòd ſpicas teneat: alij Atargatin. quidam verò Fortunam, pro eo quòd ſine capite aſtris infertur. Nigidius de Virgine ita refert: Virginem Iuſtitiam dici ſiue Aequitatem, quæ ab hominibus receſſerit, & ad immortales meritò tranſierit. Nam cum inter mortales conueniret omnibus locis conciliabuliſque ſolitam conſiſtere, & præcipere hominibus ne temere à iuſtitia & æquitate diſcederent: qui quandiu

monitis eius obedirent, diu in vita sine cura & solicitudine futuros: sed cùm negligentius æquitatem obseruantes declinarent, insidijsque, cupiditate & auaritia alter alterum deciperet, ab hominibus discessisse, & digna cœlesti numero immortale præmium pietatis possedit. Habet autem stellas in capite obscuram nimis vnam, in singulis humeris singulas, in vnaquaque ala obscuras duas: ex eis quæ sunt in dextra ala à parte humeri, est clara vna: & in singulis cubitis singulas, in singulis manibus singulas: illa quæ dextra, clarior est, & vocatur Spica: in tunica obscuras sex, in singulis pedibus singulas. sunt omnes decem & nouem.

GEMINI.

13 QVA media Helice, subiectum respice Cancrum:
At capiti suberunt Gemini.

13 HI dicuntur Castor & Pollux, fratres Gemini maxima concordia, è quibus cum vnus cecidisset in pugna quam aduersus Athenienses gerebant, alter immortalitatem acccepit, quos Iupiter vtrosque cœlo intulit, sideribúsque Geminos nominauit, qui Salutares sunt appellati. Nam & horum stellæ ita se habent, vt occidente vna, oriatur altera. Alij volunt Zethum & Amphionem esse, ideo vnus zonam, alter lyram habet. Nigidius deos Samothracas dixit, quorum argumentum nefas sit enumerare, propter eos qui ministerijs præsunt. item dicit Castorem & Pollucem, Tyndaridas, Geminorum honore decoratos, quòd principes pacationis dicantur: quòd mare totum prædonibus maleficisque pacatum reddidissent, & quo in tempore nauigauerunt cum Iasone atque Hercule ad pellem inauratam auferendam, multis laboribus tempestatibúsque conflicti, periculorum atque animorum experti, impendia laboribus liberare studuerunt: atque cum à Ioue essent elati, petierunt à patre, vt sibi liceret in eo cœli loco constitui, vnde mortalibus auxiliantes prospicere possent. Quamobrem eis concessum est immortali memoria locóque constitui, & plerisque mortalibus axilíantes sui conspectus gratia præbent. Quorum prior habet stallas, in capite claram vnam, in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas. sunt omnes nouem. Alter qui Propus appellatur, is iuxta cancrum est, habet stellas, in capite claram vnam, in singulis mammillis singulas, in sinistro cubito duas, in eadem manu vnam, in sinistro genu vnam, in singulis pedibus singulas, in sinistro pede vltimæ distantiæ vnam: quæ vocatur Propus, fiunt simul decem. Hi sunt inter duodecim signa zodiaci circuli: sed in medio circulo æquinoctiali tropici hiemalis, qui Australis appellatur, sita sunt.

CANCER in astris positus esse dicitur, beneficio Iunonis, Quod cum Hercules cum Hydra ad fontem Lernæum depugnaret, hic Cancer Herculis pede morsu deprehendit, vt Panyasis auctor dicit, quem miratus Hercules, calcatum contriuit, beneficióque Iunonis magnis honoribus decoratus est: idem duodecim signorum numero annumeratus. sunt in hoc signo aliæ stellæ quas Græci ὄνοις dicunt, Quod cùm Liber à Iunone insania obiecta fugeret, ad occursus Dodonæi Iouis, eiúsque in templo responsa peteret, vt Philiscus refert, magni imbres cum grandine orti sunt, ea parte qua transiturus erat. Asinis è contrario transeuntibus per aquas, in vno ex his sedens & ipse transuectus est sine periculo, & ab insania liberatus. Vni autem ex his effecisse dicitur, vt voce humana loqueretur, & post paucum tempus cum Priapo contendere cœpit de membro naturali. Priapus compressum asinum occidit. Iouis autem beneficio vtrique immortali honore donati astris sunt illati. Est & altera origo, quæ infertur ab alijs. Quòd cum aduersus gigantes dij bellum agerent, idem Liber & Vulcanus & Satyri asinis insidentes profecti sunt ad pugnam. Quod genus viso tumulto diro, cùm murmure rugissent, gigantes eorum voce territi fugerunt, & confestim dij de gigantibus triumphauerunt: & iccirco vná cum præsepio suo astris sunt illati, & in signo nobilis Cancri positi, cuius cursum ad occasum tendit. Habet autem stellas in cornibus anterioribus duas claras, & tres obscuras, quæ appellantur Nubilum: quod circa eum videtur, Præsepium dicitur: in ore vnam, in dextris pedibus singulas: sunt quatuor obscuræ. in sinistris priores claras duas, in secundo vnam, in tertio vnam, in extremo minore vnam, in testa duas. sunt omnes XVI.

LEO.

QVA posterior pes,

Horren-

Horrentésque iubas & fuluum cerne leonem,
Hunc vbi contigerit Phœbi violentior axis,
Accensa in Cancro iam, tunc geminabitur æstas.
Tunc lymphæ tenues, tunc est tristissima tellus.
Et densas lætus segetes bene condit arator.
Ne mihi tunc remis pulset vaga cærula puppis:
Dem potius ventis excluso vela rudente,
Excipiámque sinu zephyris spirantibus auras.

LEONEM beneficio Iunonis inter astra collocatum dicitur, eo quòd virtute cæteras præcellat. Periandrus Rhodius refert eum ob primos labores Herculis memoriæ causa, honorifice astris illatum. Nigidius refert hunc Leonem nutritum apud Lunam iussu Iunonis, & in terra Arcadia in regione Nemæa in spelunca Mihdimon nomine fuerit, quam quidam Aphriso dicunt, & iussu Iunonis ad Herculis exitium dimissum, quem Hercules iussu Eurysthei interfecit cum Molorcho hospite suo, cuius clauam pro viribus tributam principio est adeptus, cum qua Leonem interfecit, itaque postea claua pro gladio, pelle pro scuto reliquo tempore vti cœpit, & apud omnes mortales gratus ob virtutem habere cœpit: Iunoni porro magis odio esse. Quapropter leonem cœlesti memoria dignatum voluntate Iunonis nos arbitramur. Hic notabilis & maximus inter signa est. Plerique volunt Nemæa gymnicos ludos ob hunc Leonem institutos. hic totus figuratur. Habet stellas, in capite tres, in collo duas, in pectore claram vnam, in spina tres, in cauda media vnam, in vltima cauda claram vnam, in medio ventre vnam, sub pectore duas, in priore pede claram vnam, sub ventre vnam claram, in medio ventris vnam, in posteriore pede claram vnam, in genu posteriori claram vnam. fiunt omnes decem & nouem. Videntur aliæ stellæ obscuræ septem iuxta caudam eius, quæ vocantur crines Berenices, & sunt earum virginum quæ Lesbo perierunt. illa autem magna & clara quæ in pectore eius est, appellatur Tyberone.

ERICHTHONIVS.

14 EST etiam Aurigæ facies, siue inclyta forma,
Natus Erichthonius, qui curru sub iuga duxit
Quadrupedes, seu Myrtoas demersus in vndas
Myrtilos hunc potius species in sidera reddit.
Sic nulli cursus, sic ruptis mœstus habenis,
Perfidia Pelopis raptam gemit Hippodamiam.
Ipse ingens transuersus abit læuam Geminorum.
Maiorísque Vrsæ contra delabitur ora.
Numina præterea secum trahit: vna putatur
Nutrix esse Iouis, si vere Iupiter infans
Vbera Cretææ mulsit fidissima capræ:
Siderequæ claro gratum te gestat alumnum,
Hanc auriga humero totam gerit: at manus hœdos
Ostendit, nautis inimicum sidus in vndis.
Orbis ab oceano celsus rapit. haud semel hœdi
Iactatam videre ratem nautásque pauentes,
Sparsáque per sæuos moriẽtum corpora fluctus.

14 HIC agitator Erichthonius dicitur fuisse Vulcani & Mineruæ filius. Qui Vulcanus cum Ioue fulmen efficeret, ab Ioue promissum cœpit, vt quicquid vellet præsumeret. ille Mineruam in coniugem petiuit. Iupiter imperauit Mineruæ vt virginitatem defenderet. Dúmque cubiculum introirent, certando Vulcanus semẽ in pauimentũ iecit, vnde natus est Erichthonius, quẽ Minerua in cista abscõdit, dracone q;

custode apposito, duabus sororibus Aglauro & Pandroso commendauit. Hic primus currus homines equis iunctis docuit similes quadrigæ solis facere. primum Panathenæa constituisse, arcem templumque ædificasse dicitur, Quem Iupiter miratus astris receptum memoriæ tradidit. In hoc signo & Capra est, quam in humero portat, quæ Iouem nutriuit. Itémque eius filij Hœdi, quos auriga in brachio portat, qui fluctus significare dicuntur, noscuntur. Musæus de capra hoc refert, datur Iouis infans nutriendus Themidi Althææ quæ fuit domina capræ, quæ ex ea Iouem nutriuit. Esse autem hanc caprã filiam Solis dicunt, cuius aspectus tam atrox fuisse dicitur, vt Titanes eam timerent, rogarentque matrem Terram, vt eam abderet. Terra autem in antro clausam Amalthææ tradidit custodiendam, ibique Iouem cum cura Amalthææ educasse. Qui cùm esset iuuenis, & ille contra Titanes inermis vellet pugnare, eius pellem dicitur acceptam pro scuto habuisse, quòd semper Titanibus agitator timori fuerit, & dicebatur media pelle Gorgoneum caput habere: eo tectus tegmento capræ, tergo alterius pellis tecta restituit, vitæ etiam immortalitate donauit, cœlique astris intulit, & eius pellem appellauit. Alijs placet agitatorem Myrtilum esse Mercurij filium OEnomai aurigam, & à patre Mercurio astris illatum, cuius caput non multum distat ab Helice, genua apponuntur Geminis, pedes iuxta Tauri cornua. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris singulas, sed ea est clarior quæ in sinistro humero est, & appellatur Capra: in singulis genibus singulas, in dextra manu vnam, in sinistra duas, & super ipso brachio stellas duas, quæ vocantur Hœdi. sunt omnes simul decem.

TAVRVS.

15 AVRIGAE pedibus trux adiacet ignea Taurus
Cornua fronte gerens, & lucidus igne minaci,
Quem Liber ignarum cœli formando docebat:
Et caput, & patulas nares, & cornua Tauri:
Fronte micant Hyades: quæ cornua flamma sinistri
Summa tenet. sub hæc eadem, vestigia dextra
Aurigæ, mediáque ligant compagine diuos
Myrtilos exoritur summo cum Piscibus ore,
Totus cum Tauro lucet, ruit oceano bos
Ante super terras cum fulget Myrtilus ore

16 *PORRO Taurum inter astra quidam putant positum, propter Iouem quòd in bouem sit fabulose conuersus. Nigidius hunc Iouem à Neptuno fratre per gratiam adduxisse, qui in figura Tauri sensum humanum haberet quem Iupiter Sidonem misit, vt Europam Agenoris filiam ad se portaret, isque per pelagus Sidonem venit, ibique Europam inter æquales suas ludentem in templo Aesculapij conspexit, eámque repentino arreptu collocatam suo tergo deuexit ad Iouem in insulam Cretã. Ob hanc igitur causam Iupiter Taurum sideribus dignatus est immortali memoria inferre. Eratosthenes dicit hunc esse qui coïjt cum Pasiphae. cuius priores partes apparent, reliquum corpus non apparet propter fœmineum sexum. Spectat autem orientem. In signo autem Tauri frons & facies, Hyades vocantur, quas Pherecydes Athenæus nutrices Liberi dicit, quæ Dodonides nymphæ vocantur. Quæ cum à Lycurgo captiuitatem timentes, fugerent Thebas, ne sibi à Iunone aliquid paterentur, Iupiter cœlo illatas sideribus honorauit, Hyadésque appellauit, quòd nascente Libero eas inuenerit, quas in signum temporis posuit: vel quòd sint pluuiales: ὕειν enim puluere est, quia earum ortus imbres concitat: vel quia in modum Y leteræ positæ sunt. Musæus & ista refert, Ex Atlante & Hya duodecim filiæ procreatæ sunt, & filius Hyas, quem dum ab apro vel Leone occisum sorores omnes nimis diligentes flerent, obieruut: è quibus quinque stellas figuratas Hyades appellauerunt: septem autem, Pleiades. Myrtilus autem quinque filias Cadmi esse dixit. Habet autem Taurus stellas in capite quinque, quæ Hyades appellantur: id est in cornibus singulis singulas, in fronte duas, in naribus vnam: hæ sunt Hyades: in singulis genibus singulas, in vngue anteriore duas, in palearibus duas, in collo vnam, in dorso tres, è quibus nouissima splendida est: in ventre splendidam vnam, in pectore vnam, in palla vnam sunt omnes XVIII. ab excisione Tauri vsque ad id quod septem stellæ, sunt quas quidem Pliades vel Pleiades dicunt, quæ non videntur simul, eo quòd septima obscura sit.*

CEPHEVS

CEPHEVS.

16 IASIDES etiam cœlum cum coniuge Cepheus
Aſcendit, totáque domo: quia Iuppiter auctor
Eſt generis. prodeſt maieſtas ſæpe parentis.
Ipſe breuem patulis manibus ſtat poſt Cynoſuram,
Diducto paſsim quantum latus à pede dextro,
Cepheus extremam tangit Cynoſurida caudam:
Tantundem à læuo diſtat minor vtraque iungit,
Regula. Cepheos veſtigia baltheus ambit.

16 CEPHEVS in ordine quarto loco poſitus eſt, quem Septentrionalis circulus occupat, à pedibus vſque ad pectus: reliquus medius eſt Arcturo, Aeſtiuo tropico circulo. fuit ergo, ſicut Euripides ſcribit. Aethiopium rex, Andromedæ pater, qui filiam ſuam ad cetum dicitur expoſuiſſe, quam Perſeus ſaluauit: eiuſque cauſa, & ipſe pater beneficio Mineruæ ſit aſtris illatus. Habet quidē ſtellas, in capite ſplendidas duas, in ſingulis humeris ſingulas, in ſingulis manibus ſingulas claras, in ſingulis cubitis obſcuras ſingulas, in zona tres obliquatas, in dextra coxa vnam, in ſiniſtro genu duas, ſupra pedes quatuor, in vltimo pede vnam. ſunt omnes XIX.

CASSIEPEIA.

17 QVA latus afflexum ſinuoſi reſpicit Anguis,
Caſsiepeia virum reſidet ſublimis ad ipſum,
Clara etiam pernox cœlo cùm Luna refulget,
Sed breuis & paucis decorata in ſidere flammis,
Qualis ferratos ſubijcit clauicula dentes,
Succutit, & foribus prædicit vincula clauſtri:
Talis diſpoſitis ſtellis ipſa horrida vultu.
Sic tendit palmas ceu ſit planctura relictam
Andromedam, meritæ non iuſta piacula matris.

17 CASSIEPEIA interea (vt refert Sophocles carminum vates) dicitur præpoſuiſſe formam ſuam Nereidibus, ob quam rem ira Neptuni Ceto tranſmiſſo vaſtabatur eorum terra: expoſtulatámque Andromeden & Ceto propoſitam: ob quam rem longe habitus eorum diuerſus eſt, ita autem eſt Caſſiepeia in ſella ſedens. Habet in capite ſtellam claram vnam, in ſingulis humeris ſingulas claras, in dextra mammilla claram vnam, in dextra manu claram & magnam vnam, in ſiniſtra manu claram vnam, in vmbilico claram & magnam vnam, in ſiniſtro femore duas, in eodem genu claram vnam, in vnoquoq; angulo ſellæ in qua ſedet, ſingulas claras. ſunt omnes XIII.

ANDROMEDE.

18 NEC procul Andromede, totam quam cernere nondum
Obſcura ſub nocte licet, ſic emicat ore,
Sic magnis humeris candens nitet, ac media ambit,
Ignea ſubſtricta fulget qua zonula palla,
Sed pene facies remanet, diſtrictáque pandit
Brachia, ceu magni teneantur robore ſaxi.

ANDROMEDA filia fuit Cephei & Caſſiepeiæ, quæ adamata eſt à Cupidine, & datum eſt reſponſum vt traderetur Ceto ad deuorandum. Quæ ſuſpenſa inter duos montes, & expoſita Ceto eſt cum omnibus ornamentis, à Perſeo autem liberata eſt, & ob id Perſea dicta: beneficióque Mineruæ aſtris recepta eſt.

pta est. Euripides etiam dicit intra astra collocatam vt labor Persei æternus pateret, manibus eius extensis, quemadmodum Ceto opposita est. Quæ cùm à Perseo liberata esset, neque patri, neq; matri voluit commorari, sed continuò cum Perseo profecta est. Habet stellas, in capite claram vnam, in singulis humeris singulas, in singulis cubitis claras singulas, in dextra manu claram vnam, in eodem brachio claras duas, in zona tres, sub zona quatuor, in singulis genibus claras singulas, in dextro pede duas, in sinistro pede vnam, sunt omnes XXI.

EQVVS DIMIDIVS.

19 ANDROMEDAE verò radiat quà stella sub ipsa
Aluo, fulget equus: tres armo, sed latera æquis
Distinguunt spatijs: capiti tristissima forma,
Et ceruix sine honore obscuro lumine sordet
Spumanti mandit sed quà ferus ore lupato,
Et capite & longe ceruice insignior exit
Stella nitens, armis laterísque simillima magno.
Nec totam ille tamen formam per singula reddit.
Primo præstat equo, medio rapta ordine membra
Destituunt, visus radijs hinc surgit imago.
Gorgonis hinc proles in Pierio Helicone,
Vertice cùm summo nondum decurreret vnda,
Musæos fontes dextri pedis ictibus hausit.
Inde liquor genitus nomen tenet Hippocrenen.
Fontes nomen habent, sed Pegasus æthere summo
Veloces agitat pennas, & sidere gaudet.

19 EQVVS præterea dimidius est, priore parte patens vsque ad vmbilicum. Aratus dicit super Geniculatorem situm, & iam astris illatum, eo quòd à celsitudine Heliconis montis percusso pede dextro aquã produxit, quem liquorem Hippocrenen dicunt. Quidam pro eo quòd Iupiter eo vsus fuerit. Nonnulli verò Pegasum putant qui ad astra pro Bellerophontis interitu euolauerit. Euripides dicit Melanippen Chironis filiam esse, quæ compressa grauida, profugit in Pelion montem, & dum à patre comprehendi timeret deorum misericordia conuersa in equum ad astra conscendit, cuius posteriores partes corporis propter fœminei sexus pudorem non videntur. Habet autem stellas, in facie claras duas, in capite claram vnam, in singulis auribus singulas claras, in maxilla vnam, in ala proxima capiti claram vnam, in humero alæ dextræ vnam, in media ala vnam, in extremis pennis vnam, in armo vnam, in pectore vnam, in spina vnam, in vmbilico claram vnam, in singulis genibus singulas, in singulis vngulis singulas. sunt omnes XVIII.

ARIES,

20 INDE subest Aries, qui longe maxima torrens
Orbis, & ad finem spacijs non tardior oram
Peruenit, & quando grauiore Lycaonis Arctos
Axem vel tutor quem tanto gratior ille
Distantes cornu properat contingere metas.
Claráque non illi est facies, nec sidera possunt,
Officiat si Luna, sua virtute nitere.
Sed quærendus erit zonæ ratione micantis,
Vt chelæ, candens aut baltheus Orionis.

20 ARIES, vt Hesiodus & Pherecydes dicunt, inter astra collocatus est, propter Phrixum & Hellen

Athamantis & Nebulæ filios. Qui cum nouercam occidere vellent, inſani à Libero dicuntur effecti: qui dū in ſilua errarent, mater eis Arietem aurata pelle fertur adduxiſſe, qui cùm nauigare vellent, in mare proiecti ſunt, quod pelagus ab Helles nomine Helleſpontus vocatur. Helle autem (vt aiunt) à Neptuno ſaluata eſt, & ex ea puerum Pæonem genuit. Phrixus autem inſidens præparato arieti, Colchos adductus eſt ad AEetam regem, ibique Arietem Marti immolauit, eique ſuam auream pellem conceſſit, antequam inter aſtra proceſſiſſet, quam Draco cuſtodiuit. Genitum autem hunc Arietem dicunt ex Neptuno & Theophane Altidis filia, quam cum adamaſſet, in inſulam Crinniſſam traduxit, inque ouem cōuertit, cum qua in Arietem mutatus concubuit, ex qua Aries chryſouellus natus. Nigidius hunc Arietem dicit ducem & principem eſſe ſignorum zodiaci circuli. Immortali autem honore donatum, quòd cum Libea exercitum in Aphricam duceret, & aquæ inopiam pateretur, ſubito Aries ex arena exiuit, & Liberum cum ſuo exercitu ad aquam perduxit diuinitus. Hoc facto Liber eum Arietem Iouem Ammonem appellauit, eiq; fanum magnificum fecit, eo in loco in quo reperta eſt aqua, & abeſt ab Alexandria itinere dierum nouē, locus arenoſus & ſerpentum multitudine plenus, & ab arena Ammon eſt nominatus. Præterea Aries dux aquæ, immortalis mutatus, & cœli ſidera conſecutus. Conuertit autem caput ad Taurum, ipſe autem aſſequitur alijs ſignis. Habet autem ſtellas, in capite vnam, in auriculis tres, in collo duas, in ſummitate pedum anteriorum ſingulorum ſingulas, in dorſo quatuor, in cauda vnam, in ventre tres, in ſummitate ſingulorum pedum poſteriorum ſingulas. ſunt omnes XVIII.

DELTOTON.

21 EST etiam propiore deum cognoſcere ſigno
Deltoton, ſi quis donum hoc ſpectabile Nili,
Diuitibus veneratum vndis in ſede notarit.
Tres illi laterum ductus, æquata duorum
Sunt ſpacia, vnius breuior, ſed clarior ignis.
Hinc Aries iuxta medium Deltoton habebit.

21 SVPER caput Arietis non longè ab Andromedæ pedibus adiacet ſignum quod Græci ob ſimilitudinem Deltæ literæ, Deltoton vocant: Latini autem ob proprietatem formæ, Triangulum dicunt Quod quidam à Ioue per Mercurium inter aſtra poſitum dicunt, ſuper caput Arietis, pro eo quòd obſcurum eſſe dicitur. Quidam verò dicunt Aegypti eſſe effigiem, ſtellis figuratam in tribus angulis, id eſt trigono, & Nilum talem ambitum facere. Habet autem ſtellas tres, in ſingulis angulis ſingulas, è quibus vna eſt clarior.

PISCES.

22 INTER lanigeri tergum, & Cepheida mœſtam
Hinc vltra gemini Piſces, quorum alter in auſtrum
Tendit, Threicium boream petit alter, & audit
Stridentes auras, niueus quas procreat Hæmus.
Non illis liber curſus, ſed vincula cauda
Singula vtrunque tenent vno coëuntia nodo.
Nodum ſtella premit Piſcis qui reſpicit auras
Threicias. dextram Andromedæ cernuntur ad vlnam.

22 PISCES hi ſunt, & maior Piſcis. Nigidius hos Piſces dicit in flumine Euphrate fuiſſe, & ibi ouū inueniſſe miræ magnitudinis, quod voluentes eiecerunt in terram, atque ita columbam inſediſſe, & poſt aliquot dies excluſiſſe eam Syriæ quæ vocatur Venus: miximè quæ miſericors ad homines pertinebat: quæque multa quæ ad vtilitatem hominibus verterentur, ea dicitur inueniſſe. Quæ, quoniam Iupiter ſæpius à Mercurio laudari nominarique audiret, quod in deos religioſa, in hominibus officioſa diligenter fuerit, rogata à Ioue quod ſibi optanti tribui poſtularet: illa ait, Vt piſces qui ſuam originem ſeruaſſent, immortali præmio afficerentnr. Iupiter in duodecim ſignis Piſces ſiderum ſplendore decorauit. Vnde hodie quoq;

Syrineque hos Pisces edunt, & columbas potestate decorant. Horum autem vnus aquilonius est, alter australis, ex aduerso caudis vtrinque positis. Habent inter se alligamentum luteum, continens vsque ad priores pedes arietis. Andromedæ autem humerus dexter, piscis est signum. Habet idem aquilonius stellas duodecim. Alligamentum luteum, quo continentur in parte boreæ, habet stellas tres, in parte noti tres, ad orientē tres, ad occidentē tres. Australis piscis quindecim. sunt omnes XXXIX.

PERSEVS.

23 TANTVS & ille micat, tantum occupat ab Ioue cœli.
Dextra sublata similis, prope Casſiepeiam:
Sublimis fulget pedibus: properare videtur,
Et velle aligeris purum æthera tangere palmis.

23 PERSEVS quidem ex Diana & Ioue natus est. Iupiter enim in similitudinem aurei imbris se transformans, oppressam delusit Danaen, Acrisij regis Argiuorum filiam, quam pater à Ioue vt vitiatam cognouit, intra arcam includens, præcipitauit in mare: quæ delata ad Italiam, inuenta à quodam piscatore, & oblata regi, eam sibi fecit vxorem, vna cum Perseo quem enixa est in mari. Qui missus ad Polydecten regem insulæ Seriphi, acceptis à Mercurio talaribus, & à Vulcano harpe adamantina, per aëra iter faciens ad Gorgones Phorci filias venisse perhibetur, quæ angues pro crinibus dicuntur habuisse, quósque vidissent in lapides conuertere. Gorgones tres feruntur fuisse sorores, vno oculo, vna pulchritudine inter se communicantes: quarum nomina putantur, prima Stheno, secunda Euriyale, tertia Medusa. Quidam verò eum à Minerua missum dicunt, & ab ea clypeum vitreum accepisse, per quem videre nec videri ab eis posset. Qui cum Gorgones dormientes inuenisset, caput Medusæ abscidit & Mineruæ tradidit, quod illa in suo pectore aptauit, vt in bello terribilior esset. Perseum autem inter sidera collocauit. Habet autem stellas, in capite vnam, in singulis humeris claras singulas, in manu dextra claram vnam, in eodem cubito vnam, in manu sinistra vnam, in dextra parte lumborum claram vnam, in siuistro femore claram vnam, in singulis genibus singulas, in singulis tibijs singulas, in singulis pedibus singulas, in capite Gorgonis circunquaque tres, in harpe vnam. sunt omnes XVIII.

PLEIADES:

24 SIDERA communem ostendunt ex omnibus ignem.
Septem traduntur numero, sed carpitur vna,
Deficiente oculo distinguere corpora parua.
Nomina sed cunctis seruauit fida vetustas.
Electra, Alcyonéque, Celænóque Taygetéque,
Et Sterope, Meropéque simul, formosaque Maia,
Cœlifero genitæ, si vere sustinet Atlas
Regna Iouis, superósque, atq; ipso pondere gaudet.
Lumine non multo Pleias certauerit astris:
Præcipuo sed honore ostendit tempora bina·
Cum primum agricolam ventus supereminet auster,
Et cùm surgit hiems portu fugienda peritis.

24 PLEIADES à pluralitate Græci vocant: Latini, eo quòd vere exoriantur, Vergilias dicunt. Dicit autem Pherecydes Athenæus, septem sorores fuisse, Lycurgi filias, ex Naxo insula, & pro eo quod Liberū educauerunt, à Ioue intèr sidera sunt relatæ. Harum nomina putantur, Electra, Alcyone, Cæleno, Asterope, Merope, Taygete, Maia: quarum septima, vt ait Aratus, vix intueri potest, quam quidam præ timore Orionis fugisse putant: quidam à Sole persecutam arbitrantur, vocatamque Electram, quæ non sustinens videre casus pronepotum, fugerit. Vnde & illam dissolutis crinibus propter luctum ire asserunt, & propter comas, quidam Cometen appellant. Nonnulli verò Meropen esse autumant quæ nupta à quodam viro, nominata est Hippodamia. Musæus autem refert filias Atlantis fuisse septem, ex quibus sex claræ sunt, vna obscura. cum dijs concubuerunt, tres cum Ioue, & ex Electra Dardanus, ex Maia Mercurius

ex Taygete Lacedæmon: cum Neptuno duæ, Alcyone, ex qua Herus: Cœleno, ex qua Lycus: cum Marte Asterope, ex qua OEnomaus: Merope, cum Sisypho. Magnam apud homines dignitatem habent.

LYRA.

25 TEMpora læua premit Parthi subiecta draconis,
Summa genu subuersa tenet quà se Lyra voluit:

25 LYRAM inter astra collocatam dicunt, propter honorem Mercurij qui eam condidit ex testudinis similitudine, de Apollinis boum cornibus: qui intendit chordas septem Atlantidem numero Regrediente igitur Nilo ad suos meatus, inter cætera relicta etiam testudo est, quæ cum putrefacta fuisset & nerui eius extensi intra corium remansissent, percussa à Mercurio sonitum dedit: in cuius similitudinem Mercurius Lyram fecit, quam postea Apollini datam, alij Orpheo dicunt, eo quod vnius ex musis, id est Calliopæ sit filius, fecit autem chordas nouem iuxta numerum musarum. Tantæ nanque dicitur dulcedinis in modulando fuisse, vt arbores, saxa, bestias, atque inferos commouerit ob coniugis Eurydices desiderium ad inferos descendens. Qui cum Apollinem maximum deorum honoraret, Liberum autem patrem à quo fuerat glorificatus minimè glorificaret, sedens in Pangæo monte, & expectans solis ortum, Liber indignatus misit Bacchas, vt Aeschylus scribit, quæ eum membratim discerperent, collectisq; membris eius sepelierunt eum in Lesbijs montibus: eius Lyram Musæo dederunt, Iouémque rogauerunt, vt eius memoriam astris inferret. Habet autem stellas, in vtrisque pectinibus singulas, in cacumine chordarum singulas, in vtrisque humeris singulas, in fundo vnam, in modulo vnam, in tympano claram atque candidam vnam. sunt omnes nouem.

CYCNVS.

26 CONTRA spectat auem, vel Phœbi quæ fuit olim,
Cycnus de thalamis candens, qui lapsus adulter
Furta Iouis falsa volucer sub imagine texit.
Haud medij fulgoris erunt pennæ, vtraque læta,
Dexterior iuxta regalem Cepheos vlnam.
At læua fugit instantem sibi Pegason ala.

26 CYCNVM dicunt inter astra constitutum, eo quòd Iupiter in Cycnum transfiguratus euolauerit in ramum Atticæ regionis, ibique compresserit Nemesin, quæ & Leda dicitur (vt refert Crates tragœdiarum scriptor) quæ enixa est ouum, vnde nata est Helena: sed quoniam Iupiter rursus in cœlū in Cycnum transfiguratus se recepit, vt fuit pennis tensus, simulacrum eius sideribus reliquit. Habet autē stellas, in capite claram vnam, in dextra ala quinque, vnam claram quæ est erga collum, in sinistra ala quinque, in pectore vnam, in cauda vnam, quæ est amplissima. sunt omnes XIIII.

AQVARIVS.

27 OCEANO mersus, sopitas condere flammas,
Imbres, occasus ortúsque, intercipit ora,
Et cùm terrores auget nox atra marinos,
Multum clamatos frustra spectaueris ortus.
Tunc rigor, aut rapidus ponto tunc incubat auster,
Tarda ministeria, & nautis tremor alligat artus,
Et rationem animi temeraria pectora soluent.
Nulla dies oritur, quæ iam vacua æquora cernat,
Puppibus & semper tumidis ratis innatet vndis.

Intereá tentare vndas iuuat, aspera sed cum
Assultat lateri deprensæ spuma carinæ,
Tunc alti curuos prospectant littore portus:
Inuentásque alij terras pro munere narrant,
Interea exanimat pauidos instantis aquæ mons:
Ast alij procul è terra iactantur in altum:
Munit & hos breue lignum, & fata instantia pellit,
Et tantum à leto, quantum rate fluctibus absunt.

27 *PORRO Aquarius nomen accepiße dicitur, quòd eius exortu imbres plurimi fiant. Quidam volunt Ganymedem eum eße, Troili & Callirrhoes filium, qui cum in Ida monte venaretur, ob nimiam pulchritudinem á Ioue adamatus, & per aquilam raptus, inter astra est collocatus, Dehinc Aquarius dictus est, quòd vndas funderet. Nigidius Hydrochoon siue Aquarium existimat eße Deucalionem Theßalũ, qui maximo cataclysmo sit relictus cum vxore Pyrrha in monte Aetna, qui est altißimus in Sicilia & posteaquam se & vxorem suam in terra relictum censuit, orbitatis & vastitatis misertus, ab Ioue precari capit, vt aut & ipsi interirent, aut hominum genus restituerent. Iupiter respondit, & per sortem indicauit, vt lapides quos ante se reperißent, post se iactarent. Reuersi itaque, quot quot Deucalion misit, viri fiebant: quos Pyrrha, fœmina. Quo facto rursus hominum genus natum est, ob quam rem λαὸς Græce populus dicitur, quia lapis antiquitus Græce λάας appellabatur. Ab antiquis quidem dicitur Aristeus filius Apollinis fuiße quem Apollo dicitur ex Cyrene procreaße, quam compreßit in monte Orpheo, qui Cyrenis est appellatus Aristeus dicitur omnibus artibus doctus fuiße, quibus cateros homines ad bonos fructus vtilitatémque perducebat. Is cum Caniculæ signum pestiferum oriretur, & statim præsentes fructus læderentur, & homines diuturna pestilentia afficerentur, factum est vt à dijs impetraretur, maximè Neptuno, Iouis fratre, ne tempestatibus & ventis pateretur genus humanum affici indignis calamitatibus Itaque venia data, constitutum est à dijs, vt Caniculæ stellæ exortu, venti perflarent dies circiter quadraginta, eiúsque pestilentiæ vim abscinderent. Quapropter Aristeus à dijs inter astra est collocatus. Habet autem Aquarius stellas, in capite obscuras duas, in singulis humeris singulas amplas, in sinistro cubito vnam, in dextro cubito vnam, in singulis manibus singulas, in singulis mammillis singulas, sub mammillis singulas, in dextro lumbo vnam, in singulis genibus singulas, in dextra tibia vnam, in singulis pedibus singulas. sunt omnes XVIII. Effusio verò aquæ dextra læuáque, fit stellis XXXI. Quarum duæ splendidæ sunt, ceteræ verò obscuræ.*

CAPRICORNVS sane similitudinem habet Aegipanos: habet enim posteriorem partem Piscis, priorem Capricorni: & hunc honorem dicitur aßecutus, eo quòd cum Ioue sit nutritus. Epimenides dicit in Ida vtrosque nutritos, & ad Titanum bellum cum Ioue eße profectum: quem Iupiter victor astris intulit, quòd eius opera dij armati eßent: itémque matrem eius Capram, quòd Dicolon inuenißet in mari, ideo Piscis cauda notatam. Nigidius Capricornum refert immortali honore donatum, quo tempore Typhon in monte Tauro speluncam haberet, & Aegyptum incoleret, ab Iouéque conceßum habuißet, quemadmodum dijs poßet obsistere, cùm eis consilium panderet, si neque terras relinquere vellent: neque Typhonis immanitati resistere, dij poßent, inconsulte figuras immutauerunt, in quam quis vellet, seu bestiam, seu volucrem, seu piscem pecudémve, Typhon se in Capram transmutaßet: itaque immortales figuris ignotis Typhonis ante oculos crebro versabantur: vndè adhuc maximè pro dijs multas bestias obseruant colúntque Aegyptij. Et cùm venit Typhoni neminem deorum aduersari, sibimet vacuam cognouit dominantibus, arbitratus deos se veritos, propter metum: dominabatur imperitis fortunæ varietate, & periculi magnitudine instantis. Nam post XVIII. dies dicitur consilium de eo repente à dijs factum vt interficeretur: obidque vsque hodie in Aegypto hos dies, id est XVIII. festos perpetuo, annis singulis instituerunt: in quibus diebus qui nascitur amplius quàm eos non viuit. Typhon autem fulmine interficitur ab Apolline, in templo Aegypti Memphis, vbi mos fuit solio regio decorari reges qui regnabant. Ibi enim sacris initiabantur primum, vt dicitur, reges, satis religiose tunicati: & Tauro quem Apim appellant, iugum portare fas erat, quem deum maximum Aegypty existimant, & per vicum vnum duci, vt periti existimabant, labore humanæ neceßitatis, vt crudelius quæ sub eis sint abutantur. deducitur autem à sacerdote Isidis in locum qui nominatur Adytos, & iureiurando adigitur, neque mensem, neque diem intercalandum, quem in festum diem immutarent, sed CCCLXV. dies peracturos, sicut institutum est ab antiquis. Sed illò reuertamur vnde digreßi sumus. Igitur dij posteaquam Typhonem pœna affe-

cerunt, & interfecerunt, ſancta aſtrorum memoria decorauerunt, & ei nomen Aegyptij, Aegypana impoſuerunt, quod cum tanti dij ſe in beſtias conuertißent, Typhon ſe in Capram transfigurabat. oppidumque magnificum in Aegypto ædificauerunt, quod Panopolin adpellauerunt. Habet autem ſtellas, in ſingulis cornibus duas, in naribus claram vnam, in capite claras duas, ſub collo vnam, in pectore duas, in anteriore pede vnam, in ſummitate ipſius pedis vnam, in dorſo ſeptem, in ventre quinque, in cauda extremitate claras duas. ſunt omnes XXVI.

SAGITTARIVS.

28 BELLIGERVM Titan etiam cùm contigit arcum,
Ducentémque ferunt ſinuato ſpicula neruo,
Iam clauſum ratione mare eſt, iam nauita portu
Infeſtam noctem fugit, ad longáſque tenebras,
Signum erit exoriens nobis tum nocte ſuprema.
Scorpios ille micat ſuper freta cærula cauda:
Inſequitur grauis Arcus, & in lucem magis exit.
Tunc alte Cynoſura repit, tunc totus in vndas
Mergitur Orion, humeris & vertice Cepheus.

28 *PORRO Sagittarius Scorpione oriente aſcendit, quo aſcendente Orion occidit totus, & Cepheus à vertice & humeris cum manibus, in cuius ſigni regione zodiacus circulus humillimus eſt propter equina crura. Quidam negant, dicentes nunquam Centauros vllis ſagittis vſos fuiße. Quidam autem dicunt, quòd quadrupedes eße non videantur, ſed ſtans bipes ſagittarius. Hic autem homo equinis pedibus eſt, & caudam habet veluti ſagittarij. Soſitheus autem tragœdiarum ſcriptor, illum affirmat eße Crotonem. Euphemes Muſarum nutricis filium, & inhabitaße Heliconem, atque ſagittis & venatis vitam exegiße, qui inter Muſas ſæpius commoratus, plauſu cantus earum diſtinguebat, id eſt ad pedem manibus plaudebat, quo alij timerent. Hunc Muſæ beneficio Iouis aſtris intulerunt, cuius artes, id eſt plauſus & ſagittæ, inter mortales manſere. Nigidius de Crotone idem dicit, ſed non conuerſatum cum Muſis ſed dum illæ cantus chorósque celebrarent, hunc procul auditu repentino plauſu ad pedem feriendo oblectare canentes, ob hoc eum à Ioue immortali memoria earum rogatu donatum, quòd eßet nutricis earum filius, idem Oceani nepos. Habet autem ſtellas, in capite duas, in arcu duas, in acumine ſagittæ duas in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam, in ventre claram vnam, in ſpina duas, ſub cauda duas, in anterioribus geniculis ſingulas. ſunt omnes XV. Reliquæ verò ſeptem, ſubter crura, ſimiles quidem ſunt poſterioribus, quæ non oſtenduntur, quòd Centaurus duplex ſit: iaculum autem eius, ex quo dicunt omnes Cycoplas ab Apolline interfectos, qui Iouis fulmina fuerant, abſconditum fertur ad aquilonem, & peracta, ac potius ſedata lite, aßumptum, & ad pedes ſagittarij inter aſtra collocatum. Habet autem ſtellas quatuor, in ſummo vnam, in medio obſcuram vnam, in pennis duas, vnam verò ſplendidiorem alijs.*

AQVILA.

29 VNGVIBVS innocuis Phrygium rapuit Ganymedem
Et cœlo appoſitus cuſtos quo Iuppiter arſit:
In puero, luit excidio quem Troia furorem.

29 *AQVILAM ſane inter aſtra collocatam dicunt, propter Ganymedem Iouis miniſtrum, quem rapuit in cœlum, eſt enim ea ſignum Iouis, quòd cum dij omnes volucres inter ſe diuiderent, eam in portione ſortitus ſit Iupiter. quòd altius cunctis volantibus euolet, & pene inter omnes principatum teneat, & quòd ſola auium Solis radijs non terreatur. Nanque ita eſt ſpectans ad orientem pennis tenſis. Aglaoſthenes dicit Iouem in aquilam transfiguratum, Naxiam regionem vbi nutritus fuerat petijße, & regnum accepiße. Egreßo verò de Naxo cum aduerſus Titanas proficiſceretur, & ſacrificium faceret, aquilā*

ei in auspicio apparuisse, & fulmina ministrasse, quam bono omine acceptam tutelæ suæ subiecisse. Habet autem stellas, in capite claram vnam, in humeris singulis alarum singulas, in pectore obscuram vnam sunt omnes quatuor. Sagitta autem quam tenet in pedibus, dicitur sagitta Apollinis fuisse, cum qua Cyclopas interfecit, eo quòd Iouis fulmina facerent, quòd eo telo Aesculapius eius filius à Ioue esset interfectus, quam sagittam astris illatam in memoriam virtutis suæ reliquit. Habet autem stellas quatuor, in summo vnam, in medio vnam, in pennis sagittæ duas.

DELPHINVS.

30 SIDERA quæ mundi pars celsior æthere voluit,
Quæque vident boream, ventis assueta serenis
Diximus: hinc alius decliuis ducitur ordo,
Sentit & insanos obscuris flatibus austros.

30 NEPTVNVS, vt Artemidorus refert, Amphitriten voluit in coniugium accipere, quæ cum ob verecundiæ magnitudinem & virginitatis obseruantiam ad Atlantem confugisset, Neptunus post eam multos misit qui eam peterent, inter quos & Delphinum misit qui eam peteret. Quæ cum circa insulas Atlantis moraretur, reperit eam, nunciauitque Neptuno, quam ille suis persuasionibus ad suam perduxit voluntatem, Delphinóque maximos honores in mari tribuit, quem in astris intulit & in manu sua habere instituit. Habet autem stellas nouem, & ideo musicum signum dicitur, eo quòd in numero musarum stellas habet, in ore vnam, in solio duas, in pinnulis ventris tres, in dorso vnam, in cauda duas. sunt omnes nouem. Delphinus autem non multum currit supra Capricornum.

ORION.

31 TELA, caput, magnísque humeris, sic baltheus ardet,
Sic vagina ensis, pernici sic pede fulget.

31 ORION qui & Incola dicitur, ante Tauri vestigia fulget, & dicitur Orion, ab vrina, id est ab inundatione aquarum. Tempore enim hyemis habet ortum cum mare & terras aquis & tempestatibus turbat. Hunc Romani Iugulam vocant, eo quòd sit armatus, vt gladius stellarum luce terribilis & clarissimus, qui si fulget, serenitatem portendit: si obscuratur, tempestatem annuit imminere. Hunc Hesiodus dicit Neptuni & Euryales filium, cui dono datum est à Neptuno, vt super fluctus ambularet, veluti supra terram. Qui cùm Chium venisset, Meropem OEnopionis filiam compressit, quem Oenopion ob iniuriam excæcauit, & de finibus suis expulit ipse cum Lemnum venisset, à Sole dicitur ei lumina restituta esse, & reuersus est ad OEnopionem, qui cum à ciuibus terra absconderetur, OEnopion, desperata eius inuentione, Cretam est profectus: vbi cum immodice venaretur, & à Diana corriperetur, ait se nullam feram in terris relicturum. Tellus indignata Scorpionem extulit miræ magnitudinis, qui pœnas magniloquentiæ eius exigeret, Iupiter autem Orionem ob virtutem astris intulit. idem rogatu Dianæ Scorpionem inter astra duodecim cœlo collocauit, quorum contra magnitudinē stellæ quoque eorum amplissimæ sunt. Aristomachus autem dicit Erythreæ quendam Thebis voto petisse, vt filium haberet, ad quem Iupiter Mercurius & Neptunus hospitio deuenerunt: qui eis hostiam immolauit, vt filius nasceretur: cuius bouis pelle detracta, dij in eam vrinam fecere, iussuque Mercurij, terra obruta est, vnde puer supradictus est natus, quem Vrionem appellauerunt & astris intulerunt. Quidam autem dicunt Vrionem Methymnæum qui cùm esset cithara potens, rex Corinthiorum Pyranthus nomine eum dilexit, qui cum á rege impetrasset vt ciuitatem arte sua illustraret, & magnum patrimonium acquisiuisset, consenserunt famuli cum nautis, vt eum interficerent: quem cum vellent interficere petijt ac eis vt ante decantaret. Cum autem citharæ sonus cum voce eius audiretur, Delphini circum nauim venerunt, ille super vnum ex his se præcipitauit, qui eum sublatum ad Regem Pyranthum Corinthum detulit. Delphinus subductis per æstū aquis exanimatus est. Qui cum suos casus Pyrantho narrasset, iussit rex Pyranthus Delphinum sepeliri, & ei monumentum fieri: post aliquantulum temporis nauis qua Orion deuectus fuerat, Corinthum delata est. Nautas cum ad se adduci rex imperasset, & de Orione inquireret, dixerunt eum obijsse. Quibus ille, Crastino, inquit, die ad Delphini monumentum iurabitis: eósque custodiri mandauit, atque Orionem ita ornatum sicut se præcipitauerat, in monumento Delphini delitescere. Cùm autem adducti per

Delphini

Delphini monumentum iurarent Orionem obiisse, & de monumento prodiisset, illi cum videntes obmutuerunt, ibiqua regis imperio crucifixi sunt, Dehinc Iouis miseratione dicitur Orion cum Delphino inter astra positus. Nigidius autem refert quodam tempore Iouem cum cæteris diis apud Musæum Bisionio rum regem hospitio dapsili copiósoque affectu prædito in hilaritate constituisse, vt in corio Tauri qui tunc immolatus fuerat, mingerent, eóque loco in corio terra obruta natus sit Orion, qui factus adolescens digna deorum forma atque egregia virtute incitatus, immortali memoria obtemperabat, quibus ortus dicebatur. Nam cum in Celinio venaretur, Dianam irridens contemnebat eius opera, quæ in monte constituebat. Itaque Diana misisse dicitur Scorpionem qui Orionem vita priuaret: Orion vita priuatus, sideribus illatus est. Habet autem stellas, in capite claras tres, è quibus media est splendidior cæteris: in singulis humeris singulas claras, in dextro cubito obscuram vnam, in eadem manu vnam, in zona tres, in gladio quem tenet in manu, tres: in singulis genibus singulas, in singulis pedibus singulas, in mantili tres sunt omnes XVII. & decem ex eis obscuriores.

CANIS.

32 CVM tetigit Solis radios, accenditur æstas,
Discernitque: ortu longe sata viuida firmat:
At quibus arctatæ frondes, aut languida radix,
Exanimat: nullo gaudet maiúsve minúsve
Agricola: & sidus primo speculator ab ortu.

32 *SIRIVS, stella est in medio Centro cœli, ad quam cum Sol accesserit, duplicatur calor ipsius, & languore afficiuntur corpora humana. Sirium autem stellam vocatam putant, propter flammæ candorem. Latini autem illam Caniculam vocant, vnde & dies Caniculares dicuntur, quia quandiu Sol in ipsa est, pestifera est, sed pro qualitate adiacentium commutatur. nam aut vincitur, aut morbosis vtitur viribus. hinc est, quòd cùm certo tempore oritur, non semper est noxia. Quidam verò dicunt Canem fuisse quæ Europæ cum dracone custos data est, quæ postea Minos vtraque accepit. Eandem postea ob medicinæ causam Procridi in munere datam, quæ postea Cephalus vtraque possedit, vir Procridis, qui eam ad Thebas duxit ad vulpem Thebanorum agros infestantem: cui Cani fatum est, ne ab vllo posset interfici, itémque Vulpi. Iupiter verò Vulpem in lapidem conuertit, & Canem astris intulit. Amphianus tragœdiarum scriptor refert, quòd cum hominibus stellæ relinquerent locum, missus est legatus Canis ad Doloram, quam vt vidit, tempore tempestiuo adamauit: qui cum flagraret amore, nec posset frui, magis asperius vrebatur: calamitate accepta, & Deos adiutores inuocare cœpit: tunc Aquilo misit filios suos adolescentes, qui operam Cani traderent, & ipse flatu suo Canis ardorem sedauit, qui flatus Etesiæ dicitur: amoris autem memoria remansit.*

Sunt qui aliter memorent. Icarius à Libero hospitio receptus est, qui ei in munere vtrem plenum vino tribuit, iussitque vt in reliquas terras propagaret. Icarius dehinc Athenæus, cum in terram Atticam ad posteros deuenisset, eis genus hoc suauitatis ostendit. pastores autem cum immoderatius biberēt, ebrii facti conciderunt. Qui arbitrantes Icarium malum medicamentum sibi dedisse, eum fustibus interfecerunt. Icarium autem occisum Canis qui cum eo fuerat, Mæra nomine, vlulans, Erigone eius filiæ monstrauit vbi pater insepultus iaceret: quæ cum venisset eius corpus sepeliuit, ipsaque se in monte Hymetro contulit, ibique laqueo sibi mortem consciuit. Tunc dicitur Liber à Ioue petiisse, vt Erigonem & Icarium astris inferret. Iupiter autem audita eius petitione, Erigonem signum Virginis nominauit: Icarium autem patrem eius, Arcturum. Qui cùm exoritur, tempestates mari terræque efficit. cúmque Athenas pestilentia opprimeret, ex oraculo responsum est cessaturam pestilentiam, si per annos singulos de frugibus & vindemia Icario & Erigonæ primum delibaretur. Quod factum est ab Atheniensibus, qui diebus festis institutis aras constituerunt: ideo quia illam pendentem aspexerunt, quod est apud Græcos: ex quo factum est, vt soli oscillo iactarentur homines. Canis autem Icarii qui vlulans ante pedem pendentis Virginis mortuus est, Astrocyon nominatur, quod nos Canis stellam dicimus: qui ob eandem causam quando exoritur, summam pestilentiam hominibus facit. Habet autem stellas, in capite vnam, quæ Isis dicitur, claram: in lingua vnam, quam Sirium vel Canem vocant, quæ magna est

& ſplendida:in collo duas,in ſingulis humeris ſingulas obſcuras,in pectore claras duas,in anteriore pede ſiniſtro tres,in dextro vnam claram,in extremo ſupra dorſum tres,in ventre duas,in ſiniſtro femore vnã in poſteriori pede ſiniſtro vnam,in ſummitate caudæ vnam ſiunt omnes XX.Situm autem eſt hoc ſignum inter hiemalem tropicum,& arcticum ſubterraueum qui Auſtralis vocatur.

DASYPVS.

33 SIC vtrunque oritur,ſic occidit in freta ſidus:
Tu paruum Leporem perpende ſub Orione.

33 LEPVS ſub pedibus Antecanis & Orionis conſtitutus eſt.Hic dicitur Orionis canem fugere venantis.Nam vt venatorem eum finxerunt aliqua de cauſa,ita Leporem ei ad pedes fugientem finxerũt. Quidam negant tam nobilem támque magnum venatorem,de quo ante in Scorpione ſigno diximus, & poſtea in ipſius figura dicemus,oportere Leporem venari.Callimachuſque accuſat eum, quòd cum Dianæ ſcriberet laudes,eam leporino ſanguine gaudere,& eos venari dixerit.Nonnulli à Mercurio inter aſtra collocatum dicunt propter nimiam velocitatem,ſiue quòd inter quadrupedes plus pariat, & quoſdam fœtus pariat,quoſdam verò in ventre habeat,ſicut Ariſtoteles philoſophus ait, qui de animalium ratione diſſeruit.Antiquitus autem dicebatur in inſula Lero nullum Leporem fuiſſe,ſed ex eorum ciuitate adoleſcens quidam ſtudio generis ab exteris terris Leporem fœminam produxit,& ad eius partum diligentiſſime quæ opus eſſent adminiſtrauit:itaque cum peperiſſet,& complures eius ciuitatis ad ſtudium intendiſſet,& partim precio,partim beneficio mercati eſſent,omnes Lepores alere cœperunt: quibus cùm nihil daretur ad manducandum,impetu facto,omnia comederunt,quo facto inſulam calamitas afflixit, itaque poſtea Leporis figuram aſtris contulerunt,vt homines meminiſſent nihil his exoptandum in vita, ſi inſolenter vtantur lætitia, qua dolorem capere poſterius cogantur.Habet autem ſtellas,in ſingulis auribus ſiugulas,in pectore duas,in dorſo nitidam vnam,in poſterioribus pedibus ſingulas.ſunt autem omnes VII.

ARGO NAVIS

34 AT cum decurrens inhibet iam nauita remos,
Auerſámque ratem votis damnatus ab ore,
Perlegit,optatam cupiens contingere terram:
Sed quia pars violata fuit coëuntia ſaxa,
Numine Iunonis tutus cùm fugit Iaſon,
Hæc micat in cœlo lateri non amplior,actus
Qua ſurgit malus,qua debet reddere proram,
Intercepta perit nulla ſub imagine forma:
Puppis demiſſo tantum ſtat lucida clauo.

34 POST Canis igitur magni caudam,ſecundum ſtellarum ordinem Nauis conſtituta eſt, quam quidam beneficio Mineruæ inter aſtra collocatam dicunt, quæque prima ab ea fabricata eſt, & mare quod antea inuium fuerat hominibus,peruium nautis ingenio fecit,quam notatam in cœlo figurauit,ſed à gubernaculis vſque ad malum.Nonnulli dicunt Danaum Beli filium ex compluribus coniugibus qninquaginta filias habuiſſe.fratrem autem eius Eegyptum totidem filios.Danaum autem & filias eius interficere voluit,vt regnum paternum ſolus obtineret,eaſque filijs ſuis vxores à fratre popoſcit, Danaus autem cognita malitia,Mineruam inuocauit adiutricem:tunc primum dicitur Minerua nauim feciſſe,quæ Argos apppellata eſt,cum qua Danaus ex Aphrica Argos profugit. Aegyptus filius ſuos ad perſequendum fratrem miſit.Qui poſtquam Argos venerunt,patruum impugnare cœperunt.Danaus autem vt vidit ſe eis obſiſtere non poſſe,dedit eis filias ſuas,quæ patris iuſſu viros ſuos vna nocte interfecerunt,ſola Hypermneſtra Linum ſeruauit:ob quod fanum illis factum eſt.cæteræ verò dicuntur apud Inferos in dolium pertuſum aquam ingerere.Habet autem Nauis ſtellas,in puppe quatuor,in cataſtroma quatuor,in malo ſummo tres,in ſingulis temonibus quinque,ſub carina quinque.ſunt omnes XXVI.

CETVS.

35 DIVERSO poſita & boreæ vicina legenti,
Auſter piſtris agens duo ſidera, perlegit vnum.
Nanque Aries ſupra Piſtrim Piſcéſque feruntur:
Bellua ſed ponti non multum præterit Amnem.

35 PORRO ſub Ariete & Piſcibus ſuper fluuium Cetus in cœli regione collocatus eſt. Dicitur autem à Neptuno miſſus ad Cepheum propter inuidiam Nereidis, à qua contra Caſſiepeiam & Andromedam exardeſcebat propter nimiam pulchritudinem. huic Ceto Andromeda propoſita erat, quem Perſeus interfecit, & ab Ioue aſtris illatus eſt, vt memoria actus maneret. Habet autem ſtellas, in cauda extremo claras duas, à cauda vſque ad gibbum eius ſex, ſub ventre ſex. ſunt omnes XIIII.

ERIDANVS FLVVIVS.

36 PLANXERE ignotis Aſiæ Phaetontides vndis
Eridanus medius liquidis inter iacet aſtris.
Huius pars vndæ læuum ferit Orionis
Lapſa pedem, procul à motis qui Piſcibus vſus,
Vincula coniectat nodus: criſtam ſuper ipſam,
AEquore Piſtris adit. ſunt illi libera cœlo
Sidera, nonnullam ſpecie reddentia formam:
Sub Leporíſque latus, verſam poſt denique puppim,
Inter & Eridanum, flexúſque cauúmque carinæ.
Atque hæc ipſa notat, ſi nullam ferre figuram,
Sunt etiam toto ſparſi ſine nomine mundi
Inter ſigna ignes etiam, quibus & ſua deſit
Forma, per oppoſiti noſcuntur lumina ſigni.

36 FLVVIVS, vt ſuperius diximus, ſubter Cetum collocatus eſt. cœli regione cernitur, ad quam ſiniſter Orionis pes extenditur. Ab Arato & Pherecyde Eridanus Padus eſſe putatur: & ideo inter aſtra collocatus, quòd à meridianis partibus dirigere cernitur. Heſiodus autem dicit eum inter aſtra collocatũ, propter Phaethonta Solis, & Clymenes filium, qui dicitur currum patris aſcendiſſe. Cúmque à tera altius leuaretur, præ timore in Eridanum fluuium, qui & Padus dicitur, cecidit, ab Ioue fulmine percuſſus: & omnia ardere cœperunt: causáque extinguendi vniuerſos amnes immiſſos eſſe, omnéque mortalium genus interijſſe, præter Pyrrham & Deucalionem. Sorores quoque Phaetontis flentes in arbores populos verſæ ſunt, lachrimæque earum in Electrum durare dicuntur, Heliadéſque appellatæ. ipſæ autem nomina habuiſſe, Merope, Helie, Aegle, Aegiale, Petre, Phœbe, Chærie, Dioxippe. Cycnus quoque rex Liguriæ Phaethontis propinquus dum fleret, in Cycnum conuerſus eſt, id quoque monens flebile canit. A quibuſdam verò Nilus, qui & Gion exiſtimatur, & ideo inter ſidera collocatus, quòd à meridianis partibus curſum dirigat. Eſt autem ſidus multarum ſtellarum luce adornatum, & ſubiacet ei ſtella quæ vocatur Canopus, ſiue Ptolemæon ſplendens: tangit que temonem Nauis. apparet autem humillima, eo quòd circa terram eſſe videtur, & nullum ſidus inferius apparet, ob quod terreſtris vocatur. Habet autem ſtellas, in primo flexu quatuor, in ſecundo tres, in tertio tres, vſque ad nouiſſimum ſeptem, quas dicunt in ore Nili fluuij eſſe. ſunt omnes XVII.

PISCIS.

37 INFIMVS Hydrochoos ſed quà veſtigia figit,
Sunt aliæ ſtellæ, quà caudam bellua flectit,

Quàque caput Piſcis,media regione locatæ:
Nullum nomen habent,nec cauſam nominis vllam:
Sic tenuis cunctis iam pene euanuit ardor:
Nec procul hinc dextra diffundit Aquarius vndas,
Atque imitata cadunt errantis ſigna liquoris.
E quibus vna magis ſub cauda flamma relucet
Squammigeræ piſtris:pedibus ſubit altera ſigni
Fundentis latices:eſt & ſine honore corona,
Ante Sagittiferi multum pernicia crura.

37 PISCIS magnus, cuius nepotes dicuntur Piſces, qui in circulo zodiaco conſtituti ſunt, dicitur in aſtra collocatus, eo quòd decidens in Boeth ſtagno, Phacetis filia Veneris, in Piſcem ſit transfigurata, quã Syri deam nominauerunt. Quidam autem dicunt quòd de ſtagno filiam Veneris ſaluauerit. Vnde vſque hodie Syri Piſces argenteos in templo ſacrauerunt. Eſt autem ſignum in parte auſtrali, quod Piſcibus orientibus oritur, quem Piſcem dicunt Aquarij vrnæ habere effuſionem. Habet autem ſtellas XII. è quibus vna fertur eſſe ſub pedibus Aquarij, & tres in brachijs eius. ipſæ autem clariores eſſe cæteris noſcuntur. inter hæc ſunt aſtra ſiue ſigna quæ Planetæ appellantur.

38 OCEANVM occaſu tangit tanto & magis arte,
Thuribulum metæ vim cœlo ſuſcipit,& iam
Præcipiti tractu vaſtis dimittitur vndis.
Multa dedit natura homini rata ſigna ſalutis,
Venturámque nouis cladem depellere ſuaſit.
Inter certa licet numeres ſub nocte cauenda,
Thuribulum.nam ſi ſordebunt cætera cœli
Nubibus obductis,illo ſplendore timeto,
Ne pacem pelagi ſoluat violentior auſter:
Tunc mihi ſiccentur aſtricto cornua velo,
Erigat,emittátque latus per inane rudentes.
Quod ſi deprenſa turbauit lintea puppis,
Incubuítque ſinu laxo,vel mergitur vndis
Prona ratis,ſoluétque inimicum Nerea prora:
Vel ſi perſpexit ſeruator Iuppiter æger,
Vltima perſoluunt iactatæ vota ſalutis:
Nec metus ante fugit,quàm pars effluxerit orbis,
Quæ boream cœlum ſpectantibus indicet ortum.

38 SACRARIVM qui & Pharus dicitur, eſt ſignum nauigantibus ſemper contrarium, quod ſequitur Scorpionis caudam. Quod quidam locatum inter aſtra dicunt, quòd in eo dij primum mutuo coniurationem fecerunt, cum Iupiter contra Saturnum fecit, quòd memoriæ non ſolùm aſtris illatum, ſed etiã hominibus hoc haberet inſtitutum, quia in agonibus & ludis quinquennalibus coronæ habentur, & fœderis teſtes adhibentur, itémque vates per quos futura reſpondentur in Sympoſijs domibus conſecrantur, & iure Iupiter igneum ſibi velamen, ne eius fulminum potentia deprehenderetur adhibuit. Habet ſtellas quatuor, duas in ſuperficie, in qua prunæ fuiſſe dicuntur, duas in vaſe eius.

CENTAVRVS.

39 INDE per ingentes coſtas,per crura,per armos,
Nauſcitur intacta Sonipes ſub Virgine dextra,

Seu

Seu prædam è ſiluis portat,ſeu dona propinqua
Placatura deos,cultor Iouis admouet aræ
Hic erit ille pius Chiro,tutiſsimus omnes
Inter nubigenas,& magni doctor Achillis.
Hic humero medium ſcindens iter ætheris alti,
Si tenuem traxit nubem ſtellásve recondit,
Toto clarus equo,venientes nunciat euros.

39 CENTAVRVS dicitur Saturni & Philyræ filius.nam Saturnus cum Iouem filium quæreret in Thracea,cum Philyra Oceani filia in equum verſus dicitur concubuiſſe,& ex ea Chironem Centaurum natum artis medicinæ inuentorem,ipſamque in arborem φίλυραν,hoc eſt tiliam verſam eſſe, & habitaſſe Chironem in Pelio monte inter homines æquiſſimum,à quo Aeſculapius medicina, Achilles cithara, in aſtrologia Hercules literis inſtructi ſunt:cuius hoſpitio cum Hercules vteretur,ſicut Antiſthenes dicit è pharetra ſagitta lapſa dicitur pedem eius vulneraſſe,acceptoque vulnere illum animam exhalaſſe, & ab Ioue aſtris illatum.eſt autem ſignum ad aſpectum Sacrarij.Vnde & ad idem Sacrarium ſacriſicare videtur.Habet ſtellas,in capite obſcuras tres,in ſingulis humeris ſingulas claras, in dextro cubito vnam, in eadem manu vnam,in medio pectore vnam,in ſpina duas,in ventre ſplendidas duas, in dextro lumbo claram vnam,in cauda tres,in ſingulis genibus retrorſus duas,in vtroque armo vnam, in vtriſque pedibus anterioribus ſingulas.fiunt omnes XXXIII.Quidam arbitrantur tenere in ſiniſtra manu arma & Leporem:in dextra vero beſtiolam quæ θηρίον appellatur,& βύρσαν, id eſt vtrem vini plenum,in quo libabat dijs in Sacrario.Habet autem ſtellas beſtiola,in capite vnam,in ſpina claram vnam,in cauda duas, in ſummo pede poſteriore claram vnam, in anteriori pede vnam claram, in thyrſo tres. ſunt omnes XXXIII.

HYDRA.

40 HIC primos ortus Crater premit vlterioris,
Vocalis roſtro Corui,ſuper Hydráque lucet.

40 HYDRA, ſuper cuius caudam Coruum ſedere dicunt,& in medio Vrnam aſſerunt, eſt ſignum in parte auſtrali,caput deflexum habens ad Cancrum,cuius ſinuoſi corporis medietas eſt connexa ſub Leone,caudam verò extendit ad Centaurum,ſupra quam ſedet Coruus:qui Coruus ideo inter aſtra collocatus dicitur,eo quòd fuerit in tutela Apollinis,à quo miſſus ad fontem,vt dijs ad libandum aquam deferret:cum vidiſſet arbores groſſos ficus habentes,volans conſedit in eis donec maturæ fierent,& aquam deferre diſtulit:poſt paucos autem dies peracto ſacrificio, cum ille ficos comediſſet, & ſe dijs peccaſſe ſenſiſſet,denuò ad fontem vt aquam hauriret redijt,& ab Hydra exteritus vas vacuum reportauit, dicens exceſſiſſe aquam,quæ fuerat in fonte.cognoſcens Apollo ſibi Coruum peccaſſe,prohibuit eum eo tempore aquam bibere,vt Ariſtoteles dicit in eo libro,qui de beſtijs ſcribitur.Et Iſidorus in naturalibus,vel in phyſicis memoriæ tradidit,quod ipſe peccati pœnas daret,qui & poſtea aſtris illatus eſt.Crater autem in medio angue poſitus eſt:caudam autem anguis Coruus appetit roſtro, neque poteſt iuxta accedere vt bibat.Habet anguis ſtellas in capite,claras tres,in prima flexura ſex, & vna ex eis obſcura ad vltimum: in ſecunda flexura tres,in tertia quatuor,in quarta duas,in quinta vſque ad caudam octo claras. fiunt omnes XXVI.Paululum ſub prima flexura Crater ſiue Vrna ſitus eſt,inclinatus ad genua Virginis. Habet ſtellas in labris obſcuras duas,per ſingula latera tres,in fundo duas.ſunt omnes X. Coruus autem qui eſt ad vltimam eius caudam,ſpectans ad occaſum,habet ſtellas,in capite claram vnam,in ala duas,in cauda tres,in pedibus ſingulas ab vnguibus.ſunt omnes ſex.omnes ſimul fiunt XXXXIII.

* *

AETHERIVM venit thalamum ſuper imbribus atrum,
Et tonitru,crebraque abſcondit grandine terras.
Temperat in Geminis annum,nec crede ſereno,
Nubila nec diuturna putes cum ſidere Cancri
Fons erit ardentis,tamen hoc in littore certum

Flagrantis placide lucens hic temperat annum.
Cùm posuit sedem Nemeæis finibus astrum,
Virginéque & Libra, semper pendentia tantum
Nubila continua magis in statione manebunt.
Nunc quoque nulla fides cœlum cum Scorpion acer
Stat super: incerta nanque omnia lege feruntur:
Heu quantis terras tum Iupiter ignibus omnes
Obruet, aut glomerata cadet quàm densa per astra
Immitis grando cœlo, quàm sæpe sonabit,
Cum spatium attigerit tendentis singuláque ignis,
Non terris imbres, ponto non flamina deerunt,
Et cœli terret sonitus mortalia corda,
Cum sedem Aegoceri Cithereius attigit ignis.
Horridus at gelidos portendit Aquarius ignes,
Hibernæque cadunt pluuiæ, concretáque grando.
Piscibus à geminis sub prima recurrerit astra,
Hesperus, hæc tibi signa feret, cùm lucifer ora
Ingreditur Venus alma polũ, sed vbi Hesperus ignes
Prouocat ætherios, & noctem ducere terris
Incipit, exoriens ecce hæc Citherea mouebit.
Vere caueto imbres, & fulmina culmine ab alto,
Phryxeum rutilo pecus irradiauerit astro
Nubila, commixtúsque fragor pluuialibus vndis,
Flamináque assiduo terris tum stantia pulsu.
E cœlo diri deiecti grandinis ictus,
Vere magis nitido Tauri cum sidere fulsit.
Appota Geminis eadem constantia præstat,
Cum dederit soles, inducit nubila cœlo:
Nubila cum fuerint, subitos mirabere soles:
Et modo te vento gelido, modo protinus imber
Lucens alterna superabit nube serena.
Sin leuis ingressa est spaciosi sidera Cancri,
Pacem mundus habet, non nulli corpore soles
Pestiferi incendunt, non sidera densa solutos
Astringunt artus: alieno tempore lenis
Omnia pacato tum sidere temperat aër.
Ac rapidis idem ne solibus æstuet orbis,
Efficient magni conspectu signa Leonis.
Virgine erunt pluuiæ, plerique in nube fragores,
Concaua quos reddunt incluso nubila vento.
Detrahit autumno pluuias, eadémque repellit,
Nubibus assiduis, cœlúmque ob frigora prima,
Extremum autumni superent glacialia terræ.

Scorpios at raris ne quis caua terra grauetur,
Horrebit pluuijs.ad diros omnia nimbos,
Continuósque ruit,cum per ſinuoſa tenetur
Cornua Centauri rapida diſtincta ſagitta.
Aegoceros imbres,& crebro lumine ruptos
Nubibus elidet ſonitus,temploque nitore
Flagrantis teli mortalia numina vincent.
Hæc eadem fundens prædicit Aquarius imbrem.
Extremis ſæuis maria increbeſcere ventis,
Oſtendunt Piſces Veneris quos ſtella notarit.
Et quoniam certis extat via cognita ſignis,
Accipe quid moueat mundo Cyllenius ignis,
Si modo Phœbei flammas euaſerit axis,
Matutina ferens ſolitos per ſidera curſus.
Cum pecudum villis auratum fulſerit aſtrum,
Ventorúmque graues,& diræ grandinis iræ,
Non intermiſſo patienti tempore ſurgent.
Quin pluuias alias etiam in regione notabis
Aſtore non omni:nanque eſt tunc imber in aruis.
Aſt vbi ſe Taurus ſinuatis cornibus effert,
Grandine ſignificat.Geminis tranquilla ſereni
Et placidum nautis ſpondet cœlúmque fretúmque,
Nubila atque imbres,æſtus ac frigora miſcet.
Certior ardor erit,quanuis iuuet aura fauoni,
Cum vaſti calida radiabit ſede Leonis.
Templa ſed ætherei ſimul ac poſſederit ignis,
Omnia mixta feret,pluuias meditabitur ingens,
Vndique grando venit,rumpuntur culmina nimbis.
Centauri attigerit cum iam Cyllenius arcus,
Aut vbi conſurgit Capricornus & ipſe biformis,
Aut ſubitos cœlo deducet crebrius imbres
Fulminis,aut iactu magnum perrumpit Olympum.
Nullo ſerenato Capricornus nubila cœlo
Comparat,aut gelidos flatus,cœlíque fragores.
Non alio melius ſigno prædicere poſsis.
Piſcibus hæc eadem quanuis cognoſcere fas ſit,
Quandoquidem exoritur mundo Cyllenius ignis.
Quid faceret primum modo cum lumine Solis,
Tempus & occaſus moneat quoque diſcere Phœbi.
Ver erit hibernis totum execrabile nimbis,
Et crebro tonitru iunget florentia rura,
Spéſque nouæ ſegetis quatientur grandinis ictu,
Vretur cœlum,magni,cùm regna tonantis

Ingrediens pecudis ingreditur aurea terga,
Hinc & Agenorei ſtellantia cornua Tauri,
Quídve ferant Gemini,rapido quid ſidere Cancer,
Si penitus quæras:Taurum ſæuire videbis,
Grandine nec contra ferri ratione probanda,
Aut Cancro,aut Geminis:calidus veſtigia ſeruat
Hic quo dicta Leo ſæuíſque caloribus ardet.
Flatus at Geminis miſcet tranquilla ſerenis,
Spiciferæque manu tendenti libera nutu
Diſſentit diuæ,ſed vt hæc ventura ſerena
Nunciat,& ventis ceſſat mare,ceſſat & aër.
Scorpios in pluuias rarus,ſed nubibus atris
Creber agit nimbos:& ſæua tonitrua portat,
Clara Sagittiferi tetigit cum lumina ſigni.
AEgocero ſemper cœlo leuis excidit imber.
Frigidus at rapidis horrebit Aquarius euris,
Brumaléſque dabit pluuias,atque igne perenni
Cum ſonitu quatiet nubes ſecura laboris,
Non fruſtrans animum certo me limite ducat.
Hæc eadem tibi ſigna dabunt non irrita Piſces.

SOLEM per ſeipſum conſtat moueri,non cum mundo verti,ſed in zodiaci circuli obliquitate curſum paragrare,paulo ſuperius diximus:qui cum per trecentos ſexaginta quinque dies, & quadrantem zodiacum luſtret,& ſingula tricenis diebus deníſque horis ac ſemiſſe,id eſt dimidia hora, tranſcurrat incremento dimidiarum horarum quarto anno vnum diem complet,quem biſſextum nuncupant, qui dies conficitur ex quadrantibus.Nam cum duodecies ſemis ſex horas integras faciant,id eſt quadrantem,hic quadrans quater ductus vigintiquatuor horas perficit, idem vnum diem cum ſua nocte complet, & in quarto biſſextum,vt præfati ſumus,efficit.Sol interea dum igneus ſit,præ nimio motu conuerſionis ſuæ amplius incaleſcit.cuius ignem dicunt philoſophi aqua nutriri,& è contrario elemento virtutem luminis & caloris accipere, vnde videmus eum ſæpius madidum atque rorantem. Tunc autem eclipſin patitur,quod Latinè defectio dicitur,quoties Luna XXX,ad eandem lineam qua Sol vehitur,peruenit,eique ſe obijciens eum obſcurat,vndè deficere nobis videtur,cum ei orbis Lunæ opponitur.Signa enim tempeſtatis vel ſerenitatis hoc modo aſtrologi mundi cognoſcenda eſſe dixerunt.Virgilius nanque ait,ſi Sol in ortu ſuo maculoſus ſit,atque ſub nube latens:aut ſi dimidia pars eius apparuerit,imbres futuros. item Varro ait,Si exoriens concauus videtur,ita vt è medio fulgeat,& radios faciat,partim ad aquilonem, partim ad auſtrum,tempeſtatem humidam & ventoſam futuram innuit:item,ſi Sol, inquit, rubeat in occaſu, ſincerus dies erit:ſi palleat,tempeſtatem ſignificat. Nigidius quoque ait, Si pallidus Sol in nigras nubes occidat,aquilonem ventum ſignificat.Hunc etiam Græci Apollinem appellauerunt,à quo ſe ſpiritum accipere arbitrantur.ἀπόλλωμ enim Græce,Latine perdens dicitur,quòd feruore ſuo omnem ſuccum virentium decoquendo perdat herbarum.Hunc etiam diuinationis deum eſſe voluerunt,ſiue quòd Sol omnia obſcura manifeſtat in luce,ſiue quòd in ſuo proceſſu,& occaſu eius orbita multimodos ſignificationũ monſtret eſſectus.Sol dicitur,aut ex eo quòd ſolus ſit,aut quòd ſolito per dies ſurgat & occidat.Hunc etiam ſine barba pingunt,quia occidendo & naſcendo ſemper eſt iunior, ſiue quòd nunquam in ſua virtute deficiat.vt Luna quæ creſcit aut minuitur.Huic quoque illam ob cauſam,quòd aut quadripartitis temporum varietatibus anni circulum peragat,id eſt verni, æſtatis,autumni,& hiemis:aut quòd quadripartito limite diei metitur ſpacium.Vnde & ipſis equis condigna nomina poſuerunt,id eſt Erytræus, Aethon,Læmpros,& Philogæus.Erythræus Græce ruber dicitur,quòd à matutino lumine rubicundus exurgat. Aethon lucidus dicitur,quòd tertia hora inſtante lucidior fulgeat.Lampros verò lucens vel ardens dicitur, quod fit dum ad vmbilicum diei contra arcticum conſcenderit circulum.Philogæus Græce terram amans dicitur,quòd hora nona procliuior vergens occaſui pronus incumbat.

LVNA terris vicinior est quàm Sol, siue quàm cætera errantia sidera. Vnde & breuiore orbe celerius peragit cursum suum. Nam iter quod Sol trecentis & sexaginta quinque diebus & sex horis peragit, Luna viginti septem diebus & octo horis percurrit. singula verò signa Sol tricenis diebus & denis horis ac semisse. Luna autem binis diebus, & semis hora, besse vnius, perlabitur. Vnde fit vt quantum spatij in zodiaco Luna percurrit, tantum Sol tredecim diebus expleat. Hanc quidam philosophorum dicunt proprium lumen non habere, globique eius vnam partē esse lucisluam, aliam verò obscuram & paulatim se vertendo diuersas formas efficere. Alij contra aiunt, Lunam globum suum habere, sed ignem à Sole concipere, & quantum percutitur ardescere, & quantum à Sole discedit augeri, Cùm vero contrà steterit, feritur ex aduerso & velut speculum, non vim, sed imaginem reddit, vnde & defectum patitur, si inter ipsam & Solem vmbra terræ interueniat. Hac enim crescente vniuersa gignentia pubescunt, tenuescente tenuantur: humor etiam & spiritus omnis augescit. tumescit oceanus. quod diuerso cœli & vagantium stellarum temperatur, atque deteritur & infra fluit, id excipit Luna & Soli tradit. quo & animalia vigescunt, & humus quodammodo animatur genitali calore, & vt ita dixerim, viua plurimum valent in orginibus quam in ortu sunt: languent in occasu. Ortum facit in stella quam Sol præterit, deinde statione matutina cum à quinto loco Solis steterit, in eodem manet signo, donec ab eodem Sole moueatur, quæ contraria est Soli. mane occidit, oritur simul nocte, & vocatur Chronicos. Deinde rursus altero latere, à quinto signo deprehensa postmerediana, stationem facit, donec ingresso Sole idem signum sub radijs eius delitescens in totum occidat. Aspiciunt inter se stellæ ex tertio signo quod dicitur Trigonū, & habent maxime confusionem: item à quarto signo, quod Tetragonon & Centrum vocatur, & in alterutrum maxime præstant effectum, item ex contrario, quod est septimum signum & Diametron vocatur, quæ maxime aduersum cætera dissident. Vel leuiter aspiciunt, vt sextum quod dicitur Hexagonon. Signa tropica peregrinis nationibus præsunt, & omnino motibus & consilijs subinde variantur, atque permutantur. Biformia generatione rerum omnium repetitionem significant, & interim dilationem. Solida vehementer & instanter efficiunt, & ad exitum vel prospera vel aduersa perducunt, sicut afficiuntur à stellis, vel fauentibus, vel repugnantibus. Iam verò quia de eius cursu vel ordine sub breuitate diximus, restat vt quid de ea Gentiles senserint edicamus. Lunam gentiles Dianam germanam Solis quem Apollinem nuncupabant fuisse dixerunt, & sicut à Sole spiritum, ita se à Luna corpus accipere arbitrabantur: Dicebant enim eam viarum præsidem, & virginem, eo quod in via nihil pariat. idcirco igitur ambo sagittas habere dicuntur, quod ipsa duo sidera de cœlo radios vsque ad terram emittant, ideo faces, quia Luna illuminat, Sol & illuminat & exurit. ideo bigam Luna dicitur habere siue propter velocitatem. siue pro eo quod nocte & die apparet ideo vnum equum album & alium nigrum dicitur habere, eo quòd hieme & æstate plus luceat quàm vere & autumno. Diana autem Luna dicta est. quasi diana, eo quòd die ac nocte appareat ipsa, & Luna eo quòd luceat, & Triuia eo quod tribus fingatur figuris, de qua Vergilius ait, Tria virginis ora Dianæ. nam eadem Luna, eadem Diana, eadem Proserpina vocatur, id est cœlestis, terrestris, & infernalis. De qua quidam, Denique cum Luna est, sublustri splendet amictu: Cum succincta iacet calamis, Latonia virgo est. Lunam voluerunt etiam apud inferos Proserpinam. seu quòd nocte luceat. siue quòd humilior currat & terris præsit: vnde bigam bouum habere dicitur, illo videlicet pacto quod detrimenta & augmenta non solùm terra, sed & lapides vel cerebra animantium, & quod magis incredibile sit, etiam lætamina sentiunt, quæ in Luna incrementis cœpta vermiculos parturiant. Ipsam Dianam ortam nemoribus volunt, simili modo quod arborum ac fruticum succo augmenta inducat. Denique crementis Lunæ abscissa ligna furfuraceis tinearum terebraminibus fistulascunt. Nemoribus quoque adesse dicitur, quòd omnis venatio plus nocte quam die dormiat. Endymionem verò pastorem amasse dicitur, duplo scilicet modo: seu quod primus hominum Endymion cursum Lunæ inuenerit, vnde & triginta annos dormisse dicitur: quia nihil aliud in vita sua, nisi huic repertioni studuit, sicut Mnaseas in primo libro de Europa scribens tradidit. siue quod Endymionem amasse fertur, quia nocturni roris humor, qui est siderum, quique ipsius Lunæ animandis herbarum succis infudetur, & pastoralibus prosit successibus. Præterea signa tempestatis vel & serenitatis in ea videri posse antiqui dixerunt. Nigidius ait, si Luna in summo circulo maculas nigras habuerit in primis partibus mensis, imbres futuros significat. Si in medio, tunc cum plena sint in eo cornicula, serenitatem. Cæterùm si rubet quasi aurum, ventos ostendit. fit enim ventus ex aëris dēsitate, qua obducti Sol & Luna rubescunt. item si cornua eius tetra fuerint nebula, tempestas futura est. Aratus autem dicit, Si aquilonium cornu Lunæ est porrectius, aquilonium imminere. Item si cornu australe sit erectius, notum imminere. Quarta autem Luna index futurarū certissima habetur aurarum. Vnde & Vergilius, Si in ortu quarto: nanque is certissimus auctor.

A BRVMA in fauoniū CAESARI nobilia sidera, significāt. III. cal. Ianua. matutino Canis occidēs

quo die Atticæ & finitimis regionibus Aquila veſpere occidere traditur. Pridie nonas Ianuarias Cæſari Delphinus matutino exoritur, & poſtero exoritur Fidicula, quando Sagitta veſperi occidit. Item quinto idus Ianuarias eiuſdem Delphini veſpertinus occaſus & continui dies hiemis Italiæ, cum Sol in Aquarium ſentitur tranſire, quod fere XVIII. cal. Febr. euenit. VIII. Febr. Regia ſtella appellata Tuberoni, in pectore Leonis occidit matutino, & pridie non. Febr. Fidicula veſperi occidit.

A FAuonio in æquinoctium Cæſari ſignificant IIII. calend. Mart. quatriduum varie, & VIII. calen. Mart hirundinis viſus, & poſtero die arcturi exortus veſpertinus. Item nonas Mart. Cæſar. Cancri exortu id fieri obſeruauit. VIII. Idus Mart. aquilonis Piſcis exortus, & poſtero die Orionis exortus, & in Attica Miluus apparere obſeruatur. Idibus Martijs Cæſar ferales ſibi notauit Scorpionis occaſus. III. calend. Aprilis Italiæ Miluus oſtenditur. XII. cal. Apriles Equus occidit matutino.

Aequinoctium vernum VIII. cal. Aprilis peragi videtur. Ab eo ad Vergiliarum exortum matutinum Cæſari ſignificant. III. non. April. in Attica Vergiliæ veſpere occultantur. Item poſt pridie nonas Apriles in Bœotia & Chaldæis Orion & gladius eius incipiunt abſcondi. Cæſari VI. Idus Aprilis ſignificat imbres Libræ occaſus. XIIII. cal. Maias ſucculæ occidunt veſpere, ſidus vehemens, & terra marique turbidum. XVI. cal. Maias, in Attica occidunt veſperi, Cæſari. XV. cal. Mai. quatriduum ſignificant, XII. calen. Mai. Aſſyrijs ſucculæ occidunt veſperi, quod vulgo appellatur ſidus parilicium, quoniam XI. calen. Maias vrbis Romæ natalis habetur, quo fere ſerenitas redditur. claritatem obſeruationis membrorum augmēto, Hyadas appellantibus Græcis, quod noſtri à ſimilitudine cognominis vocabulum eis ſtellis propter ſuccos impoſitum arbitrantur: imperiti appellauere Succidas. Cæſari VIII. calen. Maias notantur dies. VII. calen Mai. Aegypto Hœdi exoriuntur. VI. cal. Mai. Bœotiæ & Atticæ Canis veſpere occultatur, & Fidicula mane oritur. X. cal. Maias, Aſſyrijs Orion totus abſconditur. Quarto autem cal. Maias Aſſyrijs Canis.

VI. non Maias Cæſari Succulæ matutino exoriuntur, & VIII. Idus Mai. Capella pluuialis. Aegypto autem eodem die Canis veſperi occultatur. Sic fere in VI. Idus Mai. qui eſt Vergiliarum exortus, decurrūt ſidera.

A Vergiliarum exortu ſignificant Cæſari poſt pridie Idus Mai. Arcturi occaſum matutinum. III. idus Mai. Fidiculæ exortus. XII. calen. Iunias Capella veſperi occidit. & in Attica Canis. XI. cal. Iunias Cæſari Orionis gladius occidere incipit. III. no. Iunias Aſſyrijs Aquila oritur veſperi. VII. idus Iunias Arcturus matutino occidit Italiæ. IIII. idus Iunias Delphinus oritur in Aegypto. XI. cal, Iulias eiuſdem Orionis gladius Cæſari occidere incipit. VIII. cal. Iulias, longiſsimus dies totius anni, & nox breuiſsima Solſtitium conficit.

A Solſtitio ad Fidiculæ occaſum, VI. cal. Iulias Cæſari Orion exroitur. Zona autem eius Aſſyrijs, IIII. no. Iulias, Aegypto verò eadem die Procyon æſtuoſus matutino oritur, quod ſidus apud Romanos non habet nomen, niſi Canicula, quam volumus intelligere minorem Canem, vt in aſtris pingitur ad æſtum maxime pertinens, ſicut paulo pòſt docebimus. IIII. non Iulias Chaldæis corona occidit matutino. Atticæ Orion totus eadem die exoritur. Pridie idus Iulias, AEgypto Orion deſinit exoriri. XV. cal. Auguſtas, Aſſyrijs Chiron exoritur. Deinde poſt triduum fere vbique confuſum inter omnes ſidus, indicans quòd Canis ortu vocatus, Sole partem primam Leonis ingreſſo cum ſit ſolſtitium, quod ſidus accendit ſolem & magnam æſtus obtinent cauſam. XVI. cal. Auguſt. Aegypto Aquila occidit matutino, Eteſiarumque Prodromi flatus incipiunt, quod Cæſar X. cal. Auguſt. ſentire Italiam exiſtimauit: Aquila Atticæ matutino occidit. VIII. idus Aug. Arcturus medius occidit.

IIII. idus Aug. Fidicula occaſu ſuo autumnum inchoat, aut annotat. ſed vera ratio id fieri inuenit pridie idus Augu. Equus oritur veſperi, & Cæſari. Aegypto Delphinus occidit. XI. cal. ſeptembres Aſſyrijs ſtella, quæ Anteuindemiator appellatur, exoriri mane incipit, vindemiæ maturitatem promittens, cuius argumeuto erunt agni colore mutati, & Aſſyrijs quinto cal. Septemb. Sagitta occidit, Eteſiæque deſinunt. Anteuindemiator Eegypto nonis Septembribus oritur. Atticæ Arcturus matutino, & Sagitta occidit mane. V. idus Septemb. Cæſari Capella oritur veſperi: Arcturus verò pridie idus Septemb. imbres vehementiſſimos ſignificat, terra marique. Ratio eius hæc traditur, ſi Delphino occidente imbres fuerint, non defuturi ſunt per Arctu. eius ſigni ortum ſeruat hirundinum habitus. nanque deprehenſæ intereūt, XVI. cal. Octo. Aegypto Spica quam tenet Virgo, oritur matutino, Eteſiaque deſinuut. XI. cal. Octobres commiſſura Piſcium occidit, ipſumque Equi ſidus VIII. cal. Octob. III. cal. Octobr. Hœdi oriuntur. cal. Octobribus Capella matutino exoritur. VI. nonas Octob. Atticæ Corona exoritur mane. V. nonas Octob. Heniochus occidit matutino. IIII. non. Octob. Cæſari Corona exoriri incipit, & pridie non. occidunt, Hœdi veſperi. VIII. idus Octob. Cæſari fulgens in Corona ſtella exoritur, & tertio idus Vergiliæ veſperi exoriuntur. XVIII. cal. Nouember. ſucculæ veſperi oriuntur. Pridie cal. Nouembr. Cæſari Arcturus occidit, & Succulæ exoriuntur

cum

cum Sole quarto nonas Nouembr. Arcturus occidit vesperi, & idus Nouembr. Atticæ Vergiliæ occasu suo hiemem inchoant. Quinto idus Orionis gladius occidere incipit. Deinde III. idus Vergiliæ occidunt, occasum matutinum Vergiliarum Hestodes. natura huius quoque nominis Hesiodis astrologiam tradidit fieri

IN æquinoctio autumni confitetur quòd Thales XXV. die ab æquinoctio, Anaximander, XXXI. Euctemon XLVIII. nos autem sequentes obseruationem Cæsaris, XLV. die ab æquinoctio dicimus fieri.

ANTE omnia autem duo esse nomina cælestis iniuriæ meminisse debemus. Vnum quod Tempestates vocamus, in quibus grandines, procellæ, cæteráque similia intelliguntur, quæ cum plenilunio acciderint, vi maiore impelluntur. Hæc ab horridis sideribus exeunt (vt sæpius diximus) veluti Arcturo, Orione, Hedis. Alia sunt illa quæ silente cælo, serenis noctibus fiunt, nullo sentiente, nisi cum facta sunt publica: & magnæ sunt differentiæ à prioribus, aliis rubiginem, aliis vredinem, aliis caliginem impellentibus: omnibus verò sterilitatem. De his nunc dicemus, quæ ante nos à nullo sunt prodita. Prius causas reddemus eorum quæ sunt præter lunarem, & quæ paucis cæli locis constant. Nanque Vergiliæ primatum tenent ad fructus quarum exortu æstas incipit, occasu hiems semestri spacio intra se, & messes vindemiásque, & omnium maturitatem amplexantur. Est præterea in cœlo qui vocatur Lacteus circulus, etiam visu facilis: huius defluuio velut ex vbere aliquo sata cuncta lactescunt, duorum siderum obseruatione: Aquila in septentrionali parte, & in austrina Canicula, cuius mentionem suo loco fecimus. Ipse circulus fertur per Sagittarium & Geminos, solis centrum infra æquinoctialem circulum secans, commissuras eorum obtinente, hinc Aquila, illinc Canicula ideo effectus vtriusque ad omnes frugiferas pertinet terras, quoniam in his tantum locis solis terræque centra congruunt. Igitur horum siderum diebus si purus atque mitis aër genitalem illum lacteumque succum transmiserit in terras, læta adolescunt sata: si luna quâ dictum est ratione roscidum frigus asperserit admixta amaritudo, vt in lacte puerperium necat. Modus in terris huius iniuriæ, quam fecit in quacunque conuexitate comitatus vtriusque causa, & ideo non pariter in toto orbe sentitur, vt nec dies. Aquilam diximus in Italia exoriri XIII. calend. Ianuarias: nec patitur ratio naturæ quicquam in satis ante eum diem spei esse certæ. Si vero interlunium incidat, omnes hibernos fructus lædi necesse est. Rudis fuit priscorum vita, atque sine literis, non minus tamen ingeniosam fuisse in illis obseruationem apparebit, quàm nunc esse rationem. Tria nanque tempora fructibus metuebant, propter quod instituerunt ferias, diésque festos: Rubigalia, Floralia, Vinalia. Rubigalia Numa constituit anno regni sui XI. quæ nunc aguntur, ad VII. cal. Maij. quoniam tunc fere segetes rubigo occupat Hoc tempus Varro determinat, Sole Tauri partem decimam obtinente, sicut tunc ferebat ratio: sed vera causa est, quòd post dies XIX. ab Aequinoctio verno, per id quatriduum varia gentium obseruatione. In quarto calen. Maij Canis occidit, sidus & per se vehemens, & cui præoccidere Caniculam necesse sit idem itaque Floralia quarto cal. eiusdem instituerunt, vrbis anno, D.XVI. ex oraculis Sibyllæ, vt omnia bene deflorescerent. Hunc diem Varro determinat, Sole Tauri partem quartamdecimam obtinente. Ergo si in hoc quatriduum inciderit plenilunium, fruges & omnia quæ florebunt lædi necesse erit. Vinalia priora quæ ante hos dies sunt, IX. calend. Mart. degustandis vinis instituta, nihil ad fructus attinent, nec quæ adhuc diximus, ad vites oleasque, quoniam earum conceptus exortu Vergiliarum incipit, ad sextum Idus Maij, vt docuimus. Aliud hoc quatriduum est, quòd neque rore sordere velint. exhorrent enim frigidum sidus Arcturi postridie occidens, & multominus plenilunium incidere. Quarto nonas Iunias iterum Aquila exoritur vesperi, decretorio die florentibus oleis vitibúsque, si plenilunium incidat in eum, equidem & solstitium octauo calend. Iunias in simili casu dixerim & Canis ortum post dies à solstitio XXIII. sed interlunio accidente, quoniam vapore constat culpa, acinique præcoquuntur in callum. Rursus plenilunium nocet ad quartum nonas Iulias, cum Aegypto Canicula exoritur, vel certe XVI. calend. Aug. cum Italiæ item quarto calend. Aug. cum Aquila occidit vsque in X. calend. eiusdem. Extra has causas sunt Vinalia altera quæ agũtur XIII. calend. Septemb. & Varro, à Fidicula incipiente occidere mane determinat: quod vult initium autumni esse & hunc diem festum tempestatibus leniendis esse institutum. Nunc Fidiculam occidere sexto Idus Aug. obseruatur. Intra hæc constat cælestis sterilitas: neque negauerim posse eam permutari arbitrio legentium locorum æstimantium naturas. sed à nobis rationem esse demonstratam satis est: reliqua obseruatione cuiusque constabunt. Alterutrum quidem fore in causa, hoc est plenilunium, aut interlunium, non erit dubium, & in hoc mirabilem admirari benignitatem Naturæ succurritiam: primum hanc iniuriam omnibus annis accidere non posse, propter stato siderũ cursus, nec nisi paucis noctibus anni: idque quando sit futurum facile nosci, ac ne per omnes menses timeretur, earum quoque lege diuisum æstate interlunia, præter quam biduo secura esse hieme plenilunia, nec nisi æstiuis breuissimisque noctibus metui non diebus item valere. Præterea tam facile intelligi, vt formica minimum animal interlunio quiescat, plenilunio & etiam noctibus operetur. Auẽ Param oriente Sirio

ipso

ipso die non apparere, donec occidat, ediuerso Virionem prodire ipso Solstitij die. Neutrum verò Lunæ flatum noxium esse, ne noctibus quidem nisi serenis, & omni aura quiescente: quoniam neque in nube, neque in flatu cadunt rores: sic quoque non sine remedio. Sarmenta aut palearum aceruos, & euulsas herbas, fruticésque per vineas camposque cum timebis, incendito fumus medebitur: hic è paleis & contra nebulas auxiliatur, vbi nebulæ nocent. Quidam tres cancros viuos cremari iubent in arbustis, vt carbunculi nō non noceant. Alij siluri carnem leuiter vri à vento, vt per totam vineam fumus dispergatur. Varro auctor est, quòd si Fidiculæ occasu, quod est initium autumni, vna pica consecretur inter vites, minus nocere tempestates. Archibius ad Antiochum Syriæ regem scripsit, si fictili nouo obserata obruatur rubeta rana in media segete, non esse noxias tempestates.

VERTICES *extremos circa quos cœli sphæra vuluitur, Polos nuncupauere, è quibus vnus est septentrionalis, qui boreus appellatur, qui nunquam occidit. Alter australis, qui terræ obiectus à nobis nunquam videtur. Et austronotus dicitur, quam quidam dicunt esse Tethyn Oceani vxorem, nutricem Iunonis, quæ fingitur in Oceano prohiberi occidere. Hæc habet stellas, in capite septem non claras, in vtraque aure duas in armo vnam, in pectore claram vnam in pede priori vnam, in femore posteriori duas, in pede extremo posteriori duas, in cauda tres. Sunt omnes XX.*

IN GERMANICI ARATO, ET IN EVM COMMENTARIIS OBSERVATIONES

Pag. 101. ARATI PHAENOMENA. *Aldus hunc titulum libro fecit,* FRAGMENTA *Arati Phænomenon per Germanicum, in Latinum versi cum commento nuper in Sicilia reperto. Versuum & commentariorum auctorem agnoscit Germanicum, Lactantius, vt posthac dicetur. Iulius Firmicus non Germanicum, sed Iulium Cæsarem scriptorem facit, his verbis, lib. 11. Astronomicon: Sed nec aliquis pene Latinorum de hac arte Institutionis libros scripsit, nisi paucos versus Iulius Cæsar, & ipsos tamen de alieno opore mutuatus. M. verò Tullius princeps ac decus Romanæ eloquentiæ, ne quid intentatum relinqueret, quod non fuisset diuinum eius ingenium assecutum, versibus Heroicis, etiam ipse de Institutione pauca respondit.*

IN *his longitudo latitudinisque porrectus. Quidam emendarant, Latitudóque, & Porrectus participium putant. nihil mutandum censui, & Porrectus nomen arbitror, pro porrectione.*

CANOPHORA. *Vide num legendum sit, Anaphora.*

102 VT *Homerus. Aldus, Homero, quod cum sequentibus iungit.*

IN *Mimo qui nuncius inscribitur. Vide num sit legendum, Qui* γωσχικεῖος *inscribitur, hoc enim nomine Athenæo Sophronis Mimi citantur.*

DEI *igitur aduersus delicta lenem esse, est. Ald. Deo legit, & Delicata. quidam adiecerunt, Proprium est.*

AXIS *at immotus. Alij, Axis stat, motus semper vestigia seruat. Exigua mutatione verum attigerimne, docti iudicent.*

GEMINVS *determinat axem. In alijs codicibus Geminis legitur, nullo sensu. Geminus, inquit, polus, quē ita dixere Graij, terminat axem.* δύω πόλω *Aratus. Cic. Extrema ora & determinatio mundi.*

SIVE *Arcti, seu Romani. Alij, Romanæ cognominis Vrsæ plaustrum, vel facies stellarū proxima vero.*

103 QVOD *fidæ comites. Ald. habebat.*

Quod fidei comites prima incunabula magni
Fuderunt Iouis attonitæ, cum furta parentis.

DICTAEI *exercent. Ald. Dicta exercere dominæ. quod quidam correxere, Dictæi exercerent.*

SEPTEM *quàm Cressia flammis. Ald, Septem qua Cresia flammis. Sensus est, Nulla stella magis micat in cælo, quàm Helice septem flammis illustris.*

HAS *inter medias, abrupti fluminis instar. Vitiose alij habent, Luminis. Aratus enim habet,* οἷα ποταμοῖο ἀπορρώξ.

104 DVAE *sunt Arcti. Ald. Duo sunt arcturi quorum maiorem vocant, &c. & mox, Alterutra quidem horum, quod in nostro codice scribendum fuit, Harum.*

PORRO *Arctus minor. Eodem errore Aldinus codex, Porro Arcturus minor. Notum est Arcturum Bootem appellari, non quas Latini Septentriones, Vrsas, seu Plaustrum appellant. quæ autem sequuntur verba, A Græcis Arctophylax, videntur abundare: aut legendum, A Græcis* κυνόσουρα, *quam lectionem verba proxime sequentia confirmant.*

AGA-

AGATHOSTHENES. Hunc eundem auctorem Hyginus, Aglaosthenem, alij Aglosthenem nuncupant. quæ eadem varietas & in Græcis legitur. Nam Agasthenes Athenæo, Aglosthenes Iulio Polluci, Naxicorum scriptor citatur.

IN CRETAE oppido Hystoe. Sic etiam Hygini vetusti codices manu exarati habebant, cùm in impreßis sit, Hestiea.

HVNC Pherecydes dicit inter astra collocatum. Aldus habet genere fœminino, Hanc collocatam: quod cùm manifesto de Dracone, quem maximum supra dixit, intelligatur ferri non potuit.

HAVD procul effigies inde. Aldus corrupte, Efficiens, vnde effigiem enim dicit quam Aratus εἴδωλον & versu sequenti, Non illi numen, cum ex Arato constet Nomen legendum eße. τὸ μὲν οὔ τις ἐπίσαται ἀμφαδὸν εἰπεῖν.

ET ICCIRCO inter astra à Ioue. Videtur legendum, Iupiter, vt sit, Et iccirco inter astra Iupiter hunc laborem memoria dignum fertur honoraße.

SVNT omnes viginti quatuor. Viginti duæ hic tantum enumerantur. Si ex Hygino addas, In vtroque latere singulas, XXIIII. habebis.

105 TERGA nitens stellis. Aldus hunc & consequentem versum Coronæ affixerat, itaque scripserat.

Terga nitet stellis, à quo se vertice tollit
Succiduis genibus lapsum & miserabile.

Ad quam si dorso. Ald.

Ad quem se dorso peruadet lubricus anguens.

QVI cum medicinæ arte vteretur. Ab Aldino codice abest particula, Cùm poßetque abeße, si ita locus interpungeretur, Aesculapius filius Apollinis, qui medicinæ arte vteretur. Mortuos fertur suscitaße: quamobrem iratus in eum. quod mox sequitur, Iupiter domum eius cum ipso fulminis ictu percußit, Aldus cuderat, Iouis, domum eius cum ipso fulminis icto percußit. Ita verò sæpius in his commentarijs Iouis pro Iupiter scriptum reperi, quod non mutaßem, vt eßet rectus casus, nisi alij plures loci Iupiter habuißent Mendum fecit fortaßis notæ adscriptio, qua astrologi Iouem significant: quam imperitus librarius pro ratione orationis explicare non potuerit.

SVNT omnes XVII. Ald. XXVII.

BACVLOQVE minatus. Aldus, Minatur.

106 SEV genus Astræi. Aldus hos duos versus ita cudit,

Siue illi astra genus fuerit, quem fama parentem
Tradidit Astrorum, se vero intercipit æuo.

NEC dedignata subire. Ald. Designata.

DISCORDIA nota. Alia lectio, Discordia nata. Vide Lactant. lib. 5. de Iustitia cap. 5. Vbi hunc locũ Germanici citat.

NAVE petebat diuitias, fructúsque. Aldina editio habet, Naue petebant diuitias fructúsque.

107 RARIVS inuisit. Inuasit, scripsit Aldus.

INCREPAT, O patrum soboles. Aldus habet.

Increpito partum soboles oblita priorum.
Degeneres habuit semperque habitura minores.

ARTIBVS indomitis tradent. Tradant, Aldus. & versu sequenti, vbi est, Super montes, habebat ille, Super monitus.

VATIBVS ignotæ. Aldus legit, Ignotis.

SED postquam diminuti homines à quietate quieuerunt. Vide num sit legendum, ab æquitate: vel, a pietate.

108 AT capiti suberunt Gemini. Aldinus codex habet, Ancipitis suberit gemini qua posterior pes. posteriora verba, Quà posterior pes, vt ad Leonem referrem Arati verba fecerunt, itaque cuderem vt nunc habes.

ALTER qui Propus appellatur. Aldinus codex habet, Alter qui tripus, & mox, Quæ vocatur propos. Ex Hygino correxi, cuius verba sunt cùm geminorum stellas enumerat: In pedibus vtrisque singulas, & infra sinistrum pedem vnam quæ πρόπους appellatur.

SVNT in hoc signo aliæ stellæ quas Græci ὄνοις dicunt. Græcũ verbũ ὄνοις, Aldinus codex non habet.

AD occursus Dodonæi Iouis. Aldus, Ad oceasus.

109 VNA putatur. Lactant. lib. 1. De falsa religione, Ipsius autẽ, inquit, Cretici Iouis sacra, quid aliud quàm quomodo sit aut subtractus patri, aut nutritus, ostendunt? Capella est Amalthææ nymphæ, quæ vberibus suis aluit infantem: de qua Germanicus Cæsar in Arateo carmine sic ait, -Illa putatur

Nutrix esse Iouis, si vere Iupiter infans
Vbera Cretææ mulsit fidissima capræ,
Sidere quæ claro gratum testatur alumnum.

QVEM *Iupiter mirat. Ald. Quem Iouis miratus, de qua emendatione supra.*

110 QVEM *Iupiter Sidonem misit. Aldus, Quem Iouis.*

111 CLARA *etiam pernox. Aldus. Pernix.*

VT *traderetur Ceto. Ald. Cetui, & mox itidem bis, vt inflexonis quartæ nomen sit.*

112 ALVO, *Fulget equus: Aldus scripserat, Albo, corrupte. Aratus enim habet,* γαςέρι νειαίρῃ.

QVIDAM *pro eo quod Iupiter. Aldus, Iouis.*

INQVE *ouem conuertit. Aldus, Inque Iouem conuertit.*

113 HINC *Aries. Ald. Hunc Aries. itidem de piscibus, Hunc vltra gemini pisces.*

NODVM *stella premit. Aldinus codex legit,*

Nondum stella premit piscis qui respicit auras,
Threiciæ dextram Andromedæ cernuntur ad vlnam.

ATQVE *ita columbam. Aldus, Atque ita Cobam.*

MAXIMAEQVAE. *Aldus, Maximéque. itaque citat Gyraldus de Dijs gentium. lib. 1.*

114 QVAM *pater à Ioue vt vitiatam cognouit: Alij, Vt, non habent.*

ACCEPTIS *à Mercurio talaribus. In alijs libris est. Accepta à Mercurio talaria.*

ALCYONE, *ex qua Herus. Sic & Aldus: legendum autem, ex qua Hyreus, ex Apollodori Bibliotheca.*

CONTRA *spectat autem. Tres hi versus in alijs codicibus cum superioribus de Lyra coniuncti erãt, qui mihi ad Cycnum pertinere visi sunt.*

HAVD *medij fulgoris. Aldinus codex & Germanicus,*

Aut medij fulgoris erunt penna vtraque læta

EVOLAVERIT *in ramum Atticæ regionis. Sic vterque codex ille. Arbitror autem legendum, Rhãnum, qui pagus est Atticæ regionis, à quo & Nemesis Rhamnusia dicta est.*

ET *cum terrores auget nox atra. Ald. Mox atra, vitiose: vt & versu sequenti, pro Aspectaueris, Aspectauerit.*

116 QVOD *Dicolon. In alijs libris ita quoque scriptum est. Arbitror autem legendum, Quod Cochlon inuenisset in mari. ait enim Hyginus de hoc eodem Capricorno, Hic etiam dicitur, cum Iupiter Titanas oppugnaret, primus obiecisse hostibus timorem, qui Panicos appellatur, vt ait Eratosthenes: hac etiam de causa eius inferiorem partem piscis esse formationem, quod muricibus, id est maritimis conchylijs, hostes sit iaculatus pro lapidum iactatione: Vide & Miscellan. Politiani cap. XXVIII. vbi & hos commentarios Germanici agnoscit.*

QVO *tempore Typhon. Alij codices pro hoc nomine per totam hanc fabulam Phytonis nomen habent.*

COLVNTQVE *Aegyptij, & cùm venit, Typhoni. Aldina lectio est, Coluntque Agyptij, & cõuenit Phythoni neminem deorum aduersari sibimet vacuam cognouit dominantibus.*

117 EVPHEMES *musarum nutricis. Alij codices Euschemis. Hyginus Euphemes legit.*

AGLAOSTHENES *dicit Iouem. Hunc locum Lactan. lib. 1. de falsa Religione, sub Cæsaris nomine profert his verbis: Nec hîc tantum sacrificasse Iupiter inuenitur: Cæsar quoque in Arato refert Aglaosthenem dicere Iouem cum ex insula Naxo aduersus Titanas proficisceretur, & sacrificium faceret in litore, aquilam ei in auspicium aduolasse: quam victor bono omine acceptam tutelæ suæ subiugarit. Lilius Gyraldus scribit de Dijs gentium lib. VII. hæc in Aratum Latina commentaria sic enim appellat) in Bassum à quibusdam referri.*

118 TELA, *caput, magnisque humeris. Orationis consequentia postulat, Magnósque humeros.*

ARISTHOMACHVS *autem dicit Erytrea quendã. Aldinus & Germanicus codex habet, Caubrisam. Ex Hygino Erythrea substitui.*

AD *quem Iupiter, Mercurius. Ald. Ad quem Iouis, eodem errore quo supra.*

QVIDAM *autem dicunt Vrionem Methymnæum. Sic habent codices omnes. Arbitror autem Arionem legendum cuius hanc historiam ijsdem prope verbis Herodotus lib. 1. scribit. quod si verum est, vt verum est, postea pro Orion Arion, & pro Orione & Orionem, Arione & Arionem legendum est.*

REX *Corinthiorum Pyranthus nomine. Puto legendum Periandrus nomine, vt etiam in tota hac historia. sic enim habet Herodotus quòd autem Periandrus pro Periander veteres dixerint, ex multis Hygini & huius auctoris constat.*

119 APVD Musæum Bistoniorum regem. In Hygini fabulis, Byrseus dicitur.

ICARIVS. Ald. & Germanicus codex, Icarus. Græci scriptores omnes Icarium appellant. Latini variant. nam & Tibullus hunc eundem Icarum appellat. ait enim lib. IIII.

-& cunctis Baccho iucundior hospes
Icarus, vt puro testantur sidera cœlo,
Erigonéque, Canisque, neget ne longius ætas.

quod idem apud Ouidium reperitur aliquoties.

MAERA nomine. Alij codices, Neæra. Nostra lectio cum Æliano consentit & cum Hygino.

120 LEPVS sub pedibus Antecanis. Aldus & alij, Anticanis. Ciceroni ϖροκύων Antecanis vertitur.

IN insula Lero. Aldus, Hiero.

PERVIVM nautis ingenio fecit. Alij, Naualis ingenio. Si Nautis non placet, lege Nauali.

121 AVSTER pistris agens. In alijs codicibus est, Agit.

HVIC Ceto. Alij, Cetui, de quo ante a etiam dixi.

PROCVL à motis. Alias, Amotis.

MEROPE, Helie. In Hygini fabulis his nominibus nuncupantur. Merope, Helie, Aegle, Lampetie, Phœbe, Aetheriæ, Dioxippe.

ID quoque monens. Apud Hyginum est, Moriens.

122 ANTE Sagittiferi multum pernicia. Alij nullum pernicia.

THVRIBVLVM. Alij, Thuribulo. & versu sequenti, præcipiti tactu. item versu ab hoc octauo, Erigat emittántque latus.

SACRARIVM. Alij vitiose, Sacrarius qui & Pharum dicitur.

SI tenuem traxit nubem. Alij codices, Sic tenuem.

123 FIVNT omnes XXXIII. Ex Hygino legendum est, XXIIII. quod etiam confirmat numerus qui mox sequitur. aduertendum quoque pro eo quod hic est, In dextro cubito vnam, Hyginum habere, In sinistro. & mox vbi est, In spina duas, Hygini codicem habere, In interscapilio quatuor: vt plenum habeas numerum stellarum viginti quatuor.

CVM vidisset arbores. Alij inutili repetitione habent, Qui cum vidisset arbores.

SVNT omnes sex. Legendum, Septem, vt & Hyginus habet, & summa postulat.

127 HORRIDVS at gelidos. Alij codices, ad gelidos.

CONSPECTV signa Leonis. aldinus codex, Conspecta.

124 CONTINVOSQVE ruit. alias, Continuísque.

126 HVNC etiam Græci. apud Fulgentium Mythologiarum lib. I. hæc verba & quæ tota reliqua pagina continet, reperi: siue illinc huc inter Germanici verba sint adiecta: siue hinc ille in vsum suum descripserit. Ex collatione autem ista, ita locum qui mox sequitur corrigendum arbitror. habet autem in hunc modum, Huic quoque illam ob causam &c. sic igitur emenda, Huic quoque quadrigam adscribunt, illam ob causam, &c. aut quòd quadripartito (quadrifido Fulgentius habet) limite diei metiatur spacium: vnde & ipsius, equis &c. aliæ varietates sunt, quas è libris Fulgentij petas licet.

ERYTHRAEVS. AETHON. Alij codices, Actæon, & mox quoque, itemque apud Fulgentium. Vt pro Actæon, Aethon scripserim, fecerunt præter interpretationē vocabuli, versus Ouidiani, II. Metamorp.

Interea volucres, Pyrois. Eous & Aethon,
Solis equi. & Martialis,
Quid cupidum Titana tenes? iam Xanthus & Aethon

Fræna volunt. Nam qui hic Erythræus, Martiali Xanthus: qui Philogæus, Ouidio Eous: qui Lampros. Pyrois nuncupatur.

127 QVO & animalia vigescuut. In Aldino codice est, Rugescunt: in Germanico, Rigescunt.

LVNAM voluerūt. Est & hic locus totus apud eundē Fulgentium lib. II. cuius ope non pauca hic emendata sunt.

DETRIMENTA eius & augmenta. Posterior pars deerat in aldino codice & in Germanico,

IPSAM Dianam Ortam nemoribus volunt. Aldus, Dictam: apud Fulgentiū scribitur. Ortis ipsam etiam Dianam nemoribus, vt neutra lectio probari potuerit, veram mōstrare potuerit.

PLVS nocte quàm die dormiat. In Fulgentij libro est, Plus nocte pascatur, diéque dormiat.

QVIA nocturni roris humor. Fulgentius habet, Quia nocturni roris humor, quem ἀπόρροια siderum atque ipsius Lunæ animandis herbarum succis insudat, pastoralibus prosit successibus.

A BRVMA in fauoniū. Quæ sequuntur ferè omnia apud Pliniū reperiuntur lib. XVIII. natur histo. vnde & multa hic corrigenda deprehendi. Nam primum præpositio A, hic deerat

128 ET postero exoritur. Plinius addit, Die.

QVANDO Sagitta. Plinius, Quo Aegypto Sagitta.

ITEM quinto idus Ianuarias. Plin. Ad VI. Idus Ianuarij eisdem Delphini vespertino occasu continui dies hiemant Italiæ.

XVIII. cal. Febr. Plinius, XVI.

A Fauonio in Aequinoctium. Plinius addit, Vernum.

IIII. cal. Mart. quatriduum. Plin. XVII. cal, Martij triduum.

ITEM nonas Martij. Plinius, III. nonas Martij.

AQVILONIS Piscis. Plin. Aquilonij.

IDIBVS Martijs. Plin. Cæsar & Idus Martias ferales sibi annotauit Scorpionis occasu. XV. verò cal, Aprilis Italiæ miluum ostendi.

AB eo ad Vergiliarum exortum matutinum Cæsari significant. Plin. Addit cal. Aprilis.

ITEM post pridie. Plin. Eadem postridie in Bœotia: Cæsari autem & Chaldæis nonis: Aegypto Orion, &c.

XIIII. cal. Plin. Habet præterea, Aegypto.

CAESARI XV. Plin. XV. Cæsari, continuóque triduo significat.

SIDVS parilicium. Ex Plinio legendum est, Palilicium.

CLARITATEM obseruationis. Longe aliter Plinius, húncque in modum, Claritatem obseruationi dedit, nimborum argumento, hyadas appellantibus Græcis has stellas, quod nostri à similitudine cognominis Græci, propter sues impositum arbitrantes, imperitia appellauere Suculas.

NOTANTVR dies. Plinius in numero vnitatis, Notatur dies.

POST pridie Idus. Plin. Postridie. nec addit, Idus Mai.

ASSYRIIS aquila oritur. Plin. insuper habet, Cæsari & Assyrijs.

VII. Idus Iunias. Plin. VIII. Idus Arcturus matutino occidit, Italiæ sexto & IIII. Idus, Delphinus vesperi exoritur. XVII. cal. Iulij gladius Orionis, quod Aegypto post quatriduū XI. cal. eiusdem Orionis, &c.

NISI Canicula, quam. Plin. Nisi caniculam hanc velimus intelligi, hoc est minorem canem: sanè vt in astris pingitur. nam quòd sequitur. Est autem magnopere pertinens, corruptum videtur in Plinij codicibus, itáque vt Germanicus habet, corrigendum.

IIII. non, Iulias Chaldeis. Plin. III. non.

XV. cal. Augustas. Plin. XVI. cal. Assyriæ Procyon exoritur. Dein postridie ferè vbique confessum inter omnes sidus iudicans, quod canis ortum vocamus, Sole partem primam Leonis ingresso. Hoc fit post solstitium XXIII. die.

XVI. cal. August. Plin. XVIII.

INCHOAT, aut annotat. Plin. Inchoat, vti is adnotat: sed vt vera ratio id fieri inuenit, sexto Idus eiusdem.

QVAE Anteuindemiator. Plin. Vindemiator, vt & mox.

AGNI colore mutati. Legendum ex Plinio, Acini.

PER Arctu. Lege, Per Arcturum. Eius signi ortum seruat hirundinis abitus. Plin. habet, Signū orientis eius sideris seruetur hirundinum abitus.

XI. cal. Octob. commissura piscium. Plin. XI. cal. Cæsari commissura piscium occidens, ipsumque æquinoctij sidus, &c.

III. cal. Octob. Plin. IIII. calend.

V. Nonas Octob. Heniochus. Plin. Asiæ & Cæsari V. calend. Heniochus.

IIII. nonas Octob. Plin. Tertio calen. Cæsari corona exoriri incipit, & postridie occidunt.

VERGILIAE vesperi exoriuntur. Plin. Vergiliæ vesperi. Idibus corona tota. Sexto calen Nouemb.

129 OCCASVM matutinum Vergiliarum Hesiodes. Locus hic deprauatissimus, hunc in modum mihi restituendus ex Plinio videtur, Occasum matutinum Vergiliarum Hesiodus (nam huius quoque nomine extat astrologia) tradidit fieri, cùm æquinoctium autumni conficeretur: Thales, XXV. die ab æquinoctio: Anaximander, XXIX. Euctemon, XLVIII. nos autem sequentes, &c.

ANTE Omnia autem duo esse nomina. Est & hic locus apud Plin. eodem lib.

DVO esse nomina, Plin. Duo genera esse.

QVAE cùm plenilunio acciderint. Plin. non habet, Plenilunio. sic enim legit, Quæ cùm acciderint, vis maior appellatur.

NISI cum facta sunt. Hæc in hunc modum interpungenda sunt ex Plinio, Nisi cum facta sunt. Publica hæc & magnæ sunt differentiæ.

ALII

ALIIS caliginem impellentibus.Plin.Alijs carbunculum appellantibus.

NANQVE Vergiliæ primatum tenent ad fructus.Plin.Nanque Vergiliæ priuatim attinent ad fructus, vt quarum exortu æstas incipiat occasu hiems, semestri spacio intra se messes, vindemiásque & omnium maturitatem complexæ.

129 *SOLIS CENTRVM.Plin.Solis centro bis æquinoctialem, &c.*

OMNES hibernos fructus. Addit Plinius, Et præcoces.

IX.cal.Mart.Plin.IX.calend.Maij.

OCTAVO cal.Iunias.Plin.VIII.cal.Iulij.

ITEM quarto cal.Augu.Plin.XIII.

BENIGNITATEM Naturæ succurritiam:primum.Plin.Naturæ succurrit:iam primum.

AVEM param.Plin.Parram & mox, Vireonem.

VNA pica.Plin.Vua eicta.

DESCRIBEBAT, AC TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAMINAEVS COLONIAE AGRIPPINAE M. D. LXIX CALEND. FEBRVARII.

M. T. CICERONIS ARATVS. PHAENOMENA.

A IOVE musarum primordia.

*

Ergo vt oculis aßidue videmus, sine vlla mutatione aut varietate:

3 Cætera labuntur celeri cælestia motu,
Cum cælóque simul noctésque diésque feruntur.

*

4 Extremúsque adeo duplici de cardine vertex
Dicitur esse Polus. *

5 *Hunc circum Arcti duæ feruntur, nunquam occidentes:*

Ex his altera apud Graios Gynosura vocatur,
Altera dicitur esse Helice. *

6 *Cuius quidem clarißimas stellas totis noctibus cernimus,*

Quas nostri Septem soliti vocitare triones.

Paribúsque stellis similiter distinctis, eundem cœli verticem lustrat parua Cynosura. *

Hac fidunt duce nocturna Phœnices in alto.
Sed prior illa, magis stellis distincta refulget,
Et late prima confestim à nocte videtur.
Hæc verò, parua est, sed nautis vsus in hac est:
Nam cursu interiori breui conuertitur orbe.

Et quo sit earum stellarum admirabilior aspectus. *

7 Has inter, veluti rapido cum gurgite flumen
Toruus Draco serpit subter superáque reuoluens
Sese, conficiénsque sinus è corpore flexos.

Eius cùm totius est præclara species, in primis suspicienda est figura capitis atque ardor oculorum.

Huic non vna modo caput ornans stella relucet,
Verum tempora sunt duplici fulgore notata,
E trucibúsque oculis duo feruida lumina flagrant,
Atque vno mentum radianti sidere lucet:
Obstipum caput & teriti ceruice reflexum
Obtutum in cauda maioris figere dicas.

Et reliquum quidem corpus Draconis totis noctibus cernimus. *

Quod caput hic paulum sese subitóque recondit,
Ortus vbi atque obitus partem miscentur in vnam.

7 *Id autem caput* *

Attingens defessa velut mœrentis imago.
Vertitur *quam quidem Græci*
Ἐνγόνασιν vocitant, genibus quod nixa feratur.

8 Hîc illa eximia posita est fulgore corona.

Atque

Atque hæc quidem à tergo

9 * propter, caput Anguitenentis
Quem claro perhibent ὀφιοῦχον nomine Graij.
Huic supera duplices humeros affixa videtur
Stella micans tali specie, talíque nitore.
Hic pressu duplici palmarum continet Anguem
Eius & ipse manet religatus corpore toto.
Nanque virum medium Serpens sub pectora cingit
Ille tamen nitens grauiter vestigia ponit,
Atque oculos vrget pedibus pectúsque Nepai.

10 *Septentriones autem sequitur*
Arctophylax vulgo qui dicitur esse Bootes,
Quòd quasi temone adiunctam præ se quatit Arcton.

Huic Booti enim
* Subter præcordia fixa tenetur
Stella micans radijs, Arcturus nomine claro.

11 * *Cui subiecta fertur*
Spicum illustre tenens splendenti corpore Virgo.
*

Malebant tenui contenti viuere cultu.
*

Ferrea tum verò proles exorta repente est:
Ausaque funestum prima est fabricarier ensem,
Et gustare manu victum domitúmque iuuencum.
*

13 Et natos Geminos inuises sub caput Arcti
Subiectus mediæ est Cancer: pedibúsque tenetur
Magnus leo tremulam quatiens è corpore flammã.
*

Nauibus assumptis fluitãtia quærere aplustra
*

14 *Auriga*
Sub leua geminorum obductus parte feretur,
Aduersum caput huic Helice truculenta tuetur.
At Capra læuum humerum clara obtinet.
Verum hæc est magno atqui illustri prædita signo.
Contrà, hœdi exiguum iaciunt mortalibus ignem.

15 *Cuius sub pedibus*
Corniger est valido connixus corpore Taurus.
* *Eius caput stellis conspersum est frequentibus:*
Has Græci stellas ὑάδας vocitare fuerunt.

16 * *Minorem autem Septenrionem Cepheus passis palmis à tergo subsequitur.*
Nanque ipsum ad tergum Cynosuræ vertitur arcti.

17 * *Hunc antecedit*
Obscura specie stellarum Cassiepeia.
*

18 Hanc autem illuſtri verſatur corpore propter
Andromeda, aufugiens aſpectum mœſta parentis.
19 Huic Equus ille iubam quatiens fulgore micanti
Summa contingit caput aluo, ſtelláque iungens
Vna tenet duplices communi lumine formas,
Aeternum ex aſtris cupiens connectere nodum.

*

20 Ex in contortis Aries cum cornibus hæret.

*

E quibus hinc ſubter poſsis cognoſcere fultum.
Iam cœli mediam partem terit, vt prius illæ
Chelæ, cum pectus quod cernitur Orionis.
21 Et prope conſpicies paruum ſub pectore claro
Andromedæ ſignum, Δελτωτὸν dicere Graij
Quod ſoliti, ſimili quia forma littera claret.
Huic ſpacio ductum ſimili latus extat vtrunque,
At non tertia pars lateris. nam non minor illis,
Sed ſtellis longe denſis præclara relucet.
Inferior paulo eſt Aries, & flamen ad auſtri
22 Inclinatior. Atque etiam vehementius illi
Piſces, quorum alter paulo prolabitur ante,
Et magis horriſonis Aquilonis tangitur alis.
At quæ horum è caudis duplices velut eſſe catenæ
Dicuntur, ſua diuerſæ per limina ſerpunt,
Atque vna tandem in ſtella communiter hærent,
Quem veteres ſoliti cœleſtem dicere Nodum.
Andromedæ læuo ex humero ſi quæſere perges,
Adpoſitum poteris ſupera cognoſcere piſcem.
23 E pedibus natum ſummo Ioue Perſea viſes,
Quos humeris retinet defixo corpore Perſeus,
Quà ſumma ab regione Aquilonis flamina pulſant.
Hîc dextram ad ſedes intendit Caſsiepeiæ,
Diuerſóſque pedes vinctos talaribus aptis,
Puluerulentus vti de terra lapſus repente,
In cœlum victor magnum ſub culmina portat.
24 At propter leuum genus omni ex parte locatas
Paruas Vergilias tenui cum luce videbis.
Hæ ſeptem vulgo perhibentur more vetuſto
Stellæ, cernuntur verò ſex vndique paruæ:
At non interijſſe putari conuenit vnam,
Sed fruſtrà temerè à vulgo ratione ſine vlla
Septem dicier, vt veteres ſtatuere poetæ,
Aeterno cunctas æuo qui nomine dignant:

Alcyone,Meropéque,Celeno,Taygetéque,
Electra,Steropéque,ſimul ſanctiſsima Maia.
Hæ tenues paruo labentes lumine lucent,
At magnum nomen ſigni clarúmque vocatur,
Propterea quòd ad æſtatis primordia claret,
Et poſt hiberni præpandens temporis ortus,
Admonet vt mandent mortales ſemina terris.
35 Inde Fides leuiter poſita & conuexa videtur,
Mercurius paruus manibus quam dicitur olim
Infirmis fabricatus,in alta ſede locaſſe.
Hæc genus ad læuum Niſi delapſa reſedit,
Atque inter flexum genus & caput Alitis hæſit.
26 Nanque eſt Ales auis,lato ſub tegmine cœli
Quæ volat,& ſerpens geminis ſecat aëra pennis.
Altera pars huic obſcura eſt & luminis expers,
Altera nec paruis nec claris lucibus ardet,
Sed mediocre iacit quatiens è corpore lumen.
Hæc dextram Cephei dextro pede pellere palmam
Geſtit.iam verò clinata eſt vngula vehemens
Fortis Equi,propter pennati corporis alam.
27 Ipſe autem labens geminis Equus ille tenetur
Piſcibus.huic ceruix dextra mulcetur Aquari.
*Sirius hæc obitus terrai iuſsit equinis,
Quàm gelidum valido de corpore frigus anhelans
Corpore ſemifero magno Capricornus in orbe
Quem cùm perpetuo veſtiuit lumine Titan,
Brumali flectens contorquet tempore curſum,
Hoc caue te ponto ſtudias committere menſe:
Nam non longinquum ſpatium labere diurnum:
Non hiberna cito voluetur curriculo nox:
Humida non ſeſe veſtris aurora querelis
Ocyus oſtendet,clari prænuncia ſolis:
At validis æquor pulſabit viribus auſter:
Tum fixum tremulo quatietur frigore corpus:
Sed tamen anni iam labuntur tempore toto,
Nec cui ſignorum cedunt,neque flamina vitant,
Nec metuunt canos minitanti murmure fluctus.
28 Atque etiam ſupero naui pelagóque vagato,
Menſe,Sagittipotens ſolis tum ſuſtinet orbem.
Nam iam,cùm minus exiguo lux tempore pręſto eſt,
Hoc ſignum veniens poterunt prænoſcere nautæ.
Iam prope præcipiti ante licebit viſere nocti,
Vt ſeſe oſtendens emergat Scorpius alte.

Posteriore trahens flexum vi corporis Arcum.
Iam superà cernes Arcti caput esse minoris,
Et magis erectum ad summum versarier orbem.
Tum sese Orion toto iam corpre condit
Extrema propè nocte,& Cepheus conditur ante
Lumborum tenus à palma depulsus ad vndas,
Hìc missore vacans,fulgens iacet vna sagitta,
Quam propter nitens penna conuoluitur ales,
Et clinata magis paulo est Aquilonis ad auras.
29 Ad propter se Aquila ardenti cū corpore portat,
Igniferum mulgens tremebundis æthera penis,
Non nimis ingenti cum corpore,sed graue mœstis
Ostendit nautis perturbans æquora signum.
30 Tum magni curuus Capricorni corpora propter
Delphinus iacet,haud nimio lustratus nitore,
Præter quadruplices stellas in fronte locatas,
Quas interuallum binas disterminat vnum:
Cætera pars latè tenui cum lumine serpit.
Illæ quæ fulgent luces ex ore corusco,
Sunt inter partes gelidas aquilone locatæ,
Atque inter spacium & læti vestigia solis.
At pars inferior Delphini fusca videtur
Inter solis iter,simul inter flamina venti,
Viribus erumpit quà summi spiritus Austri.
31 Exinde Orion obliquo corpore nitens,
Inferiora tenet truculenti corpora Tauri.
Quem qui suspiciet in cœlum nocte serena,
Latè dispersum non viderit,abdita verò
Cætera se speret cognoscere signa potesse.
32 Nanque pedes subter,rutilo cum lumine claret
Feruidus ille Canis,stellarum luce refulgens.
Hunc tegit obscurus subter præcordia vesper.
Nec toto spirans rabido de corpore flammam,
Aestiferos validis erumpit flatibus ignes:
Totus ab ore micans iacitur mortalibus ardor.
Hic vbi se pariter cum sole in culmina cœli
Extulit, haud patitur foliorum tegmine frustra
Suspensos animos arbusta ornata tenere.
Nam quorum stirpes tellus amplexa prehendit,
Hæc augens anima vitali flamine mulcet:
At quorum nequeunt radices findere terras,
Denudat folijs ramos,& cortice truncos.
33 Hunc propter,subtérq; pedes quos diximus ante,

Oriona,

Oriona,iacet leuipes Lepus:hic fugit,ictus
Horrificos metuens roſtri tremebundus acuti:
Nam Canis infeſto ſequitur veſtigia curſu,
Præcipitantem agitans,oriens iam denique paulum
Curriculum nunquam defeſſo corpore ſedans.
43 At Canis ad caudam ſerpens prolabitur Argo,
Conuerſam præ ſe portans cum lumine puppim:
Non aliæ aues vt in alto ponere proras
Ante ſolent,roſtro Neptunia prata ſecantes,
Sed conuerſa retro cœli ſemper loca portat,
Sicut cum cœptant tutos conſtringere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
Aduerſamq; trahunt optata ad littora puppim:
Sic conuerſa vetus ſuper æthera vertitur Argo,
Atque vſque à prora ad celſum ſine lumine malum,
A malo ad puppim cum lumine clara videtur,
Inde gubernaclum diſperſo lumine fulgens,
Clari poſteriora Canis veſtigia condit.
35 Exin ſemotam procul in tutóque locatam
Andromedam,tamen explorans fera quæſefe Piſtrix
Pergit,& vſque ſitam validas aquilonis ad auras
Cærula veſtigat,finita in partibus auſtri.
Hanc Aries tegit,& ſquammoſi corpore Piſces,
Fluminis illuſtris tangentem corpore ripas.
36 Nanque etiam Eridanum cernes in parte locatũ
Cœli,funeſtum magnis cum viribus amnem,
Quem lachrimis mœſtæ Phaetontis ſæpe ſorores
Sparſerunt,letum mœrenti voce canentes.
Hunc Orionis ſub læua cernere planta
Serpentem poteris:proceráque Vincla videbis
Quæ retinent Piſces,caudarum parte locata,
Flumine mixta retro ad Piſtricis terga reuerti.
Hîc vna ſtella nectuntur,quam iacit ex ſe
Piſtrix è ſpina valida cum luce refulgens.
Exinde exiguæ tenui cum lumine multæ
Inter Piſtricem fuſæ ſparſæque videntur
Atque gubernaculum ſtellæ,quas contegit omneis
Formidans acrem morſum Lepus.his neque nomen,
Nec formam veteres certam ſtatuiſſe videntur.
Nam quæ ſideribus claris Natura poliuit,
Et vario pinxit diſtinguens lumine formas,
Hæc ille aſtrorum cuſtos ratione notauit,
Signáque ſignauit cœleſtia nomine vero:

Has autem quæ ſunt paruo ſub culmine fuſæ,
Conſimili ſpecie ſtellas pariliq́ue nitore,
Non potuit nobis nota clarare figura.
37 Exinde, Auſtralem ſoliti quem dicere Piſcem,
Voluitur inferior Capricorno verſus ad auſtrum,
Piſtricem obſeruans, procul illis piſcibus hærens:
At prope conſpicies, experteis nominis omnes,
Inter Piſtricem, & Piſcem quem diximus Auſtri,
Stellas ſub pedibus ſtratas radiantis Aquari.
Propter Aquarius obſcurum dextra rigat amnem,
Exiguo qui ſtellarum candore niteſcit.
E multis tamen his duo latè lumîna fulgent.
Vnum ſub magni pedibus cernetur Aquari:
Quod ſupereſt, gelido delapſum lumine fontis,
Spumiferā ſubter caudam Piſtricis adhæſit.
Hæ tenues ſtellæ perhibentur nomine Aquai.
Hîc aliæ volitant paruo cum lumine claræ,
Atque priora pedum ſubeunt veſtigia magni
Arcitenentis, & obſcuræ ſine nomine condunt.
38 Inde Nepæ cernes propter fulgentis acumen,
Aram, quam flatu permulcet ſpiritus auſtri,
Exiguo ſuperûm quæ lumina tempore tranat:
Nam procul Arcturo eſt aduerſa parte locata.
Arcturo magnum ſpacium ſuperà dedit, orbem
Iuppiter hunc paruum inferiori in parte locauit.
Hæc tamen æterno inuiſens loca curriculo Nox,
Signa dedit nautis, cuncti quæ noſcere poſcent,
Commiſerans hominum metuendos vndiq; caſus.
Nam cum fulgentem cernes ſine nubibus atris
Aram ſub media cœli regione locatam,
A ſumma parte obſcura caligine tectam,
Tum validis fugito deuitans viribus auſtrum.
Quem ſi proſpiciens vitaueris, omnia caute
Armamenta locans, tuto labere per vndas:
Sin grauis inciderit vehementi flamine ventus,
Perfringet celſos defixo robore malos:
Vt res nulla feras poſſit mulcere procellas,
Ni parte ex aquilonis opacam pellere nubem
Cœperit, & ſubitis auris diduxerit Ara.
Sin humeros medio in cœlo Centaurus habebit,
Ipſeq́ue cærulea contectus nube feretur,
Atque Aram tenui caligans veſtiet vmbra,
Ad ſignorum obitum vis eſt metuenda fauoni.

39 Ille autem Centaurus in alta sede locatus,
Qua sese clarum collucens Scorpios infert,
Hac subter, partem præportans ipse virilem,
Cedit, equi partes properans coniungere Chelis.
Hic dextram porgens, quadrupes qua vasta tenetur,
Quam nemo certo donauit nomine Graiûm,
Tendit, & illustrem truculentus cedit ad Aram.
40 Hic sese infernis de partibus erigit Hydra,
Præcipiti lapsu flexo cum corpore serpens.
Hæc caput atque oculos torquens ad terga Nepai,
Conuexóque sinu subiens infetna Leonis,
Centaurum leni contingit lubrica cauda.
In medióque sinu fulgens Cratera relucet:
Extremum nitens plumato corpore Coruus,
41 Rostro tundit. Et hic, Geminis est ille sub ipsis
Ante canem, Graio Procyon qui nomine fertur.
Hæc sunt quæ visens nocturno tempore signa,
Legitimo cernes cœlum lustrantia cursu.
42 Nam quæ per bis sex Signorum labier orbes
Quinque solent stellæ, simili ratione notari
Non possunt: quia quæ faciunt vestigia cursu,
Non eodem semper spacio portata teruntur.
Sic malunt errare vagæ per nubila cœli,
Atque suos vario motu metirier orbes.
Hæc faciunt magnos longinqui temporis annos.
Cum redeunt ad idem cœli sub tegmine signum.
Quorum ego nunc nequeo totos euoluere cursus:
Verum hæc quæ semper certo voluuntur in orbe
Fixa simul magnos edam * gentibus orbes.
43 Quatuor æterno lustrantes lumine mundum,
Orbes stelligeri portantes signa feruntur,
Amplexi terra cœli sub tegmine fulti,
E quibus annorum volitantia lumina nosces,
Quæ densis distincta licebit cernere signis:
Tum multos orbes magno cum lumine latos
Vinctos inter se, & nodis cælestibus aptos:
Atque pari spacio duo cernes esse duobus.
44 Nam si nocturno cognoscens tempore cœlũ,
Cum neque caligans detersit sidera nubes,
Nec pleno stellas superauit lumina Luna,
Vidisti magnum cadentem serpere Circum,
Lacteus hic nimio fulgens candore notatur.
Hic non perpetuum detexens conficit orbem,

Sed ſpacio multum ſuperis præſtare duobus
Dicitur,& latè cœli luſtrare cauernas.
45 Quorum alter tangẽs aquilonis vertitur auras
Ora petens Geminorum: illuſtratum genus ardens
In ſeſe retines Aurigæ portat vtrunque.
Hunc ſura læua Perſeus humeróque ſiniſtro
Tangit.ad Audromedam hic dextra de parte tenetur
Impon ítque pedes duplices Equus,& ſimul ales
Ponit Auis caput,& clinato corpore tergum:
Anguitenens humeris connititur:illa recedens
Auſtrum conſequitur deuitans corpore Virgo.
At verò totum ſpacium conueſtit & orbis
Magnus Leo, & claro collucens lumine Cancer,
In quo conſiſtens conuertit curriculum Sol
Aeſtiuus,medio diſtinguens corpore curſus.
Hic totus medius circo diſiungitur ipſo:
Pectoribus validis atque aluo poſsidet orbem.

*

Hunc octo in partes diuiſum noſcere circum,
Si potes,inuenies ſupero conuertier orbe
Quinque pari ſpacio partes treis eſſe relictas,
Tempore nocturno quas vis inferna frequentet:
Alter ab infernis cancro connectitur auſtris.
46 Diſtribuens mediũ ſubter ſecat hic Capricornũ,
Atque pedes gelidum riuum fundentis Aquari,
Cæruleæque feram caudam Piſtricis,& illum
Fulgentem Leporẽ,inde pedes Canis,et ſimul amplã
Argolicam retinet crebro cum lumine Nauem:
Tergáque Centauri,atque Nepai portat acumen:
Inde Sagittari defixum poſsidet arcum.
Hunc à clariſonis auris aquilonis ad auſtrum
Condens poſtremum tangit rota feruida Solis:
Exinde in ſuperas brumali tempore flexu
Se recipit ſedes.huic orbi quinque tributæ
Nocturnæ partes,ſupera tres luce dicantur.
47 Hoſce inter,mediã in partem retinere videtur
Tantus quantus erit collucens Lacteus orbis,
In quo autumnali atque iterum ſol lumine verno
Exequat ſpacium lucis cum tempore noctis.
Hunc retinens Aries ſublucet corpore totus,
Atque genu flexo Taurus connititur ingens:
Orion claro contingens pectore fertur,
Hydra tenet flexu Crateram,Coruus adhæret,

Et

Et paucæ Chelis ſtellæ, ſimul Anguitenentis
Sunt genua, & ſummi Iouis ales nuncius inſtat:
Propter Equus capite & ceruicum lumine tangit.
Hoſce æquo ſpacio deiunctos ſuſtinet axis,
Per medios ſummo cœli de vertice tranans.
48 Ille autem claro quartus cum lumine Circus,
Partibus extremis extremos continet orbes,
Et ſimul à medio media de parte ſecatur,
Atque obliquus in his nitens cum lumine fertur:
Vt nemo cui ſancta manu doctiſsima Pallas
Solertem ipſa dedit fabricæ rationibus artem,
Tam tornare catè contortos poſsiet Orbes,
Quàm ſunt in cœlo diuino lumine flexi,
Terram cingentes, ornantes lumine mundum,
Culmine tranſuerſo retinentes ſydera fulta.
Quattuor hi motu cuncti voluuntur eodem:
Sed tantum ſupera terras ſemper tenet ille
Curriculum, oblique inflexus tribus Orbibus vnus:
Quanto eſt diuiſus Cancer ſpacio à Capricorno,
Ac ſubter terras ſpacium par eſſe neceſſe eſt.
Et quantos radios iacimus de lumine noſtro,
Queis lunæ conuexum cœli tangimus orbem,
Sex tantæ poterunt ſub eum ſuccedere partes,
Bina pari ſpacio cœleſtia ſigna tenentes.
45 Zodiacum hunc Græci vocitant, noſtríq; Latini
Orbem Signiferum perhibebunt nomine vero:
Nam gerit hic voluens bis ſex ardentia ſigna.
Aeſtifer eſt pandens feruentia ſidera Cancer:
Hunc ſubter fulgens cedit vis torua Leonis,
Quem rutilo ſequitur collucens corpore Virgo.
Exin proiectæ claro cum lumine Chelæ,
Ipſaque conſequitur lucens vis magna Nepai.
Inde Sagittipotens dextra flexum tenet arcum.
Poſt hunc ore fero Capricornus vadere pergit.
Humidus inde loci collucet Aquarius orbem.
Exin ſquammiferi ſerpentes ludere Piſces:
Quies comes eſt Aries obſcuro lumine labens,
Inflexóque genu proiecto corpore Taurus,
Et Gemini clarum iactantes lucibus ignem.
Hæc Sol æterno conueſtit lumine luſtrans,
Annua conficiens vertentia tempora curſu.
30 Hic quantum terris conuexus pellitur orbis,
Tantundem ille patens ſuperà mortalibus extat.

Sex omni ſemper cedunt labentia nocte:
Tot cœlum iuſſu fugientia ſigna reuiſunt:
Hoc ſpacium tranans cæcis nox conficit vmbris,
Quod ſupera terras prima de nocte relictum eſt,
Signifer ex orbe & ſignorum ordine fultum.
51 Quod ſi Solis aues certos cognoſcere curſus,
Ortus ſignorum nocturno tempore viſes:
Nam ſemper ſignum exoriens Titan trahit vnum.
Sin autem officiens ſignis mons obſtruet altus,
Aut adiment lucem cæca caligine nubes,
Certas ipſe notas cœli de tegmine ſumes,
Ortus atque obitus omneis cognoſcere poſsis.
Quæ ſimul exiſtant cernas, quæ tempore eodem
Præcipitent obitum nocturno tempore noſces.
52 Iam ſimul vt ſupero ſe toto lumine Cancer
Extulit, exemplo cedit delapſa Corona.
Et loca conuiſit cauda tenus infera Piſcis.
Dimidiam retinens ſtellis diſtincta Corona
Partem etiam ſupera, atque alia de parte repulſa eſt:
Quam tamen inſequitur Piſcis, nec totus ad vmbras
Tractus, ſed ſupero contectus corpore cedit.
Atq; humeros vſque à genibus Cancrumq; recondit
Anguitenens, validis magnum à ceruicibus Anguẽ.
Iam vero Arctophylax non æqua parte ſecatur.
Nam breuior clara cœli de parte videtur,
Amplior infernas depulſus poſsidet vmbras.
Quattuor hic obiens ſecum deducere ſigna
Signifero ſolet ex orbi, tum ſerius ille,
Cum ſupera ſeſe ſatiauit luce, recedit,
Poſt mediam labens claro cum corpore noctem.
Hæc obſcura tenens conueſtit ſidera tellus:
At parte ex alia claris cum lucibus errat
Orion humeris & lato pectore fulgens,
Et dextra retinens non caſſum luminis Enſem.
53 Sed cum de terris vis eſt patefacta Leonis,
Omnia quæ Cancer præclaro detulit ortu,
Cedunt obſcurata, ſimul vis maior Aeti
Pellitur: ac flexo confidens corpore Niſus
Iam ſupero ferme depulſus lumine, cedit:
Sed læuum genus atque illuſtrem linquit in altum
Plantam. tum contra exoritur claram caput Hydræ,
Et Lepus, & Procyon, qui ſeſe feruidus infert
Ante canem: inde Canis veſtigia prima videntur.

54 Non

54 Non pauca è cœlo depellens ſigna repente
Exoritur candens illuſtria lumina Virgo.
Cedit clara Fides Cyllenia:mergitur vnda
Delphinus,ſimul obtegitur depulſa Sagitta:
Atque Auis ad ſummam caudam,primáſque recedit
Pinnas,& magnus pariter delabitur Amnis.
Hic Equus à capite & longa ceruice lateſcit.
Longius exoritur iam claro corpore Serpens,
Crateráque tenus lucet mortalibus Hydra.
Inde pedes Canis oſtendit iam poſteriores,
Et poſt ipſe trahit claro cum lumine puppim:
Inſequitur labens per cœli numina Nauis:
Hæc medium oſtendit radiato ſtipite malum:
Et iamiam toto proceſsit corpore Virgo.
55 At cùm procedunt obſcuro corpore Chelę,
Exiſtit pariter larga cum luce Bootes,
Cuius in aduerſum eſt Arcturus corpore fixus,
Totáque iam ſuperà fulgens prolabitur Argo,
Hydráq;,quòd latè cœlo diſperſa tenetur,
Nondum tota latet,non caudam contegit vmbra.
Iam dextrum genus,& decoratam lumine ſuram
Erigit ille vagans vulgato nomine Niſus
Quem nocte extinctũ atq; exortum vidimus vna
Perſæpe,vt paruum tranans geminauerit orbem:
Hic genus & ſuram cum Chelis erigit alte:
Ipſe autem præceps obſcura nocte tenetur
Dum Nepa & Arcitenens inuiſant lumina cœli.
Nam ſecum medium pandet Nepa,tollere verò
In cœlum totum exoriens conabitur Arcus.
Hic tribus elatus cum ſignis corpore toto
Lucet:at exoritur media de parte Corona,
Caudáque Centauri extremo candore refulget.
Hic ſe iam totum cæcas Equus abdit in vmbras,
Quem rutila fulgens pluma præteruolat Ales:
Occidit Andromedæ clarum caput,& fera Piſtrix
Labitur horribiles epulas funeſta requirens.
Hanc contra Cepheus non ceſſat tendere palmas.
Illa vſque ad ſpinam mergens ſe cærula condit:
At Cepheus caput atq; humeros palmáſq; reclinat.
56 Cum verò vis eſt vehemens exorta Nepai,
Latè fuſa volat.per terras fama vagatur,
Vt quondam Orion manibus violaſſe Dianam
Dicitur excelſis errans in collibus amens,

Quos tenet, Aegæo defixa in gurgite Echineis,
Brachia cui viridi conuestit tegmine vitis.
Ille feras vecors amenti corde necabat,
Oenopionis auens epulas cœnare nitentes:
At verò pedibus subitò perculsa Dianæ
Insula discessit, disiectáque saxa reuellens
Perculit, & cęcas lustrauit luce lacunas:
E quibus ingenti existit cum corpore præ se
Scorpios infestus præportans flebile acumen.
Hic valido cupidè venantem perculit ictu,
Mortiferum in venas figens per vulnera virus:
Ille graui moriens constrauit corpore terram.
Quare cùm magnis sese Nepa lucibus effert,
Orion fugiens commendat corpora terris.
Tum verò fugit Andromeda, & Neptunia Pistrix
Tota latet, cedit conuerso corpore Cepheus,
Extremas medio contingens corpore terras,
Hic caput & superas potis est demergere partes,
Infra lumborum nunquam cònuestiet vmbra:
Nam retinent Arcti lustrantes lumine suras.
Labitur illa simul gnatam lachrymosa requirens
Cassiepeia, neque ex cœlo depulsa decorè
Fertur: nam verso contingens vertice primùm
Terras, post humeros euersa sede refertur.
Hanc illi tribuunt pœnam Nereides almæ
Cum quibus, vt perhibent, ausa est cõtendere forma.
Hæc obit inclinata: at pars exorta Coronæ est
Altera, cum caudáq; omnis iam panditur Hydra.
At caput & totum sese Centaurus opacis
Eripit è tenebris, linquens vestigia parua
Ante pedum contecta: simul cum lumina pandit
Ipse feram dextra retinet. Prolabitur inde
Anguitenẽs capite & manibus: profert simul Anguis
Iam caput & summum flexo de corpore lumen.
Hic ille exoritur conuerso corpore Nisus,
Aluum, crura, humeros, simul & pręcordia lustrans,
Et dextra radios læto cum lumine iactans.
57 Inde Sagittipotens superas cum visere luces
Institit, emergit Nisi caput: & simul effert
Sese clara Fides, & promit corpore Cepheus.
Feruidus ille Canis toto cum corpore cedit,
Abditur Orion, obit & Lepus abditus vmbra.
Inferiora cadunt Aurigæ lumina lapsu.

58 Inde obiens Capricornus ab alto, lumine pellit
Aurigam, inſtantémq; Caprã, paruos ſimul Hœdos,
Et magnam antiquo depellit nomine Nauem,
Crus dextrumq; pedem linquens, obit infra Perſeus
In loca, tum cedens à puppi linquitur Argo.
Obruitur Procyon, emergunt Alites vnà,
Et volucris terris exiſtit clara Sagitta.

73 * PROGNOSTCA.

* Vt cum
Luna means Hyperionis officit orbi,
Stinguuntur radij cæca caligine tecti.

*

76 Aſt autem tenui quæ candent lumine Phantæ

*

77 Atque etiam ventos præmonſtrat ſæpe futuros
Inflatum mare, cùm ſubitò penitúſque tumeſcit,
Saxáque cana ſalis niueo ſpumata liquore,
Triſtificas certant Neptuno reddere voces:
Aut denſus ſtridor cùm celſo è vertice montis
Ortus adaugeſcit ſcopulorum ſæpe repulſu.
78 Cana fulix itidem fugiens è gurgite ponti,
Nunciat horribiles clamans inſtare procellas,
Haud modicos tremulo fundens è gutture cantus.

*

81 Vos quoque ſigna videtis aquai dulcis alumnæ
Cùm clamore paratis inanes fundere voces,
Abſurdóque ſono fontes & ſtagna cietis.

Quis eſt qui ranunculos hoc videre ſuſpicari poſſit?

Sæpe etiam pertriſte canit de pectore carmen,
Et matutinis acredula vocibus inſtat,
Vocibus inſtat, & aſsiduas iacit ore querelas,
Cùm primùm gelidos rores aurora remittit.
Fuſcáque nonnunquam curſans per littora cornix,
Demerſit caput, & fluctum ceruice recepit.
82 Mollipedeſque boues ſpectantes lumina cœli
Naribus humiferum duxere ex aëre ſuccum.

*

91 Iam verò ſemper viridis ſemperque grauata,
Lentiſcus triplici ſolita grandeſcere fœtu,
Ter fruges fundens, tria tempora monſtrat arandi.

Ne hoc quidem quæro, cur hæc arbor vna ter floreat, aut cur arandi maturitatem ad ſignum floris ac commodet.

CAETERA DESIDERANTVR.

F. 136 AB IOVE. Cic. II. de legibus, Ordire igitur: nam hunc tibi totũ dicamus diem: Ab Ioue musarũ primordia, sicut in Arati carmine orsi sumus. Haud scio. ad húncne locum referri debeant versus quos Priscianus lib. 10. citat his verbis: Cicero tamen in arato stinguens participio vsus est, quod à verbo Stinguo nascitur.

Quem neque tempestas perimet, neque longa vetustas
Interimet Stinguens præclara insignia cœli.

Nu. 3 CAETERA. Ex II. lib. de Natura deorum hæc & quæ ad numerũ 20. sequuntur, paucis exceptis, sumpta sunt. sic enim illic scribitur, atque hoc loco me intuens, Vtar, inquit, carminibus Arati, eísque à te admodum adolescentulo conuersa, ita me delectant, quia Latina sunt, vt multa ex ijs memoria teneam Ergo vt oculis assidue videmus; sine vlla mutatione, aut varietate. Cætera labuntur, &c.

6 QVAS NOSTRI. Citatur & hic locus, Ciceronis Acad. II. qui & Lucullus dicitur, his verbis, Ego verò ipse & magnus quidem sum opinator: non enim sum sapiens, & meas cogitationes sic dirigo: non ad illam paruulam Cynosuram.

Qua fidunt duce nocturna Phœnices in alto, vt ait Aratus, eóque directius gubernant, quòd eam teneaut,

Quæ cursu interiore breui conuertitur orbe: sed ad Helicen & clarissimos Septentriones, id est, rationes has latiore specie, non ad tenue elimitas.

TORVVS. Est & hic locus apud Priscianum lib. 14. Quædam etiam (de Præpositionibus loquitur) syncopam passæ sunt, vt Supra pro supera, & Infra pro infera, & Extra pro extera. Nam antiqui trisyllaba ea proferebant, vt Cicero in Arato,

Toruus Draco serpit, subter superáque retorquens
Sese. Idem Priscianus eodem extremo libro, Et super tamen & Supra à supera, illud per apocopã, hoc per syncopam, facta sunt: sic enim antiqui frequenter protulerunt, & maximè Cicero in poëmatibus suis, vt in arato,

Toruus Draco serpit subter superáque retorquens
Sese. Idem in eodem,
Huic supera duplices humeros adfixa videtur
Stella micans tali specie, talique nitore.

Cæterùm, quod Priscianus legit, Serpit, &, Superáque retorquens, alij scribunt, Repit: &, Supráque reuoluens illud, quòd nescirent, S liquescere in Toruus: hoc, quòd Supera insolens esset. Nam extremum, Reuoluens scribitur. II. de Natura deorum.

QVOD CAPVT. Alias, Hoc caput. Huius quoque loci, Hyginus lib. 4. meminit, sed paululum alijs verbis, vbi prolatis Græcis Arati versibus, Item. inquit, Cicero dicit,

Quod caput hic paulum sese subitóque recondit,
Ortus vbi atque obitus parte admiscentur in vna.

7 ENGONAZIN. Alias,

Ἐνγόνασιν dicunt genibus quia nixa feratur.

F. 137 9 HVIC SVPERA. Versus qui duo sequuntur, restituti sunt ex Prisciani lib. 14. ijs verbis, quæ nu. 6. recitaui. Paulo post alij codices habent,

Atque eo ipse manet religatus corpore toto:
Nanque virum medium serpens sub pectore cingit.

11 SPICVM. Seruius in Georg. lib. 1. Dicimus autem hic spicus, & hoc spicum, Cic. in Arato,

Spicum illustre gerens insigni corpore Virgo. sed in mas. genere habet vtrunque numerum: in neutro, singularem tantum.

MALEBANT. Lactan. lib. 5. Diuinarum institutionum, de iustitia loquens, primis seculis & posterioribus.

Malebant tenui contenti viuere cultu, vt Cicero in suo ait arato, quod est propriũ nostræ religionis.
Ne signare quidem, aut partiri limite campum
Fas erat, in medium quærebat. qui posteriores versus de arateis esse non videntur.

FERREA. Cicero extremo secundo de Natura deorum. Quid de bubus, inquit Balbus, loquar? sequitur mox, Quibus cùm terræ subigerentur fissione glebarum ab illo aureo genere, vt poëtæ loquuntur, vis nullæ vnquam afferebatur.

Ferrea tum verò proles, &c. sequitur, Tanta putabatur vtilitas percipi ex bubus, vt eorum visceribus vesci

nefci fcelus haberetur.

13 SVBIECTVS. Alij codices Subiectus medio: alij, Media.

NAVIBVS. Verfus hic apud Prifcianum eft lib. 7. Et apluftra enim, inquit, & apluftria antiqui protuliffe inueniuntur. Cic. in Arato,

Nauibus afsumptis fluitantia quærere apluftra. Cæfar in Arato.

Fulgent Argoæ ftellis apluftria puppis.

18 ANDOMEDA. Alias, Andromede fugiens, eodem fenfu.

20 E QVIBVS HINC. Hinc inchoant quæ feruntur Arati Ciceronis fragmenta, ab Aldo feorfim cufa. Hoc autem initium ita quidam fua auctoritate immutarunt,

Paulum hanc fubter: verum in hac mutilatione quid Cic. fcripferit, haud facile eft conijcere. Iidem mox legunt, Vt prius alta Chela, tum pectus.

22 ATQVAE HORVM E. Aldus legit,

Atque horum & caudis duplices effe cathenæ

Dices aut diuerfa per lumina ferpunt.

ANDROMEDAE. Ex Aldinæ lectionis veftigijs hos quatuor verfus corrigere conatus fum: habet autem hunc in modum:

Andromedæ læuo ex humero fi quæ exere perges

Ad pofitum poteris fupra cognofcere pifcem.

E pedibus vatum fummo Ioue Perfeus es,

Quos humeros retinet de fixo corpore Perfeus.

Quæfere pro quærere veteres dixiffe, notat Feftus.

24 AT PROPTER. Hunc locum & alios aliquot Prifcianus citat lib. 6. Cicero tamen, inquit, in Arato hoc genus pro Genu protulit.

Tertia fub caudam ac genus ipfum lumina pandit. In eodem,

Ac propter læuum genus omni ex parte locatas

Paruas Vergilias tenui cum luce videbis. In eodem,

Hæc genus ad læuum nixi de lapfa refedit,

Atque inter flexum genus & caput alitis hæfit.

Primum verfum vbi collocem, nondum reperi. Poftremi duo, mox fequuntur Num. 25.

26 NANQVE EST ALES. Lib. II. de Natura deorum, Inde eft ales.

27 IPSE AVTEM. Verfus hi quatuor mire deprauati funt. Vt autem cuique coniectandi locus relinquatur, adfcribam vt Aldus cudit:

Ipfe autem labens multis equus ille tenetur,

Pifcibus, huic ceruix dextra mulcetur aquarij

Serius hac obitus terrai iuffit equinis,

Quam gelidum valido de corpore frig us anhelans.

Quidam tertium carmen reiecit, itaque, Tum gelidum, legit verfu fequenti.

Pro multis, legendum putaui, Geminis, aut etiam, Binis. habet enim Aratus, δύ᾽ ἰχθύες. Reliqua auctioribus relinquo expendenda.

CORPORE. Pro Magno, Aldus, Nam. Prifcianus, lib. 6. Capricornus, inquit, fecundæ inuenitur declinationis. Cicero in Arato,

Corpore femifero magno Capricornus in orbe. Idem in eodem,

Tum magni curuus Capricorni corpore propter

Delphinus iacet, haud nimio luftratus nitore. quanquam pro Curuus, ibi coruus legatur. & mox apud eundē, Currus. qui duo loci me admonuerunt vt Currens, qui in his verfibus, num. 30. fcribebatur, in Curuus commutarem.

28 VT SESE. Alij libri, Vt fefe emergens oftendat.

HIC MISSORE. Hanc lectionem elicui è fcriptura antiqua quam Aldus expreffit:

Hic miffo reuocans, fulgens iacet vna fagitta.

Miffore enim & vacans legendum cenfui, quod Arateis his refpondet, οὗτος ἄτερ τόξου.

HVNC TEGIT. Aldus legit,

Hunc tegit obfcuris fubter præcordia vefper.

Ver toto fpirans, &c. Vt pro Ver, Nec legerem, admonuit me vir doctiffimus, cuius iudicio mihi ftandum effe reor.

34 AT CANIS. Locus hic apud Hyginū lib. Fabularū, fab. 14. profertur his verbis, Hæc eft, nauis Argo,

quam Minerua in sideralem circulum retulit, ob hoc quòd ab se eßet ædificata: ac primum in pelagus deducta est hæc nauis, in astris apparens à gubernaculo ad velum. Cuius speciem ac formam Cic. in Phænomenis exponit his versibus:

At canis ad caudam serpens prælabitur Argo,
Conuersam præ se portans cum lumine puppim.
Non alitæ naues vt in alto ponere proras
Ante solent, rostris Neptunia prata secantes:
Sicut cum cœptant tutos contingere portus,
Obuertunt nauem magno cum pondere nautæ,
Aduersamque trahunt optata ad littora puppim:
Sic conuersa vetus super æthera labitur Argo.
Inde gubernaculum tendens à puppe volante
Clari posteriora canis vestigia tangit.

CONVERSAM. *Aldus* Conuexam, *&* mox, *In alto pondere: item, Sed conuexa.*

ATQVE VSQVE. *Aldus & alij ad cœlum, Ad Cælsum maluimus, vt Num. 38. Perfringet celsos defixo robore malos.*

36 HIC VNA. *Aldus,*
Hanc vna stella nectuntur quam iacet ex se
Pistricis spinæ valida cum luce refulgens.

37 EXINDE. *Versus hic quibusdam improbatus est, quòd vetus scriptura deprauata eßet. sic enim Aldus,*
Exinde australem soliti conuincere piscem
Voluitur inferior capricorno versus ad austrum.
Vt correxi, apte redditur quod ait Aratus, νότιον δ' ἐ κικλήσκουσι.

STELLAS. *Alij pro Stratas, Sparsas.*

HAE TENVES. *Aldus corrupte,*
Etenus stellæ perhibentur nomine Aquarij. quidam corrigunt, Ast omnes.

39 CEDIT EQVI. *Hos versus ita Aldus scribit,*
Cedite qui partis properat coniungere chelis.
Hic dextram pergens quadrupedes qua vasta tenentur.

40 HAEC CAPVT. *Quod Cic. ait, Ad terga Nepai, Aratus,* ὑπὸ μέσσον καρκίνον, *Nepa ergo etiam Scorpius dicitur, aut hallucinatus est Cicero, qui Tergora cancri, dicere debuerit.*

EXTREMVM. *Aldus, Extrema. Alij, Extremo, Extremum sinum intelligo, quem rostro Coruus tundat. sin mauis Extremam, Hydram accipies.*

42 QVORVM EGO. *Aldus, Quare ego. & mox, Fixa simul magno sedem gentibus orbes. quidam legunt, Magnos similes vertentibus orbes.*

44 CVM NEQVE *caligans detersit. Aldus. Detergit, & versu qui sequitur. Superaret: & inde quarto, Super est præstare duobus.*

45 HVNC *sura læua. Aldus legit,*
Hunc supera læua. Græce est, λαιὴ δ' κνήμη,

AT VERO. *Versus hic reiectus est à quibusdam, qui & sequentem sic inchoant,*
Inde leo.

ALTER *ab infernis. Aldus cudit,*
Alter ab infernis austri conuertitur auris.

46 DISTRIBVENS. *Quidam corrigit,*
Ast alter, quod vt longius à veteri scriptura remotum, non valde placet.

53 CEDVNT *obscurata simul vis. Pro Aëti, Aldus vitiose, Aquarij,*

56 QVOS TENET. *Pro Echineis, Aldus Echinus, quod alij vt adulterinum reijcientes, nihil substituerunt.*

ANTEPEDVM. *Versus hic reiectus est à quibusdam. Aldus autem male distinctum habet:*
Ante pedum contecta simul cum lumine pandit.
Vno verbo audaciusculè Ciceronem dixiße putem Antepedes, quos Artus προτέροις πόδας *& alij* πρόποδας *vno item verbo.*

57 INDE *Sagittipotens. Aldus vitiose, Conuisere luces Institit & mergit. & mox,*
Abditur Orion, obijt simul abditus vmbra est,

Inferiora

Inferiora cadunt aurigæ lumina lapſum.

73 VT CVM *Luna means. Ex Priſciani lib. 10. Idem (Cicero) inquit, paſſiuum eius verbi in Prognoſticis protulit,* Vt cum Luna means &c.

76 AST AVTEM. *Idem Priſcianus extremo 16. libro, Hoc quoque non eſt prætermittendum, quòd coniunctiones ſibi præpoſitæ inueniuntur, tam eiuſdem poteſtatis cum ſint, quàm alterius: vt Cicero in Prognoſticis.*

Aſt autem tenui quæ candent lumine phatnæ. Idem repetit libro 18. vbi de Conſtructione diſſerit.

77 ATQVE *etiam ventos. Verſus hi & qui ſequuntur, ex libro 1. de Diuinatione deſumpti ſunt omnes.*

TYPIS MANDABAT THEODORVS GRAMINAEVS COLONIAE AGRIPPINAE. M. D. LXIX. CALEND. MARTII.

C. IVL. HYGINI POETICON ASTRONOMICON, DE MVNDI ET SPHAERAE AC VTRIVSque partium declaratione.

HYGINVS M. FABIO PLVRIMAM SALVTEM.

ETSI te studio grammaticæ artis inductum, non solum versuum moderatione, quam pauci peruiderunt, sed historiarum qnoque varietate, qua scientia rerum perspicitur, præstare video, quæ facilius etiam scriptis tuis perspici potest, desiderans potius scientem quàm liberalem iudicem: tamen quo magis exercitatus, & nonnullis etiam sæpius in his rebus occupatus esse videar, & ne nihil in adolescentia laborasse dicerer, & imperitorum iudicio, desidiæ subirem crimen, hoc velut rudimento scientiæ nisus, scripsi ad te, non vt imperito monstrans, sed vt scientißimum commonens:

1 Sphæræ figurationem, circulorumque qui in ea sunt notationem, & quæ ratio fuerit vt non æquis partibus diuiderentur.

2 Præterea terræ marisque definitionem: & quæ partes eius non habitantur, vt multis iustisque de causis hominibus carere videantur, ordine exposuimus.

3 Rursusque redeuntes ad sphæram, duo & quadraginta signa nominatim pernumerauimus.

4 Exinde vniuscuiusque signi historias causamque ad sidera perlationis ostendimus.

5 Eodem loco nobis vtile visum est, persequi eorum corporum deformationes, & in his numerũ stellarũ.

6 Nec prætermisimus ostendere ad septem circulorum notationem, quæ corpora aut partes corporum peruenirent, & quemadmodum ab his diuiderentur.

7 Diximus etiam in æstiui circuli definitione, quærentes quare non idem hyemalis vocaretur: & quid eos fefellerit, qui ita senserint: & quid in ea parte sphæræ solis efficiat cursus.

8 Præterea, quare circulos in octo partes diuideremus, ordine exposuimus.

9 Scripsimus etiam quo loco circulus æquinoctialis foret constitutus, & quid efficeret ad eũ perueniẽs sol.

10 In eiusdem circuli demonstratione ostendimus, quare Aries inter sidera celerrimus diceretur.

11 Pauca præterea de hyemali circulo diximus.

12 Exinde zodiacum circulum definiuimus, & eius effectus: & quare potius duodecim signa quàm vndecim numerarentur, quid etiam nobis de reliquis circulis videretur.

13 His propositis rebus, ad id loci venimus, vt exponeremus, vtrum mundus ipse cum stellis suis verteretur, an mundo stante, vagæ stellæ ferrentur: & quid de eo nobis & compluribus videretur, & qua ratione ipse mundus verteretur.

14 Præterea quare nonnulla signa celerius exorta, serius occiderent: nonnulla etiam cæteris tardius exorta, citius ad occasum peruenirent: quare etiam quæ signa pariter oriantur, non simul occidant.

15 Eodem loco diximus, quare non essent in sphæra superiora interioribus hemicycli æqualia: & quot modis stellas videre non poßimus.

16 Præterea scripsimus in duodecim signorum ortu, quæ de reliquis corpora exoriri, & quæ eodẽ tempore occidere viderentur.

17 Deinde ordine perscripsimus, sol vtrum cum mundo fixus verteretur, an ipse per se moueretur: & cũ ipse per se moueatur, & cõtra duodecim signorũ ortus eat, quare videatur cũ mundo exoriri & occidere.

18 Deinde protinus de Lunæ cursu pauca proposuimus: & vtrum suo, an alieno lumine vteretur: Eclipsis Solis & Lunæ quomodo fieret: quare Luna per eundem circulum iter faciens, celerius sole currere videatur: & quid fefellerit eos, qui ita senserint.

19 Quinque stellæ quantum habeant interuallum: & vtrum quinque sint an septem: & vtrum quinq; certè errent, an omnes, & quinque quomodo currant.

20 Diximus etiam qua ratione priores aſtrologi non eodem tempore ſigna & reliquas ſtellas reuerti dixerint: & quare metam diligentiſſimè obſeruaſſe videantur, & quid reliquos fefellerit in eadem cauſa. In his igitur tam multis & varijs rebus, non erit mirum aut pertimeſcendum, quòd tantum numerũ verſuum ſcripſerimus: neque enim magnitudinem voluminis, ſed rerum multitudinem peritos conuenit ſpectare. Quod ſi longior in ſermone viſus fuero, non mea facunditate, ſed rei neceſſitate factum exiſtimato: nec ſi breuius aliquid dixero, minus idem valere confidito, quàm ſi pluribus eſſet audiendum verbis. Etenim præter noſtram ſcriptionem ſphæræ, quæ fuerunt ab Arato obſcurius dicta, perſecuti planius oſtẽdimus: vt penitus id quod cœpimus, exquiſiſſe videremur. Quod ſi vel optimis vſus auctoribus effeci, vt neque breuius neque verius diceret quiſpiam, non immerito fuerim laudari dignus à vobis, quæ vel ampliſſima laus hominibus eſt, doctis: ſi minus, non deprecamur in hac confectione noſtram ſcientiam ponderari. Ideoque maioribus etiam niti laboribus cogitamus, in quibus & ipſi exerceamur, & in quibus volumus nos probare quid poſſimus. etenim neceſſarias noſtris hominibus ſcientiſſimis maximas res ſcripſimus: non leuibus occupati rebus, populi captamus exiſtimationem. Sed ne diutius de eo quod negligimus loquamur, ad propoſitum veniemus, & initium rerum demonſtrabimus.

1 MVNDVS appellatur is, qui conſtat ex ſole, & luna, & terra, & omnibus ſtellis.

SPHAERA eſt ſpecies quædam in rotundo conformata, omnibus ex partibus æqualis apparens, vnde reliqui circuli finiuntur. Huius autem ſphæræ neque exitus, neque initium poteſt definiri, ideo quòd in rotundo omnes tractus & initia & exitus ſignificari poſſunt.

CENTRVM eſt, cuius ab initio circũductio ſphæræ terminatur, ac terræ poſitio cõſtituta declaratur.

DIMENSIO, quæ totius oſtenditur ſphæræ, eſt cum ex vtriſque partibus eius ad extremam circunductionem rectè vt virgulæ perducuntur: quæ dimenſio à compluribus Axis eſt appellata. Huius autẽ cacumina, quibus maxime ſphæra nititur, Poli appellantur: quorum alter ad aquilonem ſpectans, Boreus alter oppoſitus auſtro, Notius eſt dictus.

SIGNIFICATIONES quædam in circunductione ſphæræ circuli appellantur. E quibus Paralleli dicuntur, qui ad eundem polum conſtituti finiuntur. Maximi autem ſunt, qui eodem centro quo ſphæra, continentur. Horizon appellatur is, qui terminat ea quæ perſpici aut non videri poſſunt: hic autem incerta ratione definitur: quod modo polo ſubiectas, & circulis his qui Paralleli dicuntur: modò duobus extremis & æqualibus nixus: modò alijs partibus adiectus terræ, peruidetur ita, vtcunq; fuerit ſphæra collocata.

POLVS is qui Boreus appellatur, peruideri poteſt ſemper: Notius autem ratione diſſimili, ſemper eſt à conſpectu remotus. Naturalis autem mundi ſtatio, φύσική dicitur. Eſt ea in Boreo polo finita, vt omnia è dextris partibus exoriri, in ſiniſtris occidere videantur. Exortus enim eſt, ſubita quædam ſpecies obiecta noſtro conſpectui: Occaſus autem pari de cauſa, vt erepta ab oculis viſa.

IN finitione mundi, circuli ſunt Paralleli quinque, in quibus tota ratio ſphæræ conſiſtit, præter eum qui Zodiacus appellatur: qui quòd non vt cæteri circuli, certa dimenſione finitur, & inclinatior alijs videtur, λοξός à Græcis eſt dictus. Quinque autem quos ſupra diximus, ſic in ſphæra metiuntur, initio ſumpto à polo qui Boreus appellatur, ad eum qui Notius & Antarcticus vocatur. In triginta partes vnũquodque hemiſphærium diuiditur, ita vti dimenſio ſignificari videatur in tota ſphæra per ſexaginta partes factas. Deinde ab eodem principio Boreo ſex partibus ex vtraque finitione ſumptis, circulus ducitur, cuius centrum ipſe eſt Polus finitus: qui circulus, Arcticus appellatur, quod intra eum Arcti ſimulacra vt incluſa perſpiciuntur: quæ ſigna à noſtris vrſarum ſpecie ficta, Septentriones appellantur.

Ab hoc circulo de reliquis partibus quinque ſumptis, eodem centro quo ſupra diximus, circulus ducitur, qui θερινὸς τροπικός appellatur, ideo quòd ſol cum ad eum circulum peruenit, æſtatem efficit eis qui in aquilonis finibus ſunt: hiemẽ autem eis quos auſtri flatibus oppoſitos antè diximus. Præterea, quòd vltra eum circulum ſol non tranſit, ſed ſtatim reuertitur, τροπικός eſt appellatus.

Ab hac circuli ſignificatione quatuor de reliquis partibus ſumptis, ducitur circulus Equinoctialis, à Græcis ἰσημερινὸς appellatus, ideo quod ſol cùm ad eum orbem peruenit, æquinoctium conficit. Hoc circulo facto, dimidia ſphæræ pars conſtituta perſpicitur.

Econtrario item ſimili ratione à Notio polo ſex partibus ſumptis, vt ſupra de Boreo diximus, circulus ductus ἀνταρκτικὸς vocatur: quòd contrarius eſt ei circulo, quẽ arcticon ſupra difiniuimus.

Hac definitione ſphæræ, centroque poli qui Notius dicitur, quinque partibus ſumptis circulus χειμερινὸς τροπικὸς inſtituitur. à nobis Hiemalis, à nonnullis etiam Brumalis appellatus, ideò quòd ſol cùm ad eum circulum peruenit, hyemem efficit his qui ad aquilonẽ ſpectant: æſtatẽ autem, his qui in auſtri partibus domicilia conſtituerunt. Quantò enim abeſt longius ab illis qui in aquilonis habitant finibus, hoc hieme maiore conflictantur: æſtate autem, quibus ſol appoſitus peruidetur: itaque Aethiopes ſub vtroque orbe neceſſario fiunt.

Ab hoc circulo ad æquinoctialem circulum, reliquæ fiunt partes quatuor, ita vti sol per octo partes sphæræ currere videatur. Zodiacus autem circulus sic vel optime definiri poterit, vt signis factis, sicut postea dicemus, ex ordine circulus perducatur.

Qui autem Lacteus vocatur, contrarius æquinoctiali, ibi oportet vt eum medium diuidere, & bis ad eum peruenire videatur: semel in eo loco vbi aquila constituitur: iterum autem ad eius signi regionem, quod προκύων vocatur. Duodecim signorum partes sic diuiduntur: Quinque circuli, de quibus diximus supra, ita finiuntur, vt vnusquisque eorum diuidatur in partes duodecim, & ita ex eorum punctis lineæ perducantur, quæ circulos significent factos, in quibus duodecim signa describantur. Sed à nonnullis imperitioribus quæritur, quare non æquis partibus circuli finiantur, hoc est, vt de triginta partibus quinæ partes diuidantur, & ita circuli pari ratione ducantur: id facilime defendi posse confidimus. Cum enim media sphæra diuisa est, eius circuli nullus potest æqualis esse: qui quanuis proxime eum accedat, tamen minor esse videatur. Itaque qui primum sphæram fecerunt, cum vellent omnium circulorum æquas rationes esse, pro rata parte voluerunt significare, vt quanto magis à polo discederetur, eo minorem numerum partium sumerent in circulis metiendis, quo erat necesse his maiorem circulum definire. Quod etiam ex ipsa sphæra licet intelligere: quanto magis à polo discedes, eo maiores circulos fieri necesse est: & hac re minorem numerum duci, vt pares eorum videantur effectus. Et si non in triginta partes vnumquodque hemisphærium diuidatur, sed in alias quotlibet finitiones, tamen eò ratio peruenit eius, ac si triginta partes fecisset. Zodiacus circulus tribus his subiectus, de quibus supra diximus, ex quadam parte contingit æstiuum & hiemalem circulum, æquinoctialem autem medium diuidit. Itaque sol per Zodiacum circulum currens, neque extra eum transiens, necessario cum his signis quibus innixus iter conficere videtur, peruenit ad eos quos supra diximus orbes, & ita quatuor tempora definit. Nam ab Ariete incipiens, ver ostendit: & Taurum & Geminos transiens, idem significat. Sed iam capitibus Geminorum circulum æstiuum tangere videtur, & per Cancrum & Leonem transiens & Virginem, æstatem efficit. Et rursum à Virginis extrema parte transire ad æquinoctialem circulum perspicitur. In Libra autem æquinoctium conficit, & autumnum significare incipit, ab hoc signo transiens ad Scorpium & Sagittarium. Deinde protinus incurrit in hiemalem circulum, & à Capricorno, Aquario, Piscibus, hiemem transigit. Itaque ostenditur non per tres ipsos circulos currere, sed Zodiacum transiens ad eos peruenire. Sed quoniam de his rebus diximus, nunc Terræ positionem definiemus, & Mare quibus locis interfusum videatur, ordine exponemus.

2 TERRA mundi media regione collocata, omnibus partibus æquali dissidens interuallo, centrum obtinet sphæræ. Hanc mediam diuidit Axis in dimensione totius terræ: Oceanus autem regione circunductionis sphæræ profusus, prope totius orbis alluit fines. Itaque & signa occidentia in eum decidere existimantur: sic igitur & terras contineri, poterimus explanare. Nam quæcunque regio est quæ inter Arcticum & Aestiuũ finem collocata est, ea diuiditur trifariam, è quibus vna pars, Europa: altera, Asia, tertia, Africa vocatur. Europam igitur ab Africa diuidit mare ab extremis Oceani finibus & Herculis columnis. Asiam vero & Libyam cum Aegypto disterminat os Nili fluminis quod Canopicon appellatur. Asiam ab Europa Tanais diuidit, bifariam se conijciens in paludem quæ Mæotis appellatur. Hac igitur definitione facile peruidetur, mare omnibus adiectum finibus terræ.

Sed ne videatur nonnullis mirũ, cùm sphæra in sexaginta partes diuidatur, vt ante diximus, quare definimus ab æstiuo circulo ad arcticum finem duntaxat habitari: sic vel optime defendimus. Sol enim per mediam regionẽ sphæræ currens, nimiũ his locis efficit feruorẽ. Itaq; quæ finis est ab æstiuo circulo ad hiemalem, ea terra à Græcis διακεκαυμένη vocatur: quod neque fruges propter exustam terrã nasci, neque homines propter nimium ardorem durare possunt: extremæ autem regionis sphæræ duorum circulorum, quorum alter Boreus, alter Notius vocatur, fine Arctici circuli & eius qui Antarcticus vocatur, non habitantur, ideo quod sol ab his circulis semper est longe, venti quoque assiduos habent flatus. Quamuis enim sol perueniat ad Aestiuum circulum, tamen longe ab Arctico videbitur fine: id ita esse hinc quoque licet intelligere: Cum enim sol peruenit ad eum circulum qui Hiemalis vocatur, & efficiat nobis qui prope eum sumus constituti, nimium frigus, quid arbitramur eis locis frigoris esse, qui longius etiam absunt à nobis? Quod cum in hac parte sphæræ fiat, idem in altera parte definitum putabimus, ideo, quod similes eius sunt effectus. Præterea hinc quoque intelligimus illic maximum frigus, & in æstiuo circulo calorem esse: quod quæ terra habitatur. Eos tamen videmus qui proxime sint Arcticum finem, vti braccis & eiusmodi vestitu: qui autem proximi sint æstiuo circulo, eos Aethiopas & perusto corpore esse. Habitatur autem sic temperatissimo cœlo, cum inter æstiuum circulum & Arcticum finem hæc perueniat temperatio: quòd ab Arctico circulo frigus, ab æstiuo feruor exortus in vnum concurrens efficit: media finem temperatam, quæ habitari possit. Itaque cum sol ab eo loco discessit, hieme necessario conflictamur,

mur, quòd ventum exorientem non reuerberat sol. Quod cum veniat in hac definitione, illud quoque fieri posse videmus, vt Hiemali circulo nobis ad Antarcticũ finem habitari posit: quòd pares eodem perueniant casus. Certum quidem esse nemo contendit, neque peruenire eò potest quisquam propter interiectum terræ, quæ propter ardorem non habitatur. Sed cum videmus hanc regionem sphæra habitari, illam quoq; in simili causa posse constitui suspicamur.

3 SED *quoniam quæ nobis de terræ positione dicenda fuerunt, & sphæram totam definiuimus, nunc quæ in ea Signa sint, singulatim nominabimus. E quibus igitur primum duas Arctos, & Draconem: deinde Arctophylaca cum Corona dicimus: Ceteum, qui Engonasin vocatur. Exinde Lyram cum Olore, & Cepheo, & eius vxore Cassiepeia, filiáque Andromeda, & genero Persio: dicimus etiam protinus Aurigam à Græcis* ἡνίοχον *appellatum: Ophiuchum præterea cum Sagitta & Aquila, paruóque Delphine. Inde Equum dicimus, cum eo sidere quod Deltoton vocatur. His corporibus enumeratis, ad duodecim Signa perueniemus. Ea sunt hæc, Aries, Taurus, Gemini: deinde Cancer cum Leone & Virgine: præterea Libra, dimidia pars Scorpionis, & ipse Scorpius cum Sagittario & Capricorno: Aquarius autem cum Piscibus reliquas habet partes. His enumeratis, suo ordine est Cetus cum Eridano flumine, & Lepore. Deinde Orion cum Cane, & eo signo quod* προκύων *dicitur. Præterea est Argo cum Centauro, & Ara: deinde Hydra cũ Pisce qui Notius vocatur. Horum omnium non inutile videtur historias proponere: quæ certè aut vtilitatem ad scientiam, aut iocunditatem ad delectationem afferent lectori. Igitur, vt supra diximus, initium est nobis Arctos maxima.*

4 HANC *autem Hesiodus ait esse Callisto nomine, Lycaonis filiam, eius qui in Arcadia regnauit: eámque studio venationis inductam, ad Dianam se applicuisse: à qua non mediocriter esse dilectam, propter vtriusque consimilem naturam. Postea autem ab Ioue compressam, veritam Dianæ suum dicere euentum, quòd diutius celare non potuit: nam iam vtero ingrauescente, propediem partus in flumine corpus exercitatione defessum cum recrearet, à Diana cognita est non conseruasse virginitatem: cui dea pro magnitudine suspicionis non minorem retribuit pœnam: erepta enim facie virginali, in vrsæ speciem est conuersa, quæ Græcè* ἄρκτος *appellatur. In ea figura corporis. Arcada procreauit. Sed, vt ait Amphis comœdiarum scriptor, Iupiter simulatus effigiẽ Dianæ, cum virginem venantem vt adiutans persequeretur, amotam conspectu aliarum compresit: quæ rogata à Diana quid ei accidisset, quod tam grandi vtero videretur, illius peccato id euenisse dixit: itaque propter eius responsum, in quam figuram supra diximus, eam Diana conuertit. Quæ cum in silua vt fera vagaretur, à quibusdam Aetolorum capta, ad Lycaonem pro munere in Arcadiam cum filio est deducta. Ibi dicitur inscia legis, in Iouis Lycæi templum se coniecisse: quam confestim filius est secutus. Itaque cum eos Arcades insecuti, interficere conarentur, Iupiter memor peccati, ereptam Callisto cum filio inter sidera collocauit, eámque Arctum, filium autem Arctophylaca nominauit, de quo postea dicemus. Nonnulli etiam dixerunt, cum Calisto ab Ioue esset cumpressa, Iunonem indignatam in vrsam eam conuertisse. quam Dianæ venanti obuiam factam, ab ea interfectam, & postea cognitam inter sidera locatam. Sed alij dicunt, cum Callisto Iupiter esset in siluam persecutus, Iunonem suspicatam id quod euenit, contendisse vt eum manifesto diceret deprehendisse. Iouem autem quò facilius suum peccatum tegeretur, in vrsæ speciem conuersam reliquisse: Iunonem autem in eo loco pro virgine vrsam inuenisse, quam Dianæ venanti, vt eam interficeret, demonstrasse: quod factum vt perspiceretur Iouem ægre tulisse, effigiem vrsæ stellis figuratam constituisse. Hoc signum vt complures dixerunt non occidit. Qui volunt aliqua de causa esse institutum, negant Tethyn Oceani vxorem id recipere, cum reliqua sidera eo perueniant in occasum: quòd Tethys Iunonis sit nutrix, cui Calisto succubuerit vt pellex. Ariethus autem Tegeates historiarum scriptor, non Callisto, sed Megisto dicit appellatã: & non Lycaonis, sed Cetei filiam, Lycaonis neptem. Præterea Cetea ipsam Engonasin nominari. Reliqua autem superioribus conueniunt: quæ res in Nonacri monte Arcadiæ gesta demonstratur.*

ARCTOS MINOR. *Hanc Aglaosthenes qui Naxica conscripsit, ait Cynosuram esse vnam de Iouis nutricibus ex Idæis nymphis: ab eius quoque nomine & vrbem quæ Hestiea vocatur, à Nicostrato & sodalibus eius constitutam, & portum qui ibi est, & agri maiorem partem Cynosuram appellatam. Hanc autem inter Curetas fuisse, qui Iouis fuerunt administri. Nonnulli etiam Helicen & Cynosuram nymphas esse Iouis nutrices dicunt: & hac re etiam pro beneficio in mundo collocatas, & vtrasque Arctos appellatas esse, quas nostri Septentriones dixerunt: sed maiorem arcton complures plaustro similem dixerunt, &* ἅμαξαν *Græci appellauerunt. Cuius hæc memoriæ prodita est causa: In initio qui sidera peruiderunt, & numerum stellarum in vnaquaque specie corporis constituerunt, & non Arctum, sed Plaustrum nominauerunt. Ex septem stellis, duæ quæ pariles & maximè in vno loco viderentur, pro bobus haberentur: reliquæ autem quinque figuram plaustri simularent. Itaq; & quod proximum huic est signũ*

Bootem nominari voluerunt, de quo poſterius plura dicemus. Aratus quidem non hac re Bootem, nec illud Plauſtrum dicit appellari, ſed quod Arctos videatur vt Plauſtrum circa polum, qui Boreus appellatur, verſari: & Bootes agitare eam dicatur. In quo non mediocriter videtur errare. Poſtea autem de ſeptem ſtellis, vt Parmeniſcus ait, quinque & viginti ſunt à quibuſdam aſtrologis conſtitutæ, vt Vrſæ ſpecies, non ſeptem ſtellis perficeretur. Itaque & ille qui antea Plauſtrum ſequens, Bootes appellabatur, Arctophylax eſt dictus, & iiſdem temporibus quibus Homerus fuit, hæc Arctos eſt appallata. de Septẽtrionibus ille enim dicit, hanc vtroque nomine, & Arcton & Plauſtrum nominari: Bootem autem nuſquam meminit Arctophylaca nominari. Incidit etiam compluribus erratio, quibus de cauſis minor Arctos Phœnice appelletur: & illi qui hanc obſeruant, verius & diligentius nauigare dicantur. & quare ſi hæc ſit certior quàm maior, non omnes hanc obſeruent: qui non intelligere videntur de qua hiſtoria ſit profecta ratio, vt Phœnice appelletur. Thales enim qui diligenter de his rebus exquiſiuit, & hanc primus Arcton appellauit, natione fuit Phœnix, vt Herodotus Mileſius dicit. Igitur omnes qui Peloponneſum incolunt, priore vtuntur Arcto. Phœnices autem quam à ſuo inuentore acceperunt, obſeruant: & hanc ſtudioſius perſpiciendo diligentius nauigare exiſtimantur, & verè eam ab inuentoris genere Phœnicem appellant.

SERPENS. *Hic vaſto corpore oſtenditur inter duas Arctos collocatus: qui dicitur aurea mala Heſperidum cuſtodiſſe, & ab Hercule interfectus, ab Iunone inter ſidera collocatus: quod illius opera Hercules ad eum eſt profectus, qui hortum Iunonis tueri ſolitus exiſtimatur. ait enim Pherecydes, Iunonem cum duceret Iupiter vxorem, Terram inueniſſe ferentem aurea mala cum ramis: quæ Iunonem admiratam, petiiſſe à Terra, vt in ſuis hortis ſereret, qui erant vſque ad Atlantem montem. Cuius filiæ cum ſæpius de arboribus mala decerperent, Iuno dicitur hunc ibi cuſtodem poſuiſſe: hoc etiam ſigni erit, quòd in ſideribus ſupra eum Draconem, Herculis ſimulacrum oſtenditur, vt Eratoſthenes demonſtrat: quare licet intelligere, hunc maximè Draconem dici. nonnulli etiam dixerunt hunc Draconem à gigantibus Mineruæ obiectum eſſe, cum eos oppugnaret: Mineruam autem arreptum draconem contortum ad ſidera iecisſe, & ad ipſum axem cœli fixiſſe: itaque eum adhuc implicato corpore videri, vt nuper ad ſidera perlatum.*

ARCTOPHYLAX. *De hoc fertur, vt ſit Arcas nomine, Calliſtus & Iouis filius, quem dicitur Lycaon, cum Iupiter ad eum in hoſpitium veniſſet, cum alia carne conciſum pro epulis appoſuiſſe. ſtudebat enim ſcire, ſi deus eſſet qui ſuum hoſpitium deſideraret. Quo facto non minore pœna eſt affectus. nam ſtatim Iupiter menſa proiecta, domum eius fulmine incendit: ipſum autem in lupi figuram conuertit: at pueri membra collecta & compoſita in vnum, dedit cuidam Aetolorum alendum, qui adoleſcens factus, in ſiluis cum venaretur, inſcius vidit matrem in vrſæ ſpeciem conuerſam, quam interficere cogitans, perſecutus eſt in Iouis Lycæi templum: quò & qui acceſſiſſet, mors pœna erat Arcadum lege. Itaque cùm vtrunque neceſſe eſſet interfici, Iupiter eorum miſertus, ereptos inter ſidera collocauit, vt ante diximus. Hic autem è facto ſequens Vrſam perſpicitur, & Arctum ſeruans Arctophylax eſt appellatus. Nonnulli hunc Icarium Erigones patrem dixerunt, cui propter iuſtitiam & pietatem exiſtimatur Liber pater vinum & vitem & vuam tradidiſſe, vt oſtenderet hominibus quomodo ſereretur, & quid ex eo naſceretur: & cum eſſet natum, quomodo eo vti oporteret. Qui cum ſeuiſſet vitem, & diligentiſſime adminiſtrando floridam facile feciſſet, dicitur hircus in vineam ſe conieciſſe, & quæ ibi tenerrima folia videret, decerpſiſſe: quo facto, Icarium irato animo tuliſſe, eúmque interfeciſſe, & ex pelle eius vtrem feciſſe, ac vento plenum præligaſſe, & in medium proieciſſe, ſuóſque ſodales circum eum ſaltare coëgiſſe. Itaque Eratoſthenes ait:* Ικαρίουποσὶ πρῶτα περὶ τράγομ ὠρχήσαντο. *Alij dicunt Icarium cum à Libero patre vinum accepiſſet, ſtatim vtres plenos in plauſtrum impoſuiſſe: hac re etiam Bootem appellatum: qui cum perambulans Atticorum fines paſtoribus oſtenderet, nonnulli eorũ auiditate pleni, nouo genere potionis inducti ſomno conſopiuntur: atq; alius aliam ſe in partem reiiciunt, vt ſemimortua mẽbra iactantes, alia ac decebat loquebantur. Reliqui eorum arbitrati venenum ab Icario datũ paſtoribus, vt eorũ pecora abigeret in ſuos fines, Icarium interfectum in puteũ deiecerunt: ſed vt alij demonſtrant, ſecundum arborẽ quandam defoderunt. Qui autem obdormierant experrecti, cum ſe nunquã melius quieſſe faterentur, ac requirerent Icarium, vt pro beneficio muneraretur, interfectores eius animi conſcientia permoti, ſtatim ſe fugæ mandauerunt, & in inſulam Aetolorum peruenerunt: à quibus vt hoſpites recepti, domicilia ſibi conſtituerunt. At Erigone Icarij filia permota deſiderio parentis, cùm eum non redire videret, ac perſequi conaretur, canis Icarij, cui Mera fuerat nomen, vlulans vt videretur obitum domini lachrimari, rediit ad Erigonen, cui non minimam cogitatæ mortis ſuſpicionem oſtendit: neq; enim puella timida ſuſpicari debebat niſi patrem interfectum, qui tot dies ac menſes abeſſet. At canis veſtem eius tenens dentibus, perduxit ad cadauer. Quod filia ſimul ac vidit, deſperata ſpe, ſolitudine ac pauperie oppreſſa, multis miſerata lachrimis, in eadem arbore qua parens ſepultus videbatur, ſuſpendio ſibi mortem*

tem consciuit. Cui canis mortuæ spiritu suo parentauit: nonnulli enim hunc in puteum se deiecisse dixerunt Anygrum nomine: quare postea neminem ex eo puteo bibisse, memoriæ tradiderunt. Quorum casum Iupiter miseratus, in astris corpora eorum deformauit. Itaque complures Icarium, Bootem: Erigonem, Virginem nominauerunt, de qua posterius dicemus: Canem autem sua appellatione & specie Caniculam dixerunt: quæ à Græcis, quod ante maiorem Canem exoritur, προκύων appellatur. Alij hos á Libero patre figuratos inter sidera dicunt. Interim cum in finibus Atheniensium multæ virgines sine causa suspendio sibi mortem consciscerent, quod Erigone moriens erat precata, vt eodem leto filiæ Atheniensium afficerentur quo ipsa foret obitura, nisi Icarij mortem persecuti, & eum forent vlti. Itaque cum id euenisset, vt ante diximus, pœnitentibus eis Apollo dedit responsum: Si vellent euentu liberari, satisfacerent Erigonæ. Qui quòd ea se suspenderat, instituerunt, vt tabula interposita pendente, funibus se iactarent, vt qui pendens vento mouetur: quod sacrificium solenne instituerunt. Itaque & priuatim & publicè faciunt, & id Aletidas appellant: quod eam patrem persequentem cum cane, vt ignotam & solitariam oportebat, mendicam appellabant, quas Græci ἀλήτιδας nominant. Præterea Canicula exoriens, æstu eorum loca & agros fructibus orbabat: & ipsos morbo affectos, pœnas Icario cum dolore sufferre cogebat, eo quòd latrones recepissent. Quorum rex Aristeus Apollinis & Cyrenes filius, Actæonis pater, petit à parente, quo facto à calamitate ciuitatem posset liberare: quem deus iubet mutlis hostijs expiare Icarij mortem, & ab Ioue petere, vt quo tempore Canicula exoriretur, dies quadraginta ventum daret qui æstui Caniculæ mederetur. Quod iussum Aristeus confecit, & ab Ioue impetrauit vt Etesiæ flarent: quas nonnulli Etesias dixerunt, quòd quotannis certo tēpore: exoriūtur ἔτος enim Græce, annus est Latine. Nonnulli etiam Etesias appellauerunt, quòd expostulatæ sunt ab Ioue, & ita cōcesse. Sed de hoc in medio relinquamus, ne nos omnia præripuisse existimemur Sed vt ad propositum reuertamur, Hermippus qui de sideribus scripsit, ait, Cererem cum Iasione Thusci filio concubuisse: quamobrem fulmine percussum complures cum Homero dixerunt. Ex his, vt Petellides Gnosius historiarum scriptor demonstrat, nascuntur filij duo, Philomelus & Plutus: quos negant inter se conuenisse: nam Plutum qui ditior fuerit, nihil fratri suo de bonis concessisse: Philomelum autem necessario adductum, quodcunque habuerit, ex eo boues duos emisse, & ipsum primum plaustrum fabricatum esse: itaque arando & colendo agros, ex eo se aluisse. cuius matrem inuentum miratam, vt arantem eum inter sidera constituisse, & Bootem appellasse. Ex hoc autem Pareanta demonstrant natum, qui de suo nomine Parios, & oppidum Paron appellauit.

CORONA. Hæc existimatur Ariadnes fuisse, à Libero patre inter sidera collocata. Dicitur enim in insula Dia cùm Ariadne Libero nuberet, hanc primum coronam muneri à Venere & Horis accepisse, cum omnes dij in eius nuptijs dona conferrent. Sed (vt ait qui Cretica conscripsit) quo tempore Liber ad Minoa venit, cogitans Ariadnen comprimere, hanc coronam ei muneri dedit: qua delectata, non recusauit conditionem stupri. Dicitur etiam à Vulcano facta ex auro & Indicis gemmis, per quas Theseus existimatur de tenebris Labyrinthi ad lucem venisse. quòd aurum & gemmæ in obscuro fulgorem luminis efficiebant. Qui autem Argolica conscripserunt, hanc afferunt causam: Quòd Liber cum impetrasset à parente vt Semelem matrem ab Inferis reduceret, & quærens ad eos descensionem, ad Argiuorum fines peruenisset, obuiam ei quendam factum nomine Hypolipnum, hominem dignum eius seculi, qui petenti Libero descensionem monstraret. Hunc autem cum vidisset Hypolipnus puerum ætate miranda corporis pulchritudine reliquis præstantem, mercedem petisse ab eo quæ sine detrimento eius daretur. Liberum autem matris cupidum, si eam reduxisset, iurasse, quod vellet, se facturum: ita tamen, quòd deus homini non pudenti iuraret: pro quo Hypolipnus descensum monstrauit. Igitur cum Liber ad eum locum venisset & vellet descendere, coronam quam à Venere muneri acceperat, deposuit in eo loco, qui ςέφανος est è facto appellatus, noluit enim secum ferre, ne immortale donum mortuorum tactu coinquinaretur. Qui cum matrem incolumem reduxisset, Coronam dicitur inter astra collocasse, vt æterna memoria nominis efficeretur. Alij dicunt hanc Coronam Thesei esse, & hac re propter eum collocatam. Nam qui in astris dicitur Engonasin, is Theseus esse existimatur, de quo posterius plura dicemus. Dicitur enim, cum Theseus Cretam ad Minoa cum septem virginibus & sex pueris venisset, Minoa de virginibus Eribœam quandam nomine, candore corporis inductum, comprimere voluisse: quod cùm Theseus se passurum negaret, vt qui Neptuni filius esset, & valeret, contra tyrannum pro virginis incolumitate decertare. Itaque cum iam non de puella, sed de genere Thesei controuersia facta esset, vtrum is Neptuni filius esset nécne, dicitur Minos aureum annulum de digito sibi detraxisse, & in mare proiecisse: quem referrre iubet Theseum si vellet se credi Neptuni filium esse: se enim ex Ioue procreatum facilè posse declarare. Itaque comprecatus partem petijt aliquid signi, vt satisfaceret se ex eo natum: statimque tonitru

& fulgere cœli, indicium significationis fecisse. Simili de causa Theseus sine vlla præcatione aut religione parentis, in mare se proiecit: quem confestim delphinum magna multitudo mari prouoluta, lenissimis fluctibus ad Nereidas perduxit: à quibus annulũ Minois, & à Thetide coronam, quam nuptijs à Venere muneri acceperat, retulit, compluribus lucentem gemmis. Alij autem à Neptuni vxore accepisse dicunt. Coronam Ariadnæ Theseus dono dicitur dedisse, cum ei propter virtutem & animi magnitudinem vxor esset concessa: hanc autem post Ariadnes mortem, Liberum inter sidera collocasse.

EN GONASIN. Hunc Eratosthenes Herculem dicit, supra draconem collocatum, de quo antè diximus, eúmque paratum vt ad decertandum, sinistra manu pellem leonis, dextra clauam tenentem. Conatur interficere draconem Hesperidum custodem, qui nunquam oculos operuisse somno coactus existimatur, quo magis custos appositus esse demonstratur. De hoc etiam Panyasis in Heraclea dicit. Horum igitur pugnam Iupiter admiratus, inter astra constituit. Habet enim draco caput erectum: Hercules autem dextro genu nixus, sinistro pede capitis eius dextram partem opprimere conatur: dextra manu sublata vt feriens, sinistra proiecta cum pelle leonis, vt quam maximè dimicans appareat: et si sit, qui negat hoc quenquam (vt Aratus) posse demonstrare: tamen conabimur, vt aliquid verisimile dicamus. Ariethus autem, vt antè diximus, hunc Cetea Lycaonis filium, Megistus patrem dicit, qui videtur vt lamentans filiam in vrsæ figuram conuersam, genu nixus palmas diuersas tendere ad cœlum, vt eam sibi dij restituant. Hegesianax autem Thesea dixit esse, qui Trœzene saxum extollere videtur: quòd existimatur Aegeus sub eo saxo Ellopium ensem posuisse, & Athræ Thæsei matri prædixisse, ne antè eum Athenas mitteret, quám sua virtute lapide sublato, potuisset gladium patri referre. Itaque niti videtur, vt quam altissimè possit lapidem extollat. Hac etiã de causa nonnulli Lyram, quæ proxima ei signo est collocata, Thesei esse dixerunt: quod vt eruditus omni genere artium, Lyram quoque didicisse videbatur. Idque & Anacreon dicit: ἀγχοῦ δαὶ τεῦ αἴνο Θυσέος ἐςὶ λύρη. Alij autem Thamyrin à musis excæcatum, vt supplicem ad genua iacentem dicunt. Alij Orphea à Thracijs mulieribus interfici, quod viderit Liberi patris initia. Aeschylus autem in fabula quæ inscribitur, προμηθεὶς λυόμενος, Herculem ait esse, non cum dracone, sed cum Liguribus depugnantem. Dicit enim, quo tempore Hercules à Geryone boues abduxerit, iter fecisse per Ligurum fines. quos conatos ab eo pecus abducere, manus contulisse, & complures eorũ sagittis confixisse. Sed postquam Herculem tela deficerent, multitudine barbarorum & inopia armorum defessum, se ingeniculasse, multis iam vulneribus acceptis: Iouem autem misertum filij curasse vt circa eum magna lapidum copia esset: quibus se Herculem defendisse, & hostes fugasse. Itaque Iouem similitudinem pugnantis inter sidera constituisse. Hunc etiam nonnulli Ixiona brachijs vinctis esse dixerunt: quod vim Iunoni voluerit afferre. Alij Promethea in monte Caucaso vinctum.

LIRA. Inter astra constituta est, hac, vt Eratosthenes ait, de causa: quòd initio à Mercurio facta de testudine, Orpheo est tradita, qui Calliopes & OEagri filius, eius rei maxime studiosus. Itaque existimatur suo artificio feras etiam ad se audiendum allicuisse: qui quærens vxoris Eurydices mortem, ad Inferos descendisse existimatur, & ibi deorum progeniem suo carmine laudasse, præter Liberum patrem: hunc enim obliuione ductus prætermisit, vt Oeneus in sacrificio Dianam. Postea igitur Orpheus, vt complures dixerunt, in Olympo monte, qui Macedoniam diuidit à Thracia: sed, vt Eratosthenes ait, in Pangæo sedens, cum cantu delectaretur, dicitur Liber ei obiecisse Bacchas, quæ corpus eius discerperent interfecti. Sed alij dicunt, quòd initia Liberi sit speculatus, id ei accidisse: musas autem collecta membra sepulturæ mandasse, & lyram quo maxime poterant beneficio, illius memoriæ causa figuratam stellis inter sidera constituisse Apollinis & Iouis voluntate: quòd Orpheus Apollinem maximè laudaret, Iupiter autem filio beneficium concessit. Alij autem dicunt Mercurium, cum primum lyram fecisset, in Cyllene monte Arcadiæ, septem chordas instituisse ex Atlantidum numero: quòd Maia vna ex illarum numero esset, quæ Mercurij est mater. Deinde postea cùm Apollinis boues abegisset, deprehensus ab eo quo sibi facilius ignosceret, petenti Apollini vt liceret dicere se inuenisse lyram, concessit, & ab eo virgulam quandam muneri accepit: quam manu tenens Mercurius, cum proficisceretur in Arcadiam, & vidisset duos dracones inter se coniuncto corpore, alium, alium appetere, vt qui dimicare inter se viderentur, virgulam inter vtrunque subiecit, itaque discesserunt: quo facto eam virgulam pacis causa dixit esse constitutam. Nonnulli etiam cum faciunt Caduceos, duos dracones implicatos virgula faciunt: quod initium Mercurio fuerat pacis. Eius exemplo & athletæ, & in reliquis eiusmodi certationibus virgula vtuntur. Sed vt ad propositum reuertamur, Apollo lyra accepta dicitur Orphea docuisse: & postquam ipse citharam inuenerit, illi lyram concessisse. Nonnulli etiam dixerunt, Venerem cum Proserpina ad iudicium Iouis venisse, cui earum Adonin concederet: quibus Calliopen ab Ioue datam iudicem, quæ musa Orphei est mater. Itaque iudicasse, vti dimidiam partem anni earum vnaquæque possideret. Venerem autem indignatam, quòd non sibi propriũ concessisset, obiecisse omnibus quæ in Thracia essent mulieribus, vt Orphea amore inductæ, ita sibi quæque

appeteret,

appeteret, vt membra eius discerperent: cuius caput in mare de mōte prelatum, fluctibus in insulam Lesbon est reiectum: quod ab his sublatum & sepulturæ est mandatum: pro quo beneficio ad musicam artem ingeniosissimi existimantur esse. Lyra autem à musis, vt antè diximus, inter astra constituta est. Nonnulli aiunt, quòd Orpheus primus puerilem amorem induxerit, mulieribus visum contumeliam fecisse illis, ab hac re interfectum.

OLOR. Hunc Græci κύκνον appellant, quem complures propter ignotam illis historiam, communi genere auium ὄρνιν appellauerunt: de quo hæc memoriæ prodita est causa: Iupiter cum amore inductus, Nemesin diligere cœpisset, neque ab ea vt secum concūberet impetrare potuisset, hac cogitatione amore est liberatus: iubet enim Venerem aquilæ similatā, se sequi, seseque ipse in olorem conuertit, & vt aquilā fugiens ad Nemesin confugit, & in eius gremio se collocauit: quem Nemesis non aspernata, amplexū tenens, sumno est consopita: quam dormientem Iupiter compressit, ipse autem auolauit: & quòd ab hominibus altè volans cœlo videbatur, inter sidera dictus est esse constitutus: quod ne falsum diceretur, Iupiter è facto eum volantem, & aquilā sequentem, collocauit in mundo. Nemesis autem, vt quæ auiū generi esset iuncta, mensibus actis, ouum procreauit: quod Mercurius auferens, detulit Spartā, & Ledæ sedenti in gremium proiecit, ex quo nascitur Helena, cæteras corporis specie præstans, quam Leda suam filiam nominauit. Alij autem cum Leda Iouem concubuisse in olorem conuersum, dixerunt: de quo in medio relinquimus.

CEPHEVS. Hunc Euripides cum cæteris, Phœnicis filium, Aethiopum regem esse demonstrauit, Andromedæ patrem, quam Ceto propositā notissimæ historiæ dixerunt: hanc autē Perseum à periculo liberatam, vxorem duxisse. Itaque vt totum genus eorum perpetuo maneret, ipsum quoque Cephea inter sidera superiores numerasse.

CASSIEPEIA. De hac Euripedes & Sophocles & alij complures dixerunt, vt gloriata sit se forma Nereidas præstare: pro quo facto inter sidera sedens in siliquastro constituta est: quæ propter impietatem vertente se mundo resupinato capite ferri videtur.

ANDROMEDA. Hæc dicitur Mineruæ beneficio inter astra collocata, propter Persei virtutem, quòd eam Ceto propositam à periculo liberaret: nec enim ab ea minorem animi beneuolentiam pro beneficio accepit. Nam neque pater Cepheus, neque Cassiepeia mater ab ea potuerunt impetrare, quin parentes & patriam relinquens Persea sequeretur. Sed de hac Euripedes hoc eodem nomine fabulam commodissime scribit.

PERSEVS. Hic nobilitatis causa, & quòd inusitato genere cōcubitionis esset natus, ad sidera dicitur peruenisse: qui missus à Polydecte Magnetis filio ad Gorgonas, à Mercurio qui eum dilexisse existimatur, talaria & petasum accepit. præterea & galeam, qua indutus ex aduerso non poterat videri, Itaque Græci ἄιδος galiam dixerunt esse: non vt quidam inscientissime interpretantur, eum Orci galea vsum: quæ res nemini docto potest probari. Fertur etiam à Vulcano falcem accepisse ex adamante factā, qua Medusam Gorgonem interfecit: quod factum nemo conscripsit. Sed vt ait Aeschylus Tragœdiarū scriptor in Phorcys, Grææ fuerunt Gorgonū custodes: de quo in primo libro Genealogiarum scripsimus, quæ vtræque vno oculo vsæ existimantur, & ita suo quæque tempore accepto oculo vigilias egisse. Hunc Perseus vna earum tradente, exceptum in paludem Tritonida proiecit. Itaque custodibus excæcatis, facile Gorgonem somno consopitam interfecit: cuius caput Minerua in pectore dicitur habere collocatum. Euhemerus quidem Gorgonem à Minerua dicit interfectam: de quo alio tempore plura dicemus.

HENIOCHVS. Hunc nos Aurigam Latine dicimus, nomine Erichthonium, vt Eratosthenes mōstrat: quem Iupiter cum vidisset primum inter homines equos quadrigis iunxisse, admiratus est ingeniū hominis, ad Solis inuenta accessisse: quod is princeps quadrigis inter deos est vsus: sed Erichthonius & quadrigas, vt ante diximus, & sacrificia Mineruæ, & templum in arce Atheniensium primus instituit: de cuius progenie Euripedes ita dicit: Vulcanum Mineruæ pulchritudine corporis inductum, petijsse ab ea vt sibi nuberet, neque impetrasse: & cœpisse Mineruam sese occultare in eodem loco, qui propter Vulcani amorem Hephæstius est appellatus: quo persecutum Vulcanum, ferunt cœpisse ei vim afferre: & cum plenus cupiditatis ad eam vt complexui se applicaret repulsus, effudit in terram voluptatem. Quo Minerua pudore permota, pede puluerem iniecit. Ex hoc autem nascitur Erichthonius anguis, qui ex terra & eorum dissensione nomen possedit. Eum dicitur Minerua in cistula quadam vt mysteria cōtectum, ad Erichthei filias detulisse, & his dedisse seruandum: quibus interdixit, ne cistulam aperirent. Sed vt hominum est natura cupida, vt eò magis appetant quò interdicatur: sæpius virgines cistulam aperuerunt, & anguem viderunt: quo facto insania à Minerua iniecta, de arce Atheniensium se præcipitauerunt: anguis autē ad Mineruæ clypeum confugit, & ab ea est educatus. Alij autem anguina tantum crura habuisse Erichthonium dixerunt, eumq; primo tempore adolescentiæ ludos Mineruæ Panathenæa fecisse, & ipsum quadri-

X gis con-

gis concurrisse pro quibus factis inter sidera dicitur collocatus. Nonnulli etiam qui de sideribus scripserunt, hunc natione Argeum, Orsilochum nomine, primum quadrigarum inuentorē esse dixerunt, & pro inuentione siderum locum possedisse. Alij autem hunc Mercurij filium ex Elicia natum uomine Myrtilum, OEnomai aurigam definerunt, cuius post notam omnibus mortem apparens corpus in mundo constituisse existimatur. Huius in humero sinistro Capra instare & in manu sinistra Hœdi videntur formati: De quibus nonnulli ita dicunt: Olenum quendam fuisse nomine Vulcani filium: ex hoc duas nymphas AEga & Helicen natas, quæ Iouis fuerunt nutrices. Alij autem etiam ab his vrbes quasdam appellari dixerunt, & Olenon in Aulide, Helicen autem in Peloponneso, & Aegam in Aemonia ibi nominari: de quibus Homerus in Iliados secundo dicit. Parmeniscus autem ait, Melissea quendam fuisse Cretæ regem: ad eius filias Iouem nutriendum esse delatum. quæ quod lac non habuerint, capram ei admisisse, Amalthæam nomine, quæ eum dicitur educasse. Hanc autem geminos hœdos solitam esse procreare, & ferè eo tempore peperisse, quo Iupiter nutriendus est allatus. Itaque propter beneficium matris & hœdos quoque dicitur inter sidera collocasse. Hos autem Hœdos Cleostratus Tenedius dicitur primus inter sidera ostendisse. Museus autem dicit Iouem nutritum à Themide & Amalthæa nympha, quibus eum mater Ops tradidisse existimantur: Amalthæam autem habuisse capram quandam vt in delitijs, quæ Iouem dicitur aluisse. Nonnulli etiam Aegam Solis filiam dixerunt, multis candore corporis præstantem, cui contrarius pulchritudini horribilis aspectus existebat: quo Titanes perterriti petierunt à Terra vt eius corpus obscuraret: quam Terra specu quodam celasse dicitur in insula Creta: quæ postea Iouis fuisse nutrix, vt ante ostendimus, demonstratur. Sed cum Iupiter fidens adolescentia, bellum contra Titanas pararet: responsum est ei, si vincere vellet, vt αἰγὸς pelle tectus & capite Gorgonis, bellum administraret, quā Aegida Græci appellauerunt. Itaque facto eo quod supra declarauimus, Iupiter Titanas superans regnum est adeptus, & reliqua ossa αἰγὸς caprina pelle contecta, anima donauit, & stellis figuratam memoriæ commendauit: & postea quibus ipse vicerat tectus, Mineruæ concessit. Euhemerus ait Aegam quandā fuisse Panos vxorem: eam ab Ioue compressam peperisse: quem viri sui Panos diceret filium. Itaque puerum Aegipana, Iouem verò Aegiochum dictum: qui quod cum diligebat plurimum, inter astra capræ figura, memoriæ causa collocauit.

OPHIVCHVS, qui apud nostros scriptores Anguitenens dictus est, supra Scorpionem constitutus, tenens manibus anguem medium corpus eius implicantem. Hunc complures Carnabonta dixerunt nomine, Getarum regem, qui sunt in Mysia regione, fuisse: qui eodem tempore regno est potitus, quo primum semina frugum mortalibus tradita esse existimantur. Ceres enim cum sua beneficia largiretur hominibus, Triptolemum, cuius ipsa fuerat nutrix, in curru draconum collocatum (qui primus hominum vna rota dicitur vsus, ne cursu moraretur) iussit omnium nationum agros circumeuntem semina partiri: quò facilius ipsi posterique eorum à fero victu segregarentur. Qui cum peruenisset ad eum, quem supra diximus, Getarum regem, ab eo primum hospitaliter acceptus: deinde, non vt beneficus aduena & innocens, sed vt crudelissimus hostis insidijs captus, aliorum paratus producere, suam penè perdidit vitam. Carnabontis enim iussu cum draco vnus eorum esset interfectus, ne cum Triptolemus sensisset insidias sibi parari, curru præsidium sibi constituere speraret: Ceres eò venisse, & erepto adolescenti currum, dracone altero subiecto, reddidisse: regem pro cœpto maleficio pœna non mediocri affecisse. Hegesianax enim dicit, Cererem memoriæ hominū causa ita Carnabonta sideribus figurasse, manibus tenentem draconem, vt interficere existimetur: qui ita vixerat acerbè, vt iocundissimam sibi conscisceret mortem. Alij autem Herculem esse demonstrant, in Lydia apud flumen Sagarim anguem interficientem: qui & homines complures interficiebat, & ripam frugibus orbabat. Pro quo facto ab regina Omphala quæ ibi regnabat, multis ornatum muneribus Argos remissum: ab Ioue autem propter fortitudinem inter sidera collocatum. Nonnulli etiam Triopam Thessalorum regem dixerunt esse: qui cum suum domicilium tegere conaretur, Cereris ab antiquis collocatum diruit templum. Pro quo facto à Cerere fame obiecta, nunquam postea frugibus vllis saturari potuisse existimatur. Nouissime prope ad terminum vitæ dracone obiecto, mala plurima perpessus, aliquando mortem adeptus, inter astra Cereris voluntate est constitutus. Itaque adhuc videtur eum draco circumplexus æterna mœrentem afficere pœna, Polyzelus autem Rhodius hunc Phorbanta nomine demonstrat, qui Rhodijs auxilio maximo fuisse demonstratur. Nam cum eorum insulam serpentium multitudine occupatam, ciues Ophiusam appellassent, & in ea multitudine ferarum draco fuisset ingenti magnitudine, qui plurimos eorum interfecisset, & patria denique deserta carere coëgisset, dicitur Phorbas Triopæ filius ex Hiscilla Myrmidonis filia natus, eò tempestate delatus, omnes feras & eum draconem interfecisse: qui cum maxime Apollini dilectus esset, locatus inter sidera dicitur, vt interficiens draconem, laudis & memoriæ causa videretur. Itaque Rhodij quotiescunque à litore longius prodeunt, classes prius sacrificant Phorbantis aduentui, talis vt illis euentus inopinatæ

virtutis accidat ciuibus, qualis inscium Phorbãta futuræ laudis ad sidera gloriæ pertulit casus. Complures etiam astrologi hunc Aesculapiũ finxerunt, quẽ Iupiter Apollinis causa inter astra collocauit. Aesculapius enim cum esset inter homines, & tantum medicina cæteris præstaret, vt non satis ei videretur hominum dolores leuare, nisi etiam mortuos reuocaret ad vitam, nouissime fertur Hippolytum, qui iniquitate nouercæ, & inscientia parentis erat interfectus, sanasse, ita vti Eratosthenes dicit. Nonnulli Glaucum Minois filium eius opera reuixisse dixerunt: pro quo vt peccato, Iouem domũ eius fulmine incendisse: ipsum autem propter artificium & Apollinem eius patrem inter sidera anguem tenentem constituisse. Vt quidam dixerunt, hac de causa anguem dicitur tenere: quòd cum Glaucum cogeretur sanare, conclusus quodam loco secreto, bacillum tenens manu, cum quid ageret cogitaret, dicitur anguis ad bacillum eius arrepsisse: quem Aesculapius mente commotus interfecit, bacillo fugientem feriens sæpius. Postea fertur alter anguis eodem venisse, ore ferens herbam, & in caput eius imposuisse: quo facto, vtrosque loco fugisse: qua re Aesculapium vsum, & eadem herba Glaucum reuixisse. Itaque Anguis & in Aesculapij tutelam, & in astris dicitur collocatus: qua consuetudine ducti posteri eius tradiderunt reliquis, vt medici anguibus vterentur.

SAGITTA. Hanc vnam de Herculis telis esse demonstrant, qua Aquilã dicitur interfecisse, quæ Promethei iocinora fertur exedisse: de quo pluribus verbis dicere non inutile videtur. Antiqui cùm maxima ceremonia deorum immortalium sacrificia administrarent, soliti sunt totas hostias in sacrorum consumere flamma. Itaque cum propter sumptus magnitudinem sacrificia pauperibus non obtingerent, Prometheus qui propter excellentiam ingenij miram, homines finxisse existimatur, recusatione dicitur ab Ioue impetrasse, vt partem hostiæ in ignem conijcerent, partem in suo consumerent victu: idque postea consuetudo confirmauit. Quod cum facile à deo, non vt ab homine auaro impetrasset, ipse Prometheus immolat tauros duos, quorum primùm iocinora cum in ara posuisset, reliquam carnem ex vtroque tauro in vnum compositam corio bubulo texit: ossa autem quæ circa fuerunt reliqua, pelle contecta in medio collocauit, & Ioui fecit potestatem, vt quam vellet eorum sumeret partem. Iupiter autem etsi non pro diuina fecit cogitatione, neque vt deum licebat, omnia quæ debuit antè prouidere: sed (quoniam credere instituimus historijs) deceptus à Promotheo, vtrunque putans esse taurum, delegit ossa pro sua dimidia parte. Itaque postea in solennibus & religiosis sacrificijs carne hostiarum consumpta, reliquias quæ pars fuit deorum, eodem igni comburunt. Sed vt ad propositum reuertamur: Iupiter cum factum resciisset, animo permoto mortalibus eripuit ignem: ne Promethei gratia plus deorum potestate valeret, néue carnis vsus vtilis hominibus videretur, cum concoqui non posset. Prometheus autem consuetus insidiari, sua opera ereptum mortalibus ignem restituere cogitabat. Itaque cæteris remotis, deuenit ad Iouis ignem: quo diminuto & in ferulam coniecto, lætus vt volare, non currere videretur, ferulam iactans, ne spiritus interclusus vaporis extingueret in angustia lumen. Itaque homines adhuc plerunque qui lætitiæ fiunt nuncij, celerrimè veniunt. Præterea in certatione ludorũ cursoribus instituerunt ex Promethei consuetudine, vt currerent lampadem iactantes. Pro quo Iupiter facto mortalibus parem gratiã referens, mulierem tradidit his, quam à Vulcano factam deorum voluntate omni munere donauit, itaq; Pandora est appellata: Prometheum autem in monte Scythiæ nomine Caucaso ferrea catena vinxit: quẽ alligatũ ad triginta milia annorum Aeschylus tragœdiarum scriptor ait. Præterea admisit ei Aquilam, quæ assidue noctu renascentia iocinora exesset. Hanc autem Aquilam nonnulli ex Typhone & Echidna natam: alij ex Terra & Tartaro: complures Vulcani factam manibus demonstrant, animámque ei ab Ioue traditam dicunt. Sed de eius solutione hæc memoriæ prodita est causa: Cum Iupiter Thetidis connubium pulchritudine corporis inductus peteret, neque à timida virgine impetraret, neque ea re minus efficere cogitaret, illo tempore Parcæ feruntur cecinisse fata, quæ perfici natura voluit rerum: dixerunt enim, quicunque Thetidis fuisset maritus, eius filiũ patre fore laude clariorem: quod Prometheus non voluntate, sed necessitudine vigilans auditum Ioui nunciauit: qui veritus id quod ipse Saturno patri fecisset in simili causa, ne patris regno priuatus cogeretur, destitit Thetin velle ducere vxorem: & Prometheo pro beneficio meritam retulit gratiam, eúmque vinculis liberauit: neque id quod fuerat iuratus, remisit vacuum omni alligationi futurum. Sed memoriæ causa ex vtraque re, hoc est lapide & ferro, digitum sibi vinciri iussit: qua consuetudine homines vsi, quo satisfacere Prometheo viderentur, annulos lapide & ferro conclusos habere cœperunt. Nonnulli etiam coronam habuisse dixerunt, vt se victorẽ impune peccasse diceret. Itaq; homines in maxima lætitia victorijsque coronas habere instituerunt: id in exercitationibus & conuiuijs perspicere licebit. Sed, opinor, ad initium causæ & interitum Aquilæ reuertamur. Hercules missus ab Euristheo ad Hesperidum mala, nescius viæ deuenit ad Promethea, quem in Caucaso monte vinctum fuisse supra diximus: à quo via demonstrata victoriæ, dum iter faceret, contendit vt & draconem, de quo ante diximus, interfectum diceret, & gratiam pro beneficio referret: nã confestim

bonorem quem potuit, reddidit merenti. Quæ dimißa homines instituerunt, vt hostijs immolatis iocinora consumerent in deorum altaribus, vt exsaturare eos pro visceribus Promethei viderentur. Vt Eratosthenes autem de Sagitta demonstrat, hac Apollo Cyclopas interfecit, qui fulmen Ioui fecerunt, quo Aesculapium interfectum complures dixerunt. Hanc autem sagittam in Hyperboreo monte Apollinem defodiße. Cum autem Iupiter ignouerit filio, ipsam sagittam vento ad Apollinem perlatam cum frugibus, quæ eo tempore nascebantur. Hanc igitur ob causam inter sidera demonstrant.

AQVILA. Hæc est quæ dicitur Ganymedem rapuiße, & amanti Ioui tradidiße: hanc etiam Iupiter primus ex auium genere sibi delegiße existimatur: quæ sola tradita est memoriæ, contra solis exorientis radios contendere volare: itaque super Aquarium volare videtur. Hunc enim complures Ganymedem eße finxerunt. Nonnulli etiam dixerunt Meropem quendam fuiße, qui Coon insulam tenuerit regno, & à filia nomine Coon, & homines ipsos à se Meropas appellaret. Hunc autem habuiße vxorem quandam nomine Ethemeam, genere Nympharum procreatam: quæ cum desierit colere Dianam, ab ea sagittis figi cœpit, tandémq; à Proserpina viua ad inferos arrepta est: Meropē autē desiderio vxoris permotū, mortem sibi consciscere voluiße: Iunonem autem misertā eius, in Aquilā corpus eius conuertiße, & inter sidera constituiße: ne si hominis effigie eum collocaret, nihilominus memoriam tenens, coniugis desiderio moueretur. Aglaosthenes autem qui Naxica scripsit, ait Iouem Cretæ surreptum, Naxum delatū, & ibi eße nutritum: qui postquam peruenerit, ad virilem ætatem, & voluerit bello lacescere Titanas, sacrificanti ei Aquilam auspicatam: quo auspicio vsum eße, & eam inter astra collocaße. Nonnulli etiam dixerunt Mercurium alij autem Anapladem pulchritudine Veneris inductum in amorem incidiße: & cum ei copia non fieret, animum, vt contumelia accepta defeciße: Iouem autē misertū eius, cum Venus in Acheloo flumine corpus ablueret, misiße aquilam, qui soccum eius in Amythaoniam Aegyptiorum delatum Mercurio traderet: quem persequens Venus ad cupientem sui peruenit: qui copia facta, pro beneficio Aquilā in mundo collocauit.

DELPHINVS. Hic qua de causa sit inter astra collocatus, Eratosthenes ita cum cæteris dicit: Neptunum quo tempore voluerit Amphitritem ducere vxorē, & illa cupiens conseruare virginitatem, fugeret ad Atlanta, complures eam quæsitum dimisiße: in his & Delphina quendam nomine, qui peruagatus insulas, aliquando ad virginem peruenit, eíque persuasit vt nuberet Neptuno, & ipse nuptias eorū administrauit: pro quo facto inter sidera Delphini effigiem collocauit. Et hoc amplius: qui Neptuno simulacra faciunt, Delphinum aut in manu, aut sub pede eius constituere videmus, quod Neptuno gratißimū eße arbitrantur. Aglaosthenes autem qui Naxica conscripsit, Tyrrhenos ait fuiße quosdam nauicularios qui puerum etiam Liberum patrem receptum, vt Naxum cum suis comitibus transuectū, redderent nutricibus nymphis: à quibus eum nutritum & nostri in progenie deorum eße, & complures Græci dixerunt: Sed vt ad propositū reuertamur. Nauicularij spe prædæ inducti, nauē auertere voluerunt: quod Liber suspicatus, comites suos iubet symphoniā canere: quo sonitu inaudito Tyrrheni, cum vsque adeo delectarentur, vt etiam in saltationibus eßent occupati, cupiditate saltandi se in mare proiecerunt inscij, & ibi delphini sunt facti: quorum cogitationem cum Liber memoriæ hominum tradere voluißet, vnius effigiem inter sidera collocauit. Alij autem dicunt, hunc eße Delphina, qui Ariona citharœdū ex Siculo mari Tænarum transuexit: qui cum cæteros artificio præstaret, & circum insulas quæstus causa vagaretur, seruuli eius arbitrati plus in perfidiosa libertate commodi, quàm in placida seruitute eße, cogitare cœperunt, vt domino in pelagus proiecto, bona eius inter se partirentur: qui cum cogitationem eorum sensißet, petijt non vt dominus à seruis, & innocens ab improbis, sed vt parens à filijs, vt se liceret ornare, qua sæpe vicerat veste, quoniam nemo eßet alius qui, vt ipse, suum quæstu prosequeretur euentum. Quod cum impetraßet, cithara sumpta, suam cœpit deflere mortē: quo sonitu ducti delphines, è toto mari pronatant ad Arionis cantum. Itaque deorum immortaliū potestate inuocata, super eos se deiecit: quorū vnus Ariona exceptum pertulit ad Tænarum litus. Cuius memoriæ causa, quæ ibi statua est Arionis, in ea delphini simulacrum affixum videtur pro qua re inter sidera ab antiquis astrologis est figuratum. Serui autem, qui se putabant seruitute elapsos, tempestate Tænarum perducti, à domino comprehensi, non mediocri supplicio sunt affecti.

EQVVS. Hunc Aratus & alij complures, Pegasum Neptuni & Medusæ Gorgonis filium dixerunt: qui in Helicone Bœotiæ monte vngula feriens saxum, fontem aperuit, qui ex eius nomine Hippocrene est appellatus. Alij dicunt, quo tempore Bellerophontes ad Prœtum Abantis filium, Argiuorum regem deuenerit, Antiam regis vxorem hospitis amore inductam, petijße ab eo, vti sibi copiam faceret, promittens ei coniugis regnum. Quæ cum impetrare non poßet, verita ne se ad regem criminaretur, occupat: eum sibi vim afferre voluiße Prœto dicit. Qui quòd eum dilexerat, noluit ipse supplicium sumere, sed quod æquū eße sciebat, mittit eum ad Iobatem Antiæ patrem, quam alij Sthenobœam dixerunt: vt ille filiæ pudicitiam

tiam defendens, Bellerophontem obijceret Chimæræ, quæ eo tempore Lyciorum agros flamma vastabat. Vnde victor profugiens, post fontis inuentionem cum ad cœlũ contenderet euolare, neque longe iam abesset, despiciens iam ad terram, timore permotus decidit, ibique perisse dicitur: equus autem subuolasse, & inter sidera ab Ioue constitutus existimatur. Alij non criminatũ ab Antia, sed ne sæpius audiret quod nollet, aut precibus eius moueretur, profugisse Argis dixerunt. Euripides autem in Menalippa, Hippen Chironis centauri filiam Thean antea appellatam dicit: quæ cum aleretur in monte Pelio, & studium in venando maximum haberet, quodam tempore ab Aolo Hellenis filio Iouis nepote persuasam, concepisse: cúmque iam partus appropinquaret, profugisse in syluam, ne patri, cum virginem speraret, nepotem procreasse videretur. Itaque cum parens eam persequeretur, dicitur illa petisse à deorũ potestate, ne pariens a parente conspiceretur. Quæ deorum voluntate postquam peperit, in equam conuersa, inter astra est constituta. Nonnulli eam vetem dixerunt fuisse: sed quod deorum consilia hominibus sit enunciare solita, in equam esse conuersam. Callimachus autem ait, quòd desierit venari & colere Dianam, in quam, supra speciem diximus, eam Dianam conuertisse. Hæc dicitut etiam hac re non esse in conspectu Centauri, quem Chirona esse nonnulli dixerunt: & etiam dimidiam apparere, quòd noluerit sciri, se fœminam esse.

DELTOTON. Hoc sidus velut litera est Græca in triangulo posita, itaque appellatur: quod Mercurius supra caput Arietis statuisse existimatur ideo, vt obscuritas Arietis huius splendore, quo loco esset, significaretur: & Iouis nomine, Græce Διός, primam literam deformaret. Nonnulli Aegypti positionem: alij; qua Nilus terminaret Aethiopiam & Aegyptum dixerunt: alij Siciliam figuratam putauerunt: alij quod orbem terrarum superiores trifariam diuiserunt, tres angulos esse constitutos dixerunt.

ARIES. Hic existimatur esse, qui Phrixum transtulisse & Hellen dictus est per Hellespontum: quem Hesiodus & Pherecydes ait habuisse auream pellẽ: de qua alibi plura dicemus. Sed Hellen decidisse in Hellespontum, & à Neptuno compressam, Pæona procreasse complures, nonnulli Hedonum dixerunt. Præterea Phrixum incolumem ad Aetam peruenisse, arietem Ioui immolasse, pellem in templo fixisse, & arietis ipsius effigiem ab Nube inter sidera constitutã, habere tempus anni quo frumentum seritur: ideo quòd hortum seuerit antè, quæ maximè fuge fuit causa. Et Eratosthenes ait, arietem ipsum sibi pellem aureã detraxisse, & Phrixo memoriæ causa dedisse, ipsum ad sidera peruenisse: quare, vt supra diximus, obscurius videatur. Hunc autem nonnulli dixerunt in oppido Orchomenio, quod est in Bœotia, natum. Alij in Salonum Thessaliæ finibus procreatum. Alij dicunt Crethea & Athamantem cum alijs pluribus AEoli filios fuisse. Nonnulli etiam Athamantis filium Salmonea esse, AEoli nepotem dixerunt. Crethea autem habuisse Demodicen vxorem, quam alij Biadicen dixerunt. Hanc autem Phrixi Athamantis filij corpore inductam, in amorem incidisse, neque ab eo vt sibi copiam faceret, impetrare potuisse: itaque necessario coactã, criminari eum ad Crethea cœpisse, quòd diceret ab eo vim sibi penè illatam, & horum similia mulierum consuetudine dixisse.) Quo facto Crethea vt vxoris amantem & regem decebat permotum, Athamanti vt de eo supplicium sumeret persuasisse. Nubem autem interuenisse, & ereptum Phrixum & Hellen eius sororem in Arietem imposuisse, & per Hellespontum quàm longissimè posset, profugere iussisse: Hellen decidisse, & ibi debitum naturæ reddidisse, & ex eius nomine Hellespontum appellatum. Phrixum Colchos peruenisse, & vt ante diximus, Arietis interfecti pellem in templo fixisse: ipsum autem à Mercurio ad Athamantem esse reductum: qui patri eius satisfecerit, eum innocentia confisum profugisse. Hermippus autem dicit, quo tempre Liber Africam oppugnauerit, deuenisse cum exercitu in eum locũ, qui propter multitudinem pulueris. Hammodes est appellatus. Itaque cum in maximum periculum deuenisset, quod iter necessario faciendum esse videbat, accessit eò, vt aquæ maxima penuria esset: quo facto exercitus ad defectionem maximam venire cogebatur. Qui quid agerent dum cogitant, Aries quidam fortuitu ad milites eorum errans peruenit: quos cum vidisset, fuga præsidium sibi parauit. Milites autẽ qui eum fuerant conspicati, & si puluere & æstu pressi vix progrediebantur, tamen vt prædam ex flãma petentes. arietem sequi cœperunt vsque ad eum locum, qui Iouis Hãmonis postea templo constituto, est appellatus. Quo cum peruenissent arietem quem consecuti fuerant, nusquam inuenire potuerunt: sed quod magis his fuerat optandum, aque magnã copiam in eo loco nacti sunt, corporibusque recuperatis Libero statim nuntiauerunt. Qui gauisus, ad eos fines exercitum deduxit, & Iouis Hãmonis templum cum arietinis cornibus simulacro facto constituit. Arietẽ inter sidera figurauit, ita, vt cum Sol in eius foret signo omnia nascentia recrearentur, quæ veris tẽpore confiunt: hac re maximè, quòd illius fuga Liberi recreauit exercitũ. Præterea XII. signorũ princ pẽ voluit esse: quòd illius optimus exercitui fuerit ductor. Sed de Hãmonis simulacro, Leon qui res Aegyptias conscripsit, ait: Cum Liber Aegyptũ & reliquos fines regno teneret, & omnia primus hominibus ostẽdisse diceretur, Hãmonẽ quendã ex Africa venisse, & pecoris multi

titudinem ad Liberũ adduxiſſe, quo facilius & eius gratia vteretur, & aliquid primus inueniſſe diceretur. Itaque pro beneficio ei Liber exiſtimatur agrum dediſſe qui eſt contra Thebas Aegyptias: & qui ſimulacra faciunt Hãmonis, capite cornuto inſtituunt, vt homines memoriæ teneant, eum primũ pecus oſtendiſſe. Qui autẽ Libero factũ voluerunt aſſignare, quod non petierit ab Hammone, ſed vltrò ad eũ ſit adductus, Liberi cornuta ſimulacra fecerunt, & Arietem memoriæ cauſa inter ſidera fixum dixerunt.

TAVRVS. Hic dicitur inter aſtra eſſe conſtitutus, quòd Europam incolumem tranſuexerit Cretã, vt Euripides dicit. Nonnulli aiunt, cum in bouem ſit conuerſa, vt Iupiter ei ſatisfacere videretur, inter ſidera conſtituiſſe: quòd eius prior pars appareat vt tauri, ſed reliquum corpus obſcurius videatur. Spectat autem ad exortum ſolem, cuius oris effigiem quæ continent ſtellæ, Hyades appellantur. Has autem Pherecydes Athenienſis Liberi nutrices eſſe demonſtrat, numero ſeptem, quas etiam antea Nymphas Dodonidas appellatas. Harum nomina ſunt hæc, Ambroſia, Eudora, Pheſyle, Coronis, Polyxo, Phæo, Thyene. Hæ dicuntur à Lycurgo fugatæ, & præter Ambroſiam omnes ad Tethyn profugiſſe, vt ait Aſclepiades. Sed vt Pherecydes dicit, ad Thebas Liberum perlatum Iunoni tradiderunt. Quam ob cauſam ab Ioue gratia eis eſt relata, quod inter ſidera ſunt conſtitutæ. Pleiades autem appellatæ ſunt, vt ait Mnaſeas, quòd ex Atlante & Pleione Oceani filia ſint quindicim filiæ procreatæ, quarum quinque Hyades appellatas demonſtrat, quòd earum Hyas fuerit frater, à ſororibus plurimum dilectus, qui cum venans à leone eſſet interfectus, quinque de quibus ſuprà diximus lamentationibus aſſiduis permotæ dicuntur interiſſe, quare eas, quòd plurimum de eius morte laborarent, Hyadas appellatas. Reliquas autem decem ſorores deliberaſſe de ſororum morte, & earum ſeptẽ ſibi mortem conſciſſe, quare, quod plures idem ſenſerunt, Pleiadas dictas. Alexander autẽ Hyadas ait dictas, quòd Hyantis & Bœotiæ ſunt filiæ, Pleiadas autem quod ex Pleione Oceani filia, & Atlante ſunt natæ. Hæ numero ſeptem dicuntur: ſed nemo amplius quàm ſex videre poteſt. Cuius cauſa proditur hæc, quòd de ſeptem, ſex cum immortalibus concubuerunt, tres cum Ioue, duæ cum Neptuno, vna cum Marte, reliqua autem Siſyphi fuiſſe vxor demonſtratur. Quarum ex Electra & Ioue, Dardanum: ex Maia, Mercurium: ex Taygete, Lacedæmona procreatum: ex Alcinoe autem & Neptuno, Hyrea: ex Celeno Lycum & Nyctea natum. Martem autem ex Sterope OEnomaum procreaſſe, quam alij OEnomai dixerunt vxorem: Meropem autem Siſypho nuptam Glaucum genuiſſe: quem complures Bellerophontis patrem eſſe dixerunt. Quare propter reliquas ſorores eius inter ſidera conſtitutam: ſed quòd homini nupſerit, ſtellam eius obſcuratam. Alij dicunt Electram non apparere, ideo quod Pleiades exiſtimentur choream ducere ſtellis. Sed poſtquam Troia ſit capta, & progenies eius quæ à Dardano fuerit. ſit euerſa, dolore permotam, ab his ſe remouiſſe, & in circulo qui Arcticus dicitur conſtitiſſe: & quidam longo tempore lamentantem capillo ſparſo videri, itaque è facto Cometem eſſe appellatam. Sed has Pleiadas antiqui aſtrologi ſeorſum à Tauro deformauerunt, vt antè diximus, Pleione & Atlantis filias: quæ cum per Bœotiam cum puellis iter faceret, Orionã concitatum voluiſſe ei vim afferre, illam fugere cœpiſſe: Oriona autem ſecutum eſſe annis ſeptem, neque eam inuenire potuiſſe. Iouem autem puellarum miſertum, inter aſtra conſtituiſſe: & poſtea à nonnullis aſtrologis caudam Tauri appellatas. Itaque adhuc Orion fugientes eas ad occaſum ſequi videtur. Eas ſtellas Vergilias noſtri appellauerunt, quod poſt ver exoriuntur: & hæ quidem ampliorem cæteris habent honorem: quod in earum ſigno exoriente Sole, æſtas ſignificatur: occidente autem, hiems oſtenditur, quod alijs non eſt traditum ſignis.

GEMINI. Hos complures aſtrologi Caſtorem & Pollucem eſſe dixerunt: quos demonſtrant omnium fratrum inter ſe amantiſſimos fuiſſe: quòd neque de principatu contenderunt, neque vllam rem ſine communi conſilio geſſerunt. Pro quibus officijs eorum Iupiter inter notiſſima ſidera eos conſtituiſſe exiſtimatur. Neptunum autem pari conſilio muneraſſe: nam equos his quibus vtuntur, donauit: & dedit poteſtatem naufragijs ſaluti eſſe. Alij dixerunt Herculem eſſe & Apollinem. Nonnulli etiam Triptolemum, quem ſupra diximus, & Iaſiona à Cerere dilectos, & ad ſidera perlatos. Sed qui de Caſtore & Polluce dicunt, hoc amplius addunt, vt Caſtor in oppido Ariadnis ſit occiſus, quo tempore Lacedæmonij cum Athenienſibus bellum geſſerunt. Alij autem cum oppugnarent Spartam Lynceus & Idas, ibi periſſe dixerunt. Pollucem ait Homerus conceſſiſſe fratri dimidiam vitam: itaque alternis diebus eorum quenque lucere.

CANCER. Hic dicitur Iunonis beneficio inter aſtra collocatus: quod cum Hercules contra Hydrã Lernæam conſtitiſſet, ex palude pedẽ eius mordicus arripuiſſet: qua de re Herculẽ permotum, eum interfeciſſe: Iunonem autem inter ſidera conſtituiſſe, vt eſſet cum duodecim ſignis, quæ maximè ſolis curſu continentur. In eius deformationis parte ſunt quidã qui Aſini appellantur, à Libero in teſta Cancri duabus ſtellis figurati. Liber enim à Iunone furore obiecto, dicitur mente captus fugiſſe per Theſprotiam, cogitãs ad Iouis Dodonæi templum peruenire, vnde peteret reſponſum, quo facilius ad priſtinũ ſtatum mentis perueniret,

ueniret, sed cum venisset ad quandam paludem magnam quam transire non posset, de quibusdam duobus asellis obuijs factis dicitur vnum deprehendisse eorum, & ita esse transuectus, vt omnino aquam non tetigerit. Itaque cum venisset ad templum Iouis Dodonæi, statim dicitur furore liberatus, & asellis gratiam retulisse, & inter astra eos collocasse. Nonnulli etiam dixerunt asino illi quo fuerat vectus, vocem humanam dedisse. Itaque postea eum cum Priapo de Natura contendisse, & victum ab eo interfectum. Pro quo Liberum eius misertum in sideribus annumerasse. Et vt sciretur id pro deo, non pro homine timido (quia Iunonem fugerit) fecisse, supra cancrum constituit, qui deæ beneficio fuerat affixus astris. Dicitur etiam alia historia de Asellis, vt ait Eratosthenes. Quo tempore Iupiter bello gigantibus indicto, ad eos oppugnandos omnes deos conuocauit, venisse Liberum patrem, Vulcanum, Satyros, Silenos Asellis vectos, qui cum non longè ab hostibus abessent, dicuntur aselli pertimuisse, & ita pro se quisque magnum clamorem & inauditum gigantibus fecisse, vt omnes hostes eorum clamore in fugam se coniecerint, & ita sint superati. Huius similis est historia de buccina Tritonis. Nam is quoque fertur, cum concham inuentam excauasset secum ad gigantes tulisse, & ibi sonitum quendam inauditum per concham misisse. Hostes autem veritos de qua esset immanis fera ab aduersarijs adducta, cuius esset ille mugitus, fugæ se mandasse, & ita victos in hostium potestatem peruenisse.

LEO. Hic dicitur à Ioue constitutus, quòd omnium ferarum princeps esse existimatur. Nonnulli etiã hoc amplius dicunt, quod Herculis prima fuerit hæc certatio, & quod eum inermis interfecerit. De hoc & Pisander & complures alij scripserunt: cuius supra simulacrum proximum est virgini. Sunt aliæ VII. stellæ ad caudam Leonis in triangulo collocatæ, quas crines Berenices esse Conon Samius mathematicus & Callimachus dicit: cum Ptolemæus Berenicem Ptolemæi & Arsinoes filiam sororem suam duxisset vxorem, & paucis post diebus Asiam oppugnatam profectus esset, vouisse Berenicen, si victor Ptolomæus redisset, se detonsuram crinem: quo voto damnatum crinem in Veneris Arsinoes Zephyritidis posuisse templo: eósque postero die non comparuisse: quod factum cum rex ægrè ferret, Conon mathematicus (vt antè diximus) cupiens inire gratiam regis, dixit crinem inter sidera videri collocatum: & quasdã vacuas à figura septem stellas ostendit quas esse fingeret. Crinem hanc Berenicen nonnulli cum Callimacho dixerunt equos alere, & ad Olympia mittere consuetam fuisse: Alij dicunt hoc amplius, Ptolemæum Berenices patrem multitudine hostiũ perterritum fuga salutem petisse: filiam aũt sæpè consuetam, insilijsse in equũ, & reliquam exercitus copiã constituisse, & cõplures hostium interfecisse, reliquos in fugã coniecisse: pro quo etiam Callimachus eam magnanimã dixit. Eratosthenes autẽ dicit & virginibus Lesbijs dotem quã cuiq; relictam à parente nemo solueret, iussisse reddi: & inter eas constituisse petitionem.

VIRGO. Hanc Hesiodus Iouis & Themidis filiam dicit: Aratus autem Astræi & Auroræ filiam existimari, quod eodem tempore fuerit cum aurea secula hominum, & eorum principem fuisse demonstrat: quã propter diligentiam & æquitatem, Iustitiam appellatam: neque illo tẽpore ab hominibus exteras nationes bello lacessitas esse, neque nauigio quemquam vsum esse, sed agris colendis vitam agere consueuisse. Sed post eorum obitum qui sint nati, eos minus officiosos, magis auaros cœpisse fieri: quare minus Iustitiam inter homines fuisse conuersatam. Denique eam peruenisse vsque eò, dum diceretur. Heu heu genus hominũ natũ. Itaque iam non potuisse pati amplius, & ad sidera euolasse. Sed hanc alij Fortunam, alij Cererẽ dixerunt: & hoc magis non conuenit inter eos, quod caput eius nimium obscurum videtur. Nonnulli etiã Erigonem Icarij filiam dixerunt, de qua supra diximus. Alij autem Apollinis filiam ex Chrysothemi natam, & infantem Parthenon nomine appelletam: eámque quod parua interierit, ab Apolline inter sidera collocatam.

SCORPIVS. Hic propter magnitudinem membrorum in duo signa diuiditur, quorum vnius effigiẽ nostri Libram dixerunt. Sed omnino totum signum hac de causa statutum existimatur: quòd Orion cum venaretur, & in eo exercitatissimum se esse confideret, dixisse etiã Dianæ & Latonæ, se omnia quæ ex terra exoriantur, interficere valere. Quare terram permotã, Scorpionem misisse, qui eum interficere demonstratur. Iouem autẽ vtriusque animum admiratũ, Scorpionem inter astra collocasse, vt species eius hominibus documento esset, ne quis eorum de aliqua re sibi confideret. Dianam autem propter studiũ Orionis petisse à Ioue, vt idem illi beneficium daret petenti, quod Terra vltro tribuisset. Itaque eum constitutum, vt cum Scorpius oriatur, Orion occidat.

SAGITTARIVS. Hunc complures Centaurum esse dixerunt. Alij autem hac de causa negauerũt, quòd nemo Centaurus sagittis sit vsus. Hic autem quæritur, cur equinis cruribus sit deformatus, & caudam habeat vt Satyri. Dicunt enim nonnulli hunc esse Crotum nomine, Euphemes Musarũ nutricis filiũ, vt ait Sositheus tragediarum scriptor: eum domicilium in monte Helicone habuisse, & cum Musis solitũ delectari, nonnunquã etiam studio venationis exerceri. Itaque pro merita diligentia magnã laudem assecutum: nam & celerrimũ in siluis, & acutissimum in musis factum esse. Pro quo studio illius petisse

tiſſe Muſas ab Ioue, vt in aliquo aſtrorum numero deformaretur. Itaque Iouem feciſſe, vt cum omnia illius artificia vno corpore vellet ſignificare, crura eius equina feciſſe, quòd equo multum ſit vſus: & ſagittas pro ingenio adiunxiſſe, vt ex his & acumen & celeritas eſſe videretur. Caudam ſatyricam in corpore fixiſſe: quòd non minus hoc Muſæ, quàm Liber Satyris ſit delectatus. Ante huius pedes ſtellæ ſunt paucæ in rotundo deformatæ, quas coronam eius vt ludentis abiectam, nonnulli dixerunt.

CAPRICORNVS. Huius effigies ſimilis eſt Aegipani: quem Iupiter, quod cum eo erat nutritus, in ſideribus eſſe voluit, vt Capram nutricem de qua ante diximus. Hic etiam dicitur, cùm Iupiter Titanas oppugnaret, primus obieciſſe hoſtibus timorẽ qui πανικὸς appellatur, vt ait Eratoſthenes: hac etiam de cauſa eius inferiorem partem piſcis eſſe formationem, quòd muricibus, id eſt maritimis conchylijs, hoſtes ſit iaculatus pro lapidum iactatione. AEgyptij autem ſacerdotes & nonnulli poëte dicunt, cum complures dij in Aegyptum conueniſſent, repente conueniſſe eodem Typhona accerrimum giganta, & maximè deorum inimicum: quo timore permotos in alias figuras ſe conuertiſſe: Mercurium factum eſſe Ibin, Apollinem autem quæ Threicia auis vocatur. Dianam merulam ſimulatam. Quibus de cauſis Aegyptios ea genera violari non ſinere demonſtrant: quòd deorum imagines dicantur. Eodem tempore Pana dicunt in flumen ſe deieciſſe, & poſteriorẽ partem corporis, effigiem piſcis, alteram autem hirci feciſſe, & ita à Typhone profugiſſe, cuius cogitatum Iouem admiratum, effigiem eius inter ſidera fixiſſe.

AQVARIVS. Hunc complures Ganymedem eſſe dixerunt: quem Iupiter propter pulchritudinem corporis ereptum parentibus, deorum miniſtrum feciſſe exiſtimatur. Itaque oſtenditur vt aquam aliquò infundens. Hegeſianax autem Deucaliona dicit eſſe: quòd eo regnante, tanta vis aquæ ſe de cœlo profuderit, vt catoclyſmus factus eſſe diceretur. Eubulus autem Cecropem demonſtrat eſſe, antiquitatem generis commemorans, & oſtendens antequam vinum traditum ſit hominibus, aqua in ſacrificijs deorum vſos eſſe, & ante Cecropem regnaſſe, quàm vinum ſit inuentum.

PISCES, Diogenetes Erythracus ait, quodam tempore Venerem cum Cupidine filio in Syriam ad flumen Euphratem veniſſe, & eodem loco repente Typhona giganta, de quo ſupra diximus apparuiſſe. Venerem autem cum filio in flumen ſe proieciſſe, & ibi figuram piſcium forma mutaſſe: quo facto, periculo eſſe liberatos Itaque poſtea Syros qui his locis ſunt proximi, deſtitiſſe piſces eſitare: quòd vereantur eos capere: ne ſimili cauſa aut deorum præſidia impugnare videantur, aut eos ipſos captare. Eratoſthenes autẽ ex eo piſce natos homines dicit. de quo poſt dicemus.

CETVS. De hoc dicitur quod à Neptuno ſit miſſus, vt Andromedam interficeret, de qua ante diximus. ſed à Perſeo ſit interfectus, propter immanitatem corporis, & per illius virtutem inter ſidera collocatus.

ERIDANVS. Hunc alij Nilum, complures etiam Oceanum eſſe dixerunt. Qui autem Nilum volunt vocari, propter magnitudinem eius & vtilitatem, æquiſſimũ, eſſe demonſtrant: præterea quòd infra eum quædam ſtella ſit, clarius cæteris lucens, nomine Canopos appellata. Canopos autẽ inſula flumine alluitur Nilo.

LEPVS. Hic dicitur Orionis Canem fugere venantis. Nam cum, vt oportebat, eum venatorem finxiſſent, voluerunt etiam hoc ſignificare aliqua de cauſa: itaque leporm ad pedes eius fugientem finxerunt: quem nonnulli à Mercurio conſtitutum dixerunt, eique datum eſſe præter cætera genera quadrupedum, vt alios pareret, alios haberet in ventre. Qui autem ab hac cauſa diſſentiunt, negant oportere tam nobilem & tam magnum venatorem, de quo & ante in Scorpionis ſigno diximus, oportere fingi leporem venari: Callimachum quoque accuſari, quòd cum Dianæ ſcriberet laudes, eam leporum ſanguine gaudere, & eos venari dixiſſet: Itaque Oriona cum Tauro decertantem fecerunt. Leporis autem hanc hiſtoriam memoriæ prodiderunt, apud antiquos in inſula Lero nullum leporem fuiſſe, ſed ex eorum ciuitate adoleſcentium quendam ſtudio generis inductum, ab exteris finibus leporem fœminã prægnantem attuliſſe, & ad eius partum diligentiſſime miniſtraſſe. Itaque cum peperiſſet, compluribus eius ciuitatis ſtudium incidiſſe, & partim precio, partim beneficio mercatos, omnes lepores alere cœpiſſe. Itaque non longo interuallo tantam multitudinem leporum procreatam, vt tota inſula ab his occupata diceretur: quibus cùm ab hominibus nihil daretur, in ſemina eorum impetu facto omnia comederunt. Quo facto incolæ calamitate affecti, cum fame forent oppreſſi, cõmuni conſilio totius ciuitatis vix denique eos ex inſula abegiſſe dicuntur. Itaque poſtea leporũ figurã in aſtris conſtituiſſe, vt homines meminiſſent, nil eſſe tam exoptandum in vita, quin ex eo plus doloris quàm lætitiæ capere poſterius cogerentur.

ORION. Hunc Heſiodus Neptuni filium dicit, ex Euryale Minois filia natum. Conceſſum autem ei vt ſupra fluctus curreret, vt in terra: quemadmodũ Iphiclo datum dicitur, vt ſupra ariſtas curreret, nec eas infringeret. Ariſtomachus autem dicit quendã Erythrea fuiſſe Thebis, Pindarus autẽ in inſula Chio. Hunc autem cum Iouem & Mercuriũ hoſpitio recepiſſet, petiſſe ab his vt ſibi aliquid liberorũ naſceretur.

Itaque quo facilius petitum impetraret, bouem immolaſſe, & his pro epulis appoſuiſſe: quod cum feciſſet, popoſciſſe Iouem & Mercurium, quod corium de boue fuiſſet detractum, & quod fecerant vrinæ in corium infudiſſe, & id ſub terra poni iuſsiſſe: ex quo poſtea natum puerum, quem Erythreus è facto Vriona nomine appellaret: ſed vetuſtate & conſuetudine factum eſt, vt Orion vocaretur. Hic dicitur Thebis Chium veniſſe, & OEnopionis filiam Meropem per vinum cupiditate incenſus compreſsiſſe: pro quo facto ab OEnopione excæcatus, & de inſula eiectus. Exiſtimatur autem Lemnum ad Vulcnum perueniſſe, & ab eo quendam ducem Cedaliona nomine accepiſſe: quem collo ferens ad Solem veniſſe, & ab eo ſanatus, vt ſe vlciſceretur, Chium reuertiſſe, OEnopiona autem à ciuibus ſub terra cuſtoditum eſſe. Quem poſtquam ſe inuenire poſſe deſperaret Orion, in inſulam Cretam perueniſſe, & ibi venari cœpiſſe cum Diana, & ei polliceri quæ ſupra diximus, & ita ad ſidera perueniſſe. Nonnulli autem aiunt, Oriona cum OEnopione propè nimia coniunctum amicitia vixiſſe: & quod ei voluerit ſuum ſtudium in venando probare, Dianæ quoque pollicitum quæ ſupra diximus, & ita interfectum. Alij dicunt cum Callimacho, cùm Dianæ vim voluerit afferre, ab ea ſagittis eſſe confixum, & ad ſidera propter venandi conſimile ſtudium deformatum. Iſter autem dicit Oriona à Diana eſſe dilectum, & penè factum vt ei nupſiſſe exiſtimaretur. Quod cum Apollo ægrè ferret, & ſæpè eam obiurgans nihil egiſſet, natantis Orionis longe caput ſolum videri conſpicatus, contendit cum Diana, eam non poſſe ſagittam mittere ad id quod nigrum in mari videretur. Quæ cùm ſe vellet in eo ſtudio maximè artificem dici, ſagitta miſſa caput Orionis traiecit. Itaque eum cum fluctus interfectum ad litus eieciſſet, & ſe eum Diana percuſsiſſe plurimum doleret, multis eius obitum proſecuta lachrimis, inter ſidera ſtatuiſſe exiſtimatur. Sed quæ poſt mortem eius Diana fecerit, in eius hiſtorijs dicemus.

CANIS. Hic dicitur ab Ioue cuſtos Europe appoſitus eſſe, & ad Minoa perueniſſe. quem Procris Cephali vxor laborantem dicitur ſanaſſe, & pro eo beneficio Canem munere accepiſſe, quòd illa ſtudioſa fuerit venationis: & quòd Cani fuerat datum, ne vlla fera præterire eum poſſet. Poſt eius obitum Canis ad Cephalum peruenit, quòd Procris eius fuerat vxor: quem ille ſecum ducens Thebas peruenit, vbi erat vulpes cui datum dicebatur, vt omnes Canes effugere poſſet. Itaque cum in vnũ perueniſſent, Iupiter neſcius quid faceret, vt Iſter ait, vtroſque in lapides conuertit. Nonnulli hunc Canem Orionis eſſe dixerunt, & quòd ſtudioſus fuerit venandi cum eo Canem quoque inter aſtra collocatum. Alij autem Icarij Canem eſſe dixerunt, de quo antè diximus: quæ multa propoſita ſuos habent auctores. Sed Canis habet in lingua ſtellam vnam, quæ ipſa Canis appellatur: in capite autem alteram, quam Iſis ſuo nomine ſtatuiſſe exiſtimatur, & Sirion appellaſſe, propter flammæ candorem: quòd eiuſmodi ſit, vt præter cæteras lucere videatur. Itaque quo magis eam cognoſcerent, Sirion appellaſſe.

PROCYON. Hic ante maiorem Canem exoriri videtur, ſed à nonnullis Orionis eſſe exiſtimatur: hac etiam de cauſa Procyon eſt appellatus, ſed ijſdem omnibus hiſtorijs, quibus ſuperior Canis annumeratur.

ARGO. Hanc nonnulli propter celeritatem Græce dixerunt Argo appellatam: alij, quod Argus eius fuerit inuentor. Hanc autem primam in mari fuiſſe complures dixerunt: & hac re maximè ſtellis eſſe figuratam. Hanc nauim factam Pindarus ait in Magneſia oppido, cui Demetrias eſt nomen. Callimachus autem in ijſdem finibus ad Apollinis Actij templum, quod Argonautæ proficiſcentes ſtatuiſſe exiſtimantur in eo loco qui Pagaſæ vocatur, ideo quòd nauis Argo ibi primum compacta dicitur, quod eſt Græce Παγάσαι. Homerus hunc eundem locum in Theſſaliæ finibus eſſe demonſtrat. Aeſchylus autem, vt nonnulli aiunt, à Minerua quandam materiam loquentem eodem eſſe coniunctam. Sed huius non tota effigies inter aſtra videtur: diuiſa enim eſt à puppi vſque ad malum: ſignificans, ne homines fractis nauibus pertimeſcerent.

CENTAVRVS. Hic dicitur nomine Chiron, Saturni & Philyræ filius eſſe: qui non modo cæteros Centauros, ſed homines quoque iuſtitia ſuperaſſe, Aeſculapium & Achillem nutriſſe exiſtimatur: pietate igitur & diligentia effecit, vt inter aſtra numeraretur. Apud hunc Hercules cum diuerteretur, & ſimul cum Chirone ſedens ſagittas conſideraret, fertur vna earum decidiſſe ſupra pedem Chironis, & ita eum interfeciſſe. Alij autem dicunt Centaurum miratum, quòd tam breuibus ſagittis tam magna corpora Centaurorum interfecerit, ipſum contendere arcum conatum: itaque ex eius manu ſagittam prolapſam, in pedum eius incidiſſe: pro qua re Iupiter eius miſertus, inter ſidera eum conſtituit cum hoſtia quã ſupra aram tenens immolare videtur. Hunc alij Pholon eſſe Centaurũ dixerunt, eum qui auruſpicio præter cæteros plurimum valuiſſet: itaque ad Aram cum hoſtia venire Iouis voluntate figuratum.

ARA. In hac primum dij exiſtimantur ſacra & coniurationem feciſſe, cum Titanas oppugnare conarentur: eam autem Cyclopas feciſſe. Ab ea conſuetudine homines dicuntur inſtituiſſe ſibi, vt cùm aliquã rem efficere cogitarent, prius ſacrificarent, quàm agere incœpiſſent.

HYDRA, in qua Coruus inſidere, & Crater poſitus exiſtimatur, de qua hanc habemus memoriæ proditam

ditam causam: Coruus Apollnii tutela vsus, eo sacrificante missus ad fontem aquam puram petitum, vidit arbores complures ficorum immaturas: eas expectans dum maturescerent, in arbore quadam earum consedit. Itaque post aliquot dies coctis ficis, & à Coruo compluribus earũ comesis, expectans Apollo Coruum, vidit eum cum Cratere pleno volare festinantem. Pro quo admisso eius dicitur, quòd diu moratus sit Apollinem, qui coactus mora Corui, alia aqua est vsus, hac ignominia eum affecisse, vt quandiu fici coquerentur, Coruus bibere non possit, ideo quòd guttur habeat pertusum illis diebus. Itaque cum vellet significare sitim Corui, inter sidera constituit Cratera, & supposuit Hydram quæ Coruum sitientem moraretur. videtur enim rostro caudam eius extremam verberare, vt tanquam sinat se ad Crateram transire. Ister autem & complures dixerunt, Coronida Phlegyæ filiam fuisse: hanc autem ex Apolline Aesculapium procreasse: sed postea Ischyn Elati filiũ cum ea concubuisse. Quod cũ videret Coruus, Apollini nũciasse: qui cum fuerit antea candidus, pro incommodo nuncio eum nigrum fecisse, & Ischyn sagittis confixisse. De Cratera autem hanc historiam Philarchus scribit: In Chersoneso quæ confinis est Troiæ, vbi Protesiali sepulchrum statutum complures dixerunt, vrbs Phlagusa nomine dicitur, iu qua Demiphon quidam cum regnaret, incidit eorum finibus repentina vastitas & ciuium internecio miranda: quare Demiphonta per motum ferunt misisse ad Apollinis oraculum, quærens remedium vastitatis. Responso autem dato, vt quotannis vna de nobilium genere virgo dijs Penatibus eorum immolaretur: Demiphon omnium filias præter suas sorte ductas interficiebat, vsque dum cuidam ciuium loco nobilissimo eorum nato perdoluit inceptũ Demiphonti: qui negare cœpit de sua filia se passurum sortiri, nisi eodem regis filiæ essent coniectæ. Quo facto rex permotus, illius filiam sine sorte ductam interfecit: quod Matusius nomine virginis pater instanti tempore simulauit se patriæ causa non ægrè ferre factum: potuisset enim postea sorte ducta nihilominus interire: quod paulatim dies regi in obliuionem perduxit. Itaque cum se propè amicissimum regi virginis pater ostendisset, solenne sacrificium se habere dixit, eúmque & filias eius ad id conficiendum inuitauit: qui nihil aliter futurum suspicatus, filias antè misit, vt ipse occupatus in re ciuili postea veniret. Quod cum exoptanti Matusio accidisset, filias eius interfecit, & sanguinem earum cum vino in cratere mixtum aduenienti regi pro potione dari iussit. Qui cum filias desideraret, & quid his factus esset rescisset, Matusium cum cratere in mare proijci iussit: quo facto mare quò ille est proiectus, memoriæ causa Matusium mare vocatum est: portus autem adhuc Crater appellatur: quem antiqui astrologi stellis deformauerunt, vt homines meminissent, Maleficium neminem temere lucrari posse: neque obliuionem inimicitiarum fieri solere. Nonnulli cum Eratosthene dicunt, eum Cratera esse quo Icarius sit vsus, cùm hominibus ostenderet vinum. Alij autẽ dolium esse, quo Mars ab Etho & Ephtalte sit coniectus.

PISCIS qui Notius appellatus. Hic videtur ore aquam excipere à signo Aquarij: qui laborantem quondam Isin seruasse existimatur: pro quo beneficio simulacrum Piscis, & eius filiorum, de quibus ante diximus, inter astra constituit. Itaque Syri complures pisces non esitant, & eorum simulacra inaurata pro dijs Penatibus colunt. De hoc & Hegesias scribit.

RELIQVVM est nobis de quinque stellis, quas complures vt erraticas, ita πλανήτας Græci dixerunt. Quarum vna est Iouis nomine Phaëton quem Heraclides Ponticus ait, quo tempore Prometheus homines finxerit, hunc pulchritudine corporis reliquis præstantem fecisse, eúmque supprimere cogitare, atque vt certum redderet Cupidinem, Ioui nunciasse. Quo facto missum Mercuriũ ad Phaëthonta, persuasisse vt ad Iouem veniret, & immortalis fieret: itaque eum inter astra collocatum.

SECVNDA stella dicitur Solis, quam alij Saturni dixerunt. Hanc Eratosthenes à Solis filio Phaëthonta appellatam dicit: de quo complures scripserunt, vt patris inscienter curru vectus, incenderit terras: quo facto ab Ioue fulmine percussus, in Eridanum deiectus est, & à Sole inter sidera perlatus.

TERTIA est stella Martis, quam alij Herculis dixerunt, Veneris sequens stellam, hac (vt Eratosthenes ait) de causa: Quòd Vulcanus cum vxorem Venerem duxisset, & propter eius obseruantiam Marti copia non fieret, vt nihil aliud assequi videretur, nisi sua stella Veneris sidus persequi à Venere impetrauit. Itaque cum vehemeuter eum amor incenderet, rem significans, è facto stellam Piroënta appellauit.

QVARTA stella est Veneris, Lucifer nomine: quam nonnulli Iunonis esse dixeruut. Hunc eundem Hesperum appellari multis traditum est historijs. Hic autem omnium siderum maximus esse videtur. Nonnulli autem hunc Auroræ & Cephali filium esse dixerunt, pulchritudine multis præstantem: ex qua re etiam cum Venere dicitur certasse, vt etiam Eratosthenes dicit, eum hac de causa Veneris appellari: exoriente sole, & occidente videri: quare, vt ante diximus, iure hunc & Luciferum, & Hesperum nominatum.

QVINTA stella est Mercurij nomine Stilbon: sed hac est breuis & clara: hac autem Mercurio data existimatur, quòd primus menses instituerit, & peruiderit siderum cursus. Euhemerus autem primã ait Venerem astra constituisse, & Mercurio demonstrasse.

PRAE-

PRAETEREA *ostenditur circulus quidam in sideribus, candido colore, quem Lacteum esse nonnulli dixerunt. Eratosthenes enim dicit Mercurio infanti insciam puero Iunonem dedisse lac: sed post quã eum rescierit Maiæ filium esse, reiecisse eum à se, & ita lactis profusi splendorem inter sidera apparere. Alij dixerunt dormienti Iunoni Herculem suppositum, & experrectam, id quod supra diximus, fecisse. Alij autem Herculem propter nimiam auiditatem, lactis multitudinem appetisse, neque in ore continere potuisse: quod ex ore eius profusum, circulum signasse. Alij dicunt quo tempore Ops Saturno lapidem pro partu attulit, iussisse ei lac præbere: quæ cum pressisset mammam, profuso lacte circulum deformatum, quem supra demonstrauimus. Nos autem omnium corporum deformationem dicere instituemus.*

IGITVR *incipiemus à polo Boreo protinus dicere, quo vtraque Arcti nixe vehuntur, Arctico circulo clausæ, & ita collocatæ, vt alternis vnaquaque earum resupinata caput alterius tegere videatur, ita tamen, vt caput eius quæ superior fuerit, ad caudam inferioris contendat. Harum maior in extremo circulo pedes habet fixos. Præterea habet in capite stellas VII. omnes obscuras, in vtrisque auribus binas, in humero claram vnam, in pede nouissimo duas, in summo interscapilio vnam, in crure de posterioribus primo, vnam: in pede priori duas, in cauda ipsa tres. Ita totius sideris stellæ sunt omnino XXI.*

Minor autem habet in stationis vnoquoque loco stellas singulas clare lucentes, & supra caudã tres: omnino septem: sed in prioribus caudæ stellis vna est infima quæ Polus appellatur, vt Eratosthenes dicit, per quem locum ipse mundus existimatur versari. Reliquæ autem duæ χορευταὶ *dicuntur, quòd circum polum versentur.*

DRACO *inter duas Arctos collocatus, videtur corporis sinu facto Arcticũ minorem ita concludere, vt penè pedes eius tangere videatur: cauda autem flexa, caput maioris attingere: & suo capite tanquam reducto, circulum Arcticum tangens, corpus vt in sphæram complicari: & si quis diligentius attenderit, videre poterit caput Draconis ad maioris Vrsæ regionem caudæ collocatum. Hic habet in vtroque tempore stellas singulas, in oculis singulas, in mento vnam, & toto corpore reliquo passim dispositas decem: ita vt omnino stellarum sit XV.*

ARCTOPHYLAX. *Huius manum sinistram circulus Arcticus includit ita, vt neque occidere neque exoriri videatur: ipse autem positus ab Arctico circulo ad Aestiuum definitur, inclinatus in longitudinem, dextro pede Aestiuo circulo nixus. Huius humeros & pectus à reliquo corpore diuidit circulus, qui per vtrosque polos transiens, tangit Arietem & Chelas. Hic quidem cum Tauro, & Geminis, & Cancro, & Leone occidit: ideo serò occidere dicitur, quòd magis erectus à pedibus peruenit ad terram: at exoriens citius quàm Chelæ videtur. Habet autem in manu sinistra stellas quatuor, quæ nunquam occidere dicuntur: in capite stellam vnam: in vtroque humero singulas, in vtraque mamma singulas, sed clariorem dextram, & sub ea alteram obscuram, & in cubito dextro claram vnam: in zona vnam clarius cæteris lucentem: hæc stella Arcturus appellatur in vtriusque pedibus singulas, quæ omnino sunt XIIII.*

CORONAM *humero sinistro propè contingere Arctophylax videtur: quæ autem Engonasin dextri pedis calce coniungit, hæc Cancro & Leone exoriente occidere, cum Scorpione exoriri perspicitur. Habet autem nouem stellas in rotundo dispositas: sed ex his tres clarius cæteris lucentes.*

ENGONASIN. *Hic positus inter duos circulos, Arcticum & Aestiuum, vtrisque pedibus & dextro genu, quem antè diximus, Arcticum circulum finit, ita tamen, vt dextro pede prioribus digitis circulum terminet, sinistro autẽ toto caput Draconis opprimere conetur. Humeris autem velut sustinens circulum Aestiuum, & manu dextra proiecta tangens: læuam autem è regione ad sinistrum genu porrigens, æquali interuallo circuli Aestiui & genu sinistri. Hic occidens capite prius quàm reliquo corpore deuenit ad terram: qui cum totus occidit, vt pendere pedibus ex Arctico circulo videatur: exoriens antè pedibus quàm reliquis membris. Habet autem in capite stellam vnam, in sinistro brachio vnam, in vtroque humero singulas clare lucentes: in manu sinistra vnam, in dextro cubito alteram: in vtroque latere singulas sed clariorem in sinistro: in dextro fœmore duas, in genu vnam, in poplite vnam, in crure duas, in pede vnam quæ dicitur clara, in sinistra manu quatuor, quas pellem Leonis esse nonnulli dixerunt.*

LYRA. *Hæc posita est contra regionem eius loci, qui est inter genu & manum sinistram eius qui Engonasin vocatur, cuius ipsa testudo spectat ad Arcticum circulum, summum autem cacumen ad polum Notium contendere videtur. Hæc Lyra Virgine exoriente occidere cum Sagittario exoriri perspicitur, Habet autem in ipsis testudinis lateribus singulas stellas: in summis cacuminibus eorum, quæ in testudine vt brachia sunt collecta, singulas: in medijs ijsdem, quos humeros Eratosthenes fingit, singulas in scapulis ipsius testudinis, vnam, in ima Lyra, quæ vt basis totius videtur, vnam.*

OLOR. *Huius vna alia est ad circunductionem huius circuli qui Arcticus vocatur, contingens extremum pedẽ sinistrum eius qui Engonasin vocatur: sinistram autem alam habet paululum extra circulum*

Aestiuum, penè contingens pedibus Pegasi. Aestiuus autem circulus rostrum eius à reliquo corpore diuidit. Cauda iungitur extrema cum capite Cephei. Hic cum Virgine & Chelis occidens, prius capite quàm reliquis membris deuenit ad terram: exoritur autem cum Capricorno. Hic habet in capite stellam clarè lucentem vnam: in collo alteram pari fulgore, in vtrisque pennis quinas. supra caudam, vnam. Omnino habet stellas XIII.

CEPHEVS à tergo minoris Arcti constitutus, includitur Arctico circulo à pedibus ad pectus, vt praeter humeros & caput eius nihil occidere videatur: neque longe abest à flexu Draconis, quē capite primum efficere videtur. Cepheus autem manibus vtrisque proiectis figuratus, tanto dißidet interuallo à pedibus Arcti minoris, quantum spacium inter pedes Cephei videtur. Huius caput Scorpione exorto occidere, cum Sagittario exoriri perspicitur. Hic autem habet in capite stellas duas, in manu dextra vnam: item in cubito obscuram vnam, in sinistra manu & humero singulas, in dextro humero vnam: in zona quae medium eius diuidit corpus, tres stellae clarae videntur, in latere dextro obscura vna: in sinistro genu duae, in vtrisque pedibus singulae: supra pedes, stellae quatuor. Hic totus omnino est stellarum XVIIII

CASSIEPEIA sedens in siliquastro, collocata est, cuius sedilis & ipsius Caßiepeiae pedes positi in ipsa circunductione circuli qui Arcticus vocatur: effigies autem corporis ad Aestiuum circulum peruenit, quam capite & dextera manu tangit. Hanc propè mediam diuidit circulus is qui Lacteus appellatur: proximè Cephei signum collocatum. Haec occidens Scorpione exoriente, capite cum sedili resupina ferri perspicitur exoriri autem cum Sagittario. Huius in capite stella ostenditur vna in vtroquo humero vna, in papilla dextra, clara vna: in lumbis magna vna, in sinistro femore duae: in genu vna, in pede dextro vna, in quadrato quà sella deformatur in angulis vtrisque singulae clarius caeteris lucentes. Haec igitur est omnino stellarum XIII.

ANDROMEDA proxime Caßiepeiam, supra caput Persei breui interuallo dißidente collocata perspicitur, manibus diuersis vincta, vt antiquis historijs est traditum. Cuius caput equi Pegasi ventri coniungitur: eadem enim stella & vmbilicus Pegasi & Andromedae caput appellatur. Huius medium pectus & manum sinistram circulus Aestiuus diuidit. Occidit autem cum Pisce de duobus secundo, quem Andromedae subiectum brachio suprà diximus, exoriente Libra & Scorpione, capite prius quàm reliquo corpore peruenitēs ad terram. Exoritur autem cum Piscibus & Ariete. Haec, vt suprà diximus, habet in capite stellam clarè lucentem vnam: in vtroque humero vnam: in cubito dextro vnam, in ipsa manu vnam: in sinistro cubito vnam, in brachio vnam, in manu alteram: in zona tres, supra zonam quatuor: in vtroque genu vnam, in pedibus autem binas. Ita omnino est stellarum XX.

PERSEVS. Huius sinistrum crus & humerum laeuum circulus Aestiuus à reliquo corpore diuidit. Ipse manu dextra Arcticum circulum tangit dextro pede, caput Aurigae premere velut currens videtur. Idem occidens Sagittario & Capricorno exorto, inclinatus caput versus, cū Ariete & Tauro rectus exoritur. Habet aūt in vtroq; humero stellā vnam: in manu dextra clarè lucentē vnam, qua falcem tenere dicitur, quo telo Gorgonē interfecit: in sinistra alteram, qua caput Gorgonis tenere existimatur. Habet praeterea in ventre stellā vnam, in lumbis alterā, in dextro femore vnam, in genu vnam, in tibia vnā, in pede vnam obscurā, in sinistro femore vnam, & in genu alterā: in tibia duas, in sinistra manu quod Gorgonis caput vocatur, stellas quatuor. Omnino est stellarū XVIIII. Caput eius & falx sine sideribus apparet. Hūc Aratus cum diceret inter sidera κεκονισμένον figuratū, acceperunt complures, eum puluerulentū dicere: quod minime conuenit, poße inter sidera etiam puluerulentū apparere: quod si eßet, dignior erat Orion, cui idem ascriberetur. Primum, quòd aßidue est venatus, & semper in terra fuit: deniq; quòd adhuc inter sidera venari videtur. Perseus autem qui aßidue volaret, non potest puluerē habere. Quid igitur? Cum vellet Aratus eum currentem obscure significare, vsus Aetolorum consuetudine, eum κεκονισμένον dixit: Aetoli enim cum volunt aliquē decurrere significare, ἀποκονίσαι dicunt, id quod Aratus voluit demonstrare, non vt illum volantem aßidue, puluerulentum dicat, quod à multis perperam est intellectum.

HENIOCHVS autem circulo Aestiuo genuum fine, praeterea ab humero sinistro vsque ad zonam diuiditur ab eo quem supra Lacteum orbem diximus. Huius dexter pes Tauri sinistro cornu stella coniungitur vna, manibus vt lora tenens figuratur. Cuius in humero sinistro Capra, in manu autem duo Hoedi duabus stellis formati dicuntur. Totus autem pedibus Persei subiectus, caput habens contra Vrsae maioris aspectum. Hic occidere Sagittarij & Capricorni exortu videtur: exoriri autē Ophiucho & Engonasin occidentibus. Habet praeterea in capite stellam vnam: in vtroque humero vnam, sed in sinistro clariorem, quae Capra vocatur, in vtroque cubito vnam, in manu duas, quae Hoedi appellantur, stellis propé occidentibus facti.

OPHIVCHVS inclinatus à capite, vt qui resupinari videtur, manibus anguem tenere figuratus. Huius autē humeri Aestiuo circulo diuiduntur à reliquo corpore. Ipse genuum fine ab Aequinoctiali circulo ter-

lo terminatur, pede sinistro premens oculos, dextro autem testudini Scorpionis innixus. Anguis autē qui ab eo tenetur, prope extremo ore Coronam contingit, medium vt præcingens Ophiuchum, à cauda breuior quàm superiori corpore, qua manus sinistra ipsius signi figuratur: ita tamen, vt extrema cauda circulum Aequinoctialem cum Aquilæ cauda iungat. Occidens exortu Geminorum, Cancri & Leonis, peruenit ad terram: exoriens autem cum Scorpione & Sagittario, apparet. Hic habet in capite stellam vnam, in vtroque humero singulas, in sinistra manu tres, in dextra quatuor, in lumbis duas, in vtroque genu singulas, in dextro crure vnam, in vtroque pede singulas, sed clariorem in dextro. Itaque est omnino stellarum XVII. Anguis autem habet in summo capite duas, sub capite quatuor vno loco omnes. Ad manū ipsius Ophiuchi sinistram, duas, sed quæ maxime ad corpus eius accedit, clariorem: & in dorso Anguis ad ipsam corporis coniunctionē quinque. Et in prima curuatura caudæ quatuor: in secunda, caput versus, stellas sex. Ita est omnino, trium & viginti stellarum.

SAGITTA inter duos circulos, Aestiuum & Aequinoctialem, super Aquilæ signum posita, diuiditur ab eo circulo qui vtrique polo subiectus ad Cancrum & Capricornū peruenit. Huius acumen ad Equipedum regionem spectat. altera pars ad humeros Ophiuchi tendit. Hæc occidit Virginis ortu: oritur autem cum Scorpione. Habet omnino stellas quatuor, quarum vna in principio materiæ, altera in medio, duæ reliquæ in eo loco quo ferrum solet affigi, diuersæ videntur.

AQVILA alæ dextra non multum extra circulum Aequinoctialem prodire, sinistra autem non longe à capite Ophiuchi figurata videtur. Præterea rostrum eius à reliquo corpore diuidit circulus quem supra diximus à Cancro ad Capricornum peruenire: media autem finitur ab eo quem supra Lacteum orbē demonstrauimus esse. Hæc occidit exorto Leone. Exoritur autem cum Capricorno, habens in capite stellā vnam, in vtraque penna vnam, in cauda vnam.

DELPHIN non longe ab Aquilæ signo figuratus, in curuatione caudæ nouissima tangit Aequinoctialis circuli circunductionem, capite prope contingens equi Pegasi rostrum. Hic exoritur cum sagittarij posteriore parte. Occidit autem cum Virgo exorta est ad capitis finem. Habet autem in capite stellas duas supra caput ad ceruicem versus duas: ad ea quæ in ventre velut pennæ videntur, habet stellas tres: in scapulis autem, vnam: in cauda, duas. Omnino est stellarum nouem.

EQVVS Arcticum circulum spectans, pedibus Aestiuo orbe niti, extremo ore caput Delphini tangere videtur, Aquarij manum dextram ceruice sua coniungens, & vtrisque Piscibus clausus, quos in duodecim signis postea demonstrabimus. Huius in stella corpus apparet vsque ad vmbilicum deformatum: qui occidit cum Pisce de duobus primo, qui supra tergum eius est fixus. Exoritur cum Aquario toto, & cum Pisce, cum quo & occidit manus Aquarij dextra. Hic habet in rostro stellas duas obscuras, in capite vnam, in maxilla vnam, in vtrisque auribus singulas, in ceruicibus quatuor obscuras, sed maxime lucet quæ capiti proxima apparet, in humero claram vnam, in pectore vnam, in interscapilio vnam, in vmbilico nouissimam vnam, quæ Andromedæ caput vocatur, in genibus vtrisque singulas, in vtrisque poplitibus singulas. Ita est omnino stellarum XVII.

DELTOTON autem in triangulum deformatur, æquis lateribus duobus, vno breuiore, sed prope quali reliquis, inter Aestiuum & Aequinoctialem circulum supra caput Arietis non longe ab Andromedæ dextro crure, & Persei manu sinistra collocatum: cum Ariete toto occidens, exoriens autem cum eiusdem dimidia priore parte. Habet stellam in vnoquoque angulo vnam.

Nunc protinus XII. signorum figurationem dicemus, quorum est princeps Aries.

5 ARIES in Aequinoctiali circulo consistens, caput ad exortum habens conuersum, occidens à primis pedibus, & exoriens caput infra Triangulum, quod & suprà diximus, tenens collocatū, pedibus prope caput contingens Pistricis. Habet autem in capite stellam vnam, in cornibus tres, in ceruice tres, in pede priore de primis vnam, in interscapilio quatuor, in cauda vnam, sub ventre tres, in lumbis vnam, in pede posteriore vnam. Omnino est stellarum XVIII.

TAVRVS ad ortum signorum dimidia parte collocatus, vt incipere genu ac defigere ad terram videtur, caput eodem habens attentum. Genua eius à reliquo corpore diuidit circulus Aequinoctialis. Cornu sinistro, vt supra diximus, coniungitur cum sinistro pede eius qui Auriga appellatur. Inter huius finitionem corporis & Arietis caudam stellæ sunt septem, quas Vergilias nostri, Græci autem πλειάδας appellauerunt. Hic aduersus oritur & occidit. Habet autem in cornibus singulas stellas, sed in sinistro clariorem: vtrisque oculis singulas, in fronte media vnam, ex quibus locis cornua nascuntur singulas, quæ septem stellæ Hyades appellantur: et si nonnulli quas duas diximus nouissimè, stellas negauerunt esse, vt omnino Hyades essent quinque. Præterea in sinistro genu priore habet stellam vnam, & supra vngulam, vnam: in dextro genu vnam, & in interscapilio tres, nouissimam earum cæteris clariorem: in pectore vnam Quæ sunt omnino præter Vergilias, XVIII.

GEMINI ab aurigæ dextra parte supra Oriona collocati videntur, ita tamen, vt Orion inter Taurum & Geminos sit constitutus. Capita eorum diuiduntur à reliquo corpore, circulo eo qui æstatem definire suprà est dictus, vt complexa corpora inter se tenentes. Occidunt directi à pedibus: exoriuntur autem inclinati vt iacentes. Sed de his qui Cancro est proximus, habet in capite stellam vnam claram, in vtrisque humeris singulas claras, in dextro cubito vnam, in genibus vtrisque singulas, in pedibus vtrisque singulas: alter autem in capite vnam, in vtrisque mammis singulas, in sinistro humero vnam, in pedibus vtrisque singulas & infra sinistrum pedem vnam, quæ προόποις appellatur.

CANCER. Hunc medium diuidit circulus Aestiuus ad Leonem, & ad exortus spectantem, paululum supra caput Hydræ collocatum, Occidentem & Orientem posteriori corporis parte. Hic autem habet in ipsa testa stellas duas, quæ Asini vocantur, de quibus ante diximus: in dextris pedibus singulas obscuras, in sinistro primo pede duas, & in secundo duas obscuras, in tertio vnam, in quarto primo vnam obscuram, in ore vnam, in ea quæ Chela dexterior dicitur, tres similes, non grandes, in sinistra similes duas, Omnino est stellarum XVII.

LEO Spectant ad occasum supra corpus Hydræ, à capite quà Cancer instat, vsque ad mediam partem eius constitutus, medius æstiuo circulo diuiditur, vt sub ipso orbe priores pedes habeat collocotas: occidens à capite & exoriens, Hic habet in capite stellas tres, in ceruicibus duas, in pectore vnam, in interscapilio tres, in media cauda vnam, in extrema alteram, sub pectore duas, in pede priore vnam claram, in ventre claram vnam, & infra alteram magnam: in lumbis vnam, in posteriori genu vnam, in pede posteriori vnã claram. Ita omnino est stellarnm XVIIII.

VIRGO infra pedes Bootis collocata, capite posteriorem partem Leonis, dextra manu circulũ Aequinoctialem tangit: ac inferiorem partem corporis supra Coruum & Hydræ caudam habere perspicitur, occidens capite prius quam cæteris membris. Huius in capite est stella vna obscura, in vtrisque humeris singulæ, in vtrisque pennis binæ, quarum vna stella quæ est in dextra penna ad humerum defixa, προτρυγητὴρ vocatur. Præterea habet in vtrisque manibus singulas stellas, quarum vna quæ est in dextra manu, maior & clarior ea cum spicis esse dicitur. In veste autem habet passim dispositas stellas septem, & in vtrisque pedibus singulas. Ita est omnino stellarum XVIII.

SCORPIVS. Huius prior pars quæ Chelæ dicuntur, ita premuntur ab Aequinoctiali circulo, vt eũ sustinere videantur. Ipse autem pedibus Ophiuchi, de quo suprà diximus, subditus, extrema cauda circulum Hiemalem contingere videtur: neque longé est ab eo signo, quod pro hostia Centaurus ferre perspicitur. Occidit autem inclinato corpore, exoritur autem erectus à Chelis. Hic habet stellas in his quæ Chelæ dicuntur, in vnaquaque earũ binas, ex quibus primæ sunt clariores. Præterea habet in fronte stellas tres, quarum media est clarissima, in interscapilio tres, in ventre duas, in cauda quinque, in acumine ipso quo percutere existimatur, duas. Ita est omnino stellarum XVIIII.

SAGITTARIVS autem spectans ad occasum Centauri corpore figuratur, velut mittere incipiẽs sagittas, à pedibus vsque ad humeros in Hiemali circulo collocatus, ita vt caput solum eius extra eum circulum quem supra diximus, apparere videatur: cuius arcus Lacteo circulo medius diuiditur. Ante pedes huius est quædam corona stellis effecta, de qua prius diximus. Hic præceps occidit, exoritur directus. Habet autem in capite stellas duas, in arcu duas, in sagitta vnam, in dextro cubito vnam, in manu priori vnã, in ventre vnam, in interscapilio duas, in cauda vnam, in priori genu vnam, in pede vnam, in inferiori genu vnam, in poplite vnam. Omnino est stellarum, XV. Corona autem Centauri est stellarum VII.

CAPRICORNVS ad occasum spectans, & totus in Zodiaco circulo deformatus, cauda & toto corpore medius diuiditur ab Hiemali circulo, suppositus Aquarij manui sinistræ: occidit præceps, exoritur autem directus. Sed habet in naso stellam vnam, infra ceruices vnam, in pectore duas, in priore pede vnã, in priore eodem alteram, in interscapilio septem, in ventre quinque, in cauda duas. Omnino est stellarum viginti.

AQVARIVS pedes habet in Hiemali circulo defixos, manum autem sinistram vsque ad Capricorni porrigens tergus, dextra iubã Pegasi propè contingens, spectat ad exortus. Qui cum ita sit figuratus, necesse est corpore eum propè resupinato videri. Effusio aquæ, peruenit ad eum Piscem qui solitarius figuratur, de quo posterius dicemus. Sed Aquarius & occidit & exoritur capite prius quàm reliquis membris. Hic habet in capite stellas duas obscuras, in vtrisque humeris singulas magnas, in sinistro cubito vnam grandem, in manu priori vnam, in vtrisque mammis singulas obscuras, in lumbo interiori vnam, in vtrisque genibus singulas, in dextro crure vnam, in vtrisque pedibus singulas. Omnino est stellarum quatuordecim. Effusio aquæ cum aquali ipso, est stellarum triginta. Sed in his omnibus prima & nouissima clara.

PISCES. Horũ, alter Notius, alter Boreus appellatur: ideo quòd vnus eorũ qui Boreus dicitur, inter Aequi-

AEquinoctiolem & AEstiuum circulum sub Andromodæ brachio collocatus, & Arcticum polum spectans constituitur: alter autem est in Zodiaco circulo extremo sub scapulis Equi, non longè ab Aequinoctiali, circulo collocatus, spectans ad occasum. Hi Pisces quibusdam stellis vt lineola ab Arietis pede primo coniunguntur, quorum inferior antè occidere & exoriri videtur. Habet autem stellas XVII. Et Boreus omnino XII. Coniunctio eorũ habet ad Aquilonem spectaus stellas tres, ad alteram partem tres, ad exortum tres, in commißura tres. omnino duodecim. Horum coniunctionem, quæ à pede Arietis primo notatur, Aratus Græce συνδεσμον ὑπουράνιον, Cicero Nodum cœlestem dicit: qui vtrique volunt significare, eum nodum non solùm pisciũ, sed etiam totius sphæræ eße: quo enim loco circulus ab Arietis pede μεσομβρινὸς dicitur, qui meridiem significet: & quo loco is circulus Mesembrinos coniungitur, & transit Aequinoctialem circulum, in ipsa coniunctione circulorum nodus Piscium significatur: quare eum non modo Piscium, sed etiam cælestium nodum appellauerunt.

PISTRIX à media cauda diuiditur ab Hiemale circulo, spectãs ad exortus, rostro propè posteriorem Arietis pedem iungens. huius priorem partem corporis quæ spectat ad exortum, propè alluere flumen Eridanus videtur. Hæc occidit exorto Cancro & Leone: exoritur autem cum Tauro & Geminis. Sed habet in extrema cauda stellas duas obscuras, ab eo loco vsque ad reliqui corporis curuaturam, quinque, sub ventre sex omnino sunt tredecim.

ERIDANVS è sinistro pede profectus Orionis, & perueniens vsque ad Pistricem, rursum diffunditur ad Leporis pedes, & protinus ad Arcticum circulum tẽdit. Huius figurationem Hiemalis circulus diuidit ab eo loco quo propè coniungitur Ceto. Hic Scorpione & Sagittario exorto occidere: exoriri autem cum Geminis & Cancro videtur. Habet stellas in prima curuatura tres, in secunda tres, item in tertia vsque ad nouißimam, septem, omnino stellarum est tredecim.

LEPVS autem infra sinistrum pedem Orionis per Hiemalem circulum fugiens, & ab eo inferiori parte corporis diuisus, occidit Sagittario exorto oritur cum Leone. Habet autem stellas in vtrisque auribus singulas, in corpore paßim dispositas duas: in pedibus prioribus singulas. ita sunt omnino sex.

ORION. Hunc à zona & reliquo corpore Aequinoctialis circulus diuidit, cum Tauro decertantem collocatum, dextra manu clauam tenentem, & incinctum ense spectantem ad occasum, & occidentem exortu Scorpionis posteriori parte, & Sagittario exoriente: cum Cancro autem toto corpore pariter exurgentem. Hic habet in capite stellas tres claras, in vtrisque humeris singulas, in dextro cubito obscuram vnam, in manu similem vnã, in zona tres, in eo quo gladius eius deformatur, tres obscuras, in vtrisq; genibus singulas claras, in pedibus singulas. Omnino XVII.

CANIS Leporem fugientem persequens, posterioribus pedibus diuiditur ab Hiemali circulo. pedem dextrum Orionis penè suo capite contingens, capite ad occasum spectans, sed caput ad Aequinoctialem circulum tendit: Occidens Oriente Sagittario, exoriens autem cum Cancro. Hic Canis habet in lingua stellam vnam, quæ Canis appellatur: in capite autem alteram, quam nonnulli Sirion appellant, de quo prius diximus, præterea habet in vtrisque auribus singulas stellas obscuras, in pectore duas, in pede priori tres, in interscapilio tres, in sinistro lumbo vnam, in pede posteriori vnam, in pede dextro vnam, in cauda quatuor. Omnino, viginti.

ΠΡΟΚΥΩΝ. Hic in Lacteo circulo defixus, pedibus Aequinoctialem circulum tangit. Spectat ad occasum, vt inter Geminos & Cancrum constitutus. qui quòd ante maiorem Canem exoritur προκύων est appellatus. Hic autem occidit exorto Capricorno, exoritur cum Leone. Sed omnino est stellarum trium.

ARGO. Huius puppis Hiemalem circulum & maioris Canis caudam contingens inferiore parte, nouißime nauis inclinata, Antarcticum circulum tangit. Occidens Sagittario & Capricorno exorto vt in mari collocata, exoriens autem cum Virgine & Chelis. Hæc habet in puppi ad singula gubernacula, ad primum stellas quinque, ad alterum quatuor, circum carinam quinque, & sub reiectu quinque, ad malum III. Ita tota est stellarum vigintitrium. Quæ quare non sit tota in mundo collocata, prius diximus.

CENTAVRVS. Hic ita figuratur, vt in Antarctico circulo niti pedibus, humeris Hiemalem sustinere videatur: capite propè caudam Hydræ contingens, hostiam dextra manu tenens supinam, quæ pedibus & extremo ore circulum Hiemalem tangit, inter eum & Antarcticum orbem collocata. Centauri autem crura à reliquo corpore diuidit circulus qui Lacteus vocatur. Hic spectans ad ortus signorum, totus occidit Aquario & Piscibus exortis: oritur autem cum Scorpione & Sagittario. Habet autem stellas supra caput tres obscuras, in vtrisque humeris singulas claras, in cubito sinistro vnam, in manu vnam, in medio pectore equino vnam, in prioribus poplitibus vtrisque singulas, in

interscapilio quatuor, in ventre duas claras, in cauda tres, in lumbo equino vnā, in genibus posterioribus singulas, in poplitibus singulas. Omnino sunt XXIIII. Hostia autem habet in cauda stellas duas, in pede de posterioribus primo vnam, & inter vtrosque pedes vnam, in interscapilio vnam claram & in priore parte pedum vnam, infra alteram: in capite tres dispositas. omnino sunt numero decem.

ARA propter Antarcticum circulum tangens, inter Hostiæ caput & Scorpionis caudam extremā collocatur. Occidens Arietis exortu, exoriens cum Capricorno. Hæc habet in summo cacumine circuli vbi formatur, stellas duas, & in imo altaris duas. Et ita est omnino stellarum quatuor.

HYDRA trium signorum longitudinem occupans, Cancri, Leonis & Virginis, inter Aequinoctialē & Hiemalem circulum collocatur, ita tamen, vt caput eius contendens ad signum id quod προκύων vocatur, & totius Hydræ propè quarta pars inter Aestiuum & Aequinoctialem circulum videatur. Cauda autem extrema penè Centauri Caput tegens, sustinet in dorso Coruum, rostro corpus eius tundentem, & toto corpore ad Cratera tendentem: qui satis longo dißidente interuallo, prope inter Leonem & Virginē constitutus videtur, inclinatior ad caput Hydræ, quæ occidit Aquario & Piscibus ortis: oritur autem cum his signis de quibus supra diximus. Habet autem in capite stellas tres, in prima à capite curuatura, sex, sed earum nouißimam claram: in secunda curuatura tres, in tertia quatuor, in quarta duas, in quinta vsque ad caudam nouem, omnes obscuras, ita fiunt numero viginti septem. Coruus autem habet in gutture stellam vnam, in pennis duas, infra pennam caudam versus duas, in vtrisque pedibus singulas: omnino septem. Supra primam à capite curuaturam Crater positus, habet in labris stellas duas, infra autem ansas duas obscuras, in medio Cratere duas, ad fundum duas. Omnino sunt octo.

PISCIS autem qui Notius dicitur, inter Hiemalem & Antarcticum circulum media regione collocatus, spectare ad exortum videtur, inter Aquarium & Capricornum, ore excipiens aquam quæ funditur Aquario. Hic occidit oriente Cancro, exoritur autem cum Piscibus. Sed est stellarum omnino duodecim.

Quæ ad figurationem siderum pertinent, ad hunc finem nobis erunt dicta, reliqua protinus dicemus.

6 QVONIAM in initio sphæræ circuli quinque quomodo efficerentur ostendimus, neque eos corpore siderum notauimus: & si duo nouißimi nihil ad Solis cursum pertinent, hoc est Arcticos & Antarcticos, de medijs tribus dicemus. Sed quoniam Aratus quatuor circulis sphæram plurimum valere dicit, neque eorum apertè quenquam demonstrat, voluntatem nostram apertius ostendemus. Et quemadmodum in initio fecimus, á Boreo polo dicemus.

IGITVR Aestiuum circulum vnum de quatuor eße dicemus, qui θερινὸς τροπικός vocatur, quo circulo æstatem confici demonstrauimus: & si non nemo dubitat, quare non vtrique circuli, hoc est Aestiuus & Hiemalis vno nomine appellentur: ideo quod quem nos Aestiuum diximus, nonnullis Hiemalis fiat: & quo circulo hiemem effici diximus, eo circulo alijs æstas sit. Qui si voluerint intelligere, id ad nostram collocationem mundi eße demonstratum, qui inter Aestiuum circulum & Arcticum sumus constituti, non ad illorum sphæram, qui ab Hiemali circulo Antarcticum habitantes, nobis Antipodes dicuntur, facilius ad nostram acceßerint voluntatem. Si quis enim voluerit eorum quos Antipodas diximus, quòd inferiore à nobis circulo constituti videntur, sphæram facere, non immerito nostrum Hiemalem sibi Aestiuum circulum finxerit: aut si quis scriptor eorum mentionem faciens, obscure voluerit Antipodas demonstrare, & dixerit quibus in Capricorno æstas summa, aut in Cancro hiems maxima fiat, non imperita ratione acutißimè dixiße videbitur, quodcunque enim nostris circulis contrarium dixerit, id illis erit rectum sed ne longiore sermone præter consuetudinem vtamur, ad inceptum reuertamur.

IN AESTIVO circulo, de quo primum dicere instituimus, hæc signa siue partes eorum perspiciūtur: Capita Geminorum, Aurigæ genu vtrunque, Persei crus & humerus sinister. Andromeda autem à pectore, sed manu sinistra, diuiditur. Atque ita euenit, vt caput eius cum toto pectore & manu dextra, videatur eße inter Aestiuum & Aequinoctialem circulum: reliquum autem corpus inter Aestiuum & Arcticum finem. Præterea in eodem Aestiuo circulo pedes equi Pegasi positi videntur, & caput à reliquo corpore diuiditur Oloris, & alæ sinisterioris vt volantis, par, non magna. Ophiuchus humeris, vt circulum sustinere videtur. Virgo propè contingens à capite inter hunc & Aequinoctialem circulum collocata est, vt fulgens ad Austrum. Leo à pectore ad lumbos diuiditur, vt caput eius & corporis superior à cruribus pars inter hunc & Arcticum circulum videatur: inferior autem pars, inter Aestiuum & Aequinoctialem circulum. Cancer autem sic diuiditur medius, vt inter duos oculos eius circulus traiectus existimetur. In his signis, & hoc, vt antè diximus, circulo cum vehitur. Sol, euenit vt nobis qui hac inclinatione mundi vtimur, sint diei de partibus octo partes quinque, noctis autem tres, Neque ita tamen vt ex horologijs, sed ex sphæræ ratione. Cum enim sphærā ita constitueris, vt circulus eius qui Arcticus vocatur, semper appareat,

nunquam

nunquam autem Antarcticus exoriatur, atque ita sphæra est constituta: si voles Æstiuum circulum diuidere in partes octo, ex his inuenies partes quinque in sphæra apparere, tres autem infra tanquam sub terra esse.

8 *AT ALIQVIS dixerit, cur sphæræ circulos diuidamus in partes octo, potius quàm duodecim, aut quod libuerit alias partes? Hic non sphæram, sed se fallere hac ratione inuenietur ferè. Si enim ita fecerit ex æstiuo circulo partes duodecim, ex his partes septem, & dimidium partis apparere: quatuor autem & dimidium sub terra inueniet esse. Itaque euenit, vt cum ad septem partes addita dimidia sit, simili ratione ad partes quatuor accedat pars dimidia, & fiant supra terram partes septem, & dimidium partis: reliquum autem sub terra quod est partes quatuor & dimidium. Igitur oportet intelligere, vt non in minutis partibus & dimidijs fiat, sed certis numeris conficiatur, vt euenit in partibus octo. Præterea quoniam sphæra diuisa in partes triginta, euenit, vt ab æstiuo circulo ad Hiemalem sint partes octo: nirum certè eos circulos diuidemus in partes octo. Præterea quoniam ab æstiuo circulo ad AEquinoctialem sunt partes quatuor de XXX: & rursus ab Aequinoctiali circulo ad Hiemalem de partibus triginta partes quatuor, & ita nihilominus Aequinoctialis ipse per se circulus medius diuiditur, vt dimidia pars eius sit sub terra, de partibus octo partes quatuor, & totidem supra, & tota ratio ad octauam partem perueniat: non dubium est, quin rectè diuidatur in partes octo. Præterea cum Sol per hos circulos currens iter annuum conficere videatur, & ab omnium signorum octaua parte, vt posterius dicemus, incipiat exoriri, vt ad aliud signum transeat, neq; vlla alia parte signi vtatur, rectè ipsi quinque circuli diuiduntur in partes octo Præterea cum septem sidera ad eundem statum reuertantur, vt quibusdam placuit, vt cuiusmodi dies hodiernus fuerit in Solis aut Lunæ tempestate, eiusdem modi octauo anno sit futurus, verè sphæra quoq; diuidetur in partes octo. Præterea cum videamus octauo quoque die eiusdem sideris horam primã, aut quamlibet denique esse, vt cuius hodie fuerit hora prima, eiusdem octauam quoque futuram: verissimum est ipsam quoque sphæram mundi, vnde horæ sumuntur, diuidi in partes octo. Sed ne reliqua prætermittamus in hoc occupati, ad propositum reuertamur.*

9 *SECVNDVS ab Aestiuo Aequinoctialis est circulus, in quo hæc signa & partes eorum perspici poßunt: Aries totus omnibus pedibus innixus videtur.*

10 *Hunc autem Aratus omnium siderum celerrimum esse demonstrat, etiam minori Arcto, quæ breui spacio vertitur, præstare id quod velit esse sic poterimus vel facillimè intelligere. Cum sit enim maximus circulus Aequinoctialis in sphæra, in eoq; Aries vt affixus videatur, quomodocunque fuerint figuræ corporum collocatæ, vt ad eundem locum perueniant, necesse est semel verti sphæram. Quod cum fiat, & Aries in maximo circulo, & eodem tempore ad locum quo reliqua sidera perueniant, necesse est eum celerrimum dici. Sed nos ad circuli effectionem veniemus, & reliqua dicemus. In eodẽ Tauri genua vt fixa perspiciuntur, et si nonnulli ita finxere, vt vno genu, hoc est dextro nixus, sinistro propè contingere videatur: de hoc in medio relinquemus. Sed in eodem circulo zona Orionis, vt ipso circulo præcinctus estimetur. Hydra flexu à capite primo ac ceruicibus erectis Cancrum contingere videatur: & ex inferiore corpore Hydra Crater cum Coruo velut fixus esse circulo conspicitur. Item paucæ stellæ Chelarum, eodem adiunguntur Ophiuchi genua eodem circulo à reliquo corpore diuiduntur. Aquila sinisteriore penna pene contingẽs figurata est. Eodémque circulo caput Pegasi cum ceruicibus nititur. His corporibus signorum Aequinoctialis circulus finitur. Quò Sol cum peruenit, bis vno anno conficit æquinoctium, hoc est in Ariete & Chelis: in hac enim parte sphæra & ver & autumnus confici existimatur: ita vt ver sit in Ariete, autumnus in priore parte Scorpionis, quod signum nonnulli Libram dixerunt. Per hunc circulum transiens Sol ab Ariete ad Chelas, efficit sex mensium diem his locis qui intra Arcticũ videntur orbem: noctem autem his qui Antarctico circulo sunt clausi: quare magis his locis nemo potest durare. Et rursus ab Autumno vsque ad ver, hoc est à Chelis vsque ad Arietẽ perueniens, efficit his locis sex mensibus perpetuis diem, in quibus antè noctem demonstrauimus: econtrario autẽ noctem his qui Boreo polo sunt proximi: sed de hoc ante diximus: neque enim mirum est hac collatione sphæræ id euenire. Erecto enim Boreo polo, neque vnquam occidente euenit, vt corpora quoque quæ ei proxima sunt circulo, sero occidere videantur. Id ex hoc intelligere licebit: Cum in his partibus sphæra habitetur, quæ pars est ab Aestiuo circulo, ad orbem qui Arcticos vocatur, & de Arctico circulo, hoc est de duabus Vrsis & Dracone, caput Draconis maximè niti ipso circulo videatur, ita vt is qui Engonasin vocatur, inter Aestiuum & Arcticum locatus, caput Draconis premere intelligatur: quicunq;, vt ante diximus, ad ipsum caput Draconis habitant, ita longo die vtuntur, vt ne tertia quidem hora pars in vnaquaque nocte his obtingat. Itaque Aratus ait.*

Κείνη πȣ κεφαλὴ τῇ νήχεται ἧχί περ ἄκραι
Μίσγονται δύσιές τε καὶ ἀντολίαι ἀλλήλῃσι

Item Cicero dicit:

Quod caput hic paulum sese subitòque recondit,
Ortus vbi atque obitus, parte admiscentur in vna.

De hoc Homerus quoque in Odyssea ita breuem noctem esse dicit, vt pastores cum alij exigant, alij reducant pecus, possit alius alium audire, cum vnus propter noctem pecus reducat, alter propter lucem exigat: sed nos ad propositum reuertamur.

11 TERTIVS *ab Aestiuo circulo Hiemalis vocatur, his corporibus & eorũ partibus finitur: nam medium Capricornum diuidens & pedes Aquarij, per caudam Pistricis vt traiectus videtur. Diuidit etiam Leporem fugientem à cruribus, & quadam parte corporis, & Canis sequentis pedes, & Nauis ipsius puppim, Centaurique ceruices à reliquo corpore diuidit. Scorpionis extrema cauda, quod acumen vocatur, eodem circulo coniungitur. Sagittarij arcus eodem orbe deformatur. Huius orbis infra terram sunt de partibus octo partes quinque, supra terram autem tres. Itaque fit breuior dies nocte, vt ante demonstrauimus.*

12 QVARTVM *circulum Zodiacum esse Aratus demomstrat, de quo ante diximus, & posterius dicemus. Sed Aratus, non vt reliqui astrologi, ab Ariete duodecim signa demonstrant, hoc est vere incipiente sed à Cancro, hoc est ipsa aestate. Nos autem (quoniam ab Ariete incipimus) ita protinus dicemus. In hoc enim circulo sic duodecim signa figurantur: Aries, Taurus, Gemini: in his tribus signis ver demonstratur, & aequinoctium vernum. Cancer, Leo, Virgo: in his signis maximè aestas conficitur: sed sol incipit à Virgine iam transire ad aequinoctium autumnale. Chelae, Scorpius, Sagittarius: in his tribus signis autumnus efficitur & aequinoctium autumnale. Capricornus Aquarius, Pisces: in his tribus signis sol hiemem conficere demonstratur. Et si nulla sunt signa XII. sed XI. ideo quod Scorpio magnitudine sui corporis duorum locũ occupat signorum, è quibus prior pars Chelae, reliqua autem Scorpio vocatur. Priores enim astronomici, cum omnes res ad duodecim partes reuocarent, vt menses, & horas, & latitudinem signorum: itaque & signa, per quae res omnes significantur, duodecim voluerunt esse.*

SED *quoniam septem circulis in prooemio propositis, de quatuor circulis mentionẽ fecimus, ne septem ex ordine demonstratis, aliquid à nobis obscurius dictum videatur, de septem superant tres, Arcticus, Antarcticus, & ille qui Lacteus vocatur. Itaque de his dicere incipiemus. Arcticon igitur orbem sustinet caput Draconis cum reliqua corporis parte. Cepheus autem pectore suo circulum iungit eodem orbe nituntur & pedes maioris Vrsae, praeterea sedile Cassiopeiae cum pedibus eius nititur ipsi circulo sinistro pede, genúque dextro: & pedis prioribus digitis eius qui Engonasin vocatur: & manus sinistra Bootis exteriori parte circuli peruenit coniuncta. Ad Antarcticon autem circulum peruenit extrema nauis Argo, pedésque Centauri posteriores adiunguntur: priores autem propè contingere, & Ara videtur prope affixa, Eridanique fluminis extrema significatio.*

RELIQVVM *est nobis definire quem supra Lacteum orbem demonstrauimus. Ipse enim diuidit Oloris extremam sinestram pennam, quae extra Aestiuum peruenit finem. Praeterea transit manum dextram Persei, & ab humero sinistro Aurigae perueniens sub manum eius dextram, & Geminorũ genua, & pedes eius signi quod* προιων *vocatur. Hic diuidens Aequinoctialem & Aestiuum circulum, tangit extremum finem mali qui in Argo naue defixus videtur: deinde rursus reuertens, genua Centauri diuidit à reliquo corpore, & extremam caudam terminat Scorpionis, & arcum medium Sagittarij, & Aquilae dimidiam partem, per eius transiens pennas.*

13 QVONIAM *de huiusce rebus exposuimus ordine, mundi rationem & quemadmodum moueatur, protinus dicemus: & in duodecim signorum exortu ea quae deinde corpora consequantur, & quae perueniant ad occasum. Conuenit nobis mundum ab exortu ad occasum verti, ideo quod videmus stellas exoriẽtes ad occidentem conuerti. Sic enim primum poterimus scire, qui sint exortus, & qui occasus. Si enim nostrum aliquis astiterit contra exorientem, necesse est Arctos nobis à sinistris partibus esse. Cum id ita fiat, illud quoque necesse est, vt omnia à dextris partibus exorta, in sinistris occidere, videantur, de quo & ante diximus. Igitur cum videamus stellas exoriri & occidere, necesse est mundum quoque cum stellis verti. Sed nonulli aiunt nihilominus id euenire posse, vt si stante mundo, stellae exoriantur & occidant, quod fieri non potest. Si enim stellae vagae feruntur, neque mundus ipse vertitur, non possunt corpora stellis figurata incolumia & certa permanere. Illud enim videmus, in toto mundo stellas erraticas esse quinque, neque horum cursum quemquam posse definire: Aratum ipsum negare, se difficiles eorum cursus interpretari posse. Quo modo igitur cum quinque stellas nemo possit obseruare, tot milia quisquam possit peruidere, nisi qui permittat, hic cursus stellarum posse esse, & nihilominus figuras corporum permanere: quod si non est, tota sphaera ad irritum reuocabitur. Quicunque enim sphaeram fecerit, non poterit efficere, vt sphaera stante nihilominus stellae versentur. Illud etiam videmus in extrema cauda Draconis, stellam esse quae in se vertatur, & in eodem loco constet. Quod si omnes stellae vagae feruntur,*

hanc

hanc quoque loco moueri necesse est, quod non euenit. Igitur necesse est mundum quoque, non stellas verti.

Quoniam ostendimus mundum cum stellis potius quàm stellas per se verti, nunc reliqua dicemus. Cum enim traditum sit nobis, prius noctem quàm diem fieri, noctem dicemus vmbram terræ esse, eámque obstare lumini solis. Et si nonnulli dixerunt in solis cursu euenire, vt cum perueneret ad eum locum, vbi occidere dicatur, ibi montium magnitudine à nobis lumen auerti solis, & ita noctem videri: quod si ita sit, nimirum eclipsin solis verius quàm noctem dixerimus. Sed aliter esse ex ipsa sphæra intelligere licebit. Horizon enim diuidens ea quæ videntur, & quæ non apparent, ita definit sphæram, vt semper sex signa de duodecim in hemisphærio videantur supra terram, sex autem signa sint infrà sub terra. Igitur cum in vna eorum Sol nixus ferri videatur, ab eo circulo qui Horizon vocatur, exoritur, itaq; incipit lucere, cúmque nihilominus ipse mundus vertatur cum reliquis signis. Sed quo facilius intelligatur, ponamus solem esse in Ariete, à quo duodecim signa instituimus numerare. Igitur cum sol sit in Ariete exoriente, dies est: qui cum vertente se mundo peruenit ad eum circulum qui Mesembrinus vocatur, efficit diei partem dimidiam. Sed sic etiam facilius intelligitur, & rursus ab eodem Ariete incipiemus. Cum Aries est exortus, præter eum hæc signa sunt in superiore hemisphærio: Pisces, Aquarius, Capricornus, Sagittarius, Scorpio. Horum cum tria signa occiderint, hoc est, Scorpius, Sagittarius, Capricornus, exorta sunt tria signa quæ Arietem sequuntur, hoc est, Taurus, Gemini, Cancer. Tum fieri dimidium diem necesse est, & Arietem peruenire ad eum quem Mensembrinum esse circulum suprà diximus. Cum autem cum reliquis signis ipse Aries occidit, & exortus est Leo, Virgo: tum Chelæ exoriuntur, & in superiore hemisphærio vehuntur. Quæ cum occiderint, rursus aries exortus efficiet lucem. Sed ne in dubium veniat, cum Ariete occidente dixerimus Chelas exoriri, quid de reliquis signis sine sphæra possit intelligi, sic inuenietur. In quocunque signo Sol fuerit exoriens, quodcunque ab eo signo septimo loco fuerit, id noctu primum exorietur, & ita conficiet cursum: mundus enim ipse semel in die ac nocte verti videtur. Itaque euenit, vt ipsa signa duodecim semel in die ac nocte videri possint. Sed ne Solis cursus, de quibus postea sumus dicturi, potius quàm quod antè cœpimus enumeremus, ad inceptum reuertemur. Diximus enim principium mundi esse noctem, deinde diem. Inter noctem & diem, præter vmbram terræ nihil interesse arbitramur. Sed quoniam signorum suprà & corporum exortus instituimus, ad hoc perueniemus.

14.15. IGITVR *vertente se mundo per vtrosq; Polos & per Axem, quem supra Dimensionem sphæræ diximus esse, & ita sphæra collocata, vt vnus Polus semper sit supra terram, alter nunquam exoriatur, necesse est Arctos quoque & reliqua corpora quæ sunt in Arctico circulo, nunquam occidere, reliqua autem omnia exoriri & occidere, quòd inferiora sunt ab eo circulo quem nunquam occidere diximus. Id enim posse fieri hæc edocet causa. Videmus caput extremum Draconis, quod maxime Arcticon extra circulum prominet, quodam tempore ita occidere existimatur, vt exortus cum occasu permisceatur, vt & ante diximus. Si autem pars aliqua occidere de summo circulo videtur, necesse est omnia quæ sunt inferiora, exoriri & occidere. Igitur conuenit nobis sidera vertente mundo occidere & exoriri. Præterea hac inclinatione cœli, cum vnus circulus ita sit erectus vt nunquam occidat, alter ita sit terræ subiectus, vt nunquam exoriatur, quicunque circuli fuerint in sphæra, hoc est, ab Equinoctiali ad polum qui Boreus appellatur, nullus erit eorum qui non maiorem partem circunductionis habeat supra terram: qui autem ab Aquinoctiali fuerint circulo ad eum polum qui Notius appellatur, omnis inferiorem partem maiorem habebunt quàm superiorem: & quanto magis ad Polum Notium accesserint, hoc maiorem partem sub terra habere perspicientur: & quanto magis ad Boreum finem venerint, hoc maiorem partem circuli supra terram tenere videbuntur: quo enim erectior ipse Polus fuerit, hoc magis & circuli eius erectiores videbuntur. Quod cum ita sit, si duo sidera simul fuerint orta, vnum ab Arctico, alterum ab Antarctico circulo, serius occidet id sidus quod ab Arctico circulo fuerit exortum: ideo quòd maiorem habet circunductionem sphæræ, quàm quod à Notio polo est ortum. Si autem simul occiderint, serius exorietur id signum, quod ab Antarctico fuerit exortum, ideo quòd tota illa collocatio mundi maiorem partem habeat sub terra, quàm illa pars quæ in Boreo polo est finita. Et non modo signa quæ sunt ad Arcticum finem collocata, præstantibus corporibus, aut serius occidunt & antè exoriuntur, quam ea quæ Notio polo depinximus: sed ipsa quoque corpora inter se dissentiunt: vt si quod inferius sit signum, & id cum superiore exoriatur, tamen serius occidat. Econtrario itaque si qua sunt signa ab Aequinoctiali circulo ad Notium polum figurata, horum si qua signa pariter exorta fuerint, citius occident quam ea quæ proxime Polum accedunt. Euenit etiam, vt non modo quæ simul sint exorta sidera, ex his serius occidant, quæ proxime Arcticum circulum sunt collocata, sed etiam si qua eorum antè exorta fuerint, quæ sunt ad Notium polum finita, tamen ante occidant quam ea corpora, quæ in Boreo polo figurata esse supra demonstrauimus, ideo quòd maiore circunductione sphæræ vtuntur ea corpora, quæ ab Aequinoctiali circu*

lo ad Arcticum finem sunt constituta. Igitur ostendimus, qua inclinatione mundi sphæra sit constituta. Nunc ad duodecim signa reuertemur, & quorum exortu quæ de reliquis corporibus occidant aut oriantur, commemorabimus, & initium ab Ariete faciemus.

16 ARIETIS exortu, sinistra pars Andromedæ prouenire, Ara autem occidere videtur. Cum eodem sidere exoritur & Persei caput vsque ad vmbilicum, vt dubium fere videatur, zona eius vtrum vsque extremo Ariete, an Tauro primum exoriente prodeat ad lucem.

Tauro autem exorto quæ prius dubia fuerunt, omnia sunt certa. Nam & Ara omnino occidit, & Perseus totus est ortus, & Auriga caput cum reliquo corpore duntaxat ad sinistrum pedē videtur, & Pistrix à cauda exoriens perspicitur. Hoc signo primum occidere Bootes videtur: etsi cum quatuor signis occidit, neque tamen totus ad terram potest peruenire: nam manus eius sinistra circulo Arctico conclusa, neque oritur neque occidit.

Geminis exorientibus, tota iam Pistrix & fluminis Eridani prior pars apparet, & Orion exoriri videtur: occidit autem Ophiuchus à pedibus genuum fine.

Cancer exoriens obscurat dimidiam partem Coronæ, Pistricísque caudam & Notium piscem, & caput cum reliquo corpore ad vmbilicum eius qui Engonasin vocatur. Ophiuchum à genibus ad humeros, & Anguem totum præter caput & ceruicem, quæ ex Aestiuo circulo tendit ad Coronam. Bootem propè totum terra tenet tectum. Exoritur autem & Orionis corpus ad zonam, & Eridanus totus apparet.

Exortu Leonis reliqua pars occidit Coronæ, cum capite & ceruicibus Anguis & Ophiucho. Engonasin autem qui vocatur, eius præter sinistrum genu & pedem nihil apparet, & Bootes totus obscuratur. exoritur autem caput Hydræ cum Lepore toto, & Procyon cum pedibus prioribus Canis, & Aquila tota.

Virgo autem exoriens: non pauca sidera obscurat: nam statim Lyra occidit cum Sagitta & Delphino, & Oloris capite corpus ad caudam propè occidit, & Fluminis prior pars, & Equi caput cum ceruicibus: exoritur autem Hydra fine Crateris, & Canis totus, & nauis Argo fine totius veli.

Chelis exorientibus videtur, & Bootes exoriens totus, & tota nauis apparet. Argo Hydráque, præter cacumen extremum caudæ, quod est sub terra. Exoritur etiam genu & sura eius dextra qui Engonasin vocatur. Hunc eadem nocte occidere & exoriri licet videre: reliquum autem corpus, cum Scorpionis & Sagittarij prouenit parte. Præterea cum Chelis exoritur cauda Centauri, occidit reliquum Pegasi corpus: & Oloris extrema cauda, & Andromedæ caput cum vmbilico Pegasi: & Pistrix reliquo corpore ad ceruices, vt caput eius solum videatur: & caput Cephei pendens ad Pistricis occasum, cum manibus & humeris peruenit ad terram.

Scorpione exoriente duæ partes Fluminis occidunt, & reliquum corpus Andromedæ cum capite Cephei. Occidit etiam Cepheus capite ad humeros, quæ pars est extra Arcticum circulum constituta. obscuratur etiam Caßiepeia resupina occidens: exoritur autem Corona, quæ ante Centauri pedes iacere existimatur: & Hydræ reliquum quod caudam eße supra diximus. Prouenit etiam & corpus Centauri, quod equina figura videtur, & ipsius hominis caput, & hostia quam tenere eum supra diximus: denique ad id corpus quæ fine pedes eius sunt priores: Ophiuchi autem duntaxat caput exoritur, & ipsius Anguis caput quod est contra Cancrum.

Sagittarium exorientem Ophiuchus totus exoriens insequitur, & Anguis qui ab eo tenetur, caput eius qui Engonasin vocatur, & sinistra manus eiusdem: deinde Lyra tota cum Cephei capite & humeris exit ad lucem. Occidit autem Canis maior, cum Orione toto, & Lepore, & Aurigæ superiore parte corporis: præterea caput & pedes eius: occidit etiam totus Perseus præter crus & pedem dextrū. Argo autem puppim solam relinquens, peruenit ad terram.

Capricornus exoriens, hæc sidera ad terram premere videtur, reliquam figuram nauis, & signum quod Procyon vocatur. Eodem tempore & reliquum corpus occidit Persei. Exoritur autem Olor cum Aquila, & Sagitta, & Ara, quam proximam eße Notio polo diximus.

Aquarius exoriens ad dimidiam partem corporis Equi pedes secum terra ducit, & caput cum ceruice Pegasi. At contra Centaurus á cauda ad humeros virilis corporis occidit cum Hydræ capite & ceruicibus.

Piscibus exorientibus occidit reliquum Hydræ corpus & ipse Centaurus: exoritur autem Piscis qui Notius vocatur, & Andromedæ dextra pars corporis.

17 SIC IGITUR exorientibus duodecim signis, reliqua corpora occidere & exoriri videntur. Sed, vt ante diximus, nunc protinus de Solis cursu dicemus. Neceße est enim Solem, aut ipsum per se moueri, aut cum mundo verti vno loco manentem, Quod si maneret, neceße erat eodem loco occidere & exoriri, à quo pridie fuerat exortus: quemadmodum signa eodem loco semper oriuntur & occidunt. Præterea, si ita eßet, neceße erat dies & noctes omnes æquales eße, vt quàm longus hodiernus dies fuerit, tam longus sem

per

per sit futurus: item nox simili ratione semper æqualis permaneat. Quod quoniam non est, illud quoque necesse est, cum videamus esse dies inæquales, & Solem alio loco hodie occasurum, & alio heri occidisse. Si igitur aliis locis oritur & occidit, necesse est eum moueri, non stare. Solem autem contra mundi motum currere, sic possumus intelligere: euenit enim, vt duabus ex causis sidera non possimus videre. Quarum vna est, cum abierint infra terram, nostrum quoque effugere conspectum, ita vt inferiori hemisphærio ostenditur. Altera autem est ratio, quod propter fulgorem Solis, & vim maximam luminis, sidera obscurentur: siue quod stellis obsistit, ne candor earum ad nostros perueniat aspectus: siue sui magnitudine luminis officit oculis nostris, ne præter eius ignem aliam superiorem rem perspiciamus, quod magis verisimile videtur. Neque enim Solis ignem eiusmodi videmus, cuiusmodi reliquos ignes intelligimus: sed ita lumen auertit nostrum, vt ipse quoque nobis non igneus, sed albus videatur esse. Præterea in vnaquaque nocte vndecim signa necesse est apparere, ideo quod vno signo Sol ipse nixus, iter conficere videtur, cuius figuram corporis ipse suo lumine obscurat, cum eo enim signo & occidere & exoriri videtur. Nonnulli dicunt nos duodecim signa duntaxat hac ratione perspicere posse, si in eius signi prima nouissimáque parte consistat. Habet enim duodecim signa partes eiusdem modi, vt vnumquodque eorum in longitudine habeat partes triginta, in latitudine autem partes duodecim. Itaque euenit, vt in longitudine signorum annus sit, in latitudine autem singuli dies sint. In prima parte signi nihilominus nos reliquum corpus eius signi videre posse nonnulli dicunt. Simili ratione, & si fuerit in extrema parte signi, quod fieri non potest. Nam cum Sol sit in qualibet parte signi, & exoriatur, ita magnum videtur habere fulgorem: vt omnia sidera obscuret. Illud tamen potest euenire, vt cum Sol sit in prima parte signi & occidat, reliquum corpus eius signi appareàt. Sed certius & verius est, vndecim signa quàm duodecim apparere posse. Præterea quæritur, quare Sol contra mundi inclinationem currens, videatur cum ipsa sua sphæra occidere & verti. Nam si Sol contra siderum occasum curreret, de Ariete ad Pisces, non ad Taurum transiret. Exoriri etenim Pisces prius quàm Aries, & occidere perspiciuntur: & ita mundus verti videtur, vt prius Pisces quàm Aries occidant. Itaque diebus triginta Sol in Ariete currens, & eius corpus obscurans, sic duntaxat apparet Sol, vt ex eo loco quo Aries antè exoriri videatur: & post dies triginta, Sol videatur ab eodem loco surgere, ex quo loco Taurus antè exoriri videbatur. Igitur apparet Solem ab Ariete ad Taurum transire. Quod si ita est, necesse est eum contra mundi inclinationem currere. Quare autem euenit, vt antè diximus, quod videtur cum mundo Sol verti: eius similis hæc est causa: Vt si quis in nauicula rostro sedens, inquirat ad puppim transire, & nihilominus ipsa nauis iter suum conficiat: ille quidem videbitur contra nauiculæ cursum ire, sed tamen eodem perueniet quo nauis. Hoc autem sic etiam facilius intelligetur, si nauim diuiseris in partes trecentas sexaginta, quemadmodum Sol diebus trecentis sexaginta simul mundum transigit. Eodem modo, vt ante diximus, si nauis sit diuisa, & in vna parte de trecentis sexaginta constituatur quilibet eorum: nauis autem habet vnius diei cursum ille quidem contra nauim ire, sed cum ea ad locum definitum peruenire intelligetur. Non enim extra nauim est, quia rostro ad puppim transit, sed ipsa naui continetur: item Sol cum per ipsum mundum iter conficiat, & eo contineatur, videtur contra mundum ire, sed cum eo peruenit ad occasum. Cum enim mundus trecenties & sexagies se conuerterit, tunc Sol iter annuum conficit.

18 QVONIAM de sole quæ visa sunt nobis vtilissima esse, literis mandauimus, nunc de Luna dicemus. Et si alta conati perscribere, velut natura voluminis ad hoc loci deuenimus, ne nonnullis incautè huius rationem relinquentes, aut propter magnum laborem defecisse, aut inscientia superati non valuisse persequi videamur. Nos autem non illorum existimationis timendæ causa persequi consuetudinis nostræ rationem demonstrasse instituimus, sed quòd alterius quæri volumen hoc perlecto nolumus: nec tandiu rem cogitatam scripto aliorum ad desiderium adducere. Præterea cum reliqua omnia diligentissime persecuti fuerimus, alienum videtur esse, nos non eandem persequi causam. Quare, sicut ante diximus, ad inceptum reuertemur, & necessario totidem verbis de Luna ac Sole dicemus, ita, Lunam per alios exortus & occasus necesse est moueri, non stare: idque facilius, quàm de Sole licet intelligere: neque enim tam magnus ardor eius est, vt officiat oculis nostris, neque vt Sol dies triginta vno quoque signo vehitur, vt difficile sit intellectu, quanta particula luminis aut ipsius signi superesse videatur, cum ad aliud transierit signum. Luna enim cum duodecim signa diebus triginta percurrat, licet intelligere, duobus diebus & sex horis Lunam in alio signo esse: hanc autem, cùm à Sole lumen accipiat, & ita nobis lucere videatur non est verisimile de tam multis causis, potius eam constare quàm moueri. Si enim suo lumine vteretur, illud quoque sequebatur, eam semper æqualem esse oportere, nec die tricesimo tam exilem aut omnino nullam videri, cùm totum transegerit cursum, sola autem ad aliud transire signum intelligatur: Præterea si suo lumine vteretur, huius nunquam eclipsin fieri oportebat. Sed ne dubium fiat, quare solis eclipsis fieri possit, qui vtrisque lumen dare supra sit dictus: Luna autem non facile fiat, cùm alieno lumine vtatur: eius

hæc verissima, vt arbitramur, est causa. Luna enim cum ex toto mundo & omnibus stellis maxime terræ proxima videatur, & ad acies nostras perueniat: & quodam tempore torrens perueniat ad eundem locum signi, quo Sol vehitur, obscurare lumen eius à nostro conspectu videtur. Hoc autem maxime euenit die nouissimo, cum Luna transierit in duodecim signa, & cum Sol ad aliud signum transire videatur, & proxima fiet illi. Quod euenire sic etiam potest intelligi: Vt si quis alicui manum planam ad oculos admouerit, quanto magis sic fecerit, hoc minus ille videre poterit: & quanto longius ab eo discesserit, hoc magis illi omnia poterunt apparere: simili ratione, cum Luna ad Solis locum peruenit, tunc proxima eius videtur esse, & radios eius obturare, vt lumen eijcere non possit. Cum autem Luna ab eo loco discesserit, tunc Sol lumen eijcit, & ita ad nostra adijcit corpora.

Lunæ autem eclipsis sic euenit: Cum propè vna dimensione sit Luna, cum abierit Sol sub terram duntaxat hoc modo, vt per mediam terram, si quid directum traieceris, contingere possit Solem sub terram, Lunam autem supra terram, Quod cum ita euenit, necesse est Solis radios propter magnitudinem terræ ita esse dimissos, vt Lumen eius quo Luna lucet: non possit ad eam peruenire: & ita existimatur fieri eclipsis Lunæ. Quæ si suo lumine vteretur, licebat ne apparere quidem nunquam Solem, ideo quòd Luna nihilominus luceret, Sic nanque accipit lumen, vt luceat cùm Sol venerit per terras, sed non vt aliquē locum conclusiorem totúmque spacium impleat lumine. Si quis nostrum steterit in eo loco quo Sol maximè lucet, reliquis partibus lumen à Sole accipiens præbebit: id in Luna fieri inuenitur, eam Solis lumine accepto, lucere reuibratione. Nonnulli existimant, cum dicitur Sol in Ariete aut in quolibet signo esse eum supra ipsas stellas Arietis iter facere. Qui autem hac ratione vtuntur, longe à vera ratione errant, Nam neque Sol, neque Luna proximè sidera apparent, Hac etiam de causa nonnulli septem stellas erraticas finxerunt, adiungentes eodem Solem & Lunam, quod cum quinque stellis feruntur: Luna enim proximè terræ est, itaque triginta diebus totum mundum existimatur transire. Id hac euenit ratione: si circulos quos intra Zodiaci ambitum fecerit, eósque hoc interuallo finxerit, vt terra sit in medio, & vnam à terra ad Lunam mensionem fecerit, quam Græci τόνον *appellauerunt. Hunc autem, quia certum spacium non potuerunt dicere, tonon dixerunt. Igitur abest Luna à terra, tono vno. Hac igitur re, quòd breuissimo circulo deuehitur, diebus triginta ad primum peruenit circulum. Ab hoc circulo abest circulus semitonio: quo Mercurij sidus vehitur. Itaque diebus triginta ad alterum signum transiens tardius, ab hoc circulo abest tono dimidio: quo loco iter suum Veneris dirigit astrum, tardius quam Mercurij stella conficiens cursum, transit enim ad aliud signum diebus triginta. Supra huius stellam Solis est cursus, qui abest ab Hespero, quæ est Veneris stella, medietate toni. Ita cum inferioribus pariter peruolās anno vno duodecim signa percurrit, tricesimo die ad alium transiens signum. Supra solem igitur & eius circulum, Martis est stella, quæ abest à Sole, tono dimidio. Itaque dicitur diebus sexaginta ad aliud signum transire. Supra hunc orbem Iouis est stella, quæ abest à Martis, hemitonio. Itaq; vno anno ad alterum transit signum. Nouissima stella Saturni, quæ maximo vehitur circulo hæc autem tono distat à Ioue. Itaque annis triginta duodecim percurrit signa. Ab ipsorum tamen siderum corporibus Saturnus abest tono vno & dimidio. Hac igitur ratione potes scire, neque Solem neque Lunam contingere stellas, & nihilominus per zodiacū circulū verti. Hinc etiam possumus intelligere, Lunam minorem esse Sole: Omnia enim quæ proxima sunt nobis, maiora necesse est esse, quàm quæ longo dissidente interuallo videmus. Igitur Lunā videmus proximè nos esse: neq; eam maiorē nostro aspectui esse quàm Solem. Illud quoq; necesse est, cùm Sol lōgè absit à Luna, & à nobis maior videtur, si propè accesserit, multo maiorē futurum. Præterea necesse est vt ante diximus, aut nullam stellam erraticam esse, aut Solem pariter cum Luna vt reliquas stellas errare. Si enim quisquam mihi potest demonstrare quinque stellarum cursum, & dicere, quòd hodie coram earum quæq; ad aliud transeat signum, quemadmodū de Sole & Luna fieri videmus, & nihilominus suum efficit cursum, non est erratica. Si autem dubium est, quòd hodie transeat, & ad aliud signū compari ratione cum Luna feratur, & suum circulū dirigat, quemadmodū stellæ quæ sunt dubiæ, necesse est has quoque errare: sed non euenit vt errent, præsertim cum suo tempore ad cursum reuertantur. Igitur ne stellæ quidem, cum certo tempore ad suum signum reuertantur, possunt errare, nisi fortè volumus accipere excusationem, quòd duo corpora magna facilius possint obseruari quàm singulæ stellæ, quæ non certos cursus conficientes videntur apparere.*

16 STELLAS *quinque nonnulli has aiunt esse: Veneris, Mercurij, Iouis, Saturni, & Martis. E quibus esse maximam colore candido, nomine Hesperum, & eam appellari Venerem. Hæc stella nō abest à Sole longius duobus signis infra eius circulum collocata, sicut ante diximus: apparens maximè noctu, sed toto mense non plus indeficiens potest videri. sed totus Hesperus incertos efficit cursus, non eodem tempore ad præteritum transiens signum.*

SECVNDA *stella est Mercurij nomine* ϛίλβων, *totus acuto lumine, sed in aspectu non magnus.*

Hic

à Sole non longius abest signo uno. Qui semper eosdem cursus efficiens, modo nocte prima, modo autem ad Solis exortus incipit apparere, nonnunquam etiam perpetuò signis IIII. est cum Sole: rediens autem cum Sole, non amplius est quam tertiam partem signi.

IOVIS *autem stella, nomine φαέθων corpore magnus est, figura autem similis Lyræ. Hic autem duodecim signa annis totidem transire existimatur, & vno quoque anno nusquam apparere dicitur, non minus dies triginta, non plus quadraginta. sed maxime obscuratur, cum occidit cum sole. Exoriens autẽ apparet antequam Sol.*

SOLIS *stella, nomine φαίνων: corpore est magno, colore autem igneo: similis eius stellæ, quæ est in humero Orionis dextro. Hic per duodecim signa aßiduè ferri videtur: nonnunquam etiam cum solis ipsius sideribus apparet, modo alijs partibus adiectis circuli. Hanc stellam nonnulli Saturni esse dixerunt. Redire autem ad signum annis triginta, & quotannis non apparere, non minus dies triginta, nec amplius quadraginta.*

RELIQVVM *est nobis de Martis stella dicere, quæ nomine πυρόεις appellatur. Hic autem non magno est corpore, sed figura similis est flammæ. Nonnunquam autem cum ipsius solis sideribus concurrens, omnia peruolat signa, sedens ad primum signum non longius biennio.*

QVOD *ad quinque stellas attinet, hucusque satis arbitramur dictum: nunc autem demonstrabimus, quibus de causis mense intercalentur: quoniam tempus omne metimur die & nocte, mense & anno. De quibus diem nobis diffinierunt, quandiu sol ab exortu ad occasum perueniat: noctis autem spacium constituerunt esse, quandiu sol ab occasu rursum: ad exortum reuertatur: mensem autem, quamdiu Luna Zodiacum circulum perducat: annum voluerunt esse cum sol ab AEstiuo circulo redit, & Zodiacum ad id signum vnde incipiebat, permetitur.*

CAETERA DESIDERANTVR.

COLONIAE AGRIPPINAE,
APVD THEODORVM
GRAMINAEVM.

ANNO SALVTIS
M. D. LXIX.

IN PONDERE ET MENSVRA SALVS

00566408